

ZM
ROPCZYCE S.A.

SKONSOLIDOWANY RAPORT ROCZNY
GRUPY KAPITAŁOWEJ ZM „ROPCZYCE”
ZA OKRES 01.01.2018 – 31.12.2018

Spis treści

A. OŚWIADCZENIE ZARZĄDU JEDNOSTKI DOMINUJĄCEJ.....	4
B. WYBRANE SKONSOLIDOWANE DANE FINANSOWE.....	5
C. WPROWADZENIE DO ROCZNEGO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO GRUPY KAPITAŁOWEJ ZM „ROPCZYCE” ZA 2018 ROK	6
D. ROCZNE SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIA FINANSOWE GRUPY KAPITAŁOWEJ ZM „ROPCZYCE” ZA OKRES OD 01 STYCZNIA 2018 R. DO 31 GRUDNIA 2018 R.	12
E. INFORMACJA DODATKOWA DO ROCZNEGO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO GRUPY KAPITAŁOWEJ ZM „ROPCZYCE” ZA 2018 R.	20
NOTA 1. PRZYCHODY ZE SPRZEDAŻY	66
NOTA 2. INFORMACJE DOTYCZĄCE SEGMENTÓW DZIAŁALNOŚCI.....	66
NOTA 3. KOSZTY DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ.....	68
NOTA 4. POZOSTAŁE PRZYCHODY I KOSZTY.....	69
NOTA 5. PRZYCHODY I KOSZTY FINANSOWE	71
NOTA 6. PODATEK DOCHODOWY I ODROZCZONY PODATEK DOCHODOWY	75
NOTA 7. DZIAŁALNOŚĆ ZANIECHANA	78
NOTA 8. ZYSK PRZYPADAJĄCY NA JEDNĄ AKCJĘ.....	78
NOTA 9. DYWIDENDY	79
NOTA 10. UJAWNienie ELEMENTÓW POZOSTAŁYCH DOCHODÓW CAŁKOWITYCH	80
NOTA 11. EFEKT PODATKOWY POZOSTAŁYCH DOCHODÓW CAŁKOWITYCH	81
NOTA 12. RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE	82
NOTA 13. WARTOŚCI NIEMATERIALNE.....	91
NOTA 14. INWESTYCJE W JEDNOSTKACH POWIĄZANYCH (ZALEŻNYCH).....	94
NOTA 15. POZOSTAŁE AKTYWA FINANSOWE.....	96
NOTA 16. NALEŻNOŚCI DŁUGOTERMINOWE.....	99
NOTA 17. ZAPASY	99
NOTA 17 A. UMOWY O USŁUGI BUDOWLANE	101
NOTA 18. NALEŻNOŚCI HANDLOWE	102
NOTA 19. POZOSTAŁE NALEŻNOŚCI.....	103
NOTA 20. ROZLICZENIA MIĘDZYOKRESOWE.....	105
NOTA 21. ŚRODKI PIENIĘŻNE I ICH EKWIWALENTY.....	105
NOTA 22. AKTYWA DOSTĘPNE DO SPRZEDAŻY	105
NOTA 23. KAPITAŁ ZAKŁADOWY JEDNOSTKI DOMINUJĄCEJ	106
NOTA 24. AKCJE WŁASNE –JEDNOSTKA DOMINUJĄCA.....	108
NOTA 25. KAPITAŁ ZAPASOWY, Z AKTUALIZACJI WYCENY	108
NOTA 26. ZYSKI/ STRATY AKTUARIALNE I ZYSKI ZATRZYMANE	108
NOTA 27. KREDYTY I POŻYCZKI	109
NOTA 28. POCHODNE INSTRUMENTY FINANSOWE I POZOSTAŁE ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE	113

NOTA 29. ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU DOSTAW I USŁUG ORAZ POZOSTAŁE.....	115
NOTA 30. POZOSTAŁE ZOBOWIĄZANIA.....	115
NOTA 31. FUNDUSZE SPECJALNE - ZFŚS.....	116
NOTA 32. ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE	116
NOTA 33. ZOBOWIĄZANIA DŁUGO I KRÓTKOTERMINOWE Z TYTUŁU LEASINGU FINANSOWEGO	117
NOTA 34. ROZLICZENIA MIĘDZYOKRESOWE PRZYCHODÓW.....	119
NOTA 35. REZERWA NA ŚWIADCZENIA PRACOWNICZE (W TYM: EMERYTALNE, RENTOWE I PODOBNE) .	119
NOTA 36. POZOSTAŁE REZERWY	121
NOTA 37. CELE I ZASADY ZARZĄDZANIA RYZYKIEM FINANSOWYM.....	123
NOTA 38. INFORMACJA O INSTRUMENTACH FINANSOWYCH	131
NOTA 39. ZARZĄDZANIE KAPITAŁEM	135
NOTA 40. INFORMACJE O PODMIOTACH POWIĄZANYCH	136
NOTA 41. WYNAGRODZENIE WYŻSZEJ KADRY (JEDNOSTKA DOMINUJĄCA).....	138
NOTA 42. UMOWY LEASINGU OPERACYJNEGO.....	138
NOTA 43. POCZYNIONE ZOBOWIĄZANIA DO DOKONANIA ZAKUPU RZECZOWYCH AKTYWÓW TRWAŁYCH I NAKŁADÓW NA PRACE ROZWOJOWE	138
NOTA 44. AKTYWOWANE KOSZTY FINANSOWANIA ZEWNĘTRZNEGO	139
NOTA 45. INFORMACJE O ISTOTNYCH POSTĘPOWANIACH PODATKOWYCH, ADMINISTRACYJNYCH I SĄDOWYCH	139
NOTA 46. ZDARZENIA PO DACIE BILANSU	142
NOTA 47. SPRAWOZDANIE FINANSOWE SKORYGOWANE WSKAŹNIKIEM INFLACJI.....	142
NOTA 48. INFORMACJE O TRANSAKcjACH Z PODMIOTEM DOKONUJĄCYM BADANIA SKONSOLIDOWANEGO	143
NOTA 49. PODPISY.....	143

A. OŚWIADCZENIE ZARZĄDU JEDNOSTKI DOMINUJĄCEJ

Na podstawie Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 29 marca 2018 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim, Zarząd jednostki dominującej oświadcza, że wedle swojej najlepszej wiedzy, niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe i dane porównywalne sporządzone zostały zgodnie z obowiązującymi Grupę zasadami rachunkowości oraz że odzwierciedlają w sposób prawdziwy, rzetelny i jasny sytuację majątkową i finansową Grupy Kapitałowej oraz jej wynik finansowy.

Zarząd jednostki dominującej oświadcza także, że sprawozdanie z działalności Grupy Kapitałowej zawiera prawdziwy obraz rozwoju i osiągnięć oraz sytuacji Grupy Kapitałowej, w tym opis podstawowych zagrożeń i ryzyka.

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało przygotowane przy zastosowaniu zasad rachunkowości, zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej, które zostały zatwierdzone przez Unię Europejską.

Sprawozdanie to obejmuje okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2018 roku i okres porównywalny od 1 stycznia do 31 grudnia 2017 roku.

Zarząd jednostki dominującej oświadcza, że podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych, dokonujący badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego został wybrany zgodnie z przepisami prawa oraz że podmiot ten i biegli rewidenci, dokonujący tego badania, spełniali warunki do wyrażenia bezstronnej i niezależnej opinii o badanym rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym, zgodnie z obowiązującymi przepisami i normami zawodowymi.

Zgodnie z przyjętymi przez Zarząd jednostki dominującej zasadami ładu korporacyjnego, podmiot uprawniony do badania sprawozdania finansowego został wybrany przez Radę Nadzorczą Zakładów Magnezytowych „Ropczyce” S.A. Uchwałą nr IX/118/2018 z dnia 20.04.2018 roku w sprawie wyboru audytora do badania sprawozdań ustawowych Spółki Zakłady Magnezytowe „Ropczyce” S.A. z siedzibą w Warszawie w latach 2018 i 2019. Rada Nadzorcza dokonała powyższego wyboru, mając na uwadze zagwarantowanie pełnej niezależności i obiektywizmu samego wyboru, jak i realizacji zadań przez biegłego rewidenta.

B. WYBRANE SKONSOLIDOWANE DANE FINANSOWE

dane w tys. zł

Wyszczególnienie	01.01.2017 - 31.12.2017		01.01.2018 - 31.12.2018	
	PLN	EUR	PLN	EUR
SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT				
Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów	277 044	65 268	363 588	85 211
Koszt własny sprzedaży	216 743	51 062	272 261	63 808
Zysk (strata) na działalności operacyjnej	22 278	5 248	50 535	11 843
Zysk (strata) brutto	14 842	3 497	43 824	10 271
Zysk (strata) netto	11 397	2 685	26 765	6 273
Średnioważona liczba udziałów/akcji w sztukach	6 987 488	6 987 488	4 537 945	4 537 945
Zysk (strata) netto na akcję zwykłą (zł/euro)	1,63	0,38	5,90	1,38

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ				
Aktywa trwałe	250 485	60 055	237 405	55 210
Aktywa obrotowe	182 682	43 799	223 472	51 970
Kapitał własny	293 611	70 395	257 490	59 881
Zobowiązania długoterminowe	86 053	20 632	85 462	19 875
Zobowiązania krótkoterminowe	89 946	21 565	117 925	27 424
Liczba akcji	6 987 488	6 987 488	4 352 627	4 352 627
Wartość księgowa na akcję (zł/euro)	42,02	10,07	59,16	13,76

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH				
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	8 521	2 007	24 704	5 790
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	-4 711	-1 110	-7 106	-1 665
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	-4 036	-951	733	172

Kurs EUR/PLN	2017	2018
- dla danych bilansowych	4,1709	4,3000
- dla danych rachunku zysków i strat	4,2447	4,2669

Do przeliczenia danych sprawozdania z sytuacji finansowej użyto kursu średniego NBP na dzień bilansowy.

Do przeliczenia pozycji rachunku zysków i strat oraz sprawozdania z przepływów pieniężnych użyto kursu będącego średnią arytmetyczną kursów NBP obowiązujących na ostatni dzień poszczególnych miesięcy danego okresu.

C. WPROWADZENIE DO ROCZNEGO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO GRUPY KAPITAŁOWEJ ZM „ROPCZYCE” ZA 2018 ROK

INFORMACJE OGÓLNE

I. Dane jednostki dominującej:

Nazwa: ZAKŁADY MAGNEZYTOWE „ROPCZYCE” S.A.

Forma prawna: SPÓŁKA AKCYJNA

Siedziba: UL. POSTĘPU 15C, 02-676 WARSZAWA

Podstawowe miejsce prowadzenia działalności gospodarczej spółki znajduje się w Ropczycach, przy ul. Przemysłowej 1.

Kraj rejestracji: POLSKA

Podstawowy przedmiot działalności: PRODUKCJA WYROBÓW OGNIOTRWAŁYCH

Przedmiot działalności ZMR S.A. obejmuje produkcję i sprzedaż zasadowych wyrobów ogniotrwałych, które są niezbędnym elementem konstrukcji wyłożeń pieców i urządzeń cieplnych pracujących w wysokich temperaturach, głównie w hutnictwie żelaza i stali, hutnictwie metali nieżelaznych i szkła, przemyśle cementowo-wapienniczym, odlewniczym.

Spółka świadczy także usługi w zakresie nawęglania i ulepszenia cieplnego wyrobów oraz prowadzi prace badawczo-rozwojowe w dziedzinie związanej z przedmiotem jej działalności.

Organ prowadzący rejestr: SĄD REJONOWY DLA M.ST. WARSZAWY W WARSZAWIE, XIII WYDZIAŁ
GOSPODARZY KRAJOWEGO REJESTRU SĄDOWEGO

Zakłady Magnezytowe „ROPCZYCE” S.A. są spółką akcyjną prawa handlowego z siedzibą w Warszawie przy ul. Postępu 15C, zarejestrowaną w Sądzie Rejonowym Sądzie Gospodarczym w Rzeszowie pod numerem KRS 0000036048.

Numer statystyczny REGON: 690026060

Spółka notowana jest na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie na rynku podstawowym w systemie notowań ciągłych i zakwalifikowana jest do przemysłu materiałów budowlanych.

II. Czas trwania Grupy Kapitałowej:

Spółka dominująca ZAKŁADY MAGNEZYTOWE „ROPCZYCE” S.A. i jednostki zależne wchodzące w skład Grupy Kapitałowej zostały utworzone na czas nieoznaczony.

III. Okresy prezentowane:

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zawiera dane za okres od 01 stycznia 2018 roku do 31 grudnia 2018 roku. Dane porównawcze prezentowane są według stanu na dzień 31 grudnia 2017 roku dla skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej, za okres od 01 stycznia 2017 roku do 31 grudnia 2017 roku dla skonsolidowanego sprawozdania z całkowitych dochodów, skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych oraz sprawozdania ze zmian w skonsolidowanym w kapitale własnym.

IV. Skład organów jednostki dominującej według stanu na dzień 31.12.2018 r.:

Zarząd jednostki dominującej

W skład Zarządu jednostki dominującej na dzień 31.12.2018 roku oraz na dzień zatwierdzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego do publikacji tj. 25.03.2019 roku wchodził:

JÓZEF SIWIEC	- PREZES ZARZĄDU
MARIAN DARŁAK	- WICEPREZES ZARZĄDU DS. JAKOŚCI I ROZWOJU
ROBERT DUSZKIEWICZ	- WICEPREZES ZARZĄDU DS. FINANSOWYCH

Zmiany w składzie Zarządu jednostki dominującej:

W okresie sprawozdawczym oraz do dnia zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego do publikacji nie nastąpiły zmiany w składzie Zarządu jednostki dominującej.

Prokurenci w jednostce dominującej

Funkcję prokurenta na dzień 31.12.2018 roku oraz na dzień zatwierdzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego do publikacji tj. 25.03.2019 roku pełniła:

Maria Oboz-Lew – Główny Księgowy

W okresie sprawozdawczym oraz do dnia zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie nastąpiły zmiany w zakresie osoby pełniącej funkcję prokurenta w jednostce dominującej.

Rada Nadzorcza jednostki dominującej

W skład Rady Nadzorczej na dzień 31.12.2018 roku oraz na dzień zatwierdzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego do publikacji tj. 25.03.2019 roku wchodził:

Roman Wenc	- Przewodniczący Rady Nadzorczej
Lesław Wojtas	- Członek Rady Nadzorczej
Łucja Skiba	- Członek Rady Nadzorczej
Małgorzata Wypychowska	- Członek Rady Nadzorczej
Grzegorz Ubysz	- Członek Rady Nadzorczej
Konstanty Litwinow	- Członek Rady Nadzorczej

Zmiany w składzie Rady Nadzorczej jednostki dominującej:

W okresie od 1.01.2018 r. do 15.07.2018 r. skład Rady Nadzorczej jednostki dominującej przedstawiał się następująco:

Roman Wenc	- Przewodniczący Rady Nadzorczej
Małgorzata Wypychowska	- Członek Rady Nadzorczej
Grzegorz Ubysz	- Członek Rady Nadzorczej
Lesław Wojtas	- Członek Rady Nadzorczej
Konstanty Litwinow	- Członek Rady Nadzorczej

W dniu 16 lipca 2018 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie w jednostce dominującej podjęło uchwały w sprawie ustalenia liczby Członków Rady Nadzorczej nowej kadencji na 6 osób i powołania Rady Nadzorczej kolejnej kadencji w następującym składzie:

Roman Wenc	- Przewodniczący Rady Nadzorczej
Lesław Wojtas	- Z-ca Przewodniczącego Rady Nadzorczej
Łucja Skiba	- Sekretarz Rady Nadzorczej

Małgorzata Wypychowska	- Członek Rady Nadzorczej
Grzegorz Ubysz	- Członek Rady Nadzorczej
Konstanty Litwinow	- Członek Rady Nadzorczej

V. Biegły rewident:

Grant Thornton Polska Sp. z o.o. Sp.k.
ul. Abp. A. Baraniaka 88E
61-131 Poznań

VI. Prawnicy:

Kancelarie Prawne obsługujące w sposób stały działalność operacyjną Grupy Kapitałowej:

Kancelaria Adwokacka
Krzysztof Miąso
ul. Krisego 6, 39-100 Ropczyce

Wypychowska i Wspólnicy sp.k.
ul. Kruczkowskiego 4D lok. 1
00-412 Warszawa

FKA Furtek Komosa Aleksandrowicz Sp.k.
ul. Królewska 16,
00-103 Warszawa

RKKW - KWAŚNICKI, WRÓBEL & Partnerzy
ul. Wilcza 46,
00-679 Warszawa

VII. Banki :

PKO Bank Polski S.A.
ING Bank Śląski S.A.
Podkarpacki Bank Spółdzielczy w Sanoku
Bank Gospodarstwa Krajowego
Pekao S.A.

VIII. Notowania na rynku regulowanym jednostki dominującej:

1. Informacje ogólne:

Giełda:

Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie S.A.

ul. Książęca 4
00-498 Warszawa

Symbol na GPW:

RPC

Sektor na GPW:

Przemysł materiałów budowlanych

2. System depozytowo – rozliczeniowy:

Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A. (KDPW)

ul. Książęca 4
00-498 Warszawa

IX. Znaczący Akcjonariusze jednostki dominującej:

Według stanu na dzień 31.12.2018 r. akcjonariuszami posiadającymi ponad 5% głosów na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy byli:

Akcjonariusz	Liczba akcji	Udział w kapitale akcyjnym	Liczba głosów	Udział w ogólnej liczbie głosów
INTERMINEX Handelsgesellschaft m.b.H ^{a)}	1 090 916	17,43%	1 090 916	17,43%
ZMR S.A. (akcje własne) ^{b)}	1 907 007	30,46%	1 907 007	30,46%
Porozumienie akcjonariuszy ^{c)}	2 065 827	33,00%	2 065 827	33,00%
w tym:				
<i>Józef Siwiec</i>	1 274 409	20,36%	1 274 409	20,36%
<i>Marian Darłak</i>	497 413	7,95%	497 413	7,95%
Pozostali	1 195 884	19,11%	1 195 884	19,11%

a) udział akcjonariusza w kapitale zakładowym i w ogólnej liczbie głosów oszacowany przez Spółkę w związku z umorzeniem 753.000 szt. akcji własnych Spółki dokonany w dniu 28.06.2018 roku,

b) akcje własne Spółki, z których prawo głosu nie jest wykonywane,

c) w dniu 26.11.2018 r. doszło do zawarcia przez akcjonariuszy Spółki: Pana Józefa Siwca, Pana Mariana Darłaka, Pana Roberta Duszkiewicza, Pana Roberta Siwca, Pana Leszka Piczaka, Pana Romana Wenca, Pana Krzysztofa Miąso oraz Pana Zbigniewa Czapka pisemnego Porozumienia dotyczącego zgodnego głosowania na Walnych Zgromadzeniach Spółki oraz prowadzenia trwałej polityki wobec Spółki.

Zgodnie z art. 87 ust 5. pkt 1 Ustawy o ofercie do liczby głosów, która powoduje powstanie obowiązków wezwaniowych po stronie podmiotu dominującego (a więc po stronie członków Porozumienia), wlicza się liczbę głosów posiadanych przez jego podmioty zależne, a więc też i akcje własne posiadane przez Spółkę. W związku z powyższym łącznie członkowie Porozumienia wraz z akcjami własnymi Spółki na dzień sporządzenia niniejszego oświadczenia posiadają łącznie 3.972.834 akcji i tyle samo głosów, co stanowi 63,47% ogólnej liczby głosów w Spółce.

X. Informacja o Grupie Kapitałowej i Spółkach Zależnych

Na dzień 31.12.2018 roku w skład Grupy Kapitałowej ZM „ROPCZYCE” wchodziły: Zakłady Magnezytowe „ROPCZYCE” S.A. (dalej jako: „jednostka dominująca” lub „ZMR SA”), oraz spółki: ZM Nieruchomości Sp. z o.o. i Haicheng Ropczyce Refractory Materials Co.Ltd. (dalej jako: „spółki zależne”).

Do dnia 18.10.2018 roku w skład Grupy Kapitałowej ZM „ROPCZYCE” wchodziła ponadto spółka ZM Service Sp. z o.o. jako jednostka zależna konsolidowana metodą pełną, w której Zakłady Magnezytowe „ROPCZYCE” S.A. posiadały 100 % udziałów.

W dniu 19.10.2018 roku nastąpiło połączenie obu podmiotów na mocy Postanowienia Sądu Rejonowego dla M. St. Warszawy w Warszawie, XIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, sygnatura sprawy: WA.XIII NS-REJ.KRS/056191/18/877, (otrzymanego przez jednostkę dominującą w dniu 26 listopada 2018 roku), gdzie został dokonany wpis połączenia spółek: Zakłady Magnezytowe „ROPCZYCE” S.A. ze spółką ZM Service Sp. z o.o.

Transakcja połączenia podmiotów, wchodzących w skład tej samej Grupy Kapitałowej stanowi połączenie jednostek znajdujących się pod wspólną kontrolą, ponieważ dochodzi do połączenia się podmiotów które zarówno przed jak i po połączeniu znalazły się pod kontrolą tych samych stron.

Transakcja połączenia przeprowadzona zgodnie z planem połączenia, wpłynęła na reorganizację i uproszczenie struktury Grupy Kapitałowej, ponieważ podstawowa działalność spółki ZM Service Sp. z o.o., jak min.:

- produkcja maszyn i urządzeń mechanicznych, linii technologicznych oraz części eksploatacyjnych maszyn i urządzeń na potrzeby przemysłu wyrobów ogniotrwałych, hutnictwa i cementowni,
  - produkcja maszyn do aplikacji wyrobów ogniotrwałych przez ich użytkowników (torkretnice i tynkownice),
  - usługi w zakresie bieżącego utrzymania ruchu w Zakładach Magnezytowych „ROPCZYCE” S.A. a także usługi o podobnym charakterze na rzecz innych podmiotów zewnętrznych,
- została włączona w całości do działalności spółki Zakłady Magnezytowe „ROPCZYCE” S.A.

Szerszy opis wpływu przeprowadzonej transakcji połączenia na sytuację finansową oraz majątkową jednostki dominującej został przedstawiony w raporcie rocznym Spółki Zakłady Magnezytowe „ROPCZYCE” S.A. w Rozdz. VI. „OPIS POZYCJI WPŁYWAJĄCYCH NA AKTYWA, PASYWA, KAPITAŁ, WYNIK FINANSOWY NETTO ORAZ PRZEPŁYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH, KTÓRE SĄ NIETYPOWE ZE WZGLĘDU NA ICH RODZAJ, WIELKOŚĆ LUB WYWIERANY WPŁYW” - Część E. w/w Raportu.

Spółki zależne:

ZM Nieruchomości Sp. z o.o. **02-002 Warszawa, ul. Nowogrodzka 62C**

Spółka zarejestrowana w Sądzie Rejonowym dla m.st. Warszawy w Warszawie, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS 0000536683

Przedmiotem działalności Spółki jest zarządzanie nieruchomościami własnymi poprzez ich wynajem, dalszą restrukturyzację i przygotowanie do ich sprzedaży, dzięki aktywnym działaniom na rynku nieruchomości.

Haicheng Ropczyce Refractory Materials Co. Ltd. **Room 61, No. 234 Xinghai Street** **Haicheng**

Spółka została założona zgodnie z prawem ChRL dotyczącym Przedsiębiorstw będących wyłącznie własnością zagraniczną (zwanym „prawem WFOE”) i posiada status osoby prawnej w Chinach.

Przedmiotem działalności spółki zależnej Haicheng Ropczyce Refractories Materials Co. Ltd. (WFOE) było wsparcie aktywności Zakładów Magnezytowych „ROPCZYCE” S.A. na rynku chińskim w zakresie kontraktacji wyrobów ogniotrwałych przeznaczonych na eksport, produkowanych pod nadzorem i wg technologii ZMR S.A., zaopatrzenie w surowce do produkcji wyrobów ogniotrwałych oraz funkcja operatora w zakresie kontaktów z chińskimi partnerami handlowymi oraz administracją państwową w Chinach.

Z uwagi na zmiany, jakie miały miejsce na światowych rynkach wyrobów ogniotrwałych w 2017 roku, Zarząd jednostki dominującej podjął decyzję o rozpoczęciu procesów likwidacji lub alternatywnie zbycia Spółki WFOE.

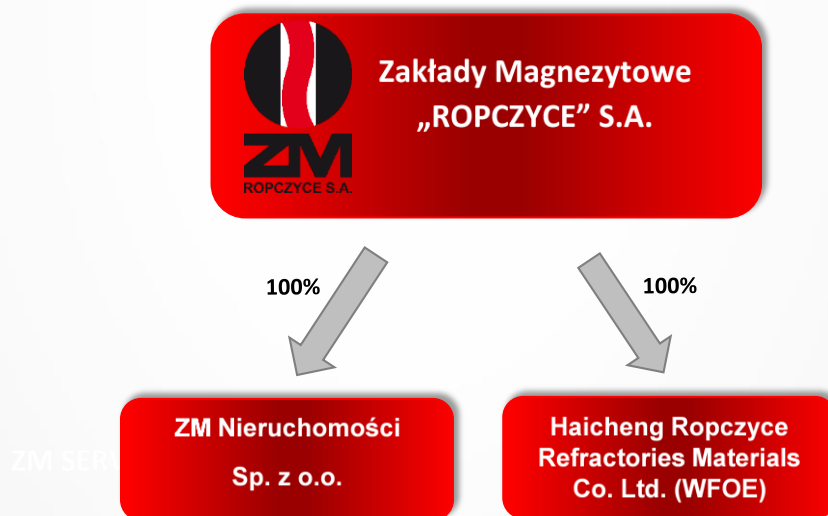
Procesy te są prowadzone z uwzględnieniem koniecznych działań faktycznych i wszelkich uregulowań prawno-podatkowych mających na celu doprowadzenie do uzyskania przez Spółkę jak najwyższego zwrotu aktywów w postaci środków pieniężnych (po uiszczeniu wszelkich niezbędnych podatków na terytorium ChRL).

Tabela prezentująca udział Zakładów Magnezytowych „ROPCZYCE” S.A. w podmiotach wchodzących w skład Grupy Kapitałowej, spełniających kryteria jednostek zależnych wraz ze wskazaniem stosowanych metod konsolidacji – wg stanu na 31.12.2018 roku.

Nazwa podmiotu	Udział w kapitale jednostki zależnej%	Udział w ogólnej liczbie głosów %	Metoda konsolidacji	Rok objęcia udziałów
Haicheng Ropczyce Refractory Materials Co. Ltd. (WFOE)*	100,00%	100,00%	wyłączona z konsolidacji ze względu na brak działalności operacyjnej	2015
ZM Nieruchomości Sp. z o.o.	100,00%	100,00%	pełna	2016

*Haicheng Ropczyce Refractory Materials Co. Ltd. (WFOE) na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego nie prowadziła działalności gospodarczej i nie podlegała konsolidacji.

Graficzna prezentacja Grupy Kapitałowej na 31.12.2018 r.:

XI. Zatwierdzenie skonsolidowanego sprawozdania finansowego:

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe sporządzone za rok zakończony 31 grudnia 2018 (wraz z danymi porównawczymi) zostało zatwierdzone do publikacji przez Zarząd jednostki dominującej dnia 25.03.2019 roku (data podpisania sprawozdania przez Zarząd) (patrz nota 49).

D. ROCZNE SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIA FINANSOWE GRUPY KAPITAŁOWEJ ZM „ROPCZYCE” ZA OKRES OD 01 STYCZNIA 2018 R. DO 31 GRUDNIA 2018 R.

SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	NOTA	za okres 01.01.2017 - 31.12.2017	za okres 01.01.2018 - 31.12.2018
I. Przychody ze sprzedaży produktów, usług, towarów i materiałów	1,2	277 044	363 588
II. Koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów	3	216 743	272 261
III. Zysk (strata) brutto na sprzedaży		60 301	91 327
IV. Pozostałe przychody	4	4 808	5 828
V. Koszty sprzedaży	3	19 346	23 389
VI. Koszty ogólnego zarządu	3	18 317	16 876
VII. Koszty projektów badawczych (netto)	3		
VIII. Pozostałe koszty	4	5 168	6 355
IX. Zysk (strata) na działalności operacyjnej		22 278	50 535
X. Przychody finansowe	5	838	2 756
XI. Koszty finansowe	5	8 274	9 467
XII. Dochody z tytułu udziałów w jednostkach stowarzyszonych			
XIII. Zysk (strata) przed opodatkowaniem		14 842	43 824
XIV. Podatek dochodowy	6	3 445	17 059
XV. Zysk (strata) netto z działalności kontynuowanej		11 397	26 765
XVI. Zysk (strata) z działalności zaniechanej			
XVII. Zysk (strata) netto na działalności kontynuowanej i zaniechanej		11 397	26 765
Zysk (strata) netto na działalności kontynuowanej i zaniechanej przypadająca na udziały niekontrolujące			
Zysk (strata) netto na działalności kontynuowanej i zaniechanej przypadająca akcjonariuszom jednostki dominującej		11 397	26 765

Zysk (strata) netto (zanalizowany) przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej	8	11 397	26 765
Podstawowy za okres obrotowy		1,63	5,90
Rozwodniony za okres obrotowy		1,63	5,90
Zysk (strata) netto na jedną akcję z działalności kontynuowanej przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej (w zł)	8		
Podstawowy za okres obrotowy		1,63	5,90
Rozwodniony za okres obrotowy		1,63	5,90
Zysk (strata) netto na jedną akcję z działalności zaniechanej (w zł) przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej		0,00	0,00

Ropczyce, dnia 25.03.2019 r.

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW	NOTA	za okres 01.01.2017 - 31.12.2017	za okres 01.01.2018 - 31.12.2018
Zysk (strata) netto z działalności kontynuowanej i zaniechanej za okres:		11 397	26 765
- w tym przypadająca akcjonariuszom jednostki dominującej		11 397	26 765
- w tym przypadająca na udziały niekontrolujące			
Inne całkowite dochody , w tym:		-274	3 067
Pozycje, które w późniejszych okresach, po spełnieniu określonych warunków, zostaną przeniesione do wyniku okresu:		0	0
Pozycje, które w późniejszych okresach nie zostaną przeniesione do wyniku okresu:		-274	3 067
Nadwyżka z przeszacowania rzeczowych aktywów trwałych odniesiona na kapitał z aktualizacji wyceny		0	4 093
- w tym przypadające akcjonariuszom jednostki dominującej			4 093
- w tym przypadająca na udziały niekontrolujące			
Zyski (straty) aktuarialne z programów określonych świadczeń		-338	-306
- w tym przypadające akcjonariuszom jednostki dominującej		-338	-306
- w tym przypadająca na udziały niekontrolujące			
Podatek dochodowy od dochodów całkowitych, które w późniejszych okresach nie zostaną przeniesione do wyniku okresu		-64	720
- w tym przypadające akcjonariuszom jednostki dominującej		-64	720
- w tym przypadająca na udziały niekontrolujące			
Inne całkowite dochody netto:		-274	3 067
- w tym przypadające akcjonariuszom jednostki dominującej		-274	3 067
- w tym przypadająca na udziały niekontrolujące			
Suma dochodów całkowitych za okres:	10,11	11 123	29 832
- w tym przypadające akcjonariuszom jednostki dominującej		11 123	29 832
- w tym przypadająca na udziały niekontrolujące			

Pogrupowanie całkowitych dochodów	NOTA	za okres 01.01.2017 - 31.12.2017	za okres 01.01.2018 - 31.12.2018
Zysk (strata) netto z działalności kontynuowanej i zaniechanej za okres:		11 397	26 765
Dochody całkowite, które w późniejszych okresach, po spełnieniu określonych warunków, zostaną przeniesione do wyniku okresu			
Dochody całkowite, które w późniejszych okresach nie zostaną przeniesione do wyniku okresu		-338	3 787
Podatek dochodowy od dochodów całkowitych, które w późniejszych okresach zostaną przeniesione do wyniku okresu			
Podatek dochodowy od dochodów całkowitych, które w późniejszych okresach nie zostaną przeniesione do wyniku okresu		-64	720
Suma dochodów całkowitych	10,11	11 123	29 832

Ropczyce, dnia 25.03.2019 r.

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ

AKTYWA	NOTA	stan na 31.12.2017 r.	stan na 31.12.2018 r.
I. Aktywa trwałe długoterminowe		250 485	237 405
1. Rzeczowe aktywa trwałe	12	190 552	187 522
2. Wartości niematerialne	13	7 158	5 375
3. Długoterminowe aktywa finansowe	14,15	7 127	1 856
4. Akcje i udziały w jednostkach konsolidowanych metodą praw własności			
5. Należności długoterminowe	16		
6. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	6	8 156	5 214
7. Nieruchomości inwestycyjne	12a	37 492	37 438
8. Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe			
II. Aktywa obrotowe krótkoterminowe		182 682	223 472
1. Zapasy	17, 17a	78 174	100 657
2. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	18,19	90 328	90 261
3. Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego		6 648	6 657
4. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	21	5 299	23 630
5. Krótkoterminowe aktywa finansowe	15	1 159	753
6. Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	20	1 074	1 514
III. Aktywa dostępne do sprzedaży	22	36 443	
AKTYWA RAZEM		469 610	460 877

Ropczyce, dnia 25.03.2019 r.

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ - CD

PASYWA	NOTA	stan na 31.12.2017 r.	stan na 31.12.2018 r.
I. Kapitał własny z udziałami niekontrolującymi		293 611	257 490
1. Kapitał zakładowy	23	17 532	15 649
2. Akcje własne	24	-806	-43 542
3. Kapitał zapasowy	25	173 112	164 170
4. Kapitał z aktualizacji wyceny	25	96 094	98 972
5. Pozostałe kapitały rezerwowe			
6. Różnice kursowe z przeliczenia jednostek podporządkowanych			
7. Zyski/Straty aktuarialne	26	-954	-1 202
8. Zyski zatrzymane, w tym:		8 633	23 443
8.1. Niepodzielony zysk lub niepokryta strata z lat ubiegłych	26	-2 764	-3 322
8.2. Zysk (strata) netto bieżącego okresu przypadająca akcjonariuszom jednostki dominującej		11 397	26 765
Ia. Kapitał własny bez udziałów niekontrolujących		293 611	257 490
9. Udziały niedające kontroli			
II. Zobowiązanie długoterminowe		86 053	85 462
1. Kredyty i pożyczki	27	30 348	44 635
2. Zobowiązania długoterminowe z tytułu leasingu finansowego	33	941	1 251
3. Pochodne instrumenty finansowe	28	21	
4. Zobowiązania długoterminowe z tyt. emisji dłużnych papierów wartościowych	28	16 657	
5. Rezerwa na świadczenia pracownicze oraz pozostałe rezerwy długoterminowe	35,36	1 773	1 753
6. Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	6	31 752	34 556
7. Rozliczenia międzyokresowe	34	4 561	3 267
III. Zobowiązania krótkoterminowe		89 946	117 925
1. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	29,30,31	43 706	50 525
2. Pochodne instrumenty finansowe	28	643	39
3. Kredyty i pożyczki	27	27 680	39 875
4. Zobowiązania krótkoterminowe z tytułu leasingu finansowego	33	550	602
5. Zobowiązania krótkoterminowe z tyt. emisji dłużnych papierów wartościowych	28		17 200
6. Pozostałe zobowiązania finansowe	27	4 437	
7. Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego		638	416
8. Rezerwa na świadczenia pracownicze oraz pozostałe rezerwy krótkoterminowe	35,36	9 725	7 396
9. Rozliczenia międzyokresowe	34	2 567	1 872
IV. Zobowiązania związane z aktywami dostępnymi do sprzedaży			
PASYWA RAZEM		469 610	460 877

Ropczyce, dnia 25.03.2019 r.

SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W SKONSOLIDOWANYM KAPITALE WŁASNYM (okres porównywalny)

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM	Kapitał zakładowy	Akcje własne	Kapitał zapasowy	Kapitał z aktualizacji wyceny	Różnice kursowe z przeliczenia	Pozostałe kapitały rezerwowe	Zyski / Straty aktuarialne	Niepodzielony wynik finansowy	Wynik finansowy bieżącego okresu	Kapitał własny akcjonariuszy jednostki dominującej	Kapitał akcjonariuszy niekontrolujących	Razem kapitały własne
Dwanaście miesięcy zakończonych 31.12.2017 r.												
Kapitał własny na dzień 01.01.2017 r.	17 532	-806	166 748	96 094	0	0	-680	10 809		289 697	0	289 697
Zmiany zasad (polityki) rachunkowości										0		0
Korekty z tyt. błędów										0		0
Kapitał własny po korektach	17 532	-806	166 748	96 094	0	0	-680	10 809	0	289 697	0	289 697
Emisja akcji										0		0
Koszt emisji akcji										0		0
Płatności w formie akcji własnych										0		0
Podział zysku netto			6 364					-6 364		0		0
Wypłata dywidendy								-6 987		-6 987		-6 987
Suma dochodów całkowitych							-274		11 397	11 123		11 123
Pozostałe zmiany								-222		-222		-222
Kapitał własny na dzień 31.12.2017 r.	17 532	-806	173 112	96 094	0	0	-954	-2 764	11 397	293 611	0	293 611

SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W SKONSOLIDOWANYM KAPITALE WŁASNYM (okres bieżący)

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM	Kapitał zakładowy	Akcje własne	Kapitał zapasowy	Kapitał z aktualizacji wyceny	Różnice kursowe z przeliczenia	Pozostałe kapitały rezerwowe	Zyski / Straty aktuarialne	Niepodzielony wynik finansowy	Wynik finansowy bieżącego okresu	Kapitał własny akcjonariuszy jednostki dominującej	Kapitał akcjonariuszy niekontrolujących	Razem kapitały własne
Dwanaście miesięcy zakończonych 31.12.2018 r												
Kapitał własny na dzień 01.01.2018 r.	17 532	-806	173 112	96 094	0	0	-954	8 633		293 611	0	293 611
Zmiany zasad (polityki) rachunkowości										0		0
Korekty z tyt. błędów										0		0
Kapitał własny po korektach	17 532	-806	173 112	96 094	0	0	-954	8 633	0	293 611	0	293 611
Emisja akcji										0		0
Koszt emisji akcji			-338							-338		-338
Skup akcji własnych w celu umorzenia		-59 943								-59 943		-59 943
Umorzenie akcji	-1 883	17 207	-15 324							0		0
Podział zysku netto			6 284					-6 284		0		0
Wypłata dywidendy								-4 788		-4 788		-4 788
Suma dochodów całkowitych			437	2 878			-248		26 765	29 832		29 832
Pozostałe zmiany								-883		-883		-883
Kapitał własny na dzień 31.12.2018 r.	15 649	-43 542	164 170	98 972	0	0	-1 202	-3 322	26 765	257 490	0	257 490

Na kwotę 883 tys. zł. zawartą w pozycji „Pozostałe zmiany” składają się:

- 1) kwota 100 tys. zł wynikająca z podziału wyniku za 2017 rok przeznaczonego na zasilenie ZFŚS;
- 2) kwota 783 tys. zł dotycząca korekty marż i odroczonego podatku dochodowego w Grupie Kapitałowej po połączeniu ze spółką ZM Service Sp. z o.o.

Ropczyce, dnia 25.03.2019 r.

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH	za okres 01.01.2017 - 31.12.2017	za okres 01.01.2018 - 31.12.2018
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH		
A. Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej		
I. Zysk / (strata) netto przypadająca akcjonariuszom jednostki dominującej	11 397	26 765
II. Korekty razem:	-2 876	-2 061
1. Zyski (straty) przypadające na udziały niekontrolujące		
2. Udział w (zyskach) stratach netto jednostek wycenianych metodą praw własności		
3. Amortyzacja	13 317	14 945
4. Zyski (straty) z tytułu różnic kursowych	-2 031	-288
5. Odsetki i udziały w zyskach (dywidendy)	2 335	2 984
6. Zysk (strata) z tytułu działalności inwestycyjnej	-2	6 006
7. Zmiana stanu rezerw	1 824	-3 491
8. Zmiana stanu zapasów	-23 534	-22 483
9. Zmiana stanu należności	-20 389	-4 588
10. Zmiana stanu zobowiązań krótkoterminowych, z wyjątkiem pożyczek i kredytów	17 023	3 026
11. Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych	-744	2 144
12. Bieżący podatek dochodowy	1 402	12 605
13. Podatek dochodowy zapłacony "-"/ zwócony"+"	2 254	-12 836
14. Inne korekty	5 669	-85
III. Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej (I+/-II)	8 521	24 704
B. Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej		
I. Wpływy	562	234
1. Zbycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych	372	130
2. Zbycie inwestycji w nieruchomości oraz wartości niematerialne i prawne	0	35
3. Zbycie aktywów finansowych, w tym:	190	
a) w jednostkach powiązanych	6	0
- zbycie aktywów finansowych	6	
- dywidenda i udziały w zyskach		
- spłata udzielonych pożyczek		
- odsetki		
- inne wpływy z aktywów finansowych		
b) w pozostałych jednostkach	184	0
- zbycie aktywów finansowych		
- dywidenda i udziały w zyskach	14	
- spłata udzielonych pożyczek	140	
- odsetki	30	
- inne wpływy z aktywów finansowych		
4. Inne wpływy inwestycyjne		69
II. Wydatki	5 273	7 340
1. Nabycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych	5 273	7 182
2. Nabycie inwestycji w nieruchomości oraz wartości niematerialne i prawne		
3. Wydatki na aktywa finansowe, w tym:	0	0
a) w jednostkach powiązanych	0	0
- nabycie aktywów finansowych		
- udzielone pożyczki krótkoterminowe		
b) w pozostałych jednostkach	0	0
- nabycie aktywów finansowych		
- udzielone pożyczki krótkoterminowe		
4. Inne wydatki inwestycyjne		158
III. Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej(I-II)	-4 711	-7 106

C. Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej		
I. Wpływy	34 090	45 494
1. Wpływy netto z emisji akcji (wydania udziałów) i innych instrumentów kapitałowych oraz dopłat do kapitału		
2. Kredyty i pożyczki	33 908	43 802
3. Emisja dłużnych papierów wartościowych		
4. Inne wpływy finansowe	182	1 692
II. Wydatki	38 126	44 761
1. Nabycie akcji (udziałów) własnych		18 500
2. Dywidendy i inne wypłaty na rzecz właścicieli	6 987	4 788
3. Inne, niż wypłaty na rzecz właścicieli, wydatki z tytułu podziału zysku	0	0
4. Spłaty kredytów i pożyczek	28 466	17 861
5. Wykup dłużnych papierów wartościowych		
6. Z tytułu innych zobowiązań finansowych		
7. Płatności zobowiązań z tytułu umów leasingu finansowego	470	644
8. Odsetki	2 203	2 968
9. Inne wydatki finansowe		
III. Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej (I-II)	-4 036	733
D. Przepływy pieniężne netto razem (A.III+/-B.III+/-C.III)	-226	18 331
E. Bilansowa zmiana stanu środków pieniężnych, w tym	-226	18 331
- zmiana stanu środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych		
F. Środki pieniężne na początek okresu	5 525	5 299
G. Środki pieniężne na koniec okresu	5 299	23 630
- o ograniczonej możliwości dysponowania		

Ropczyce, dnia 25.03.2019 r.

E. INFORMACJA DODATKOWA DO ROCZNEGO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO GRUPY KAPITAŁOWEJ ZM „ROPCZYCE” ZA 2018 R.

I. ZGODNOŚĆ Z MIĘDZYNARODOWYMI STANDARDAMI SPRAWOZDAWCZOŚCI FINANSOWEJ

Zgodność z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej sporządzone zostało zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej (dalej „MSSF”), zatwierdzonymi przez Unię Europejską, obowiązującymi dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku. Sprawozdanie to obejmuje okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2018 roku i okres porównywalny od 1 stycznia do 31 grudnia 2017 roku.

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej powinno być czytane łącznie z jednostkowym sprawozdaniem finansowym jednostki dominującej sporządzonym na dzień 31 grudnia 2018 roku, zatwierdzonym do publikacji przez Zarząd i opublikowanym tego samego dnia, co skonsolidowane sprawozdanie finansowe, celem uzyskania pełnej informacji o sytuacji majątkowej i finansowej Grupy Kapitałowej na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz o wyniku finansowym za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2018 roku zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej zatwierdzonymi przez Unię Europejską.

Efekt zastosowania nowych standardów rachunkowości i zmian polityki rachunkowości

Zasady (polityka) rachunkowości zastosowane do sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego za 2018 rok są spójne z zasadami, stosowanymi w poprzednim roku, za wyjątkiem przyjęcia nowych i zmienionych standardów opisanych poniżej.

Zmiany wynikające ze zmian MSSF

Po dacie publikacji ostatniego pełnego sprawozdania rocznego Grupy Kapitałowej za 2017 rok (tj. po dniu 28 lutego 2018 roku) nie opublikowano nowych lub zmienionych standardów oraz interpretacji obowiązujących dla okresów rocznych rozpoczynających się po 1 stycznia 2018 roku. Standardy i interpretacje, które zostały wydane, ale nie obowiązują, ponieważ nie zostały jeszcze zatwierdzone przez Unię Europejską, lub zostały zatwierdzone przez Unię Europejską ale nie zostały wcześniej zastosowane przez Grupę, zaprezentowane zostały w rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za 2017 rok.

Od 1 stycznia 2018 roku Grupa zastosowała niżej opisane standardy:

❖ MSSF 9 „Instrumenty finansowe”

Nowy standard zastąpił dotychczasowy MSR 39. Zmiany wprowadzone przez standard w rachunkowości instrumentów finansowych obejmują przede wszystkim:

- inne kategorie aktywów finansowych, od których uzależniona jest metoda wyceny aktywów:
  - wyceniane w zamortyzowanym koszcie,
  - wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody,
  - wyceniane w wartości godziwej przez wynik (z opcją ujęcia skutków wyceny w pozostałych całkowitych dochodach dla instrumentów kapitałowych);

przydział aktywów do kategorii dokonywany jest w zależności od modelu biznesowego odnoszącego się do danego składnika aktywów oraz charakteru przepływów z niego,

- nowe zasady rachunkowości zabezpieczeń odzwierciedlające w większym stopniu zarządzanie ryzykiem, zwiększające możliwość wyznaczenia instrumentów, jako pozycje zabezpieczające oraz likwidujące sztywne zasady wyznaczania efektywności w przedziale 80-125%,
- nowy model utraty wartości aktywów finansowych oparty na przewidywanych stratach i powodujący konieczność szybszego ujmowania kosztów w wyniku finansowym; ujęcie straty z tytułu utraty wartości

według dotychczasowych zasad następowało dopiero, gdy wystąpiły obiektywne dowody utraty wartości, takie jak znaczące trudności finansowe dłużnika lub niedotrzymanie warunków umowy, np. opóźnienie w spłacie; nowy model zakłada, że już od momentu ujęcia aktywa finansowego jednostka szacuje oczekiwane straty kredytowe za pomocą 3-stopniowego modelu opartego na zmianach ryzyka kredytowego; standard przewiduje uproszczenia m.in. dla należności handlowych i aktywów z tytułu umowy.

Grupa zastosowała MSSF 9 od 1 stycznia 2018 roku.

Zarząd jednostki dominującej podjął decyzję, że zastosowanie MSSF 9 w zakresie klasyfikacji i wyceny odbędzie się retrospektywnie bez korekty danych porównawczych ze względu na to, że nie byłoby to możliwe bez wykorzystania wiedzy pozyskanej post factum. W rezultacie podane dane porównawcze nadal są oparte na zasadach rachunkowości wcześniej stosowanych przez Grupę i opisanych w rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za rok obrotowy zakończony 31.12.2017 r. Wpływ zastosowania MSSF 9 na pozycje skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej na 1 stycznia 2018 roku w porównaniu z MSR 39 i związanymi z nimi interpretacjami był nieistotny i został ujęty w I półroczu 2018 roku.

Grupa nie stosuje rachunkowości zabezpieczeń, w związku z tym MSSF 9 w tym zakresie nie ma zastosowania.

Szczegółowy opis wdrożenia i wpływu MSSF 9 na skonsolidowane sprawozdanie finansowe za 2018 rok zamieszczono w Rozdz. III niniejszego raportu pt. „ZMIANY STOSOWANYCH ZASAD (POLITYKI) RACHUNKOWOŚCI I SPOSOBU SPORZĄDZANIA SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO, DOKONANYCH W STOSUNKU DO POPRZEDNIEGO ROKU OBROTOWEGO, ICH PRZYCZYNY, TYTUŁY ORAZ WPŁYW WYWOŁANYCH TYM SKUTKÓW FINANSOWYCH NA SYTUACJĘ MAJĄTKOWĄ I FINANSOWĄ, PŁYNNOŚĆ ORAZ WYNIK FINANSOWY”, w punkcie 1.

❖ **MSSF 15 „Przychody z umów z klientami”**

Nowy ujednolicony standard został opublikowany w dniu 28 maja 2014 roku i ma zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub później i dozwolone jest jego wcześniejsze zastosowanie. Standard ustanawia jednolite ramy ujmowania przychodów i zawiera zasady, które zastąpią większość szczegółowych wytycznych w zakresie ujmowania przychodów istniejących obecnie w MSSF, w szczególności, w MSR 18 Przychody, MSR 11 Umowy o usługę budowlaną oraz związanych z nimi interpretacjach.

Fundamentalną zasadą nowego standardu jest ujmowanie przychodów w momencie przekazania kontroli nad towarami lub usługami na rzecz klienta. Wysokość przychodów ustala się w odniesieniu do każdego odrębnego obowiązku świadczenia na podstawie ceny transakcyjnej alokowanej przy wykorzystaniu jednostkowej ceny sprzedaży.

Nowy standard zastąpił dotychczasowe MSR 11 i MSR 18 zapewniając jeden spójny 5-stopniowy model ujmowania przychodów:

- identyfikacja umowy z klientem,
- identyfikacja obowiązków wynikających z umowy,
- określenie ceny,
- przypisanie ceny do obowiązków,
- ujęcie przychodu po wypełnieniu lub podczas wypełniania obowiązku.

Nowy model uzależnia ujęcie przychodu od uzyskania przez klienta kontroli nad dobrem lub usługą. Ponadto standard wprowadził dodatkowe wymogi ujawniania informacji oraz wskazówki dotyczące kilku szczegółowych kwestii:

- łączenie kilku umów,
- zmiany umowy,
- metody pomiaru wypełnienia obowiązku,
- cena zmienna,
- prawa zwrotu,
- gwarancje,
- relacja zleceniodawca – pośrednik,
- opcje nabycia kolejnych dóbr lub usług,
- bezzwrotne opłaty płatne z góry,
- licencje i tantiemy,
- umowy odkupu,
- umowy komisji,
- sprzedaż ze wstrzymaną dostawą,
- komponenty finansowe wbudowane w umowy z klientami (płatność odroczone lub płatność z góry),
- wynagrodzenia niepieniężne,
- koszty umowy, w tym koszty pozyskania umowy.

Grupa wdrożyła regulacje wynikające z MSSF 15 w celu stosowania począwszy od 01.01.2018 roku.

Szczegółowy opis wdrożenia i wpływu MSSF 15 na skonsolidowane sprawozdanie finansowe za 2018 rok zamieszczono w Rozdz. III. niniejszego raportu tj. „ZMIANY STOSOWANYCH ZASAD (POLITYKI) RACHUNKOWOŚCI I SPOSOBU SPORZĄDZANIA SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO, DOKONANYCH W STOSUNKU DO POPRZEDNIEGO ROKU OBROTOWEGO, ICH PRZYCZYNY, TYTUŁY ORAZ WPŁYW WYWOŁANYCH TYM SKUTKÓW FINANSOWYCH NA SYTUACJĘ MAJĄTKOWĄ I FINANSOWĄ, PŁYNNOŚĆ ORAZ WYNIK FINANSOWY”, w punkcie 2.

❖ **Doprecyzowanie zapisów MSSF 15 „Przychody z umów z klientami”**

Doprecyzowanie zapisów MSSF 15 zostało opublikowane w dniu 12 kwietnia 2016 roku i ma ono zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub później (zgodnie z datą rozpoczęcia obowiązywania całego standardu). Celem zmian w standardzie było wyjaśnienie wątpliwości pojawiających się w trakcie analiz przedwdrożeniowych odnośnie: identyfikacji zobowiązania do spełnienia świadczenia (performance obligation), wytycznych stosowania standardu w kwestii identyfikacji zleceniodawcy/agenta oraz przychodów z licencji dotyczących własności intelektualnej, czy wreszcie okresy przejściowego przy pierwszym zastosowaniu nowego standardu.

Grupa zastosowała te regulacje wraz z datą wdrożenia MSSF 15, tj. od 1 stycznia 2018 roku.

❖ **Zmiana MSSF 2 „Płatności na bazie akcji”**

Zmiany w MSSF 2 zostały opublikowane w dniu 20 czerwca 2016 roku i mają one zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub później. Celem zmian w standardzie było doprecyzowanie sposobu ujmowania niektórych rodzajów transakcji płatności na bazie akcji.

Rada MSR uregulowała trzy kwestie:

- sposób ujmowania w wycenie programu regulowanego w środkach pieniężnych warunków innych niż warunki nabywania uprawnień,
- klasyfikacja płatności akcjami w przypadku, gdy jednostka jest zobowiązana pobrać podatek od pracownika,
- modyfikacja programu, która skutkuje zmianą z programu rozliczanego w środkach pieniężnych na program rozliczany w instrumentach kapitałowych.

Grupa nie uruchamiała programów płatności akcjami, w związku z czym opisane zmiany nie miały wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej.

❖ **Zmiana MSSF 4 „Umowy ubezpieczeniowe”**

W związku z wejściem w życie w 2018 roku nowego standardu dotyczącego instrumentów finansowych (MSSF 9) Rada MSR wprowadziła przejściowe (do czasu wejścia w życie nowego MSSF 17) zasady stosowania nowych zasad rachunkowości instrumentów w sprawozdaniach finansowych ubezpieczycieli. W przeciwnym wypadku ich wyniki byłyby narażone na sporą zmienność.

Zaproponowano dwa alternatywne podejścia:

- korygowanie zmienności powodowanej przez MSSF 9 dla niektórych aktywów poprzez odrębną pozycję w sprawozdaniu z wyniku i innych dochodów całkowitych,
- zwolnienie ze stosowania MSSF 9 do czasu wejścia w życie nowego standardu dotyczącego ubezpieczeń (lub roku 2021).

Zmiana standardu nie będzie miała wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej ze względu na to, że nie prowadzi ona działalności ubezpieczeniowej.

❖ **Zmiana w MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach”**

Zmiana w MSR 28 została opublikowana w dniu 12 października 2017 roku i ma zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później. Zmiany wynikające z „Projektu corocznych poprawek: cykl 2014-2016”, w ramach których doprecyzowano, że w sytuacjach, gdy MSR 28 dopuszcza wycenę inwestycji albo metodą praw własności albo w wartości godziwej (przez organizacje zarządzające kapitałem wysokiego ryzyka, fundusze wzajemne itd. lub udziały w jednostkach inwestycyjnych), wyboru tego można dokonać odrębnie dla każdej z takich inwestycji.

Grupa nie posiada inwestycji w jednostkach stowarzyszonych, w związku z czym opisana zmiana nie miała wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej.

❖ **Zmiana w MSR 40 „Nieruchomości inwestycyjne”**

Zmiana w MSR 40 została opublikowana w dniu 8 grudnia 2016 roku i ma zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub później. Jej celem jest doprecyzowanie zasad, wedle których nieruchomość jest przeklasyfikowywana do lub z kategorii nieruchomości inwestycyjnych z lub do środków trwałych bądź zapasów.

Przed wszystkim zmiana klasyfikacji następuje, gdy zmieni się sposób użytkowania i zmiana ta musi być udowodniona. Standard wprost mówi, że zmiana intencji zarządu sama w sobie nie jest wystarczająca.

Zmianę standardu należy zastosować do wszystkich zmian w użytkowaniu, które nastąpią po wejściu w życie zmiany do standardu oraz do wszystkich nieruchomości inwestycyjnych posiadanych na dzień wejścia w życie zmiany standardu.

W Grupie nie wystąpiły skutki z tytułu zmian standardu, ponieważ w zakresie nieruchomości inwestycyjnych nie wystąpiła zmiana sposobu użytkowania nieruchomości.

❖ **KIMSF 22 „Transakcje walutowe i zaliczki”**

Interpretacja określa, jaki kurs należy stosować w przypadku sprzedaży lub zakupu w walucie obcej, które poprzedzone są otrzymaniem lub uiszczeniem zaliczki w tej walucie. Zgodnie z nową interpretacją zaliczkę na dzień jej zapłaty należy ująć po kursie na ten dzień. Następnie w momencie ujęcia w rachunku zysków i strat przychodu osiąganego w walucie lub kosztu lub zakupionego składnika aktywów należy je ująć po kursie z dnia ujęcia zaliczki, a nie po kursie z dnia, gdy został ujęty przychód lub koszt lub składnik aktywów.

Grupa nie dokonuje istotnych transakcji będących przedmiotem Interpretacji, w związku z czym jej wejście w życie nie miało istotnego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej.

Standardy nieobowiązujące (Nowe standardy i interpretacje)

W niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupa nie zdecydowała o wcześniejszym zastosowaniu opublikowanych standardów lub interpretacji przed ich datą wejścia w życie.

Do dnia sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego zostały opublikowane nowe lub znowelizowane standardy i interpretacje, obowiązujące dla okresów rocznych następujących po 2018 roku. Lista obejmuje również zmiany, standardy i interpretacje opublikowane, ale niez zaakceptowane jeszcze przez Unię Europejską.

❖ MSSF 16 „Leasing”

Nowy standard regulujący umowy leasingu (w tym umowy najmu i dzierżawy) zawiera nową definicję leasingu.

Znaczące zmiany dotyczą leasingobiorców: standard wymaga ujęcia w bilansie dla każdej umowy leasingowej wartości „prawa do korzystania ze składnika aktywów” i analogicznego zobowiązania finansowego. Prawo do korzystania z aktywów jest następnie amortyzowane, natomiast zobowiązanie wyceniane w zamortyzowanym koszcie. W określonych sytuacjach wskazanych w standardzie zobowiązanie z tytułu leasingu podlega aktualizacji wyceny, której skutki co do zasady ujmowane są jako korekta wartości prawa do korzystania z aktywów.

Przewidziano uproszczenia dla umów krótkoterminowych (do 12 miesięcy) i aktywów o niskiej wartości. Podejście księgowe do leasingów od strony leasingodawcy jest zbliżone do zasad określonych w dotychczasowym MSR 17.

MSSF 16 wymaga dokonywania szerszego zakresu ujawnień w porównaniu do wymogów MSR 17 (dotyczy to zarówno leasingobiorcy, jak i leasingodawcy). Nowy standard zakłada możliwość zastosowania zmodyfikowanego podejścia retrospektywnego oraz pewnych praktycznych rozwiązań w ramach przepisów przejściowych.

Nowy standard został opublikowany w dniu 13 stycznia 2016 roku i ma zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później i dozwolone jest jego wcześniejsze zastosowanie (ale pod warunkiem równoczesnego zastosowania MSSF 15). Standard zastępuje dotychczasowe regulacje dotyczące leasingu (m.in. MSR 17) i diametralnie zmienia podejście do umów leasingowych o różnym charakterze, nakazując leasingobiorcom wykazywanie w bilansach aktywów i zobowiązań z tytułu zawartych umów leasingowych, niezależnie od ich rodzaju.

Grupa zamierza zastosować standard po raz pierwszy w sprawozdaniu finansowym za 2019 rok. Grupa dokonała analizy skutków wdrożenia standardu, w tym przede wszystkim identyfikacji umów, w których występuje w roli leasingobiorcy, biorąc także pod uwagę uproszczenia przewidziane w standardzie. Grupa dotychczas nie zawierała istotnych umów sklasyfikowanych jako leasing operacyjny zgodnie z MSR 17, a w wyniku przeprowadzonej analizy umów dzierżawy, najmu oraz innych o podobnym charakterze zidentyfikowano umowy najmu krótkoterminowe. W związku z ich charakterem nie wymagają one ujęcia w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej.

Grupa posiada prawo użytkowania wieczystego nieruchomości (dalej „PWUG”), w Ropczycach i w Chrzanowie, które na dzień 31 grudnia 2018 roku jest potraktowane na równi z prawem własności i jest ujęte w rzeczowych aktywach trwałych.

Grupa zamierza skorzystać z ulgi przewidzianej dla leasingobiorców (par. C.3. MSSF 16), jaką jest możliwość zachowania dotychczasowej klasyfikacji leasing – nie leasing, do umów ważnych w dniu pierwszego zastosowania MSSF 16. Grupa decydując się na wykorzystanie takiej ulgi, stosuje ją do wszystkich posiadanych umów leasingowych (nie tylko tych, które są PWUG). Oznacza to, że jeśli przed 1 stycznia 2019 roku PWUG było traktowane jako środek trwały, to po 1 stycznia 2019 roku takie podejście będzie kontynuowane dla starych umów. Wszystkie nowe umowy (zawarte w 2019 roku lub później) traktowane będą według zasad zgodnych z regulacjami MSSF 16.

W związku z zastosowaniem MSSF 16 Grupa nie zidentyfikowała do rozpoznania i ujęcia kwot z tytułu prawa do korzystania oraz kwot zobowiązań z tytułu leasingu, które winna zaprezentować w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym na dzień pierwszego zastosowania tj. na 01.01.2019 roku, poza aktywami leasingowymi i zobowiązaniami z tytułu leasingu, które ujmowała już w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym na podstawie wytycznych MSR 17, z uwagi na klasyfikację umów jako leasingu finansowe.

Standard obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później.

❖ Zmiana MSSF 9 „Instrumenty finansowe”

Zmiana polega na dopuszczeniu kwalifikowania do kategorii aktywów wycenianych w zamortyzowanym koszcie takich instrumentów, które w przypadku wcześniejszej spłaty powodują, że jednostka otrzyma kwotę mniejszą niż suma kapitału i naliczonych odsetek (tzw. ujemne wynagrodzenie).

Grupa szacuje, że zmiana standardu nie będzie miała wpływu na jej sprawozdanie finansowe ze względu na to, że nie wystąpiły transakcje objęte zmianami.

Zmiany obowiązują dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później.

❖ **KIMSF 23 „Niepewność co do traktowania podatkowego dochodu”**

Interpretacja do MSR 12 „Podatek dochodowy” rozstrzyga podejście do sytuacji, gdy interpretacja przepisów ws. podatku dochodowego nie jest jednoznaczna i nie można definitywnie przyjąć, jakie rozwiązanie zostanie zaakceptowane przez organy podatkowe, w tym sądy. Kierownictwo powinno w pierwszej kolejności ocenić, czy jego interpretacja zostanie prawdopodobnie zaakceptowana przez organy podatkowe. Jeśli tak, należy przyjąć do sporządzania sprawozdania finansowego taką interpretację. Jeśli nie, należy uwzględnić niepewność kwot związanych z podatkiem dochodowym metodą wartości najbardziej prawdopodobnej lub wartości oczekiwanej. Grupa powinna ocenić ewentualne zmiany faktów i okoliczności wpływające na ustaloną wartość. Jeśli wartość podlega korekcie, traktuje się ją jako zmianę szacunku zgodnie z MSR 8.

Grupa szacuje, że nowa interpretacja nie będzie miała istotnego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe, gdyż nie przeprowadza transakcji, których dotyczą zmiany.

Interpretacja obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później.

❖ **Zmiana MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach”**

Zmiana standardu uściśla, że do instrumentów finansowych innych, niż wyceniane metodą praw własności, w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach należy stosować MSSF 9 nawet jeśli instrumenty te stanowią element inwestycji netto w takiej jednostce.

Grupa szacuje, że nowy standard nie wpłynie na skonsolidowane sprawozdanie finansowe, ponieważ nie posiada takich instrumentów finansowych.

Zmiana obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później.

❖ **Zmiany MSR 12 „Podatek dochodowy”, MSR 23 „Koszty finansowania zewnętrznego”, MSSF 3 „Połączenia przedsięwzięć” i MSSF 11 „Wspólne ustalenia umowne”**

Mniejsze poprawki do standardów, wprowadzane w ramach corocznych zmian do standardów (cykl 2015 – 2017):

- MSR 12: Rada MSR uściśliła sposób ujmowania podatku dochodowego będącego konsekwencją dywidend. Podatek ujmowany jest w momencie ujęcia zobowiązania do wypłaty dywidendy jako obciążenie wyniku lub pozostałych całkowitych dochodów lub kapitałów w zależności od tego, gdzie ujęto przeszłe transakcje, które wygenerowały wynik.
- MSR 23: Doprecyzowano, że zadłużenie pierwotnie przeznaczone na finansowanie składnika aktywów, który został już ukończony, zostaje zaliczone do zadłużenia ogólnego, którego koszt może być później kapitalizowany w wartości innych aktywów.
- MSSF 3: Rada MSR doprecyzowała, że zasady dotyczące rozliczania połączenia przedsięwzięć realizowanego etapami, w tym konieczność wyceny udziałów, dotyczą również posiadanych wcześniej udziałów we wspólnych działalnościach.
- MSSF 11: Rada doprecyzowała, że wspólnik wspólnej działalności, niesprawujący wspólnej kontroli, w sytuacji, gdy uzyska wspólną kontrolę nad wspólną działalnością będącą przedsięwzięciem, nie powinien ponownie wyceniać udziałów w tej wspólnej działalności.

Grupa szacuje, że nowy standard nie wpłynie na jej skonsolidowane sprawozdania finansowe w sposób istotny, ponieważ:

- Grupa nie jest stroną transakcji będących przedmiotem zmiany MSR 12,
- wszystkie dostosowania składnika aktywów o istotnej wartości są finansowane przez Grupę ze środków pozyskiwanych z zewnątrz specjalnie w tym celu,
- Grupa nie prowadzi wspólnej działalności w rozumieniu MSSF 11.

Zmiany obowiązują dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później.

❖ **MSSF 17 „Insurance Contracts”**

Nowy standard regulujący ujęcie, wycenę, prezentację i ujawnienia dotyczące umów ubezpieczeniowych i reasekuracyjnych. Standard zastępuje dotychczasowy MSSF 4.

Grupa szacuje, że nowy standard nie wpłynie na jej skonsolidowane sprawozdania finansowe, ponieważ nie prowadzi działalności ubezpieczeniowej.

Standard obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2021 roku lub później.

❖ **Zmiana MSR 19 „Świadczenia pracownicze”**

Zgodnie z wprowadzoną zmianą jeśli składnik aktywów lub zobowiązanie netto z tytułu programu określonych świadczeń są ponownie wyceniane w wyniku zmian, ograniczenia lub rozliczenia, jednostka powinna:

- ustalić koszty bieżącego zatrudnienia i odsetki netto za okres po ponownej wycenie stosując założenia wykorzystane przy ponownej wycenie oraz
- określić odsetki netto za pozostały okres na podstawie przecenionego aktywa lub zobowiązania netto.

Grupa szacuje, że nowy standard nie wpłynie na jej skonsolidowane sprawozdania finansowe, ponieważ nie oferuje pracownikom w Grupie programów określonych świadczeń po okresie zatrudnienia.

Standard obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później.

❖ **Zmiana MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych” i MSR 8 „Zasady (polityka) rachunkowości, zmiany wartości szacunkowych i korygowanie błędów”**

Zmiana polega na wprowadzeniu nowej definicji pojęcia „istotny” (w odniesieniu do pominięcia lub zniekształcenia w sprawozdaniu finansowym). Dotychczasowa definicja zawarta w MSR 1 i MSR 8 różniła się od zawartej w Założeniach Konceptyjnych Sprawozdawczości Finansowej, co mogło powodować trudności w dokonywaniu osądów przez jednostki sporządzające sprawozdania finansowe. Zmiana spowoduje ujednoczenie definicji we wszystkich obowiązujących MSR i MSSF.

Grupa szacuje, że nowy standard nie wpłynie na jej skonsolidowane sprawozdania finansowe, ponieważ dotychczas dokonywane osądy w zakresie istotności były zbieżne z tymi, jakie byłyby dokonywane przy zastosowaniu nowej definicji.

Zmiany obowiązują dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2020 roku lub później.

❖ **Zmiana MSSF 3 „Połączenia przedsiębiorstw”**

Zmiana dotyczy definicji przedsięwzięcia i obejmuje przede wszystkim następujące kwestie:

- precyzuje, że przejęty zespół aktywów i działań, aby być traktowanym, jako przedsięwzięcie, musi obejmować również wkład i istotne procesy, które wspólnie w istotny sposób uczestniczyć będą w wypracowaniu zwrotu,
- zawęża definicję zwrotu, a tym samym również przedsięwzięcia, skupiając się na dobrach i usługach dostarczanych odbiorcom, usuwając z definicji odniesienie do zwrotu w formie obniżenia kosztów,
- dodaje wytyczne i przykłady ilustrujące w celu ułatwienia dokonywania oceny, czy w ramach połączenia został przejęty istotny proces,
- pomija dokonywanie oceny, czy istnieje możliwość zastąpienia brakujących wkładu lub procesu i kontynuowania operowania przedsięwzięciem w celu uzyskiwania zwrotu oraz
- dodaje opcjonalną możliwość przeprowadzenia uproszczonej oceny, mającej na celu wykluczenie, że przejęty zestaw działań i aktywów jest przedsięwzięciem.

Zmiana obowiązuje dla połączeń przedsięwzięć, dla których dzień przejęcia przypada w ciągu pierwszego rocznego okresu sprawozdawczego rozpoczynającego się 1 stycznia 2020 roku lub później oraz dla transakcji nabycia aktywów, które wystąpiły w tym okresie sprawozdawczym lub później. W związku z tym zmiana nie wpłynie na sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej.

Grupa zamierza wdrożyć powyższe regulacje w terminach przewidzianych do zastosowania przez standardy lub interpretacje.

II. OPIS PRZYJĘTYCH I ZASTOSOWANYCH ZASAD (POLITYKI) RACHUNKOWOŚCI, W TYM METOD WYCENY AKTYWÓW I PASYWÓW ORAZ PRZYCHODÓW I KOSZTÓW

Zasady (polityka) rachunkowości przedstawione poniżej stosowane były w odniesieniu do wszystkich okresów zaprezentowanych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej.

WALUTA FUNKCJONALNA I WALUTA PREZENTACJI

Sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej sporządzane jest w języku polskim i w walucie polskiej (PLN), która jest walutą funkcjonalną i walutą prezentacji Grupy.

PLN (polski złoty) jest „walutą funkcjonalną”, gdyż polskie środowisko gospodarcze ma największy wpływ na działalność Grupy. Działalność Grupy Kapitałowej również koncentruje się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

SPRAWOZDANIE FINANSOWE

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z zasadą kosztu historycznego, z wyjątkiem gruntów, budynków i budowli ujętych w rzeczowych aktywach trwałych wyznaczonych do wyceny wg wartości przeszacowanej przez inne dochody całkowite.

Prezentacja sprawozdań finansowych

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe prezentowane jest zgodnie z MSR 1. Grupa prezentuje odrębnie „Skonsolidowany rachunek zysków i strat”, który zamieszczony jest bezpośrednio przed „Skonsolidowanym sprawozdaniem z całkowitych dochodów”.

„Skonsolidowany rachunek zysków i strat” prezentowany jest w wariantach kalkulacyjnym, natomiast „Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych” sporządzane jest metodą pośrednią.

W przypadku retrospektywnego wprowadzenia zmian zasad rachunkowości, prezentacji lub korekty błędów, Grupa prezentuje sprawozdanie z sytuacji finansowej sporządzone dodatkowo na początek okresu porównawczego, jeżeli powyższe zmiany są istotne dla danych prezentowanych na początek okresu porównywalnego. W takiej sytuacji prezentacja not do trzeciego sprawozdania z sytuacji finansowej nie jest wymagana.

JEDNOSTKI ZALEŻNE I ZASADY KONSOLIDACJI

Grupa posiada akcje i udziały jednostek podporządkowanych, tj. sprawuje kontrolę nad innymi jednostkami i posiada znaczący wpływ w innych jednostkach, tworząc grupę jednostek powiązanych.

Spółka Zakłady Magnezytowe „ROPCZYCE” S.A. zgodnie z zapisami MSR jest jednostką dominującą i dokonuje konsolidacji tj. łączenia sprawozdań finansowych jednostki dominującej ze sprawozdaniami finansowymi jednostek zależnych przez sumowanie odpowiednich pozycji sprawozdań finansowych, z uwzględnieniem niezbędnych wyłączeń i korekt.

Sprawozdania finansowe jednostki dominującej oraz spółek zależnych objętych skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym, sporządza się na ten sam dzień bilansowy tj. na 31 grudnia.

Jednostka dominująca sprawuje kontrolę, jeśli posiada bezpośrednio lub pośrednio – poprzez swoje jednostki zależne – więcej niż połowę praw głosu w danej spółce chyba, że w wyjątkowych okolicznościach można w sposób oczywisty udowodnić, że taka własność nie powoduje kontroli. O sprawowaniu kontroli można mówić gdy jednostka dominująca posiada połowę lub mniej praw głosu w danej jednostce gospodarczej i jeżeli:

- a) dysponuje więcej niż połową praw głosu na mocy umowy z innymi inwestorami,
- b) posiada zdolność kierowania polityką finansową i operacyjną Spółki na mocy statutu lub umowy,
- c) posiada zdolność manipulowania lub odwoływania większości członków zarządu lub odpowiadającego mu organu, gdzie taki zarząd lub organ sprawuje kontrolę nad spółką lub,
- d) dysponuje większością głosów na posiedzeniach zarządu lub odpowiadającego mu organu, gdzie taki zarząd lub organ sprawuje kontrolę nad spółką.

Jednostki zależne to wszelkie jednostki (w tym jednostki specjalnego przeznaczenia), w odniesieniu do których jednostka dominująca ma zdolność kierowania ich polityką finansową i operacyjną, co zwykle towarzyszy posiadaniu większości ogólnej liczby głosów w organach stanowiących. Przy dokonywaniu oceny, czy Spółka kontroluje daną jednostkę uwzględnia się istnienie i wpływ potencjalnych praw głosu, które w danej chwili można zrealizować lub zamienić.

Jednostka dominująca celem sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego podejmuje działania polegające na:

- a) wyłączeniu wartości bilansowej swoich inwestycji w każdej ze spółek zależnych oraz tej części kapitału własnego spółek zależnych, która odpowiada udziałowi jednostki dominującej,
- b) określeniu udziałów niekontrolujących w zysku lub stracie netto skonsolidowanych spółek zależnych za dany okres sprawozdawczy oraz
- c) określa i prezentuje oddzielnie od kapitału własnego udziały niekontrolujące w aktywach netto skonsolidowanych spółek zależnych. Udziały niekontrolujące w aktywach netto obejmują:
  - wartość udziałów mniejszości z dnia pierwotnego połączenia,
  - zmiany w kapitale własnym przypadające na udziały mniejszości począwszy od dnia połączenia.

Udziały niekontrolujące prezentuje się w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej w ramach kapitału własnego, oddzielnie od kapitału własnego jednostki dominującej. Udziały w zysku lub stracie grupy kapitałowej również prezentuje się oddzielnie.

Salda rozliczeń między spółkami Grupy Kapitałowej ZM „ROPCZYCE” i transakcje (przychody, koszty, dywidendy) wyłącza się w całości. Wyłączeniu podlegają również zyski i straty z tytułu transakcji zawieranych wewnątrz Grupy Kapitałowej, które są ujęte w wartości bilansowej aktywów takich jak zapasy i środki trwałe. Straty z tytułu transakcji wewnątrz Grupy analizowane są pod kątem utraty wartości aktywów z perspektywy Grupy, jak również ujmuje się podatek odroczone z tytułu różnic przejściowych wynikających z wyłączenia zysków i strat osiągniętych na transakcjach zawartych wewnątrz Grupy Kapitałowej (zgodnie z MSR 12). W przypadku nabycia pomiędzy spółkami nakładów na środki trwałe w budowie w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym podlegają one wyłączeniu wg kosztu wytworzenia spółki, która je wytworzyła.

POŁĄCZENIA PRZEDSIĘWZIĘĆ I POŁĄCZENIA POD WSPÓLNĄ KONTROLĄ

Transakcje połączenia przedsięwzięć, wchodzące w zakres MSSF 3, rozliczane są metodą przejęcia.

Na dzień objęcia kontroli aktywa i pasywa jednostki przejmowanej są wyceniane zasadniczo według wartości godziwej oraz zgodnie z MSSF 3 identyfikowane są aktywa i zobowiązania, bez względu na to czy były one ujawniane w sprawozdaniu finansowym przejmowanej jednostki przed przejęciem.

Zapłata przekazana w zamian za kontrolę obejmuje wydane aktywa, zaciągnięte zobowiązania oraz wyemitowane instrumenty kapitałowe, wycenione w wartości godziwej na dzień przejęcia. Elementem zapłaty jest również warunkowa zapłata, wyceniana w wartości godziwej na dzień przejęcia. Koszty powiązane z przejęciem (doradztwo, wyceny itp.) nie stanowią zapłaty za przejęcie, lecz ujmowane są w dacie poniesienia jako koszt.

Wartość firmy (zysk) kalkulowana jest jako różnica dwóch wartości:

- suma zapłaty przekazanej za kontrolę, udziałów niedających kontroli (wycenionych w proporcji do przejętych aktywów netto) oraz wartości godziwej pakietów udziałów (akcji) posiadanych w jednostce przejmowanej przed datą przejęcia oraz
- wartość godziwa możliwych do zidentyfikowania przejętych aktywów netto jednostki.

Nadwyżka sumy skalkulowanej w sposób wskazany powyżej ponad wartość godziwą możliwych do zidentyfikowania przejętych aktywów netto jednostki jest ujmowana w aktywach skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej jako wartość firmy. Wartość firmy odpowiada płatności dokonanej przez przejmującego w oczekiwaniu na przyszłe korzyści ekonomiczne z tytułu aktywów, których nie można pojedynczo zidentyfikować ani osobno ująć. Po początkowym ujęciu wartość firmy zostaje wyceniona według ceny nabycia pomniejszonej o łączne odpisy z tytułu utraty wartości.

W przypadku gdy w/w suma jest niższa od wartości godziwej możliwych do zidentyfikowania przejętych aktywów netto jednostki, różnica ujmowana jest niezwłocznie w wyniku. Grupa ujmuje zysk z przejęcia w pozycji pozostałych przychodów operacyjnych.

Do dnia 1 stycznia 2010 roku Grupa stosowała do rozliczania połączeń metodę nabycia, w sposób określony w wersji MSSF 3 (2004).

W przypadku połączeń jednostek znajdujących się pod wspólną kontrolą, Grupa nie stosuje regulacji wynikających z MSSF 3, lecz rozlicza takie transakcje metodą łączenia udziałów w następujący sposób:

- aktywa i pasywa jednostki przejmowanej ujmowane są w wartości bilansowej wynikającej z jednostkowego sprawozdania finansowego jednostki przejmowanej.

- wartości niematerialne oraz zobowiązania warunkowe ujmowane są na zasadach stosowanych przez jednostkę przed połączeniem, zgodnie z właściwymi MSSF,
- nie powstaje wartość firmy - różnica pomiędzy przekazaną zapłatą a nabytymi aktywami netto jednostki kontrolowanej ujmowana jest bezpośrednio w kapitale, w pozycji zyski zatrzymane,
- udziały niedające kontroli wyceniane są w proporcji do wartości bilansowej aktywów netto kontrolowanej jednostki,
- dokonywane jest przekształcenie danych porównawczych, jeśli brak takiej korekty istotnie zniekształcałby porównywalność danych. Przekształcenie jest dokonywane w taki sposób, jakby połączenie miało miejsce na początek okresu porównawczego lub od momentu, kiedy po raz pierwszy powstał stosunek podporządkowania, jeżeli data powstania stosunku podporządkowania nad jednostką jest późniejsza niż początek okresu porównawczego.

TRANSAKcje I SALDA W WALUTACH OBCYCH

Waluta obca jest walutą inną niż waluta funkcjonalna Grupy. Transakcja w walucie obcej jest transakcją, która jest wyrażona lub wymaga uregulowania w walucie obcej, dotyczy to m.in. transakcji mających miejsce wówczas, gdy Grupa:

- nabywa lub sprzedaje produkty, towary lub usługi, których cena została wyrażona w walucie obcej,
- zaciąga lub udziela pożyczek, które są płatne lub należne w walucie obcej lub,
- w inny sposób nabywa lub zbywa aktywa lub też zaciąga lub reguluje zobowiązania wyrażone w walucie obcej.

Na dzień początkowego ujęcia transakcje w walutach obcych przelicza się na walutę funkcjonalną z zastosowaniem kursu wymiany obowiązującego na dzień zawarcia transakcji tj. wg kursu średniego NBP z dnia poprzedzającego ten dzień.

Transakcje przeprowadzone w walutach obcych, na moment rozliczenia przeliczane są na walutę funkcjonalną— przy zastosowaniu natychmiastowych kursów wymiany obowiązujących w dniu przeprowadzenia operacji w taki sposób, że:

- w przypadku transakcji pieniężnych na rachunkach w PLN (np. sprzedaży walut obcych i transakcji spłaty należności oraz zakupu walut obcych i transakcji spłaty zobowiązań) - jako natychmiastowy kurs wymiany waluty obcej na walutę funkcjonalną przyjmuje się kurs faktycznie wynegocjowany z bankiem na dzień przeprowadzenia operacji,
- w przypadku transakcji pieniężnych na rachunkach dewizowych (np. sprzedaży walut obcych i transakcji spłaty należności oraz zakupu walut obcych i transakcji spłaty zobowiązań) - jako natychmiastowy kurs wymiany waluty obcej na walutę funkcjonalną przyjmuje się kurs średni ogłaszany przez Narodowy Bank Polski z ostatniego dnia roboczego poprzedzającego dzień przeprowadzenia operacji (brak tu jest bowiem kursu faktycznie zastosowanego przez bank, więc Grupa wycenia te środki samodzielnie).
- w przypadku uregulowania należności lub zobowiązań drogą ich kompensaty – wg kursu średniego NBP z dnia poprzedzającego dzień przeprowadzenia kompensaty.
- w pozostałych przypadkach wyżej nie wymienionych (dla których nie da się ustalić kursu faktycznie zastosowanego do rozliczenia) - wg kursu średniego NBP z dnia poprzedzającego dzień realizacji transakcji.

Środki pieniężne w walutach obcych ujmuje się w księgach rachunkowych na kontach syntetyczno-analitycznych w wartości nominalnej, przeliczonej na walutę funkcjonalną (PLN) - według kursu faktycznie wynegocjowanego z bankiem na dzień przeprowadzenia operacji lub gdy nie jest możliwe uwzględnienie faktycznie zastosowanego kursu waluty w danym dniu wg kursu średniego NBP dla danej waluty obcej z dnia poprzedzającego dzień przeprowadzenia operacji na bankowym rachunku walutowym.

Powyższe zasady wyceny dla transakcji wyrażonych w walutach obcych na walutę PLN są stosowane dla celów podatku dochodowego od osób prawnych jako podstawa do ustalenia dodatnich i ujemnych różnic kursowych (będących wynikiem zmiany kursu między dniem zawarcia transakcji a jej rozliczeniem) i są zgodne z wymogami Ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych (art. 15a Ustawy o PDOP).

Wycena na dzień bilansowy

Pozycje pieniężne tj. pozycje, które zostaną rozliczone poprzez przekazanie środków pieniężnych (np. waluty, należności i zobowiązania handlowe, rezerwy na przyszłe zobowiązania przypadające do otrzymania lub do zapłaty w ustalonej lub możliwej do ustalenia liczbie jednostek waluty), wykazane według kosztu historycznego wyrażonego w walucie obcej i przeliczonego na PLN wg kursu średniego NBP z dnia poprzedzającego dzień przeprowadzenia operacji, przeliczane są na dzień bilansowy przy zastosowaniu kursu zamknięcia, którym jest kurs średni NBP z dnia bilansowego.

Niepieniężne pozycje bilansowe (w tym: zaliczki na towary i usługi, zapasy, wartości niematerialne i prawne, rzeczowe aktywa trwałe oraz rezerwy, które mają być rozliczone w postaci aktywów niepieniężnych) ewidencjonowane według kosztu historycznego wyrażonego w walucie obcej wykazywane są przy zastosowaniu kursu wymiany z dnia przeprowadzenia transakcji (tj. kursu średniego NBP z dnia poprzedzającego dzień przeprowadzenia operacji).

Niepieniężne pozycje bilansowe ewidencjonowane w wartości godziwej wyrażonej w walucie obcej, wykazywane są przy zastosowaniu kursów wymiany, które obowiązywały w czasie ustalenia wartości godziwej.

Zyski i straty kursowe (różnice kursowe) powstałe z tytułu rozliczenia tych transakcji oraz wyceny bilansowej aktywów i zobowiązań pieniężnych wyrażonych w walutach obcych ujmują się w zysku lub stracie (tj. w przychodach i kosztach) w okresie, w którym powstały, o ile nie odracza się ich w pozostałych całkowitych dochodach, gdy kwalifikują się do uznania za zabezpieczenie przepływów pieniężnych.

RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE

Do rzeczowych aktywów trwałych zaliczane są środki trwałe, które są utrzymywane w celu wykorzystania ich w procesie produkcyjnym lub przy dostawach dóbr i świadczeniu usług, w celu oddania do używania innym podmiotom na podstawie umowy najmu lub w celach administracyjnych, oraz którym towarzyszy oczekiwanie, iż będą wykorzystywane przez czas dłuższy niż jeden rok.

Rzeczowy majątek należy wyłącznie wykazywać w aktywach jeżeli istnieje prawdopodobieństwo uzyskania w przyszłości korzyści ekonomicznych powiązanych z tą pozycją majątku oraz wartość może zostać obliczona w sposób wiarygodny.

Rzeczowymi aktywami trwałymi w Grupie są:

- nieruchomości – w tym grunty, budowle (obiekty inżynierii lądowej i wodnej), budynki, a także będące odrębną własnością lokale, jak spółdzielcze własnościowe prawa do lokalu mieszkalnego i użytkowego,
- maszyny, urządzenia i środki transportowe, inne rzeczy,
- przyjęte do używania ulepszenia w obcych środkach trwałych,
- środki trwałe, nie stanowiące własności lub współwłasności Grupy, wykorzystywane na potrzeby związane z działalnością na podstawie umowy najmu, dzierżawy lub innej umowy o podobnym charakterze, zawartej z właścicielem tych środków spełniające warunki określone w MSR/MSSF (leasing) .

Prawo wieczystego użytkowania gruntu, którego Grupa jest użytkownikiem a nie posiada tytułu prawnego jest ujmowane w ewidencji pozabilansowej (np. trwały zarząd).

Środki trwałe są ewidencjonowane, zgodnie z klasyfikacją środków trwałych GUS, (KST, KRST).

Początkową wartość składnika rzeczowych aktywów trwałych ustala się jako cenę nabycia, a w przypadku wytworzenia środka trwałego we własnym zakresie, w wysokości kosztu wytworzenia.

Po początkowym ujęciu pozycji rzeczowych aktywów trwałych wg ceny nabycia lub kosztu wytworzenia, Grupa ustala wartość bilansową składników rzeczowych aktywów trwałych jako wartość przeszacowaną (na dzień ostatniego przeszacowania) pomniejszoną o późniejsze łączne odpisy amortyzacyjne (umorzenie) i późniejsze łączne straty z tytułu utraty wartości.

Zastosowane stawki umorzeniowe są następujące (według grup rodzajowych):

- Budynki i obiekty inż. lądowej i wodnej (KST gr. 1 i 2) 1,5 % - 4,5 %
- Urządzenia techniczne i maszyny (KST gr. 3-6) 4,0 % - 50,0 %
- Środki transportu (KST gr. 7) 6,0 % - 50,0 %
- Pozostałe środki trwałe (KST gr. 8) 6,0 % - 30,0 %

Grunty własne / w tym: prawo wieczystego użytkowania gruntu/ nie podlegają umorzeniu.

Prawo wieczystego użytkowania gruntu, uzyskane w drodze decyzji administracyjnej (otrzymane nieodpłatnie od Skarbu Państwa) jak również prawo wieczystego użytkowania gruntu nabyte odpłatnie jest ujmowane w ewidencji bilansowej i może podlegać przeszacowaniu.

Odpisów amortyzacyjnych dokonuje się przy zastosowaniu metody liniowej.

Przy ustalaniu okresu amortyzacji i rocznej stawki amortyzacyjnej uwzględnia się okres ekonomicznej użyteczności poszczególnych tytułów rzeczowych aktywów trwałych, na określenie których wpływa w szczególności:

- liczba zmian na którym pracuje środek trwały,
- tempo postępu techniczno-ekonomicznego,
- wydajność środka trwałego mierzona liczbą godzin jego pracy lub liczbą wytworzonych produktów albo innym właściwym miernikiem,
- prawne lub inne ograniczenia czasu używania.

Środki trwałe o wartości początkowej nieprzekraczającej 10 tys. zł dla celów bilansowych (w ramach przyjętego uproszczenia) amortyzowane są jednorazowo w miesiącu następującym po miesiącu, w którym wprowadzono je do ewidencji majątkowej Grupy, za wyjątkiem:

- środków trwałych z grupy KŚT 525 „Formy do pras hydraulicznych” - gdzie ustala się stawki amortyzacyjne i odpisy amortyzacyjne liczone są metodą liniową, oraz
- dla środków trwałych użytkowanych na podstawie leasingu, gdzie ustala się stawki amortyzacyjne na dzień zawarcia umowy i odpisy amortyzacyjne liczone są metoda liniową.

Naliczanie odpisów amortyzacyjnych rozpoczyna się od pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym środek trwały został przyjęty do używania i wprowadzony do ewidencji, do końca miesiąca, w którym następuje zrównanie tych odpisów z ich wartością początkową lub w którym dany składnik postawiono w stan likwidacji, sprzedano lub przeznaczono go do sprzedaży zgodnie z MSSF 5.

Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży wykazywane są jako odrębna pozycja aktywów.

W momencie zbycia składnika rzeczowych aktywów trwałych, wartość początkowa i dotychczasowe umorzenie są wysięgowywane, a wynik zbycia jest odnoszony w ciężar rachunku zysków i strat, w pozostałe przychody bądź koszty operacyjne. Wynik na zbyciu środków trwałych prezentowany jest per saldo jako zysk albo strata w rachunku zysków i strat. W przypadku środków trwałych, dla których skutek przeszacowania został odniesiony na kapitał z aktualizacji wyceny, w momencie ich usunięcia z ewidencji bilansowej różnicę z przeszacowania przenosi się z kapitału z aktualizacji wyceny na kapitał zapasowy.

Ponadto, na początku każdego roku bilansowego ustala się stawki (okresy) dla poszczególnych środków trwałych, które planuje się przyjąć do ewidencji w danym roku, jak również przeprowadza się weryfikację poprawności już przyjętych stawek amortyzacyjnych majątku trwałego, aby nie dopuścić do zbyt wolnego lub nadmiernie szybkiego ich odpisania, niewspółmiernie do korzyści jakie przynosi. Ponadto, na koniec każdego roku obrotowego Grupa dokonuje weryfikacji i oceny wartości bilansowej kluczowych składników rzeczowych aktywów trwałych, aby nie dopuścić do wystąpienia istotnej różnicy pomiędzy wartością bilansową a wartością, która zostałaby ustalona na dzień bilansowy przy zastosowaniu wartości godziwej.

W przypadku stwierdzenia wystąpienia istotnych różnic dla analizowanych składników, Grupa powinna dokonać przeszacowania całej grupy rzeczowych aktywów trwałych, do której dany składnik należy.

W przypadku zaistnienia przesłanek do przeszacowania – nieruchomości (grunty, budynki i budowle) należy wycenić przez niezależnego rzeczoznawcę majątkowego.

Jeżeli wartość bilansowa składnika rzeczowych aktywów trwałych wzrośnie wskutek przeszacowania, zwiększenie ujmuje się w innych całkowitych dochodach i akumuluje w kapitale własnym jako nadwyżkę z przeszacowania. Jednakże wzrost z tytułu przeszacowania ujmuje się w wyniku jako pozostałe przychody operacyjne w stopniu, w jakim odwraca on zmniejszenie z tytułu przeszacowania tego samego składnika aktywów, które wcześniej ujęto w wyniku. Jeśli wartość bilansowa składnika rzeczowych aktywów trwałych ulegnie obniżeniu na skutek przeszacowania, spadek wartości ujmuje się w ciężar wyniku jako pozostałe koszty operacyjne. Jednakże zmniejszenie wynikające z przeszacowania ujmuje się w innych całkowitych dochodach w wysokości, w jakiej zmniejszenie nie przewyższa kwoty figurującej jako nadwyżka z przeszacowania dotycząca tego samego składnika aktywów. Zmniejszenie wynikające z przeszacowania ujmowane w innych całkowitych dochodach zmniejsza kwotę zakumulowaną w kapitale własnym jako nadwyżka z przeszacowania.

Łączna nadwyżka z przeszacowania zaliczona do kapitału własnego jest przenoszona bezpośrednio do zysków zatrzymanych w momencie zbycia lub wycofania z użytkowania składnika aktywów.

Jeżeli pozycja rzeczowych aktywów trwałych jest przeszacowywana, umorzenie na dzień przeszacowania jest odliczane od wartości bilansowej brutto składnika aktywów, a jego wartość netto jest przekształcana do wartości przeszacowanej składnika aktywów.

Aktywa trwałe będące przedmiotem leasingu finansowego są przedstawione w sprawozdaniu z sytuacji finansowej na równi z pozostałymi składnikami majątku trwałego i podlegają umorzeniu według takich samych zasad. Za okres użytkowania przyjmuje się przewidywany okres użytkowania lub okres wynikający z zawartej umowy, jeżeli okres ten jest krótszy.

Na dzień rozpoczęcia okresu leasingu, Grupa ujmuje leasing finansowy w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako aktywa i zobowiązania w kwotach równych wartości godziwej przedmiotu leasingu ustalonej na dzień rozpoczęcia leasingu lub w kwotach równych wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych ustalonej na dzień rozpoczęcia leasingu, jeżeli jest ona niższa od wartości godziwej. Podział opłaty leasingowej na część kapitałową i odsetkową przeprowadza się metodą uproszczoną równomierną (liniową), której szczegółowy opis umieszczony jest w punkcie „Leasing oraz składniki rzeczowych aktywów trwałych użytkowane na podstawie umów leasingu” w dalszej części sprawozdania.

ŚRODKI TRWAŁE W BUDOWIE

Środki trwałe w budowie wycenia się w wysokości ogółu kosztów pozostających w bezpośrednim związku z ich nabyciem lub wytworzeniem, pomniejszonych o odpisy z tytułu trwałej utraty wartości. W uzasadnionych przypadkach do ceny nabycia lub kosztu wytworzenia środków trwałych w budowie zalicza się różnice kursowe z wyceny należności i zobowiązań oraz odsetki od zobowiązań finansujących wytworzenie lub nabycie środków trwałych.

Środki trwałe w budowie obejmują w szczególności:

- wydatki na nabycie gruntów,
- roboty i usługi wykonane przez jednostki obce, w tym także zakup środków trwałych w budowie od innych jednostek,
- wyroby, roboty i usługi własnej działalności gospodarczej wykonane na rzecz środków trwałych w budowie,
- koszty częściowej likwidacji (rozbiórki, demontażu) obiektów przebudowywanych lub modernizowanych,
- nieodpłatnie otrzymane środki trwałe w budowie,
- maszyny i urządzenia przekazane do montażu lub zainstalowania przed oddaniem do eksploatacji, a także maszyny i urządzenia nie wymagające montażu lub zainstalowania,
- odsetki, prowizje od kredytów, pożyczek i zobowiązań za okres realizacji środka trwałego w budowie.

Do kosztów środków trwałych w budowie nie zalicza się odsetek od kredytów inwestycyjnych po zakończeniu budowy, kar i odszkodowań umownych oraz kosztów przetargów, ogłoszeń, zawierania umów, składania zamówień związanych z środkami trwałymi w budowie (obciążają one koszty działalności podstawowej).

Na koniec okresu sprawozdawczego wartość poniesionych nakładów jest poddawana ocenie, w celu stwierdzenia, czy występują przesłanki wskazujące na utratę ich wartości (zgodnie z wytycznymi wynikającymi z MSR 36). W przypadku wystąpienia takich przesłanek Grupa dokonuje szacunku ich wartości odzyskiwalnej i w zależności od wyniku takich oszacowań może dokonać odpisów aktualizujących wartość poniesionych nakładów.

Odpisy spowodowane trwałą utratą wartości środków trwałych w budowie księgowane są w ciężar pozostałych kosztów operacyjnych. W przypadku ustania przyczyny utworzenia odpisu aktualizującego z tytułu trwałej utraty wartości zwiększa się wartość środka trwałego w budowie o odpowiednią część odpisu i odpis podlega zaliczeniu do przychodów operacyjnych.

Na dzień bilansowy środki trwałe w budowie wycenia się w wysokości ogółu kosztów poniesionych w bezpośrednim związku z ich nabyciem lub wytworzeniem, pomniejszonych o odpisy z tytułu trwałej utraty wartości.

LEASING ORAZ SKŁADNIKI RZECZOWYCH AKTYWÓW TRWAŁYCH UŻYTKOWANE NA PODSTAWIE UMÓW LEASINGU.

Umowa leasingowa jest to umowa, na mocy której w zamian za opłatę lub serie opłat, leasingodawca przekazuje leasingobiorcy prawo do użytkowania danego składnika aktywów przez uzgodniony okres.

W zależności od warunków umowy zawartą umowę klasyfikuje się jako:

- leasing finansowy; lub
- leasing operacyjny.

Klasyfikacji leasingu dokonuje się na dzień rozpoczęcia leasingu. Jeżeli w jakimkolwiek momencie Grupa i leasingodawca postanawiają zmienić warunki umowy leasingowej, z wyjątkiem jej odnowienia, w sposób, który prowadziłby do zmiany jej klasyfikacji, gdyby tak zmienione warunki obowiązywały od dnia rozpoczęcia leasingu, to zmienioną umowę uznaje się za nową umowę przez okres jej obowiązywania. Jednakże zmiany oszacowań (na przykład zmiany szacowanego ekonomicznego okresu użytkowania bądź wartości końcowej przedmiotu leasingu) lub zmiany okoliczności (np.

niedopełnienie warunków umowy leasingowej przez leasingobiorcę) nie upoważniają do zmiany klasyfikacji umowy leasingowej dla celów rachunkowych.

Rozpoczęcie leasingu jest to wcześniejsza z dwóch dat:

- zawarcia umowy leasingowej; lub
- zobowiązania się stron umowy do przestrzegania zasadniczych postanowień umowy leasingowej.

Na ten dzień:

- leasing jest klasyfikowany albo jako leasing operacyjny, albo jako leasing finansowy; oraz
- w przypadku leasingu finansowego następuje określenie kwot, które zostaną wykazane w momencie rozpoczęcia leasingu.

Rozpoczęcie okresu leasingu jest to data, od której leasingobiorcy przysługuje prawo do korzystania z przedmiotu leasingu. Jest to data początkowego ujmowania leasingu (tj. ujęcia aktywów, zobowiązań, przychodów lub kosztów z tytułu leasingu). Na dzień rozpoczęcia okresu leasingu, leasing finansowy ujmuje się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako aktywa i zobowiązania.

Przy obliczaniu wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych (rat), stopą dyskontową jest stopa procentowa leasingu, jeżeli możliwe jest jej ustalenie. W przeciwnym razie stosuje się krańcową stopę procentową Grupy. Wszelkie początkowe koszty bezpośrednie w Grupie zwiększają kwotę wykazywaną jako składnik aktywów.

Minimalne opłaty leasingowe (raty) zostają rozdzielone pomiędzy koszty finansowe i zmniejszenie niespłaconego salda zobowiązania. Koszty finansowe są rozliczane na poszczególne okresy objęte okresem leasingu, aby uzyskać stałą okresową stopę procentową w stosunku do niespłaconego salda zobowiązania. Warunkowe opłaty leasingowe są księgowane jako koszty w okresach, w których je poniesiono.

Leasing finansowy powoduje naliczanie amortyzacji aktywów podlegających amortyzacji, a także kosztów finansowych w każdym z okresów obrotowych. Do amortyzacji aktywów podlegających amortyzacji będących przedmiotem leasingu stosuje się zasady opisane w punkcie „Wartości niematerialne” i punkcie „Rzeczowe aktywa trwałe”. Jeżeli istnieje przy tym wystarczająca pewność, że leasingobiorca uzyska tytuł własności przed końcem okresu leasingu, to okres przewidywanego używania składnika aktywów jest równy okresowi jego użytkowania. Przy braku wystarczającej pewności, że leasingobiorca uzyska tytuł własności przed końcem okresu leasingu, dany składnik aktywów należy umorzyć przez krótszy z dwóch okresów: okres leasingu lub okres użytkowania.

Opłatę wstępną leasingową (dla leasingu finansowego) rozlicza się metodą liniową proporcjonalnie do czasu trwania umowy.

Jeżeli umowa leasingu u korzystającego, księgowo jest umową leasingu finansowego a podatkowo jest umową leasingu operacyjnego to do podziału opłaty minimalnej (rat leasingowych) na część kapitałową i odsetkową stosuje się metodę uproszczoną, którą jest metoda liniowa. Część odsetkowa stanowi dla korzystającego koszt finansowy zaś część kapitałowa spłatę zobowiązania wobec finansującego.

W sprawozdaniu z sytuacji finansowej prawa do użytkowania składników aktywów na podstawie umów leasingowych Grupa prezentuje w tej samej pozycji, w której przedmiot umowy leasingu byłby wykazywany, gdyby był własnością jednostki, a także ujawnia w informacjach dodatkowych, które pozycje sprawozdania z sytuacji finansowej obejmują prawa do użytkowania składników aktywów.

Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego Grupa prezentuje w sprawozdaniu finansowym w podziale na część krótko- i długoterminową, gdzie część krótkoterminową stanowi wartość rat podlegających zapłacie w terminie do 12 miesięcy od dnia bilansowego, natomiast część długoterminowa to wartość kwot do zapłaty w terminie przekraczającym rok.

WARTOŚCI NIEMATERIALNE

Do wartości niematerialnych zalicza się możliwe do zidentyfikowania niepieniężne składniki aktywów, nie posiadające postaci fizycznej spełniające podane poniżej kryteria:

a) możliwość zidentyfikowania – kryterium to jest spełnione gdy:

- wartość niematerialna jest odrębna to znaczy, że może być oddzielona od Grupy i sprzedana, przeniesiona, licencjonowana, wynajęta lub wymieniona zarówno samodzielnie jak i wspólnie z powiązаныmi umowami, składnikami aktywów lub zobowiązaniami;

lub

- powstała w wyniku umowy/kontraktu lub innych tytułów prawnych bez względu na to, czy te prawa są transferowane lub oddzielne od jednostki albo innych praw i obowiązków.

b) kontrola - kryterium to jest spełnione, gdy Grupa jest uprawniona do uzyskiwania przyszłych korzyści ekonomicznych powstających za przyczyną danego środka i jest w stanie ograniczyć dostęp do tych korzyści osobom trzecim

c) przyszłe korzyści ekonomiczne – mogą występować w postaci przychodów ze sprzedaży bądź w postaci oszczędności kosztów

d) możliwość wiarygodnego ustalenia ceny nabycia lub kosztu wytworzenia

Do wartości niematerialnych w Grupie zalicza się m.in.:

- nabyte licencje na oprogramowanie komputerowe i prawa autorskie,
- nabyte licencje na nowe technologie produkcji,
- koszty zakończonych prac rozwojowych.

Początkowo składnik wartości niematerialnych wykazuje się w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia.

Na dzień ujęcia składnika wartości niematerialnych Grupa ocenia, czy okres użytkowania jest określony czy nieokreślony, a w przypadku gdy jest określony, ustala metodę i stawkę amortyzacji. Odpisy amortyzacyjne wartości niematerialnych ujmowane są jako koszt amortyzacji i dokonywane są według następujących zasad:

- amortyzacja naliczana jest metodą liniową w okresach miesięcznych;
- odpisy dokonywane są od pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym wartość niematerialna została przyjęta do użytkowania i wprowadzona do ewidencji, do końca tego miesiąca, w którym następuje zrównanie sumy odpisów umorzeniowych z ich wartością początkową lub w którym składnik wartości niematerialnych przestaje być ujmowany lub przeznaczono go do sprzedaży zgodnie z MSSF 5,
- dla składników wartości niematerialnych o wartości początkowej mieszczącej się w przedziale powyżej 3 500,00 zł do kwoty 10 000,00 zł, stosuje się jednorazowy odpis amortyzacyjny w miesiącu następnym po miesiącu, w którym wprowadzono ten składnik do ewidencji.

Zastosowane roczne stawki umorzeniowe są następujące (według grup rodzajowych):

- nabyte licencje na oprogramowanie komputerowe i prawa autorskie: 10,0% - 50,0 %
- nabyte licencje na nowe technologie produkcji: 20,0 %
- koszty zakończonych prac rozwojowych: 20,0% - 33,3 %

Ponadto, na początku każdego roku bilansowego Grupa ustala stawki (okresy) dla poszczególnych wartości niematerialnych, które planuje się przyjąć do ewidencji w danym roku, jak również przeprowadza weryfikację poprawności już przyjętych stawek amortyzacyjnych, aby nie dopuścić do zbyt wolnego lub nadmiernie szybkiego ich odpisania, niewspółmiernie do korzyści jakie przynosi.

Okres i metoda amortyzacji wartości niematerialnych, których wartość początkowa przewyższa 150.000,00 zł są weryfikowane, co najmniej na koniec każdego roku obrotowego pod względem przewidywanej ekonomicznej użyteczności, jak również pod kątem wystąpienia przesłanek utraty wartości. Straty z tytułu utraty wartości ujmowane są niezwłocznie w wyniku finansowym w ciężar pozostałych kosztów operacyjnych. Wartości niematerialne o wartości początkowej nie przekraczającej 3,5 tys. zł nie podlegają wpisowi do ewidencji majątkowej Spółki, a wydatki poniesione na ich nabycie odnosi się bezpośrednio w koszty uzyskania przychodów w miesiącu oddania ich do użytkowania.

Na dzień bilansowy wartości niematerialne wyceniane są według wartości początkowej pomniejszonej o łączne odpisy amortyzacyjne, a także o ewentualne straty z tytułu utraty wartości.

BADANIA I ROZWÓJ

Grupa dzieli proces powstawania aktywów na dwa etapy: etap prac badawczych i etap prac rozwojowych.

Wydatki poniesione na etapie prac badawczych z zamiarem pozyskania nowej wiedzy naukowej lub technicznej, ujmowane są w kosztach bieżącego okresu w momencie ich poniesienia, ponieważ Grupa nie jest w stanie na tym etapie udowodnić istnienia składnika wartości niematerialnych.

Nakłady poniesione na prace rozwojowe, których efekty działań znajdują zastosowanie w opracowaniu lub wytworzeniu nowego lub w znacznym stopniu ulepszanego produktu podlegają aktywowaniu w przypadku, gdy wytworzenie nowego produktu (lub procesu) jest technicznie możliwe i jest ekonomicznie uzasadnione oraz Grupa posiada techniczne, finansowe oraz inne niezbędne środki do ukończenia prac rozwojowych.

Etap prac rozwojowych jest etapem bardziej zaawansowanym niż prace badawcze.

Składnik wartości niematerialnych powstały w wyniku prac rozwojowych powinien być ujęty wtedy i tylko wtedy, gdy Grupa jest w stanie udowodnić:

- możliwość i zamiar ukończenia, oraz przyszłego użytkowania lub sprzedaży składnika wartości niematerialnych, w tym dostępność środków niezbędnych do jego ukończenia, użytkowania lub sprzedaży,
- sposób, w jaki składnik wartości niematerialnych będzie wytwarzał prawdopodobne przyszłe korzyści ekonomiczne (np. istnienie rynku na produkty wytwarzane przy jego zastosowaniu).

Jeżeli Grupa nie jest w stanie rozdzielić prac badawczych od rozwojowych, ogół tych prac traktuje się jako badawcze i ujmuje bezpośrednio w koszty okresu, w którym zostały poniesione.

Koszty prac rozwojowych ujmowane są jako wartości niematerialne na dzień bilansowy w oparciu o ich cenę nabycia lub koszt wytworzenia pomniejszoną o skumulowane odpisy amortyzacyjne oraz odpisy z tytułu utraty wartości.

NIERUCHOMOŚCI INWESTYCYJNE

Nieruchomość inwestycyjną ujmuje się w aktywach wtedy i tylko wtedy, gdy:

- a) uzyskanie przez jednostkę przyszłych korzyści ekonomicznych związanych z tą nieruchomością jest prawdopodobne; oraz
- b) można wiarygodnie wycenić jej cenę nabycia lub koszt wytworzenia.

Nieruchomości inwestycyjne to grunty, budynki lub ich części utrzymywane w celu uzyskiwania przychodów z czynszów lub z tytułu wzrostu ich wartości kapitałowej, albo też w obu tych celach łącznie.

Nieruchomości inwestycyjne wycenia się zgodnie z MSR 40 początkowo w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia. Przy początkowej wycenie uwzględnia się koszty przeprowadzenia transakcji.

Po początkowym ujęciu Grupa dokonuje wyceny na koniec każdego roku obrotowego według wartości godziwej, a wahania wartości godziwej wykazuje w rachunku zysków i strat.

Grupa w związku z wyborem modelu wyceny w wartości godziwej, wycenia konsekwentnie w wartości godziwej wszystkie nieruchomości inwestycyjne, z wyjątkiem tych, których wartość godziwa nie jest możliwa do ustalenia.

Jeżeli w momencie nabycia konkretnej nieruchomości występują wyraźne dowody wskazujące na to, że Grupa nie będzie mogła ustalać jej wartości godziwej z zachowaniem ciągłości tej metody, wówczas do takiej nieruchomości stosuje model ceny nabycia lub kosztu wytworzenia i kontynuuje jego stosowanie do czasu zbycia danej nieruchomości.

Wszelkie przychody i koszty związane z utrzymywaniem nieruchomości inwestycyjnych, w tym także związane z aktualizacją wartości tych inwestycji, prezentowane są w pozostałych kosztach bądź przychodach operacyjnych. Koszty ulepszeń, utraty wartości nieruchomości inwestycyjnych, różnice pomiędzy wartością początkową inwestycji a wartością godziwą na dzień bilansowy wpływają zawsze na wynik okresu, w którym wystąpiły, i korygują pozycje pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych.

Nieruchomości inwestycyjne są prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, jako aktywa długoterminowe w wyodrębnionej pozycji.

AKTYWA TRWAŁE PRZEZNACZONE DO SPRZEDAŻY

Grupa klasyfikuje aktywa trwałe (lub grupę aktywów) jako przeznaczone do sprzedaży, jeżeli uzna, że ich wartość bilansowa zostanie odzyskana w drodze transakcji sprzedaży, a nie poprzez ich dalsze wykorzystanie w prowadzonej działalności gospodarczej. Warunek ten uznaje się za spełniony wówczas, gdy wystąpienie transakcji sprzedaży jest wysoce prawdopodobne, a składnik aktywów (grupa aktywów) jest dostępny w swoim obecnym stanie do natychmiastowej sprzedaży. Sklasyfikowanie aktywów trwałych do grupy przeznaczonych do sprzedaży zakłada zamiar kierownictwa Grupy do zakończenia transakcji sprzedaży w czasie jednego roku od dnia zmiany klasyfikacji aktywów trwałych.

Grupa wycenia składnik aktywów trwałych (lub grupę aktywów do zbycia) zaklasyfikowanych jako przeznaczone do sprzedaży w kwocie niższej z jego wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży. W momencie przeznaczenia składnika aktywów trwałych do grupy do zbycia zaprzestaje się jego amortyzacji.

INSTRUMENTY FINANSOWE – ZASADY KLASYFIKACJI I METODY WYCENY

Instrumentem finansowym jest każda umowa, która skutkuje powstaniem składnika aktywów finansowych u jednej ze stron i jednocześnie zobowiązania finansowego lub instrumentu kapitałowego u drugiej ze stron.

Składnik aktywów finansowych lub zobowiązanie finansowe jest wykazywane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, gdy Grupa staje się stroną umowy tego instrumentu. Standaryzowane transakcje kupna i sprzedaży aktywów i zobowiązań finansowych ujmuje się na dzień zawarcia transakcji.

Składnik aktywów finansowych wyłącza się ze sprawozdania z sytuacji finansowej w przypadku, gdy wygasają umowne prawa do przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych lub gdy składnik aktywów finansowych oraz zasadniczo całe ryzyko i korzyści z nim związane zostają przeniesione na inny podmiot.

Grupa wyłącza ze sprawozdania z sytuacji finansowej zobowiązanie finansowe wtedy, gdy zobowiązanie przestało istnieć, to znaczy, kiedy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygaś.

Do głównych instrumentów finansowych, które występują w Grupie należą:

1. Pożyczki i należności własne tj. pożyczki udzielone, należności z tyt. dostaw i usług i pozostałe należności.
2. Instrumenty pochodne, tj. terminowe transakcje walutowe typu forward, opcje walutowe i inne struktury opcyjne złożone z w/w transakcji.
3. Inwestycje długoterminowe inne niż nieruchomości tj. udziały i akcje w jednostkach innych niż podporządkowane.
4. Zobowiązania finansowe, tj. zobowiązania z tyt. kredytów bankowych, zobowiązania z tyt. dostaw i usług i pozostałe zobowiązania.

Aktywa oraz zobowiązania finansowe począwszy od 01.01.2018 roku wyceniane są według zasad przedstawionych poniżej, natomiast szczegółowe zasady wyceny obowiązujące do 31.12.2017 roku zostały zamieszczone w rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej za 2017 rok, opublikowanym w dniu 28.02.2018 roku.

AKTYWA FINANSOWE (ZASADY OBOWIĄZUJĄCE OD 01 STYCZNIA 2018 ROKU)

Zgodnie z MSSF 9 Grupa klasyfikuje aktywa finansowe do następujących kategorii:

- wyceniane według zamortyzowanego kosztu,
- wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody.

Do kategorii aktywów finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie klasyfikowane są wszystkie aktywa finansowe, które spełniają łącznie oba następujące warunki:

- utrzymywanie tych aktywów finansowych, których celem jest uzyskiwanie umownych przepływów pieniężnych, oraz
- postanowienia umowne dotyczące składnika aktywów powodują w określonych terminach przepływy pieniężne, które są wyłącznie spłatami nierozliczonej kwoty nominalnej i odsetek od tej kwoty.

Składnik aktywów finansowych jest wyceniany w wartości godziwej przez inne całkowite dochody, jeżeli spełnione są oba poniższe warunki:

- składnik aktywów finansowych jest utrzymywany zgodnie z modelem biznesowym, którego celem jest zarówno otrzymywanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jak i sprzedaż składników aktywów finansowych; oraz
- warunki umowy dotyczącej składnika aktywów finansowych powodują powstawanie w określonych terminach przepływów pieniężnych, które są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty.

Wszystkie inne aktywa finansowe klasyfikowane są do kategorii aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej.

Składnik aktywów finansowych wycenia się w wartości godziwej przez wynik finansowy, chyba że jest wyceniany w zamortyzowanym koszcie lub w wartości godziwej przez inne całkowite dochody. Grupa może jednak w momencie początkowego ujęcia dokonać nieodwołalnego wyboru odnośnie do określonych inwestycji w instrumenty kapitałowe, które w przeciwnym razie byłyby wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, aby ujmować późniejsze zmiany wartości godziwej przez inne całkowite dochody.

Niezależnie od wskazanych wyżej postanowień, Grupa może w momencie początkowego ujęcia nieodwołalnie wyznaczyć składnik aktywów finansowych, jako wyceniany w wartości godziwej przez wynik finansowy, jeśli w ten sposób eliminuje lub znacząco zmniejsza niespójność wyceny lub ujęcia.

W momencie początkowego ujęcia Grupa wycenia składnik aktywów finansowych w jego wartości godziwej skorygowanej o koszty transakcji, które można bezpośrednio przypisać do nabycia lub emisji tych aktywów finansowych, z wyjątkiem wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy i należności handlowych, dla których wartość początkową ustala się zgodnie z MSSF 15.

Klasyfikacja aktywów finansowych jest dokonywana w momencie początkowego ujęcia i może być zmieniona jedynie wówczas, gdy zmienił się biznesowy model zarządzania aktywami finansowymi.

Jeśli Grupa dokonuje zmiany klasyfikacji składnika aktywów finansowych, czyni to prospektywnie, począwszy od dnia przeklasyfikowania. Grupa nie przekształca żadnych uprzednio ujętych zysków, strat (w tym zysków lub strat z tytułu utraty wartości) ani odsetek.

Jeśli Grupa dokonuje przeklasyfikowania składnika aktywów finansowych z kategorii składników wycenianych w zamortyzowanym koszcie do kategorii składników wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy, wartość

godziwą tego składnika wycenia się na dzień przeklasyfikowania. Wszelkie zyski lub straty wynikające z różnicy między wcześniejszym zamortyzowanym kosztem składnika aktywów finansowych a wartością godziwą ujmuje się w wyniku finansowym.

Jeśli Grupa dokonuje przeklasyfikowania składnika aktywów finansowych z kategorii składników wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy do kategorii składników wycenianych w zamortyzowanym koszcie, wartość godziwa tego składnika na dzień przeklasyfikowania staje się jego nową wartością bilansową brutto.

Jeśli Grupa dokonuje przeklasyfikowania składnika aktywów finansowych z kategorii składników wycenianych w zamortyzowanym koszcie do kategorii składników wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody, wartość godziwą tego składnika wycenia się na dzień przeklasyfikowania. Wszelkie zyski lub straty wynikające z różnicy między wcześniejszym zamortyzowanym kosztem składnika aktywów finansowych a wartością godziwą ujmuje się w innych całkowitych dochodach. Efektywnej stopy procentowej i wyceny oczekiwanych strat kredytowych nie koryguje się w wyniku przeklasyfikowania.

Jeśli Grupa dokonuje przeklasyfikowania składnika aktywów finansowych z kategorii składników wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody do kategorii składników wycenianych w zamortyzowanym koszcie, składnik ten zostaje przeklasyfikowany w jego wartości godziwej na dzień przeklasyfikowania. Skumulowane zyski lub straty ujęte poprzednio w innych całkowitych dochodach zostają jednak usunięte z pozycji kapitału własnego i korygują wartość godziwą składnika aktywów finansowych na dzień przeklasyfikowania. W związku z tym składnik aktywów finansowych wycenia się na dzień przeklasyfikowania tak, jak gdyby zawsze był wyceniany w zamortyzowanym koszcie. Korekta ta wpływa na inne całkowite dochody, lecz nie wpływa na wynik finansowy i w związku z tym nie stanowi korekty wynikającej z przeklasyfikowania (zob. MSR 1 Prezentacja sprawozdań finansowych). Efektywnej stopy procentowej i wyceny oczekiwanych strat kredytowych nie koryguje się w wyniku przeklasyfikowania.

Jeśli Grupa dokonuje przeklasyfikowania składnika aktywów finansowych z kategorii składników wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy do kategorii składników wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody, składnik ten nadal wycenia się w wartości godziwej.

Jeśli Grupa dokonuje przeklasyfikowania składnika aktywów finansowych z kategorii składników wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody do kategorii składników wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy, składnik ten nadal wycenia się w wartości godziwej. Skumulowane zyski lub straty ujęte poprzednio w innych całkowitych dochodach zostają przeklasyfikowane z pozycji kapitału własnego do wyniku finansowego w formie korekty wynikającej z przeklasyfikowania (zob. MSR 1) na dzień przeklasyfikowania.

Grupa ujmuje składnik aktywów finansowych lub zobowiązanie finansowe w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, w przypadku, kiedy staje się stroną kontraktu i jest związana jego postanowieniami w zakresie dotyczącym danego instrumentu finansowego.

Aktywa finansowe na dzień nabycia wycenia się wartości godziwej, czyli najczęściej według wartości godziwej uiszczonych zapłat.

Zobowiązania finansowe wycenia się natomiast w wartości godziwej, czyli najczęściej według wartości godziwej otrzymanej kwoty.

W odniesieniu do dłużnych aktywów finansowych takich jak należności własne i udzielone pożyczki, możliwe są do zastosowania trzy modele zarządzania biznesowego:

- (1) utrzymywane w celu ściągnięcia,
- (2) utrzymywane w celu ściągnięcia i sprzedaży,
- (3) model inny niż model (1) i (2) (efektywnie oznaczający że jednostka posiada aktywa w celu ich zbycia).

W ramach analizy modelu biznesowego Grupa bierze pod uwagę w szczególności zawarte umowy faktoringu oraz ich charakter. W obecnie stosowanym modelu faktoringu jest to faktoring z regresem, w związku z czym model biznesowy to ściągnięcie umownych przepływów (spłat należności przez klientów). W przypadku gdyby stosowano inny model faktoringu (bez regresu), w zależności od szczegółowych zapisów umów faktoringowych mogą one spowodować klasyfikację należności do modelu Utrzymanie oraz sprzedaż lub sprzedaż, co skutkować będzie koniecznością wyceny tych instrumentów finansowych do wartości godziwej.

W ramach analizy czy umowne przepływy pieniężne reprezentują jedynie spłatę kwoty głównej oraz odsetki Grupa dokonuje szczegółowej analizy zapisów dłużnych instrumentów finansowych (pożyczek). W przypadku gdy konieczna jest dodatkowa analiza, czyli tzw. benchmark test, na przykład w sytuacji gdy występuje niedopasowanie okresów i formuł naliczania odsetek, Grupa porównuje dany instrument do warunków instrumentu modelowego. Jeśli porównując dla obu instrumentów poszczególne kwoty odsetek Grupa stwierdzi, że nie różnią się istotnie (powyżej 10%), wówczas zgodnie z MSSF 9 dany instrument spełnia kryterium spłaty kwoty głównej oraz odsetek.

W wyniku analizy modelu biznesowego oraz testów klasyfikacyjnych TKIO (Tylko Kapitał i Odsetki) Grupa dokonała klasyfikacji istotnych pozycji aktywów finansowych jak poniżej:

Wyszczególnienie klasyfikacji	Metoda wyceny	Ujęcie skutków wyceny
Należności handlowe i pozostałe (1) – utrzymywane w celu ściągnięcia	zamortyzowany koszt	rachunek zysków i strat
Pożyczki udzielone (1) – utrzymywane w celu ściągnięcia	zamortyzowany koszt	rachunek zysków i strat,
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty (1) – utrzymywane w celu ściągnięcia	zamortyzowany koszt	rachunek zysków i strat,
Udziały i akcje w innych jednostkach niż podporządkowane	wartość godziwa	rachunek zysków i strat
Instrumenty pochodne	wartość godziwa	rachunek zysków i strat

Wartość godziwa dla instrumentów pochodnych jest określana w następujący sposób:

- dla walutowych transakcji terminowych typu forward jako różnica wartości bieżącej (zdyskontowanej) pomiędzy jednostkami waluty kupowanej i waluty płaconej,
- dla transakcji zamiany stóp procentowych (swap) na podstawie zdyskontowanych przepływów środków pieniężnych do momentu wygaśnięcia transakcji.

Wartość godziwa udziałów i akcji w innych jednostkach niż podporządkowane może być określona w zależności od sytuacji na podstawie danych rynkowych (np. akcje notowane na giełdzie) lub oszacowana za pomocą innych metod (np. mnożnikowa, dochodowa).

Na każdy dzień bilansowy Grupa dokonuje weryfikacji aktywów finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie pod kątem utraty wartości zgodnie z MSSF 9.

Zgodnie z MSSF 9 wartość należności należy aktualizować na bieżąco, dokonując ich wyceny w kwocie wymagającej zapłaty z zachowaniem zasad ostrożności. Odpis aktualizujący tworzy się na wszystkie należności wyceniane według zamortyzowanego kosztu, bez względu na to czy są przeterminowane czy nieprzeterminowane. Założenie, że odpis nie musi zostać ujęty, ponieważ dłużnik dokonuje terminowych spłat, nie jest zgodne z MSSF 9.

W odniesieniu do środków pieniężnych Grupa analizuje poziom ewentualnego odpisu związanego ze środkami ulokowanymi w bankach na podstawie ich ratingów oraz sytuacji finansowej. Jeśli poziom ewentualnego odpisu okazałby się nieistotny to Grupa, zgodnie z zasadą istotności, może odstąpić od jego ujmowania w księgach rachunkowych.

Aktywa z tytułu umów z klientami rozpoznane zgodnie z zasadami MSSF 15 są również poddane zasadom i przepisom utraty wartości zgodnie z wyżej opisaną metodologią.

Odpisy z tytułu oczekiwanych strat kredytowych ujmowane są niezwłocznie w wyniku finansowym odpowiednio w ciężar kosztów finansowych lub operacyjnych. W przypadku należności wycenianych według zamortyzowanego kosztu, konieczne jest obliczenie odpisu przy zastosowaniu modelu oczekiwanych strat kredytowych (ECL).

Grupa stosuje trzystopniowy model utraty wartości dla aktywów finansowych innych niż należności handlowe:

- ✓ Stopień 1 – salda, dla których ryzyko kredytowe nie wzrosło znacząco od początkowego ujęcia. Oczekiwane straty kredytowe określa się na podstawie prawdopodobieństwa niewypełnienia zobowiązania w ciągu 12 miesięcy (tj. całkowita oczekiwana strata kredytowa pomnożona jest przez prawdopodobieństwo, że strata wystąpi w ciągu następnych 12 miesięcy);
- ✓ Stopień 2 – obejmuje salda, dla których nastąpił znaczny wzrost ryzyka kredytowego od początkowego ujęcia, ale brak jest obiektywnych przesłanek utraty wartości; oczekiwane straty kredytowe określa się na podstawie prawdopodobieństwa niewypełnienia zobowiązania przez cały umowny okres życia danego aktywa;
- ✓ Stopień 3 – obejmuje salda z obiektywną przesłanką utraty wartości.

Należności handlowe zaliczane są do Stopnia 2 lub Stopnia 3.

- ✓ Stopień 2 – obejmuje należności handlowe, do których zastosowano podejście uproszczone do wyceny oczekiwanych strat kredytowych przez cały okres życia należności, za wyjątkiem pewnych należności handlowych zaliczonych do Stopnia 3;

- ✓ Stopień 3 – obejmuje należności handlowe przeterminowane o ponad 90 dni lub zidentyfikowane indywidualnie jako nieobstługiwane.

Do aktywów finansowych wycenianych w terminie późniejszym w wartości godziwej należą m.in. udziały i akcje w innych jednostkach niż podporządkowane oraz instrumenty pochodne będące aktywami. Zyski lub straty na składniku aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej ujmowane są w wyniku finansowym jako przychody bądź koszty finansowe.

UDZIAŁY I AKCJE W JEDNOSTKACH PODPORZĄDKOWANYCH

W przypadku inwestycji w jednostkach zależnych, współkontrolowanych i jednostkach stowarzyszonych, Grupa skorzystała z możliwości zwolnienia stosowania MSSF 9 w tym obszarze, w związku z tym są one w dalszym ciągu ujmowane w cenie nabycia. Na każdy dzień bilansowy Grupa dokonuje weryfikacji tych inwestycji pod kątem utraty wartości zgodnie z MSR 36. Jeżeli Grupa stwierdzi przesłanki utraty wartości, podejmuje procedury ustalenia wysokości odpisu aktualizującego wartość aktywów. Straty z tytułu utraty wartości ujmowane są niezwłocznie w wyniku finansowym w ciężar kosztów finansowych.

NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU DOSTAW I USŁUG ORAZ POZOSTAŁE NALEŻNOŚCI

W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupa prezentuje należności z podziałem na krótkoterminowe i długoterminowe. Jako należności krótkoterminowe ujmowane są należności z tytułu dostaw i usług, które zostaną zrealizowane w toku normalnego cyklu operacyjnego jednostki oraz pozostałe należności wymagalne w okresie do 12 miesięcy od dnia bilansowego. Pozostałe należności prezentowane są jako długoterminowe.

Na dzień nabycia lub powstania należności - należności krótkoterminowe ujmowane są według wartości nominalnej, czyli według wartości określonej przy ich powstaniu (np. kwota brutto faktury). Natomiast na dzień bilansowy należności krótkoterminowe wycenia się w kwocie wymaganej zapłaty, z zachowaniem zasady ostrożności. Należności długoterminowe na dzień bilansowy są dyskontowane (stopa dyskontowa jest ustalana jako stopa wynikająca z obligacji skarbowych o okresie najbardziej zbliżonym do okresu wymagalności należności).

MSSF 9 wymaga aby wszystkie dłużne instrumenty finansowe (w tym należności z tytułu dostaw i usług), które są wyceniane według zamortyzowanego kosztu lub wartości godziwej poprzez pozostałe całkowite dochody, były poddane testowaniu na utratę wartości używając metody oczekiwanej straty kredytowej. MSSF 9 jasno wskazuje, że oczekiwane straty kredytowe są zawsze większe od zera (nie można przyjąć założenia, że należne kwoty będą zawsze spłacone w całości).

Oczekiwane straty kredytowe aktualizujące wartość należności w postaci odpisów, są szacowane według macierzy odpisów, opracowanej na podstawie zdarzeń przeszłych występujących w Grupie.

Na rok 2018 szacunki dla należności kształtowały się następująco:

- powyżej roku – 100% kwoty należności,
- powyżej pół roku do roku – ok. 50% kwoty należności,
- powyżej 3 miesięcy do pół roku – ok. 28% kwoty należności,
- powyżej 2 miesięcy do 3 miesięcy – ok. 23% kwoty należności,
- przeterminowane do 2 miesięcy – ok. 2% należności
- nieprzeterminowane – ok. 0,5 % należności

Szacunki dokonywane są co roku w oparciu o zaktualizowane dane dotyczące dłużników.

Przy ustalaniu odpisów ponadto uwzględnia się również indywidualne sytuacje dłużników, jeżeli odpis na należności wg przyjętej macierzy nie odzwierciedla realnego ryzyka spowodowanego ich sytuacją, a mianowicie:

- w przypadku dłużników postawionych w stan likwidacji lub upadłości – wówczas ujmowane są odpisy w pełnej wysokości należności lub do wysokości należności nieobjętej gwarancją lub innym zabezpieczeniem, zgłoszonej likwidatorowi lub sędziemu komisarzowi w postępowaniu upadłościowym,
- w przypadku należności nieprzeterminowanych, których ryzyko nieściągalności jest znaczne według indywidualnej oceny jednostki – odpis w wysokości wiarygodnie oszacowanej kwoty, tj. obiektywnej, ważonej prawdopodobieństwem kwoty wynikającej z oceny zakresu możliwych wartości, uwzględniającej wartość pieniądza w czasie;
- ze względu na zasadę ostrożności naliczone odsetki z tytułu zwłoki w regulowaniu należności przez odbiorców są obejmowane odpisem aktualizującym w wysokości 100% kwoty naliczonej od razu w momencie naliczenia i ujęcia w księgach rachunkowych odsetek (odpis ujmowany jest w ciężar kosztów finansowych).

Przy tworzeniu odpisów aktualizujących wartość należności stosowana jest analiza indywidualna i portfelowa. W analizie odpisu metodą portfelową Grupa stosuje analizę grupową portfeli w podziale na walutę transakcji – PLN, EUR i USD.

Proces oszacowania poziomów odpisów dla poszczególnych opóźnień płatniczych rozpoczyna się od analiz spłacalności wystawionych faktur z ostatnich kilku lat na podstawie zdarzeń przeszłych występujących w poszczególnych spółkach Grupy. Na bazie analizy Grupa uzyskuje prawdopodobieństwo tego, jaka część danego salda nie zostanie spłacona na moment powstania należności oraz na każdą kolejną datę opóźnień płatniczych.

Z kolei w analizie indywidualnej ustalanie odpisu odbywa się poprzez analizę odpisu dla najbardziej istotnych sald (kontrahentów), które nie spełniają kryterium homogeniczności portfela z uwagi na znacząco wyższe saldo należności. Należności przeterminowane, przedawnione lub nieściągalne zmniejszają dokonane uprzednio odpisy aktualizujące ich wartość. Jeśli od wyżej wymienionych należności nie dokonano odpisów lub dokonano ich w niepełnej wysokości, to należności te zalicza się wtedy odpowiednio do pozostałych kosztów operacyjnych lub kosztów finansowych.

Jeśli przyczyna, dla której dokonano odpisu aktualizującego wartość należności ustanie, to równowartość kwoty, na którą wcześniej utworzono odpis, zwiększa wartość danej należności, a także odpowiednio pozostałe przychody operacyjne lub przychody finansowe.

Prezentacja odpisów aktualizujących w rachunku zysków i strat następuje w szyku rozwartym, tj. odpowiednio w przychodach bądź kosztach finansowych w przypadku należności finansowych, np. z tytułu odsetek za zwłokę w zapłacie, albo w pozostałych kosztach lub pozostałych przychodach operacyjnych dla pozostałych należności, np. z tytułu dostaw i usług.

Należności w walucie obcej na dzień powstania są wyceniane według średniego kursu NBP z dnia poprzedzającego dzień powstania należności (np. wystawienia faktury). Na dzień bilansowy należności w walucie obcej wyceniane są według średniego kursu NBP obowiązującego na dzień bilansowy.

Grupa ujmuje należności z podziałem na krótkoterminowe i długoterminowe.

Składnik aktywów zalicza się do aktywów obrotowych (krótkoterminowych), jeśli spełnia jedno z poniższych kryteriów:

- a) oczekuje się, że zostanie zrealizowany lub jest przeznaczony do sprzedaży lub zużycia w toku normalnego cyklu operacyjnego jednostki lub,
- b) jest w posiadaniu jednostki przede wszystkim z przeznaczeniem do obrotu lub,
- c) oczekuje się, że zostanie zrealizowany w ciągu dwunastu miesięcy od dnia bilansowego lub,
- d) stanowi składnik środków pieniężnych lub ich ekwiwalentów (zgodnie z jego definicją w MSR 7 – rachunek przepływów pieniężnych) chyba, że występują ograniczenia dotyczące jego wymiany, czy wykorzystania do zaspokojenia zobowiązania w przeciagu przynajmniej dwunastu miesięcy od dnia bilansowego.

Przez cykl operacyjny rozumie się okres upływający pomiędzy nabyciem aktywów przeznaczonych do przetworzenia, a ich realizacją w formie pieniężnej lub w formie ekwiwalentu pieniężnego. W przypadku, gdy normalny cykl operacyjny jednostki nie może być jasno zidentyfikowany, domniema się jego trwanie przez okres dwunastu miesięcy.

Aktywa obrotowe obejmują również bieżąca część długoterminowych aktywów finansowych.

Należności długoterminowe, to należności z innych tytułów aniżeli należności z tytułu dostaw i usług, których termin spłaty przypada w okresie dłuższym niż rok od dnia bilansowego, a więc w roku zaprzyszłym i później, a także z tytułu dostaw i usług wykraczających poza normalny cykl operacyjny.

RACHUNKOWOŚĆ ZABEZPIECZEŃ

Grupa nie stosuje rachunkowości zabezpieczeń, w związku z tym MSSF 9 w tym zakresie nie ma zastosowania.

ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE (ZASADY OBOWIĄZUJĄCE OD 01 STYCZNIA 2018 ROKU)

Do zobowiązań finansowych występujących w Grupie zalicza się:

- kredyty, pożyczki, inne instrumenty dłużne,
- leasing finansowy,
- zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania,
- pochodne instrumenty finansowe (inne niż zabezpieczające).

Wszystkie zobowiązania finansowe ujmowane zgodnie ze standardem MSSF 9 są klasyfikowane jako zobowiązania finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie, z wyjątkiem:

- a) zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy. Takie zobowiązania, w tym instrumenty pochodne będące zobowiązaniami, wycenia się po początkowym ujęciu w wartości godziwej;
- b) zobowiązań finansowych powstałych w wyniku przeniesienia składnika aktywów finansowych, który nie kwalifikuje się do zaprzestania ujmowania, lub wtedy, gdy ma zastosowanie podejście wynikające z utrzymania zaangażowania;
- c) umów gwarancji finansowych;
- d) zobowiązań do udzielenia pożyczki oprocentowanej poniżej rynkowej stopy procentowej;

e) warunkowej zapłaty ujętej przez jednostkę przejmującą w ramach połączenia jednostek, do którego ma zastosowanie MSSF 3.

Zamortyzowany koszt składnika zobowiązań finansowych jest to kwota, w jakiej składnik zobowiązań finansowych wycenia się w momencie początkowego ujęcia, pomniejszona o spłaty kapitału oraz powiększona lub pomniejszona o ustaloną z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej skumulowaną amortyzację wszelkich różnic pomiędzy wartością początkową a wartością w terminie wymagalności.

Do kalkulacji efektywnej stopy procentowej wliczamy wszystkie przepływy związane z danym instrumentem np. prowizje z tytułu uruchomienia kredytu. Przy wyliczaniu efektywnej stopy procentowej Grupa dokonuje oszacowania przepływów pieniężnych, uwzględniając wszelkie postanowienia umowy instrumentu finansowego (np. przedpłaty, opcje kupna lub podobne jeżeli nie spełniały kryteriów wyodrębnienia jako wbudowany instrument pochodny).

Przy ustalaniu zamortyzowanego kosztu uwzględnia się koszty związane z uzyskaniem kredytu lub pożyczki oraz dyskonta lub premie uzyskane przy rozliczeniu zobowiązania.

Grupa nie dyskontuje zobowiązań bezodsetkowych, których okres płatności przypada w terminie krótszym niż 12 miesięcy oraz jeśli efekt dyskontowania byłby nieistotny.

Klasyfikacja zobowiązania finansowego wycenianego w wartości godziwej przez wynik finansowy jest dokonywana w momencie początkowego ujęcia i jest nieodwołalna.

W momencie początkowego ujęcia Grupa wycenia składnik zobowiązań finansowych w jego wartości godziwej skorygowanej o koszty transakcji, które można bezpośrednio przypisać do nabycia lub emisji tych zobowiązań finansowych. Do zobowiązań finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie zalicza się otrzymane pożyczki i kredyty oraz wyemitowane dłużne papiery wartościowe z określonym terminem wymagalności i zobowiązania handlowe.

Do zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik należą m.in. instrumenty pochodne będące zobowiązaniami. Zyski lub straty na składniku zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej ujmowane są w wyniku finansowym jako przychody bądź koszty finansowe z wyjątkiem ewentualnej zmiany wartości godziwej przypisanej do zmiany ryzyka kredytowego (związanego z niewypłacalnością emitenta), która jest prezentowana w pozostałych całkowitych dochodach.

ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU DOSTAW I USŁUG ORAZ POZOSTAŁE ZOBOWIĄZANIA

W skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej zobowiązania prezentuje się z podziałem na krótkoterminowe i długoterminowe.

Jako zobowiązania długoterminowe ujmowane są zobowiązania wymagalne w okresie powyżej 12 miesięcy od dnia bilansowego, a wymagalne w okresie krótszym lub przeznaczone do obrotu prezentowane są jako zobowiązania krótkoterminowe.

Zobowiązania krótkoterminowe, w tym krótkoterminowe zobowiązania z tytułu dostaw i usług, zobowiązania z tytułu wynagrodzeń oraz zobowiązania publicznoprawne są wyceniane na dzień bilansowy w kwocie wymagającej zapłaty. Kwota wymagająca zapłaty oznacza obowiązek naliczenia odsetek, np. z tytułu zaległej zapłaty przypadających do zapłaty na dzień bilansowy.

W przypadku gdy wartość naliczonych odsetek w stosunku do zobowiązań z tytułu dostaw i usług jest wartością nieistotną i dotyczy kontrahentów którzy w ciągu ostatnich 3-ech lat nie wystawiali spółce not odsetkowych, kwot tych nie ujmuje się w wycenie zobowiązań z tytułu dostaw i usług.

Na dzień powstania, zobowiązania z tytułu dostaw i usług i pozostałe (jak wyżej) ujmuje się według wartości godziwej, czyli według wartości określonej przy ich powstaniu, natomiast zobowiązania w walucie obcej na dzień powstania wyceniane są według średniego kursu NBP z dnia poprzedzającego dzień powstania zobowiązania (np. wystawienia faktury).

Na dzień bilansowy zobowiązania w walucie obcej wyceniane są według średniego kursu NBP obowiązującego na dzień bilansowy.

Zobowiązania z tytułu leasingu, które stanowią odrębną pozycję zobowiązań w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, zostały szczegółowo opisane w punkcie „LEASING ORAZ SKŁADNIKI RZECZOWYCH AKTYWÓW TRWAŁYCH UŻYTKOWANE NA PODSTAWIE UMÓW LEASINGU”.

ZAPASY

Zapasy są to aktywa przeznaczone do dalszej sprzedaży w toku zwykłej działalności gospodarczej, będące w trakcie produkcji przeznaczone na sprzedaż lub mające postać materiałów lub dostaw surowców zużywanych w procesie produkcyjnym lub w trakcie świadczenia usług.

Zapasy obejmują nabyte w celu zużycia na własne potrzeby materiały, zakupione w celu sprzedaży w stanie nie przetworzonym towary oraz wytworzone lub przetworzone, zdatne do sprzedaży produkty gotowe, a także półprodukty, jak i produkcję w toku.

Zapasy wycenia się w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia lub też w wartości netto możliwej do uzyskania, w zależności od tego, która z kwot jest niższa.

Uwzględniając działalność produkcyjną Grupy oraz potrzeby ewidencyjne w ramach głównych grup rodzajowych obrotu magazynowego, ewidencję w zakresie stanu i zmian zapasów stanowiących własność Grupy i zlokalizowanych zarówno w siedzibie jednostki dominującej jak i w jej wydziale zamiejscowym podzielono na następujące grupy:

- materiały techniczne i pozostałe,
- surowce do produkcji,
- półprodukty (półfabrykaty, mlewa i masy formierskie),
- wyroby gotowe,
- towary,
- opakowania.

Metody ewidencji zapasów oraz wyceny rozchodów w poszczególnych kategoriach przedstawia tabela poniżej:

Kategoria zapasu	Cena ewidencyjna	Metoda wyceny rozchodów
Materiały, opakowania	Cena nabycia	Cena średnioważona
Surowce	Cena nabycia	Cena średnioważona
Złomy własne (surowce)	Cena stała ewidencyjna	Cena średnioważona
Surowce przetworzone	Rzeczywisty koszt wytworzenia	Koszt rzeczywisty średnioważony
Produkcja w toku	Rzeczywisty koszt wytworzenia	Koszt rzeczywisty średnioważony
Półfabrykaty	Koszt planowany (normatywny)	Koszt planowany (normatywny)
Produkty gotowe	Koszt planowany (normatywny)	Koszt planowany (normatywny)
Towary	Cena nabycia	Cena średnioważona

Dodatkowe koszty związane z zakupem materiałów / surowców / towarów rozliczane są w Grupie na bieżąco tj. w momencie rozchodu materiałów/ surowców / towarów.

Odchylenia pomiędzy kosztami planowanymi a kosztami rzeczywiście poniesionymi są ustalane na koniec każdego okresu sprawozdawczego i podlegają rozliczeniu w koszt wytworzenia sprzedanych produktów gotowych oraz korygują wartość zapasów produktów gotowych i półfabrykatów.

Nie zalicza się do kosztów wytworzenia kosztów ogólnego zarządu, kosztów sprzedaży produktów, magazynowania wyrobów gotowych i półproduktów, chyba, że poniesienie tych kosztów jest niezbędne w procesie produkcji, a także nieuzasadnionych kosztów wydziałowych (np. kosztów stałych dotyczących utrzymania nie wykorzystanego potencjału produkcyjnego i strat produkcyjnych).

Zapasy w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej wykazuje się w wartości netto, to jest po pomniejszeniu o utworzone na nie odpisy aktualizujące.

Cena nabycia lub koszt wytworzenia zapasów mogą nie być możliwe do odzyskania, jeżeli zapasy zostały uszkodzone, utraciły całkowicie lub częściowo swoją przydatność lub jeśli spadły ich ceny sprzedaży. Brak możliwości odzyskania ceny nabycia lub kosztu wytworzenia zapasów może także wynikać ze wzrostu szacowanych kosztów przygotowania sprzedaży lub szacowanych kosztów niezbędnych do doprowadzenia sprzedaży do skutku.

W takiej sytuacji dokonuje się odpisów aktualizujących do poziomu wartości netto możliwej do uzyskania. Wówczas odpisanie wartości odbywa się na zasadzie odpisów indywidualnych.

Dopuszcza się dokonywanie zbiorczych odpisów - dla grup zapasów w przypadku zapasów związanych z tą samą linią produkcyjną, posiadających podobne przeznaczenie.

Wartość materiałów i innych surowców przeznaczonych do wykorzystania w procesie produkcji nie odpisuje się poniżej ceny nabycia lub kosztu wytworzenia, jeżeli oczekuje się, że wyroby gotowe, do produkcji których zostaną wykorzystane, zostaną sprzedane w wysokości lub powyżej ceny nabycia lub kosztu wytworzenia.

Standardowe podejście do urealnienia wyceny zapasów (poza pojedynczymi analizami jak wyżej) polega na dokonaniu oceny zapasów we wszystkich asortymentach w oparciu o analizę ich czasu zalegania (czyli w oparciu o tzw. Raporty z wiekowania), w następujących przedziałach czasowych:

- zapasy nie wykazujące obrotu od 1 do 2 lat,
- zapasy nie wykazujące obrotu powyżej 2 lat.

Dla n/w grup zapasów, tj. dla:

- półfabrykatów,
- wyrobów gotowych

ustala się indywidualny sposób postępowania przy tworzeniu odpisów aktualizujących.

Wstępnie podczas analizy struktury wiekowej w każdej grupie zapasów, w odniesieniu do istotnych pozycji zapasów nie wykazujących obrotu, dokonuje się merytorycznej ich analizy pod kątem konieczności magazynowania wybranych pozycji jako strategiczne lub też możliwości ich zużycia czy sprzedaży w najbliższej przyszłości.

W tym celu, po sporządzeniu „Raportu z wiekowania” jego wyniki (z dokładnością do indeksu i magazynu) poddawane są weryfikacji min. z :

- otwartymi Zamówieniami na najbliższe okresy,
- planem sprzedaży obowiązującym na najbliższy rok
- złożonymi Ofertami (o aktualnym terminie ważności)
- wykazem wyrobów które powinny znajdować się na zapasie strategicznym jednostki.

Wszystkie pozycje znajdujące odzwierciedlenie w w/w dokumentach zostają wyłączone z wykazu do tworzenia odpisów aktualizujących jako rokujące sprzedaż.

Pozostałe pozycje są oceniane jako produkty o niskiej przydatności/trudno zbywalne i poddawane są wycenie przy pomocy cennika do wyceny złomów własnych tj. dokonuje się oszacowania ich wartości pod kątem uzyskanego złomu w przypadku ich fizycznej likwidacji w procesie złomowania.

Odpis aktualizujący do utworzenia wyliczany jest jako strata na poszczególnych produktach (różnica pomiędzy wyceną magazynową a wartością uzyskanego złomu)

- dla pozycji nie wykazujących obrotu ponad 2 lata – w 100%
- dla pozycji nie wykazujących obrotu od 1 roku do 2 lat – w 50%

Dla pozycji z magazynu towarów, surowców i pozostałych materiałów (ponieważ nie można określić wprost uzysku złomu) odpisy aktualizujące tworzone są wg zasad jak niżej, tj:

- pozycje nie wykazujące obrotu od 1 do 2 lat – 50% wartości bilansowej,
- pozycje nie wykazujące obrotu powyżej 2 lat – 100% wartości bilansowej.

W przypadkach uzasadnionych, odpisów aktualizujących nie dokonuje się, tj. jeżeli brak obrotu w dłuższym czasie nie jest równoznaczny z utratą wartości czy przydatności zapasu.

Analiza zapasów pod kątem utraty przydatności oraz tzw. ostrożna wycena wykonywane są na koniec każdego okresu sprawozdawczego (kwartału). Jeżeli w wyniku analiz konieczne jest utworzenie odpisów aktualizujących to ewidencjonuje się je w pozostałych kosztach operacyjnych. W ramach kwartału wykonuje się analizy miesięczne odnoszące się do utworzonych kwartalnie odpisów i dokonuje się ich aktualizacji do poziomu odpowiadającego tym pozycjom zapasów, które pozostają nadal na magazynach.

W każdym kolejnym okresie dokonuje się nowego oszacowania przydatności zapasów oraz wartości netto możliwej do uzyskania. Jeżeli nie istnieją już okoliczności, które uprzednio spowodowały odpisanie wartości zapasów poniżej ceny nabycia lub kosztu wytworzenia, lub gdy istnieją wyraźne dowody na wzrost możliwej do uzyskania wartości netto z uwagi na zmianę warunków ekonomicznych, odpisaną kwotę odwraca się tak, aby nowa wartość bilansowa równała się cenie nabycia lub kosztowi wytworzenia lub zaktualizowanej wartości netto możliwej do uzyskania, w zależności od tego, która z tych kwot jest niższa.

Odpisy aktualizujące /w tym: ostrożna wycena/ prezentowane są w działalności operacyjnej w pozostałych kosztach (utworzone), natomiast rozwiązane - w pozostałych przychodach.

W przypadku złomowania niechodliwych/nieprzydatnych zapasów, na które uprzednio były utworzone odpisy aktualizujące, księgowanie następuje bezpośrednio w ciężar pozostałych kosztów stosownie do wykonanych czynności złomowania (w oparciu o Protokół złomowania i dokumenty magazynowe), następnie w tym samym okresie dokonuje się

aktualizacji poziomu utworzonych odpisów co powoduje że nie wpływa to na wynik działalności operacyjnej wykazany w skonsolidowanym rachunku zysków i strat.

Wartość materiałów i innych surowców przeznaczonych do wykorzystania w procesie produkcji nie odpisuje się poniżej ceny nabycia lub kosztu wytworzenia, jeżeli oczekuje się, że wyroby gotowe, do produkcji których zostaną wykorzystane, zostaną sprzedane w wysokości lub powyżej ceny nabycia lub kosztu wytworzenia.

Niektóre zapasy mogą zostać ujęte jako koszt wytworzenia innych aktywów, na przykład zapasy wykorzystane jako składnik kosztu wytworzenia rzeczowych aktywów trwałych wytworzonych przez jednostkę we własnym zakresie. Zapasy wykorzystane w ten sposób zwiększają wartość tego aktywa i ujmuje się je jako koszty w wyniku finansowym poprzez amortyzację tego składnika aktywów.

ŚRODKI PIENIĘŻNE I ICH EKWIWALENTY

Pod pojęciem środków pieniężnych rozumie się pieniądze (banknoty, monety) oraz jednostki pieniężne (rozzrachunkowe) krajowe i zagraniczne, tak w gotówce jak i na rachunku bankowym lub w formie lokaty pieniężnej, czek i weksle obce i inne pieniężne instrumenty finansowe, jeżeli są one płatne w ciągu 3 miesięcy od dnia ich otrzymania, wystawienia lub nabycia. Środki pieniężne w PLN wykazuje się w ciągu roku obrotowego i na dzień bilansowy w księgach rachunkowych w wartości nominalnej. Środki pieniężne w walutach obcych na dzień bilansowy przelicza się po obowiązującym na ten dzień średnim kursie ogłoszonym dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski.

W przypadku środków pieniężnych zgromadzonych na rachunkach bankowych wartość nominalna obejmuje doliczone lub ewentualnie potrącone przez bank odsetki.

W ciągu roku obrotowego wpływy i wypływy z rachunku walutowego są wyceniane według następujących zasad:

- w przypadku zrealizowanej sprzedaży lub zakupu waluty ewidencja odbywa się według kursu kupna lub sprzedaży użytego do tej transakcji,
- w sytuacji gdy nie dochodzi do nabycia lub sprzedaży waluty wycena wpływów na rachunek walutowy bankowy i wypływów z tego rachunku odbywa się poprzez zastosowanie średniego kursu NBP z dnia poprzedzającego dzień transakcji,
- kolejność wyceny rozchodu środków pieniężnych w walucie obcej na rachunkach walutowych odbywa się według metody FIFO.

Różnice kursowe powstające w związku z wyceną bilansową środków pieniężnych, stanowią koszty lub przychody finansowe i nie są uwzględniane przy ustalaniu podstawy opodatkowania podatkiem dochodowym.

CZYNNE ROZLICZENIA MIĘDZYOKRESOWE KOSZTÓW

Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów obejmują wydatki dotyczące miesięcy następujących po okresie objętym sprawozdaniem finansowym, wycenione w wysokości faktycznie poniesionej, które da się jednoznacznie określić i przyporządkować do poszczególnych miesięcy i okresów.

Do rozliczeń międzyokresowych czynnych zaliczane są m.in.:

- opłacone z góry świadczenia, takie jak prenumerata, ubezpieczenia, czynsze i dzierżawy, abonamenty informatyczne – rozliczane metodą liniową;
- opłacone z góry koszty usług obcych – rozliczane metodą liniową;
- koszty generalnych remontów – rozliczane metodą liniową przez okres od 1 roku do 5 lat w zależności od decyzji działu technicznego;
- opłata roczna za wieczyste użytkowanie gruntów – rozliczana metodą liniową;
- dokonany jednorazowo roczny odpis na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych – rozliczany metodą liniową;
- koszty prac rozwojowych do momentu przyjęcia na wartości niematerialne,
- składniki aktywów z tytułu umowy (nadwyżkę przychodów szacowanych nad należnościami zafakturowanymi - w aktywach sprawozdania z sytuacji finansowej), o których mowa w MSSF 15 „Przychody z umów z klientami” – rozliczane zgodnie z zasadami ustalonymi dla świadczeń spełnianych w miarę upływu czasu;
- koszty emisji akcji do dnia emisji – rozliczane w dniu emisji,
- koszty dot. działalności finansowej i pozostałej, w przypadku planowanych transakcji, których realizacja jest rozłożona w czasie

Czynne rozliczenia kosztów dla poszczególnych tytułów, są dokonywane proporcjonalnie do okresu czasu, którego dotyczą. W przypadku kosztów o wartościach nieistotnych, których okres rozliczenia wykracza poza rok obrotowy, pozostałe na ten kolejny rok raty kosztów do rozliczenia są odpisywane jednorazowo w koszty miesiąca stycznia tego roku, którego dotyczą.

Tytuły czynnych rozliczeń międzyokresowych, które nie dotyczą normalnego cyklu działalności operacyjnej spółek w Grupie, a ich okres rozliczenia nastąpi w czasie dłuższym niż 12 miesięcy od dnia bilansowego, wykazywane są na dzień bilansowy w rozliczeniach międzyokresowych długoterminowych.

KAPITAŁY WŁASNE

Kapitał własny obejmuje kapitał zakładowy (akcyjny), kapitał zapasowy i rezerwy, kapitał z aktualizacji wyceny, zyski/straty aktuarialne oraz zysk (stratę) netto danego okresu i niepodzielony wynik z lat ubiegłych.

Kapitał podstawowy (akcyjny) wykazuje się w wysokości określonej w statucie i wpisanej w rejestrze sądowym. Zadeklarowane, lecz nie wniesione wkłady kapitałowe ujmują się jako należne wpłaty na poczet kapitału. Akcjonariusze mogą zwiększać lub zmniejszać kapitał zgodnie z Kodeksem Spółek Handlowych. Jeżeli zwiększenie następuje na skutek podwyższenia kapitału, księgowane jest dopiero pod datą zarejestrowania zmiany przez sąd. Do czasu zarejestrowania zmiany, kwoty wniesione przez akcjonariuszy powinny być wykazywane jako rozrachunki.

Kapitał podstawowy (akcyjny) może być obniżony poprzez umorzenie akcji tak jak przewidują to statuty spółek wchodzących w skład Grupy.

Wycena kapitału podstawowego w pasywach skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej następuje w wartości nominalnej.

Kapitał zapasowy tworzony jest z podziału zysku, przeniesienia z kapitału rezerwowego, przeniesienia z kapitału z aktualizacji wyceny oraz nadwyżki wartości emisyjnej akcji powyżej ich wartości nominalnej pomniejszonej o koszty tej emisji. Zwiększenia/zmniejszenia kapitału zapasowego z tytułu podziału zysku/pokrycia straty z lat ubiegłych następują na podstawie uchwał Walnego Zgromadzenia spółek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej.

Kapitał zapasowy jednostki dominującej (w momencie zastosowania MSR) powiększony został o aktualizację wyceny rzeczowych aktywów trwałych.

Kapitał z aktualizacji wyceny tworzy się w związku z wyceną rzeczowych aktywów trwałych do wartości przeszacowanej. Pozostałe zmiany w kapitale z aktualizacji wyceny są następstwem ujęcia i rozliczenia wprowadzonych wartości z przeszacowania w oparciu o regulacje MSR/MSSF (mające zastosowanie do poszczególnych kategorii aktywów).

Akcje własne wyceniane są w cenie nabycia i wykazywane w kwocie ujemnej w kapitale własnym.

Zyski i straty aktuarialne - Grupa zgodnie z MSR 19 dokonuje wyceny rezerw na świadczenia pracownicze przez licencjonowanego aktuarium, który wycenia nie tylko wartość tych rezerw na dany dzień bilansowy, ale dokonuje także wyceny poszczególnych składowych, które w oparciu o przyjęte założenia i dane wejściowe wpływają na zmianę wartości rezerw na świadczenia pracownicze pomiędzy danymi datami bilansowymi.

Jednym z elementów składowych wyceny rezerw na świadczenia pracownicze są zyski i straty aktuarialne.

Zgodnie z MSR 19 zyski i straty aktuarialne to wszelkie zmiany wartości bieżącej zobowiązania z tytułu określonych świadczeń, wynikające ze:

- skutków zmian założeń aktuarialnych,
- korekt założeń aktuarialnych ex post (skutków różnic pomiędzy poprzednimi założeniami aktuarialnymi a tym, co faktycznie nastąpiło).

Zyski i straty aktuarialne to pozycja w kapitale, na którą składają się:

- zmiany wartości rezerw na świadczenia pracownicze wynikające ze zmiany założeń demograficznych (w tym ze zmiany założeń dotyczących: rotacji pracowników, przechodzenia na rentę inwalidzką, wcześniejszego przechodzenia na emeryturę, umieralności pracowników),
- zmiany wartości rezerw na świadczenia pracownicze wynikające ze zmiany założeń finansowych (w tym ze zmiany założeń dotyczących: stopy dyskontowej, wzrostu wynagrodzeń w spółkach),
- zmiany wartości rezerw na świadczenia pracownicze wynikające z różnic pomiędzy rzeczywistą realizacją założeń w danym okresie (w okresie wyznaczonym przez obecną i poprzednią datę bilansową) a założeniami aktuarialnymi przyjętymi do wyceny rezerw na poprzednią datę bilansową.

Zyski i straty aktuarialne wyceniane przez Grupę, związane są ze świadczeniami po okresie zatrudnienia takimi jak odprawy emerytalne i rentowe, dlatego zgodnie z MSR 19 Grupa prezentuje je w innych całkowitych dochodach, czyli wpływają one bezpośrednio na kapitał własny i są prezentowane w odrębnej pozycji kapitałów własnych.

REZERWY NA ZOBOWIĄZANIA I ROZLICZENIA MIĘDZYOKRESOWE BIERNE KOSZTÓW

Rezerwy są zobowiązaniami, których kwota lub termin zapłaty nie są pewne.

Rezerwę tworzy się, gdy:

- a) na Grupie ciąży obowiązek /prawny lub zwyczajowy/ wynikający ze zdarzeń przeszłych,
- b) prawdopodobne jest, że wypełnienie obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków uosabiających korzyści ekonomiczne,
- c) można oszacować wiarygodnie kwotę tego obowiązku.

Jeśli warunki te nie są spełnione, rezerwy nie tworzy się.

Wysokość rezerw powinna być jak najbardziej właściwym szacunkiem nakładów niezbędnych do wypełnienia istniejącego obowiązku na dzień bilansowy, czyli:

- a) kwotą – jaką zgodnie z racjonalnymi przesłankami Grupa zapłaciłaby w ramach wypełnienia obowiązku na dzień bilansowy lub,
- b) kwotą, jaką zapłaciłaby na rzecz strony trzeciej w zamian za przejęcie na siebie obowiązku w tym samym terminie.

Rezerwę wycenia się uwzględniając ryzyko i niepewność - niepewność jednak nie usprawiedliwia tworzenia nadmiernych rezerw, ani celowego zawyżania zobowiązań.

W przypadku gdy skutek zmiany wartości pieniądza w czasie jest istotny, kwota rezerwy dotycząca przyszłych szacowanych zobowiązań powinna odzwierciedlać ich wartość bieżącą na dzień tworzenia lub weryfikacji rezerwy przy zastosowaniu odpowiedniej stopy dyskontowej. W tym przypadku stosowana jest stopa dłużnika o okresie najbardziej zbliżonym do przewidywanego okresu realizacji zobowiązania.

Podstawą tworzenia rezerwy jest rzetelny szacunek dokonany przez kierownictwo Grupy lub niezależnych ekspertów.

Na każdy dzień bilansowy Grupa weryfikuje zasadność i wysokość kwot utworzonych rezerw.

Rezerwy

Utworzenie lub zwiększenie kwoty rezerwy ujmowane jest albo w ciężar pozostałych kosztów operacyjnych albo wg miejsc powstawania kosztów, wg tytułów i okoliczności, z którymi przyszłe zobowiązania się wiążą.

Rezerwa może być wykorzystana wyłącznie zgodnie z celem, na jaki była pierwotnie utworzona. Niewykorzystane rezerwy – w przypadku zmniejszenia lub ustania ryzyka uzasadniającego ich utworzenie - na dzień, na który okazały się zbędne - zmniejszają koszty działalności podstawowej lub pozostałe koszty operacyjne (dotyczy to rezerw utworzonych w tym samym roku) albo odpowiednio zwiększają pozostałe przychody operacyjne, w związku z tym, że te koszty zostały wcześniej obciążone tworzoną rezerwą.

Rezerwy ujmowane w ciężar pozostałych kosztów operacyjnych to rezerwy tworzone na:

- 1) udzielone gwarancje i poręczenia – podstawą oceny prawdopodobieństwa możliwego obowiązku utworzenia rezerwy jest analiza przebiegu wywiązywania się podmiotu, za który udzielono gwarancji lub poręczenia, ze zobowiązań objętych gwarancją lub poręczeniem: w przypadku złej kondycji podmiotu, któremu udzielono gwarancji lub poręczenia wysokość rezerwy będzie zależała od przewidywanej przez Grupę możliwości spłaty zobowiązania przez ten podmiot; sam fakt udzielenia gwarancji i poręczenia nie jest podstawą utworzenia rezerwy, konieczne jest natomiast ujawnienie zobowiązania warunkowego;
- 2) skutki toczącego się postępowania sądowego i odwoławczego – podstawą oceny prawdopodobieństwa możliwego obowiązku utworzenia rezerwy może być przebieg postępowania sądowego lub opinie prawników; ustalając kwotę rezerwy, należy wziąć pod uwagę nie tylko kwotę roszczenia określoną w pozwie, ale również koszty postępowania sądowego;
- 3) świadczenia z tytułu napraw gwarancyjnych i rękojmi za sprzedane produkty – jako przyszłe świadczenia wobec obcych podmiotów (klientów spółek z Grupy), stanowiące obowiązki związane z bieżącą działalnością gospodarczą, których kwotę można oszacować w sposób wiarygodny, mimo że data powstania zobowiązania nie jest jeszcze znana.
- 4) przewidywane straty z podpisanych umów;
- 5) wynikające z obowiązku wykonania związanych z bieżącą działalnością przyszłych świadczeń na rzecz pracowników, które dokonywane są z tytułu:
  - odpraw emerytalnych;
  - odpraw rentowych;
- 6) przyszłe zobowiązania związane z restrukturyzacją – podstawą tworzenia rezerwy są nakłady, które jednocześnie w sposób nieodzowny wynikają z restrukturyzacji i zarazem nie są związane z bieżącą działalnością Grupy; inne przyszłe zobowiązania, mogące istotnie wpłynąć na sytuację Grupy w przyszłym okresie.

Rozliczenia międzyokresowe bierne kosztów

Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów dokonywane są w wysokości prawdopodobnych zobowiązań przypadających na bieżący okres sprawozdawczy.

Zalicza się do nich min.

- zobowiązania wynikające z przyjętych przez jednostkę niezafakturowanych dostaw i usług,
- zobowiązania z tytułu umowy, o których mowa w MSSF 15 „Przychody z umów z klientami”,
- zobowiązania wynikające z obowiązku wykonania związanych z bieżącą działalnością przyszłych świadczeń na rzecz pracowników, które dokonywane są z tytułu min. niewykorzystanych urlopów, świadczeń na rzecz pracowników z tytułu nagród i premii oraz świadczeń o podobnym charakterze;
- inne przyszłe zobowiązania, w tym: prowizje z tyt. pośrednictwa w sprzedaży, ubezpieczenie kontraktów sprzedażowych, koszty serwisu i nadzoru u odbiorców oraz pozostałe usługi obce, w tym min. koszty audytu, doradztwa itp. oraz opłaty, w tym: licencyjne i produktowe,
- inne szacunkowe koszty dot. bieżącego okresu sprawozdawczego, ujmowane poprzez rozliczenia międzyokresowe bierne celem zachowania współmierności przychodów i kosztów.

Rezerwy na świadczenia pracownicze

Grupa tworzy zgodnie z MSR 19 rezerwy na świadczenia pracownicze obejmujące:

- rezerwy na odprawy emerytalno-rentowe, szacowane przez licencjonowanego aktuarium raz w roku lub częściej w przypadku wystąpienia istotnych zmian w strukturze zatrudnienia pracowników
- rezerwy na niewykorzystane urlopy szacowane przez właściwe komórki organizacyjne wewnątrz spółek z Grupy.

Obliczenia wykonywane są przy użyciu metody indywidualnej prospektywnej na podstawie następujących informacji:

- rok urodzenia pracownika
- płeć pracownika
- podstawa wymiaru wysokości odprawy emerytalnej i rentowej
- wysokość miesięcznego wynagrodzenia
- staż pracy w firmie
- staż pracy ogółem
- informacja o odejściach i zwolnieniach z pracy w latach ubiegłych
- informacja o nowozatrudnionych pracownikach w latach ubiegłych.

Zmiany zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia Grupa dzieli wg następujących kategorii:

- koszty zatrudnienia;
- wartość netto odsetek (czyli wartość pieniądza w czasie), od niedoborów/nadwyżek z tytułu zdefiniowanych świadczeń,
- przeszacowanie zawierające zmiany wartości godziwej aktywów programu wynikające z innych czynników niż wartość pieniądza w czasie oraz zyski lub straty aktuarialne na zobowiązania.

Koszty zatrudnienia i odsetki Grupa ujmuje w wyniku, natomiast skutki przeszacowania w pozostałych całkowitych dochodach.

Grupa ujmuje w sprawozdaniu z sytuacji finansowej rezerwy na odprawy emerytalne i rentowe w wysokości wartości bieżącej zobowiązania na dzień bilansowy, z uwzględnieniem kosztów przyszłego zatrudnienia.

Rezerwa na niewykorzystane urlopy jest szacowana na półrocze i na koniec roku obrotowego w drodze weryfikacji niewykorzystanych urlopów wypoczynkowych na ten dzień oraz w oparciu o bieżącą wiedzę (na dzień sporządzania SF) co do stopnia wykorzystania urlopów pomiędzy dniem bilansowym i dniem na który sporządza się sprawozdanie finansowe. Wyliczenia wartości rezerwy dokonuje się poprzez przeliczenie ilości niewykorzystanych dni urlopowych przez wynagrodzenie. Wartość rezerwy obliczana jest przez pion personalny, który jest właściwy do wyceny świadczeń pracowniczych w poszczególnych spółkach Grupy.

ROZLICZENIA MIĘDZYOKRESOWE PRZYCHODÓW

Rozliczeniom międzyokresowym przychodów (z zachowaniem zasady ostrożności) podlegają w szczególności:

- zaliczki i przedpłaty na świadczenia, których wykonanie nastąpi w następnych okresach sprawozdawczych (min. zaliczki na poczet dostaw);

- otrzymane wpłaty lub zafakturowane z góry należności za świadczenia, których wykonanie nastąpi w następnych okresach sprawozdawczych – zalicza się do nich przede wszystkim: otrzymane z góry czynsze, dzierżawy oraz inne zapłaty pobrane z góry, rozliczane w równych ratach w okresach miesięcznych przez okres trwania umowy;
- dostawy zafakturowane kontrahentem zagranicznym /eksport i WDT/, które jeszcze nie zostały dostarczone do miejsca przeznaczenia i Grupa na dzień bilansowy nie przekazała odbiorcy prawa własności /kontrola min. z uwagi na zawarte w kontrakcie warunki dostawy na bazie INCOTERMS
- dotacje otrzymane na sfinansowanie nabycia lub wytworzenia środków trwałych, w tym także środków trwałych w budowie oraz prac rozwojowych (dotacje) – z chwilą rozpoczęcia amortyzacji tych składników sfinansowanych w całości lub części z tych dotacji następuje stopniowe ich odpisywanie, równoległe do amortyzacji, na poczet pozostałych przychodów operacyjnych;
- równowartość przyjętych nieodpłatnie, w tym także w drodze darowizny, środków trwałych w budowie, środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych – z chwilą rozpoczęcia amortyzacji tych składników przejętych nieodpłatnie następuje stopniowe ich odpisywanie, równoległe do amortyzacji, na poczet pozostałych przychodów operacyjnych;

Przychody z tytułu kontraktów rozliczane w okresach przyszłych

W przypadku kontraktów zawieranych przez Grupę na dostawy wyrobów, w których zawarte są dodatkowe warunki dostawy i sprzedaży wyrobów tzn. nie dotyczące tylko ilości i wartości oraz terminu wysyłki ale przede wszystkim czasu pracy wyrobów określonego osiągnięciem ustalonego z odbiorcą wskaźnika rezultatu, wówczas ostateczne rozliczenie kontraktu i związanych z nim przychodów dla Grupy może przekroczyć okres sprawozdawczy. W powyższej sytuacji Grupa wykazuje niezafakturowane kwoty jako aktywa z tytułu kontraktów. W przypadku nastąpienia przesłanek do rozliczenia - po uzgodnieniu z odbiorcą osiągniętych wskaźników rezultatu w porównaniu do ustaleń zawartych w kontrakcie – Grupa dokonuje korekt przychodów ze sprzedaży w okresie w którym nastąpiło ostateczne rozliczenie i zamknięcie kontraktu. Korekty odnoszone są w przychody ze sprzedaży jako zwiększenie lub zmniejszenie wyniku bieżącego okresu.

Jeżeli klient dokonuje płatności wynagrodzenia lub Grupa ma prawo do kwoty wynagrodzenia, które jest bezwarunkowe (tj. należność), zanim Grupa przekaze dobra lub usługi klientowi, jednostka przedstawia umowę jako zobowiązanie z tytułu umowy w chwili dokonania płatności, lub gdy płatność staje się należna (w zależności od tego, co nastąpi wcześniej). Zobowiązanie z tytułu umowy to obowiązek Grupy do przekazania na rzecz klienta dóbr lub usług, w zamian za które jednostka otrzymała wynagrodzenie (lub kwota wynagrodzenia jest należna) od klienta.

Dotacje rządowe

Dotacje rządowe są pomocą rządową, która przybiera formę przekazania Grupie środków, w zamian za spełnienie przez nią, w przeszłości lub w przyszłości, pewnych warunków związanych z jej działalnością operacyjną.

Dotacje rządowe, łącznie z niepieniężnymi dotacjami wykazywanymi w wartości godziwej, nie ujmuje się, dopóki nie istnieje wystarczająca pewność, iż:

- Grupa spełni warunki związane z dotacjami;
- dotacje będą otrzymane.

Dotacje rządowe ujmuje się w systematyczny sposób jako przychód w poszczególnych okresach, aby zapewnić ich współmierność z odnośnymi kosztami, które dotacje mają w zamierzeniu kompensować.

Dotację rządową, która staje się należna jako forma rekompensaty za już poniesione koszty lub straty, lub przyznana spółce celem udzielenia jej natychmiastowego finansowego wsparcia, bez towarzyszących przyszłych kosztów, ujmuje się jako przychód w okresie, w którym stała się należna.

Dotacje rządowe dotyczące składnika aktywów, otrzymane w formie pieniężnej do rozliczenia w przyszłości (z odnośnymi kosztami) ujmuje się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako rozliczenia międzyokresowe przychodów (tj. przychody przyszłych okresów), a następnie stopniowo, drogą równych odpisów rocznych, odnosi się do rachunku zysków i strat przez szacowany okres użytkowania związanego z nimi składnika aktywów.

Instrukcja oraz zasady ujmowania w ewidencji wydatków związanych z realizacją projektów objętych dotacją i służących rozliczeniu dotacji w ramach tych projektów - w bardziej szczegółowy sposób niż ogólne zasady wyceny aktywów i pasywów objęte niniejszą Polityką, zawarte zostały w odrębnych dokumentach sporządzonych dla poszczególnych projektów, stanowiących uzupełnienie Polityki rachunkowości Grupy.

ZASADY WYCENY PRZYCHODÓW, KOSZTÓW I USTALANIA WYNIKU FINANSOWEGO

Przychody są wpływami korzyści ekonomicznych brutto danego okresu, powstałymi w wyniku zwykłej działalności gospodarczej Grupy, skutkującymi zwiększeniem kapitału własnego, innymi niż zwiększenie kapitału wynikającymi z wpłat udziałowców.

Grupa ujmuje umowę z klientem objętą zakresem standardu MSSF 15 tylko wówczas, gdy spełnione są wszystkie następujące kryteria:

- a) strony umowy zawarły umowę (w formie pisemnej, ustnej lub zgodnie z innymi zwyczajowymi praktykami handlowymi) i są zobowiązane do wykonania swoich obowiązków;
- b) Grupa jest w stanie zidentyfikować prawa każdej ze stron dotyczące dóbr lub usług, które mają zostać przekazane;
- c) Grupa jest w stanie zidentyfikować warunki płatności za dobra lub usługi, które mają zostać przekazane;
- d) umowa ma treść ekonomiczną (tzn. można oczekiwać, że w wyniku umowy ulegnie zmianie ryzyko, rozkład w czasie lub kwota przyszłych przepływów pieniężnych jednostki); oraz
- e) jest prawdopodobne, że Grupa otrzyma wynagrodzenie, które będzie jej przysługiwało w zamian za dobra lub usługi, które zostaną przekazane klientowi.

Przychody ujmuje się w momencie, gdy klient uzyska kontrolę nad produktem, towarem, materiałem lub usługą. Klient uzyskuje taką kontrolę, kiedy ma możliwość kierowania użytkowaniem składnika lub usługi i uzyskiwania z nich korzyści. Grupa ujmuje przychód w taki sposób, aby odzwierciedlić transakcję przeniesienia na klienta przyrzeczonych dóbr lub usług w kwocie odzwierciedlającej wartość wynagrodzenia, które Grupa oczekuje otrzymać w zamian za te dobra lub usługi.

W celu określenia przychodów Grupa każdorazowo (dla każdej umowy i transakcji lub grup transakcji) dokonuje następujących kroków:

Etap 1: Identyfikacja umów z klientami

Etap 2: Identyfikacja umownych zobowiązań do wykonania świadczeń

Etap 3: Określenie ceny transakcji

Etap 4: Alokacja ceny transakcji do umownych zobowiązań do realizacji świadczeń

Etap 5: Ujęcie przychodów w chwili wypełnienia zobowiązań przez Spółkę

Grupa łączy dwie lub więcej umów, które zostały zawarte jednocześnie lub niemal jednocześnie z tym samym klientem (lub podmiotami powiązаныmi z klientem), i ujmuje je jako jedną umowę, jeżeli spełnione jest co najmniej jedno z poniższych kryteriów:

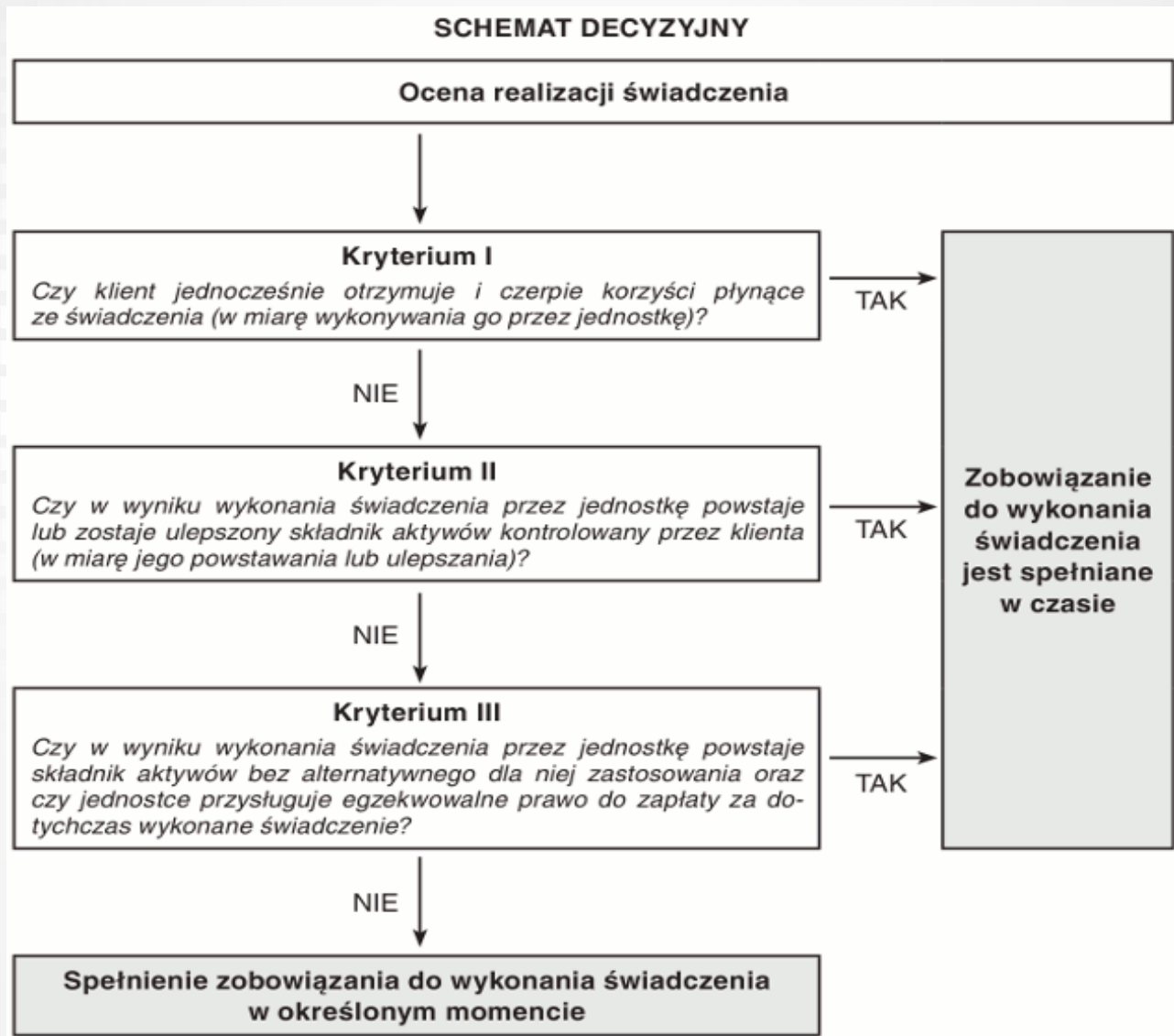
- a) umowy są negocjowane jako pakiet i dotyczą tego samego celu handlowego;
- b) kwota wynagrodzenia należnego w ramach jednej umowy zależy od ceny lub wykonania innej umowy; lub
- c) dobra lub usługi przyręczone w umowach (lub niektóre dobra lub usługi przyręczone w każdej z umów) stanowią pojedyncze zobowiązanie do wykonania świadczenia.

Grupa ujmuje zmiany umowy, czyli zmiany zakresu umowy lub określonej w niej ceny (lub obu tych zmiennych), która została zatwierdzona przez strony umowy, jako:

- a) oddzielną umowę - jeśli zakres umowy zwiększa się ze względu na dodanie przyrzeczonych dóbr lub usług, które są uznawane za odrębne oraz cena określona w umowie zwiększa się o kwotę wynagrodzenia, odzwierciedlającą określone przez jednostkę indywidualne ceny sprzedaży dodatkowych przyrzeczonych dóbr lub usług;
- b) nową, połączoną umowę (jak gdyby doszło do rozwiązania obowiązującej umowy i zawarcia nowej umowy), która obejmuje przyręczone dobra lub usługi, które na dzień zmiany umowy nie zostały jeszcze przekazane oraz nowe dobra lub usługi, wynikające ze zmiany umowy – jeśli nowe dobra lub usługi są odrębne od pozostałych, ale cena określona w umowie nie zwiększa się o kwotę wynagrodzenia, odzwierciedlającą określone przez jednostkę indywidualne ceny sprzedaży dodatkowych przyrzeczonych dóbr lub usług;
- c) jako modyfikację istniejącej umowy poprzez korektę przychodów (jako ich zwiększenie lub zmniejszenie) na dzień zmiany umowy (tj. dokonuje się łącznej korekty przychodów) – jeśli pozostałe dobra lub usługi nie są odrębne, a zatem stanowią część pojedynczego zobowiązania do wykonania świadczenia, które zostało częściowo spełnione do dnia zmiany umowy.

W zależności od spełnienia określonych w MSSF 15 „Przychody z umów z klientami” kryteriów, przychody mogą być ujmowane jednorazowo (w momencie gdy kontrola nad dobrami i usługami jest przeniesiona na klienta) albo mogą być rozkładane w czasie w sposób obrazujący wykonanie świadczenia.

Aby ustalić spełnianie kryteriów warunkujących ujęcie przychodów, Grupa jest zobligowana do analiz transakcji pod względem sposobu realizacji świadczenia. Wykorzystuje się w tym celu schemat decyzyjny umożliwiający ocenę realizacji świadczenia.

Świadczenia wykonywane przez Grupę to generalnie **świadczenia wykonywane w określonym momencie**, co oznacza, że przychody ze sprzedaży wyrobów gotowych, materiałów i towarów ujmuje się w momencie wydania produktu klientowi na uzgodnionych z nim warunkach INCOTERMS. Przychody ze sprzedaży są pomniejszane o przychody z tytułu produktów lub towarów, które zgodnie z oczekiwaniami (przewidywaniami) zostaną zwrócone.

Powyższe podejście i sposób ujęcia przychodów ze sprzedaży wynika min. z analizy podstawowych transakcji Grupy, gdzie można jednoznacznie ocenić, że :

- Klient nie czerpie korzyści w trakcie wykonywania świadczenia, ponieważ Grupa realizuje produkcję pod zamówienia – na magazyn produktów gotowych (sprzedaż jest realizowana tylko i wyłącznie z tego miejsca);
- W wyniku wykonania świadczenia przez Grupę nie powstaje lub zostaje ulepszony składnik kontrolowany przez klienta, ponieważ do momentu wydania towaru z magazynu składnik jest w pełni kontrolowany przez Grupę;
- W wyniku wykonania świadczenia przez Grupę powstaje składnik aktywów bez alternatywnego dla producenta zastosowania (min. z uwagi na znaczące ograniczenia umowne i ograniczenia praktyczne wynikające z różnorodności funkcjonujących rozwiązań i urządzeń hutniczych u klientów jak też bardzo zaostrzonych rygorów fizyko-chemicznych kontrolowanych przez klienta przy odbiorze towaru), co oznacza, że do momentu kiedy towar

nie zostanie wydany klientowi zgodnie z zamówieniem, Grupie nie przysługuje egzekwowlne prawo do zapłaty za dotychczas wykonane świadczenie.

Poza w/w świadczeniami mogą wystąpić pojedyncze transakcje rozpoznawane jako **świadczenia wykonywane w miarę upływu czasu**.

Do ujmowania przychodów i kosztów świadczeń wykonywanych w miarę upływu czasu, związanych głównie z sporadycznymi usługami wykorzystywana jest metoda pomiaru stopnia zaawansowania: metoda oparta na wynikach. Metoda ta polega na ujmowaniu przychodów w oparciu o pomiar wykonanych na rzecz klienta usług w stosunku do usług przyrzeczonych w umowie. Techniczny pomiar wykonanych od rozpoczęcia umowy do dnia bilansowego prac wyrażonych w procencie ceny umownej bądź jej składowych przeprowadzany jest przez specjalistów wewnętrznych jednostki, tj. liderów poszczególnych projektów.

W niektórych specyficznych okolicznościach (np. wczesny etap realizacji prac), kiedy Grupa nie jest w stanie ocenić racjonalnego wyniku prac, można stosować tzw. metodę zysku zerowego.

Struktura rodzajowa przychodów ze sprzedaży występujących w Grupie - wg kryteriów opisanych powyżej jest następująca:

- przychody ze sprzedaży produktów podstawowych – są to przychody ze sprzedaży materiałów ogniotrwałych stanowiących produkty działalności podstawowej, których sprzedaż ujmuje się w momencie wydania produktu klientowi na uzgodnionych z nim warunkach INCOTERMS,
- przychody ze sprzedaży usług produkcji podstawowej – są to przychody ze sprzedaży usług ściśle powiązanych z procesem produkcji podstawowej (np. usługi nawęglania, usługi sortowania i pakowania wyrobów), które ujmuje się w momencie wyświadczenia usługi, w stopniu odzwierciedlającym jej wykonanie,
- przychody ze sprzedaży materiałów i towarów – są to przychody ze sprzedaży materiałów technicznych, elementów opakowań, czy elementów zakupionych u innych producentów, a stanowiących uzupełnienie dostaw materiałów ogniotrwałych, które ujmuje się w momencie wydania materiału/towaru klientowi, na uzgodnionych z nim warunkach INCOTERMS,
- przychody z tytułu umów licencyjnych – są to przychody otrzymywane przez Grupę w związku z udzieloną licencją na korzystanie z know-how, czy wsparcia marketingowego – stanowiące opłaty zmienne liczone jako określony w umowie procent od przychodów z tytułu sprzedaży produktów opartych na know-how spółki i rozpoznawane w miarę upływu czasu i okresów ustalonych w umowie licencyjnej.
- pozostałe przychody – są to przychody z tytułu usług dodatkowych świadczonych przez Grupę min. usługi transportu i zabudowy materiałów ogniotrwałych, wykonania form, monitoringu dostaw, czy przychody z wynajmu/ dzierżawy nieruchomości, które ujmuje się w momencie i w stopniu, w jakim usługa została wykonana.

Koszty

W Grupie ewidencjonuje się koszty w układzie rodzajowym, funkcjonalnym i kalkulacyjnym wg modelu rachunku kosztów pełnych.

Koszt sprzedanych produktów, towarów i materiałów obejmuje koszty bezpośrednio z nimi związane oraz uzasadnioną część kosztów pośrednich, co szczegółowo przedstawiono poniżej.

Koszty bezpośrednie obejmują wartość zużytych materiałów bezpośrednich, koszty pozyskania i przetworzenia związane bezpośrednio z produkcją i inne koszty poniesione w związku z doprowadzeniem produktu do postaci i miejsca, w jakich się znajduje w dniu wyceny. Do uzasadnionej, odpowiedniej do okresu wytwarzania produktu, części kosztów pośrednich zalicza się zmienne pośrednie koszty produkcji oraz tę część kosztów stałych, pośrednich kosztów produkcji, które odpowiadają poziomowi tych kosztów przy normalnym wykorzystaniu zdolności produkcyjnych. Za normalny poziom wykorzystania zdolności produkcyjnych uznaje się przeciętną, zgodną z oczekiwanymi w typowych warunkach, wielkość produkcji za daną liczbę okresów lub sezonów, przy uwzględnieniu planowych remontów. Jeżeli nie jest możliwe ustalenie kosztu wytworzenia produktu, jego wyceny dokonuje się według ceny sprzedaży netto takiego samego lub podobnego produktu, pomniejszonej o przeciętnie osiągnięty przy sprzedaży, a w przypadku produkcji w toku – także z uwzględnieniem stopnia jego przetworzenia.

Cześć stałych pośrednich kosztów produkcji, która nie odpowiada poziomowi kosztów przy normalnym wykorzystaniu zdolności produkcyjnych stanowi koszt okresu, w którym została poniesiona.

Przychody i koszty dotyczące tej samej transakcji ujmowane są równolegle - zasada współmierności.

Do pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych zaliczane są koszty i przychody tylko pośrednio związane z operacyjną (podstawową) działalnością Grupy, w szczególności są to przychody i koszty związane min. z:

- sprzedażą, likwidacją, nieodpłatnym przekazaniem środków trwałych, środków trwałych w budowie, wartości niematerialnych, a także koszty zaniechanych inwestycji, gdy nie dały zamierzonego efektu,
- sprzedażą, likwidacją, nieodpłatnym przekazaniem nieruchomości inwestycyjnych;
- utrzymywaniem nieruchomości inwestycyjnych, koszty i przychody związane z ich eksploatacją, posiadaniem, a także odpisy z tytułu aktualizacji wartości tych inwestycji;
- odpisaniem niefinansowych należności i zobowiązań przedawnionych, umorzonych, nieściągalnych (jeżeli jednak wcześniej został utworzony odpis aktualizujący wartość takich należności to odpisanie tych należności należy ująć w ciężar tych odpisów aktualizujących);
- utworzeniem i rozwiązaniem rezerw niezwiązanych z operacjami finansowymi i podstawową działalnością operacyjną;
- ujęciem odpisów z tytułu utraty wartości niefinansowych aktywów (tzw. odpisów aktualizujących), a także korektami wartości tych odpisów;
- odszkodowaniami, karami, grzywnami, kosztami procesów sądowych, z wyjątkiem odsetek za zwłokę w zapłacie;
- przekazaniem lub otrzymaniem nieodpłatnie w formie darowizny aktywów, w tym także środków pieniężnych,
- otrzymaniem dotacji na nabycie lub wytworzenie środków trwałych, środków trwałych w budowie albo wartości niematerialnych (dopłaty, dotacje, subwencje, w tym także ze środków funduszy Unii Europejskiej, na nabycie lub wytworzenie środków trwałych, środków trwałych w budowie albo wartości niematerialnych początkowo są ujmowane na rozliczeniach międzyokresowych przychodów, skąd odpisuje się je na dobro pozostałych przychodów operacyjnych stopniowo, równoległe do odpisów amortyzacyjnych środków trwałych lub wartości niematerialnych sfinansowanych z tych środków pieniężnych);
- poniesione straty podlegające ochronie ubezpieczeniowej, a także odszkodowania z tego tytułu;
- koszty i przychody będące skutkiem zdarzeń losowych;
- koszty i przychody będące skutkiem restrukturyzacji;
- koszty i przychody będące skutkiem upadłości lub zawartych postępowań układowych;
- koszty niewykorzystanych zdolności produkcyjnych i strat produkcyjnych, jeżeli wystąpią.

Do przychodów finansowych Grupy zaliczane są min:

- przychody z tytułu posiadania udziałów, akcji i innych papierów wartościowych, np. dywidendy (udziały w zyskach) otrzymane od innych jednostek;
- zysk z tytułu sprzedaży udziałów akcji i innych papierów wartościowych;
- zysk ze zbycia innych inwestycji niż nieruchomości inwestycyjne;
- zysk ze sprzedaży wierzytelności;
- odsetki naliczone, otrzymane;
- umorzone odsetki od zobowiązań;
- przychody z tytułu dyskonta;
- dodatnie różnice kursowe;
- przychody z tytułu inkasa
- rozwiązanie rezerw związanych z działalnością finansową;
- rozwiązanie odpisów z tytułu utraty wartości (tzw. odpisów aktualizujących) należności związanych z działalnością finansową,
- przychody z tytułu aktualizacji wartości inwestycji innych niż nieruchomości inwestycyjne,

Do kosztów finansowych Grupy zaliczane są min.:

- strata z tytułu sprzedaży udziałów akcji i innych papierów wartościowych;
- strata ze zbycia innych inwestycji niż nieruchomości inwestycyjne;
- strata ze sprzedaży wierzytelności;
- odsetki i prowizje naliczone, zapłacone;
- umorzone należności związane z działalnością finansową;
- koszty z tytułu dyskonta;
- ujemne różnice kursowe;
- koszty związane z finansowaniem działalności
- utworzenie rezerw związanych z działalnością finansową;
- utworzenie odpisów z tytułu utraty wartości (tzw. odpisów aktualizujących) należności związanych z działalnością finansową,

- koszty z tytułu aktualizacji wartości inwestycji innych niż nieruchomości inwestycyjne.

Przychody i koszty dotyczące tej samej transakcji ujmowane są równolegle, zgodnie z zasadą współmierności.

PODATEK DOCHODOWY BIEŻĄCY I ODROZCONY

Podatek dochodowy za okres sprawozdawczy obejmuje podatek bieżący do zapłaty oraz podatek odroczony.

Podatek ujmuje się w zysku lub stracie, z wyłączeniem zakresu, w którym odnosi się on bezpośrednio do pozycji ujętych w innych całkowitych dochodach lub kapitale własnym. W tym przypadku podatek również ujmowany jest odpowiednio w innych całkowitych dochodach lub kapitale własnym.

Bieżące obciążenie podatkowe jest obliczane na podstawie wyniku podatkowego (podstawy opodatkowania) danego roku obrotowego i wykazywane jako zobowiązanie w kwocie, w jakiej zostanie zapłacone. Dochód do opodatkowania (strata podatkowa) to dochód (strata) za dany okres, ustalony zgodnie z zasadami ustanowionymi przez władze podatkowe, na podstawie których podatek dochodowy podlega zapłacie (zwrotowi). Obciążenie podatkowe jest to łączna kwota bieżącego i odroczonego podatku, uwzględniona przy ustalaniu zysku lub straty za dany okres.

W związku z przejściowymi różnicami między wykazywaną w księgach rachunkowych wartością aktywów i pasywów, a ich wartością podatkową oraz stratą podatkową możliwą do odliczenia w przyszłości, Grupa tworzy rezerwę i ustala aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego, którego jest podatnikiem.

Aktywa i rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego ustala się i tworzy, stosując podejście bilansowe.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ustala się od wszystkich występujących przejściowych różnic ujemnych, nierozliczonych strat podatkowych oraz niewykorzystanych ulg podatkowych do wysokości, do której jest prawdopodobne osiągnięcie zysku do opodatkowania pozwalającego na potrącenie ujemnych różnic przejściowych, strat i ulg podatkowych. Na każdy dzień bilansowy wartość bilansowa składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego jest powtórnie weryfikowana, czy jest prawdopodobne osiągnięcie zysku do opodatkowania pozwalającego na potrącenie ujemnych różnic przejściowych, strat i ulg podatkowych, tzn.:

- czy istnieją wystarczające dodatnie różnice przejściowe, na które utworzono rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego, lub
- czy osiągnięcie dochodu na poziomie pozwalającym na potrącenie ujemnych różnic przejściowych oraz odliczenie strat i ulg podatkowych jest prawdopodobne (przy czym osiągnięcie wystarczającego dochodu uznaje się za prawdopodobne, gdy wynika to z planów finansowych na lata następne i w ciągu ostatnich 3 lat taki dochód przynajmniej raz wystąpił).

Przyszłe stawki podatkowe określa się na podstawie obowiązujących na dzień bilansowy przepisów podatkowych.

Rezerwę z tytułu odroczonego podatku dochodowego tworzy się w wysokości kwoty podatku dochodowego, wymagającej w przyszłości zapłaty, w związku z występowaniem dodatnich różnic przejściowych, to jest różnic, które spowodują zwiększenie podstawy obliczenia podatku dochodowego w przyszłości.

Rezerwa i aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego są kompensowane, jeżeli Grupa:

- 1) posiada możliwy do wyegzekwowania tytuł prawny do przeprowadzenia kompensat należności i zobowiązań z tytułu bieżącego podatku dochodowego oraz
- 2) aktywa i rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego dotyczą podatku dochodowego nałożonego przez tą samą władzę podatkową na:
  - tego samego podatnika lub
  - różnych podatników, którzy są uprawnieni i zamierzają rozliczyć należności i zobowiązania z tytułu podatku dochodowego w kwocie netto lub jednocześnie zrealizować należności i rozliczać zobowiązania z tytułu podatku dochodowego.

Wycena aktywów i rezerw na odroczony podatek dochodowy jest dokonywana na koniec każdego miesiąca.

Ujęcie w księgach rachunkowych aktywów i rezerw z tytułu odroczonego podatku dochodowego następuje poprzez księgowanie na koniec okresu sprawozdawczego wartości aktywów i rezerw z tytułu odroczonego podatku dochodowego ustalonych do utworzenia na koniec okresu w szyku rozstawnym (odrębnie utworzenie aktywów i odrębnie utworzenie rezerwy). Jeżeli ustalone aktywa lub utworzone rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego dotyczą operacji gospodarczych, których skutek wpływa na wynik finansowy, to korespondują one również z wynikiem finansowym. Aktywa i rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego dotyczące operacji rozliczanych z kapitałem (funduszem) własnym odnosi się również na kapitał (fundusz) własny, a nie na wynik finansowy.

W sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupa rozpoznaje aktywa i rezerwy na podatek odroczony w szyku rozstawnym, ponieważ nie spełnione są przesłanki zawarte w MSR 12, na podstawie których Grupa mogłaby dokonać kompensaty należności z tytułu podatku odroczonego z rezerwami na podatek odroczony.

Wyjątek stanowią różnice przejściowe pomiędzy wykazywaną w księgach rachunkowych wartością rzeczowych aktywów trwałych a ich wartością podatkową, dla których Grupa ustala aktywa i rezerwę z tytułu podatku odroczonego, która jest ujmowana w sprawozdaniu finansowym „per saldo”, odpowiednio do rodzaju różnicy przejściowej.

Podatek odroczony, który wpływa na wynik finansowy jest wykazywany w rachunku zysków i strat w pozycji „Podatek dochodowy”.

Podatek odroczony dotyczący pozycji, które w danym okresie zwiększyły lub zmniejszyły bezpośrednio kapitał własny ujmuje się bezpośrednio w kapitale własnym.

ZYSK NETTO NA AKCJE

Zysk netto na akcję dla każdego okresu jest obliczany poprzez podzielenie zysku netto Grupy za dany okres przez średnią ważoną liczbę akcji w danym okresie sprawozdawczym.

ZASADY PREZENTACJI SPRAWOZDAŃ Z UWZGLĘDNIENIEM SEGMENTÓW DZIAŁALNOŚCI

Zgodnie z MSSF 8, przez segment operacyjny rozumie się komponent jednostki:

- (a) który angażuje się w działalność gospodarczą, w związku z którą można uzyskiwać przychody i ponosić koszty (w tym przychody i koszty związane z transakcjami z innymi komponentami tej samej jednostki);
- (b) którego wyniki działalności są regularnie przeglądane przez główny organ odpowiedzialny za podejmowanie decyzji operacyjnych w jednostce oraz wykorzystujący te wyniki przy podejmowaniu decyzji o zasobach alokowanych do segmentu i przy ocenie wyników działalności segmentu; oraz
- (c) w przypadku którego są dostępne oddzielne informacje finansowe.

Organem odpowiedzialnym za podjęcie decyzji o głównym segmencie działalności Grupy jest Zarząd jednostki dominującej, który podejmuje wszystkie kluczowe decyzje operacyjne i steruje alokacją zasobami oraz ocenia wyniki działalności.

W oparciu o sprawozdawczość wewnętrzną ustalono, że działalność Grupy koncentruje się na jednym segmencie operacyjnym jakim jest produkcja materiałów ogniotrwałych.

Format raportowania wewnętrznego przyjęty dla celów raportowania segmentowego jest w pełni oparty o sprawozdawczość finansową Grupy. Grupa odwołuje się do swego wewnętrznego systemu sprawozdawczości finansowej jako punktu wyjścia do określenia, które pozycje mogą być bezpośrednio przyporządkowane lub przypisane do segmentów w oparciu o rozsądne podstawy. Oznacza to, że przyjmuje się założenie, iż kwoty wyodrębnione w segmentach dla potrzeb wewnętrznej sprawozdawczości finansowej dają się bezpośrednio przyporządkować lub w oparciu o racjonalne przesłanki przypisać do segmentów.

W Grupie przyjęto, że przychody i koszty segmentu oraz wynik, także aktywa i pasywa segmentu są równoważne z wartościami ze skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej. Nie zachodzi jednocześnie potrzeba dokonywania odrębnej prezentacji segmentu operacyjnego w ujęciu innym niż wynika to ze sprawozdawczości finansowej. Dodatkowo - w ramach prezentacji swojej działalności gospodarczej Grupa wyodrębniła dwa rynki zbytu: rynek krajowy i rynek zagraniczny.

Przychody segmentu

Przychody segmentu są przychodami osiąganymi bądź to ze sprzedaży zewnętrznym klientom, bądź z transakcji z innymi segmentami Grupy, które są wykazywane w rachunku zysków i strat Grupy i dają się bezpośrednio przyporządkować do danego segmentu wraz z odpowiednią częścią przychodów, którą w oparciu o racjonalne przesłanki można przypisać do tego segmentu.

Do przychodów segmentu nie zalicza się:

- a) przychodów finansowych
- b) pozostałych przychodów operacyjnych

Koszty segmentu

Koszty segmentu są kosztami składającymi się z kosztów sprzedaży zewnętrznym klientom oraz kosztów transakcji realizowanych z innymi segmentami Grupy, które wynikają z działalności operacyjnej danego segmentu i dają się bezpośrednio przyporządkować do tego segmentu wraz z odpowiednią częścią kosztów, które w oparciu o racjonalne przesłanki można przypisać do danego segmentu. Do kosztów segmentu nie zalicza się:

- a) kosztów finansowych,
- b) pozostałych kosztów operacyjnych,
- c) obciążeń z tytułu podatku dochodowego,
- d) kosztów, które dotyczą Grupy jako całości.

Wynik segmentu

Wynik segmentu jest różnicą między przychodami segmentu a kosztami segmentu.

Aktywa segmentu

Aktywa segmentu są aktywami operacyjnymi wykorzystywanymi przez segment w działalności operacyjnej, które dają się bezpośrednio przyporządkować do danego segmentu lub w oparciu o racjonalne przesłanki przypisać do tego segmentu.

Pasywa segmentu

Pasywa segmentu są pasywami operacyjnymi powstałymi w wyniku działalności operacyjnej segmentu, które dają się bezpośrednio przyporządkować do danego segmentu lub w oparciu o racjonalne przesłanki przypisać do tego segmentu.

III. ZMIANY STOSOWANYCH ZASAD (POLITYKI) RACHUNKOWOŚCI I SPOSOBU SPORZĄDZANIA SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO, DOKONANYCH W STOSUNKU DO POPRZEDNIEGO ROKU OBROTOWEGO, ICH PRZYCZYNY, TYTUŁY ORAZ WPŁYW WYWOŁANYCH TYM SKUTKÓW FINANSOWYCH NA SYTUACJĘ MAJĄTKOWĄ I FINANSOWĄ, PŁYNNOŚĆ ORAZ WYNIK FINANSOWY

W 2018 roku Grupa wprowadziła zmiany w przyjętych zasadach rachunkowości, w porównaniu do zasad zastosowanych w poprzednim roku obrotowym, które wynikają z zastosowania wytycznych MSSF 9 i MSSF 15, obowiązujących dla okresów rozpoczynających się 01.01.2018 roku. Nowe zasady, opis przeprowadzonych analiz oraz skutki finansowe wdrożonych zmian zostały zaprezentowane poniżej:

1. Zmiany wynikające z MSSF 9 „Instrumenty finansowe”

Grupa podjęła decyzję o wdrożeniu standardu z dniem 01.01.2018 roku, bez korygowania danych porównawczych, co oznacza, że podane dane porównawcze za 2017 rok nadal są oparte na zasadach rachunkowości wcześniej stosowanych przez Grupę i opisanych w rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej za rok obrotowy zakończony 31.12.2017 r.

Grupa nie stosuje rachunkowości zabezpieczeń, w związku z tym MSSF 9 w tym zakresie nie ma zastosowania.

MSSF 9 wymaga dokonania oceny modelu zarządzania aktywami finansowymi. W odniesieniu do dłużnych aktywów finansowych standard przewiduje trzy możliwe modele:

- (1) utrzymywane w celu ściągnięcia,
- (2) utrzymywane w celu ściągnięcia i sprzedaży,
- (3) model inny niż model (1) i (2) (efektywnie oznaczający że jednostka posiada aktywa w celu ich zbycia).

Grupa dokonała analizy modelu biznesowego oraz testów klasyfikacyjnych TKiO (Tylko Kapitał i Odsetki) istotnych pozycji instrumentów finansowych.

Na podstawie przeprowadzonej analizy Grupa ustaliła, że istotne instrumenty finansowe, takie jak należności handlowe i pozostałe, lokaty bankowe oraz środki pieniężne należy zaklasyfikować do modelu „utrzymywane w celu ściągnięcia” i wyceniać nadal metodą zamortyzowanego kosztu.

Taka klasyfikacja oznacza brak zmiany metody wyceny w stosunku do metody wyceny stosowanej w roku poprzednim.

Zgodnie z MSSF 9 odpisy z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu należy szacować z zastosowaniem modelu oczekiwanych strat kredytowych.

Z uwagi na to, że dotychczas stosowana metoda szacowania odpisów w Grupie opierała się na metodologii odpisów wg straty poniesionej, koniecznym stała się analiza mająca na celu opracowanie metody szacowania odpisu opartego na modelu straty oczekiwanej.

Należności handlowe

Należności, które są zakwalifikowane jako wyceniane według zamortyzowanego kosztu muszą podlegać odpisowi z tytułu utraty wartości. Zastosowanie MSSF 9 wpłynęło na zmianę kalkulacji odpisu z tytułu utraty wartości, z modelu strat poniesionych na straty oczekiwane.

W przypadku krótkoterminowych należności handlowych, które nie mają znaczącego elementu finansowania, z uwagi na dużą ilość klientów, Grupa wykorzystała uproszczenia przewidziane przez MSSF 9 tworząc metodę szacowania odpisu dla portfela należności na bazie historii spłacalności. Grupa zastosowała podejście uproszczone wymagane w MSSF 9 i wyceniła odpisy z tytułu utraty wartości w wysokości strat kredytowych oczekiwanych w całym okresie życia należności od momentu jej początkowego ujęcia. Grupa zastosowała matrycę odpisów, w której odpisy oblicza się dla należności handlowych zaliczonych do różnych przedziałów wiekowych lub okresów przeterminowania.

Na potrzeby ustalenia oczekiwanych strat kredytowych należności handlowe pogrupowano na dwie grupy na bazie podobieństwa ryzyka kredytowego oraz zachowania klientów w przeszłości:

- należności od klientów o zbliżonej charakterystyce i poziomie ryzyka z uwzględnieniem waluty rozliczenia (tzw. portfel homogeniczny)
- należności od klienta indywidualnego (należności o dużym udziale w ogólnym saldzie należności).

W celu określenia ogólnego współczynnika niewypełnienia zobowiązania przeprowadzono analizę nieściągalności za ostatnie 5 lat (od 2013 do 2017) dla w/w grup. Współczynniki niewypełnienia zobowiązania obliczono dla następujących przedziałów:

- (1) nieprzeteterminowane;
- (2) przeteterminowane do 60 dni;
- (3) przeteterminowane od 61 dni do 90 dni;
- (4) przeteterminowane od 91 dni do 180 dni
- (5) przeteterminowane od 181 dni do 360 dni
- (6) przeteterminowane powyżej 360 dni

Dla każdego w/w przedziału na podstawie historii spłat faktur z okresu 5-u lat oszacowano procentowy wskaźnik niewypełnienia zobowiązania, który został użyty do wyliczenia odpisu z tytułu utraty wartości.

Odpis z tytułu utraty wartości obliczono uwzględniając współczynniki niewypełnienia zobowiązania oraz wysokość salda należności niespłaconych na dzień 01.01.2018 roku, dla każdego przedziału analizy wiekowej. Skutki zastosowania modelu przeszacowania zostały wprowadzone do ksiąg rachunkowych w 2018 roku z odniesieniem wpływu na wynik finansowy.

Środki pieniężne

W wyniku przeprowadzanych analiz instrumentów finansowych, w tym w zakresie środków pieniężnych na rachunkach bankowych, ustalono, że będą one nadal wyceniane wg zamortyzowanego kosztu, a z uwagi na nieistotność kwoty odpisu z tytułu utraty wartości nie dokonywano korekt w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym na 31.12.2018 roku.

Udzielona pożyczka

W odniesieniu do instrumentu finansowego, jakim jest udzielona pożyczka, Grupa również przeprowadziła ocenę modelu biznesowego. Z uwagi na to, że Grupa planuje utrzymywać ten instrument w celu ściągnięcia należnej kwoty pożyczki, w związku z czym spełnia ona model „utrzymywane w celu ściągnięcia”.

Nie mniej jednak w analizowanej umowie występują zapisy, które wskazują na niedopasowanie okresów i formuł naliczania odsetek – odsetki są naliczane i płatne co miesiąc, na podstawie stopy WIBOR 3M.

W związku z powyższym konieczne było przeprowadzenie benchmark testu (porównanie danego instrumentu do warunków instrumentu modelowego). W celu dokonania benchmark testu należało porównać:

- kwoty odsetek naliczanych miesięcznie według warunków obecnej umowy w oparciu o WIBOR 3M,
- kwoty odsetek, które byłyby naliczone miesięcznie według modelowego instrumentu (opartego w WIBOR 1M).

Benchmark test został spełniony, ponieważ żadna z płatności odsetek według modelowego instrumentu nie różniła się znacząco wobec istniejącego instrumentu. To oznacza, że udzieloną pożyczkę nadal należy wyceniać wg zamortyzowanego kosztu, z uwzględnieniem oszacowanego odpisu z tytułu utraty wartości zgodnie z wymaganiami MSSF 9.

Powyższe oznacza brak zmiany metody wyceny w stosunku do metody stosowanej dla roku poprzedniego. W odniesieniu do tego instrumentu Grupa podeszła indywidualnie i oszacowała wskaźnik oczekiwanej straty w wysokości 100 % dla kwoty niespłaconej pożyczki wymagalnej na dzień bilansowy, który został ujęty w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym na 31.12.2018 roku.

Udziały w innych jednostkach

Grupa dokonała analizy posiadanych akcji/udziałów w innych jednostkach nie notowanych na giełdzie, które dotychczas wyceniała wg kosztu nabycia. Z uwagi na fakt, że udziały/akcje zostały objęte odpisami z tytułu utraty wartości w latach ubiegłych (z uwagi na zaistnienie przesłanek dokonania takich korekt), oceniono, że wartość ujęta w sprawozdaniu finansowym odpowiada ich wartości godziwej i nie jest konieczne przeprowadzanie dodatkowej wyceny.

Kredyty bankowe

Dla kredytów bankowych nie zidentyfikowano potencjalnych różnic w stosunku do dotychczasowych praktyk zgodnych z MSR 39. Nie wystąpiły modyfikacje umów kredytowych, które wymagałyby przeliczenia zamortyzowanego kosztu przy użyciu efektywnej stopy procentowej.

Zobowiązania handlowe i pozostałe zobowiązania finansowe

Dla zobowiązań handlowych i pozostałych zobowiązań finansowych nie zidentyfikowano potencjalnych różnic w stosunku do dotychczasowych praktyk zgodnych z MSR 39.

Metody wyceny oraz skutki zastosowania MSSF 9 prezentuje tabela poniżej:

AKTYWA FINANSOWE 01.01.2018 rok	MSR 39			MSSF 9		Wpływ zmiany Zwiększenie odpisu bieżącego okresu
	Aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	Aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	
dane w tys. zł						
Należności handlowe i pozostałe	66 353	-	-	65 853	-	-
Wartość brutto	67 301	-	-	67 301	-	-
Odpisy aktualizujące (-)	948	-	-	1 448	-	500
Pożyczka udzielona	4 821	-	-	4 821	-	-
Wartość brutto	5 054	-	-	5 054	-	-
Odpisy aktualizujące (-)	233	-	-	233	-	-
Środki pieniężne	5 299	-	-	5 299	-	-
Pozostałe aktywa finansowe (instrumenty pochodne)	-	-	541	-	541	-
Udziały w innych jednostkach	-	38 004	-	-	38 004	-

ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE 01.01.2018 rok	MSR 39		MSSF 9		Wpływ zmiany Zwiększenie odpisu bieżącego okresu
	Zobowiązania finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	Zobowiązania finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	
dane w tys. zł					
Kredyty bankowe i pożyczki	58 028	-	58 028	-	-
Zobowiązania handlowe i pozostałe zobowiązania	39 947	-	39 947	-	-
Zobowiązania finansowe - wyemitowane obligacje	16 657	-	16 657	-	-
Pozostałe zobowiązania finansowe- instrumenty pochodne	-	664	-	664	-
Pozostałe zobowiązania finansowe - zobowiązania z tyt.faktoringu (bez regresu)	4 437	-	-	5 101	-

2. Zmiany wynikające z MSSF 15 „Przychody z umów z klientami”

MSSF 15 wprowadza pięcioetapowy model, na podstawie którego należy dokonać odpowiedniego ujęcia przychodów z umów z klientami. W porównaniu do dotychczasowych przepisów wprowadza on precyzyjne wytyczne związane z identyfikacją umów i obowiązków świadczeń, ustaleniem ceny transakcyjnej, a także alokacją wynagrodzenia do obowiązków świadczenia oraz momentem ujęcia przychodów. Ponadto, zgodnie z nowym Standardem rozpoznanie przychodu oparte jest o przeniesienie kontroli, a nie jak dotychczas na podstawie transferu ryzyka i korzyści.

Grupa podjęła decyzję o zastosowaniu MSSF 15 od 01.01.2018 roku i ujęciu skumulowanych efektów (gdyby takowe w wyniku analizy wystąpiły) w kapitale własnym, bez korekty danych porównawczych.

Na podstawie reprezentatywnej próby umów z klientami, Grupa przeprowadziła analizę modelu 5 kroków zgodnie z MSSF 15, zdefiniowaną w poniższy sposób:

Krok 1 - identyfikacja umowy z klientem

- Wymogi identyfikacji umowy z klientem

Umowa z klientem spełnia swoją definicję, gdy zostaną spełnione wszystkie następujące kryteria: strony umowy zawarły umowę i są zobowiązane do wykonania swoich obowiązków; Grupa jest w stanie zidentyfikować prawa każdej ze stron dotyczące dóbr lub usług, które mają zostać przekazane; Grupa jest w stanie zidentyfikować warunki płatności za dobra lub usługi, które mają zostać przekazane; umowa ma treść ekonomiczną oraz jest prawdopodobne, że Grupa otrzyma wynagrodzenie, które będzie jej przysługiwało w zamian za dobra lub usługi, które zostaną przekazane klientowi.

Krok 2 - identyfikacja odrębnych obowiązków świadczenia

- Identyfikacja zobowiązań do wykonania świadczenia

W momencie zawarcia umowy Grupa dokonuje oceny dóbr lub usług przyrzeczonych w umowie z klientem i identyfikuje jako zobowiązanie do wykonania świadczenia każde przyrzeczenie do przekazania na rzecz klienta: dobra lub usługi (lub pakietu dóbr lub usług), które można wyodrębnić lub grupy odrębnych dóbr lub usług, które są zasadniczo takie same i w przypadku których przekazanie na rzecz klienta ma taki sam charakter.

Krok 3 - ustalenie ceny transakcji

- Określenie ceny transakcyjnej

W celu ustalenia ceny transakcyjnej Grupa uwzględnia warunki umowy oraz stosowane przez nią zwyczajowe praktyki handlowe. Cena transakcyjna to kwota wynagrodzenia, które – zgodnie z oczekiwaniem Grupy – będzie jej przysługiwać w zamian za przekazanie przyrzeczonych dóbr lub usług na rzecz klienta, z wyłączeniem kwot pobranych w imieniu osób trzecich (na przykład niektórych podatków od sprzedaży).

Krok 4 - alokacja ceny od odrębnych obowiązków świadczenia

- Alokacja ceny transakcyjnej do poszczególnych zobowiązań do wykonania świadczenia

Grupa przypisuje cenę transakcyjną do każdego zobowiązania do wykonania świadczenia (lub do odrębnego dobra lub odrębnej usługi) w kwocie, która odzwierciedla kwotę wynagrodzenia, które – zgodnie z oczekiwaniem Grupy – przysługuje jej w zamian za przekazanie przyrzeczonych dóbr lub usług klientowi.

Krok 5 - ujęcie przychodu

- Ujęcie przychodów w momencie spełniania zobowiązań do wykonania świadczenia

Grupa ujmuje przychody w momencie spełnienia (lub w trakcie spełniania) zobowiązania do wykonania świadczenia poprzez przekazanie przyrzonego dobra lub usługi (tj. składnika aktywów) klientowi (klient uzyskuje kontrolę nad tym składnikiem aktywów). Przychody ujmowane są jako kwoty równe cenie transakcyjnej, która została przypisana do danego zobowiązania do wykonania świadczenia.

Grupa przenosi kontrolę nad dobrem lub usługą w miarę upływu czasu i tym samym spełnia zobowiązanie do wykonania świadczenia oraz ujmuje przychody w miarę upływu czasu, jeśli spełniony jest jeden z następujących warunków:

- klient jednocześnie otrzymuje i czerpie korzyści płynące ze świadczenia w miarę jego wykonywania,
- w wyniku wykonania świadczenia powstaje lub zostaje ulepszony składnik aktywów, a kontrolę nad tym składnikiem aktywów – w miarę jego powstawania lub ulepszania – sprawuje klient,
- w wyniku wykonania świadczenia nie powstaje składnik o alternatywnym zastosowaniu dla Grupy, a przysługuje egzekwowne prawo do zapłaty za dotychczas wykonane świadczenie.

Po dokonaniu analizy szczegółowej zidentyfikowano zagadnienia, które mogłyby wymagać innego ujęcia księgowego niż stosowane dotychczas, w tym w szczególności:

- nieujmowane dotychczas elementy leasingu w ramach umów z klientami,
  - nieujmowane dotychczas usługi, które mogą spełniać kryteria odrębnych obowiązków świadczenia,
- ale zostały one uznane jako zagadnienia wartościowo nieistotne na dzień wdrożenia MSSF 15, niemające wpływu na sporządzone skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres rozpoczynający się od 01.01.2018 roku. Mając jednak powyższe na uwadze Grupa zdecydowała, że wdroży w ramach kontroli wewnętrznej kwestionariusz do nowych umów z klientami, w celu wczesnej identyfikacji zjawisk, które wymagałyby w przyszłości odmiennego ujęcia według MSSF 15 niż podejście stosowane dotychczas.

W trakcie 2018 roku Grupa nie dokonywała korekt w sposobie ujmowania przychodów z tytułu umów z klientami.

IV. ZAŁOŻENIE KONTYNUACJI DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ I PORÓWNYWALNOŚĆ SKONSOLIDOWANYCH SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez Spółki Grupy w dającej się przewidzieć przyszłości. Na dzień zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie stwierdza się istnienia okoliczności wskazujących na zagrożenie kontynuowania działalności przez Grupę.

V. ISTOTNE WARTOŚCI OPARTE NA PROFESJONALNYM OSĄDZIE I SZACUNKACH

a) Profesjonalny osąd

Sporządzenie skonsolidowanego sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF wymaga od Zarządów spółek Grupy profesjonalnych osądów, szacunków i założeń, które mają wpływ na przyjęte zasady oraz prezentowane wartości aktywów, zobowiązań, przychodów oraz kosztów. Założenia tych szacunków opierają się na najlepszej wiedzy Zarządu odnośnie do bieżących i przyszłych działań i zdarzeń w poszczególnych obszarach.

Szacunki oraz związane z nimi założenia opierają się na doświadczeniu historycznym oraz innych czynnikach, które są uznawane za racjonalne w danych okolicznościach, a ich wyniki dają podstawę osądu, co do wartości bilansowej aktywów i zobowiązań, która nie wynika bezpośrednio z innych źródeł.

Dana wartość szacunkowa może zostać zweryfikowana, jeśli zmienią się okoliczności będące podstawą dokonanych szacunków lub w wyniku pozyskania nowych informacji czy zdobycia większego doświadczenia. Weryfikacja wartości szacunkowych z założenia nie odnosi się do poprzednich okresów, jak też nie stanowi korekty błędu.

Przyjmując założenia, dokonując szacunków i osądów Zarządy spółek Grupy mogą kierować się własnym doświadczeniem i wiedzą a także opiniami, analizami i rekomendacjami niezależnych ekspertów.

b) Niepewność szacunków

Szacunki wpływające na wartości wykazane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym, dotyczą min.:

- przewidywanego okresu ekonomicznej użyteczności środków trwałych i wartości niematerialnych,
- utraty wartości aktywów,
- wyceny rezerw,
- wartości godziwej aktywów / zobowiązań finansowych
- zobowiązań z tytułu gwarancji,
- przyszłych wyników podatkowych, uwzględnianych przy ustalaniu aktywów i rezerw na odroczony podatek dochodowy,
- toczących się sporów prawnych i podatkowych, zapadłych wyroków sądowych.

Stosowana metodologia ustalania wartości szacunkowych opiera się na najlepszej wiedzy Zarządu i jest zgodna z wymogami MSSF. Metodologia ustalania wartości szacunkowych jest stosowana w sposób ciągły względem ostatniego okresu sprawozdawczego.

Skutki zmian danej wartości szacunkowej uwzględnia się przy ustalaniu wartości zysku lub straty netto:

- a) w okresie obrotowym, w którym nastąpiła zmiana lub
- b) w okresie obrotowym, w którym nastąpiła zmiana i w okresach przyszłych, jeśli zmiana ta dotyczy tych okresów.

Poniżej omówiono podstawowe założenia dotyczące przyszłości i inne kluczowe źródła niepewności występujące na dzień bilansowy, z którymi związane jest istotne ryzyko znaczącej korekty wartości bilansowych aktywów i zobowiązań w następnym roku finansowym.

Utrata wartości aktywów

Grupa dokonuje na każdy dzień bilansowy (kwartał lub rok) oceny, czy istnieją jakiegokolwiek przesłanki wskazujące na to, że mogła nastąpić utrata wartości poszczególnych składników aktywów.

Wyniki przeprowadzonych analiz w zakresie wystąpienia zewnętrznych i wewnętrznych przesłanek utraty wartości (zgodnie z MSR 36) oraz profesjonalny osąd kierownictwa oparty na wiedzy, doświadczeniu i dokumentacji dają podstawę do podjęcia decyzji o tym, czy istnieje konieczność przeprowadzenia testów na utratę wartości dla analizowanych składników aktywów.

W przypadku wystąpienia którejkolwiek z przesłanek utraty wartości w odniesieniu do analizowanego składnika aktywów Grupa przeprowadza test na utratę wartości i dokonuje aktualizacji wyceny w sytuacji kiedy wystąpi duże prawdopodobieństwo, że kontrolowany przez jednostkę składnik aktywów –w znaczącej części lub w całości nie przyniesie przyszłych korzyści ekonomicznych netto odpowiadających przynajmniej jego wartości wynikającej z ksiąg rachunkowych na dzień wyceny bilansowej.

Takie procedury dotyczą zarówno aktywów finansowych jak i niefinansowych (operacyjnych).

Na dzień 31.12.2018 roku Grupa dokonała analizy przesłanek utraty wartości w następujących obszarach:

1) Aktywa trwałe

Na 31.12.2018 roku Grupa dokonała przeglądu wartości netto składników majątku trwałego w celu stwierdzenia, czy nie wystąpiły przesłanki wskazujące na możliwość utraty ich wartości. Ocenie podlegała również zasadność kontynuacji ustalonego okresu ekonomicznej użyteczności środków trwałych.

W wyniku analizy przesłanek mogących wpłynąć na utratę wartości oraz oszacowania wewnętrznego przeprowadzonego na 31.12.2018 r. Grupa odstąpiła od przeprowadzenia testu na utratę wartości, ponieważ w ocenie Grupy nie wystąpiła konieczność szacowania wartości odzyskiwalnej środków trwałych i wartości niematerialnych celem ustalenia i wprowadzenia odpisu aktualizującego wartość tych składników.

W grupie aktywów trwałych wyznaczonych do wyceny wg wartości godziwej Grupa powołała niezależnego rzeczoznawcę majątkowego, który na podstawie bieżących informacji rynkowych sporządził operat szacunkowy dla nieruchomości ujętych w sprawozdaniu finansowym jednostki dominującej na 31.12.2018 r. W wyniku wystąpienia

znaczących zmian w warunkach rynkowych dla nieruchomości gruntowych, wykazaną przez rzeczoznawcę nadwyżkę z przeszacowania gruntów Grupa ujęła w rzeczowych aktywach trwałych i w kapitale z aktualizacji wyceny. Ponieważ wartość gruntów nie podlega amortyzacji (ze względu na nieokreślony okres użytkowania), nadwyżka powstała ze zmiany wartości godziwej, skumulowana w kapitale własnym, będzie przenoszona do niepodzielonego wyniku z lat ubiegłych w momencie usunięcia składnika ze sprawozdania z sytuacji finansowej.

2) Aktywa finansowe

Grupa przeprowadza badanie wartości aktywów finansowych opierając się na posiadanej wiedzy i dokumentacji dotyczącej sytuacji finansowej jednostek, w których Grupa posiada aktywa finansowe. W procesie oceny uwzględnia się zarówno wiedzę kierownictwa jak również zewnętrzne przesłanki i informacje, za pomocą, których można realnie ocenić ryzyko utraty wartości posiadanego składnika aktywów.

Na dzień 31.12.2018 roku Grupa dokonała korekty z tytułu utraty wartości aktywów finansowych, ponieważ w porównaniu do końca ostatniego roku obrotowego wystąpiły dodatkowe czynniki ryzyka /dodatkowe przesłanki/ uzasadniające dokonanie takiej korekty.

Istotne korekty wartości aktywów finansowych zostały przeprowadzona min. w odniesieniu do:

- wartości udziałów Spółki Haicheng Ropczyce Refractory Materials Co. Ltd.(WFOE) w związku z wszczęciem procedury jej likwidacji, która generuje obciążenia podatkowe dla jednostki dominującej będącej Inwestorem na terytorium ChRL,
- wartości udzielonej pożyczki Spółce Mostostal-Energomontaż Gliwice, z uwagi na zaistniałe opóźnienia w spłacie wymagalnych na dzień bilansowy rat pożyczki (wraz z odsetkami) oraz złożeniem wniosku o upadłość przez tę Spółkę w związku z jej niewypłacalnością,
- wartości udziałów Podkarpackiego Banku Spółdzielczego, z uwagi na jego sytuację finansową, wysoki wskaźnik niewypłacalności kredytów i realizowany program naprawczy pod nadzorem KNF.

Kolejna ocena ryzyka utraty wartości aktywów zostanie przeprowadzona w następnym okresie sprawozdawczym. Wyniki tej oceny trudno jest oszacować, ale w przypadku wystąpienia przesłanek uzasadniających dokonanie odpisów aktualizujących będą one miały wpływ na wyniki finansowe przyszłych okresów sprawozdawczych.

3) Wartość godziwa nieruchomości inwestycyjnych

Dla nieruchomości inwestycyjnych po początkowym ujęciu Grupa przyjęła model wyceny w wartości godziwej.

Na koniec każdego roku obrotowego Grupa jest zobowiązana dokonywać wyceny tych aktywów według wartości godziwej, co oznacza, że w przypadku wystąpienia istotnych różnic pomiędzy wartością rynkową ustaloną przez niezależnego rzeczoznawcę a wartością ujętą w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym, skutki tej wyceny należy ująć w rachunku zysków i strat.

Grupa przeprowadziła na dzień bilansowy testy na utratę wartości nieruchomości inwestycyjnych.

W oparciu o weryfikację wartości nieruchomości inwestycyjnych sporządzoną przez niezależnych biegłych rzeczoznawców nie wymagana była korekta z tyt. utraty wartości posiadanych przez Grupę nieruchomości.

4) Zapasy

Grupa dokonuje oceny przydatności zapasów w sposób regularny – w okresach miesięcznych. Odpis aktualizujący wartość zapasów, dokonuje się poprzez doprowadzenie wartości tych zapasów do ceny możliwej do uzyskania na dzień bilansowy, zapewniający ich upłynnienie po obniżonej wartości. Odwrócenie odpisu następuje w okresie, w którym te zapasy sprzedano, zużyto jako przetworzony surowiec w procesie produkcji lub w przypadku braku wymienionych wcześniej możliwości ześlomowano, z uwagi na nieprzydatność technologiczną lub zmianę potrzeb klientów.

W wyniku przeprowadzonej analizy i oceny na 31.12.2018 ustalono, że zapasy wymagają dokonania odpisów z tyt. utraty wartości w takim zakresie, w jakim wybrane asortymenty utraciły swoją wartość na skutek zmiany wymagań klientów i uwarunkowań rynkowych. Na oszacowaną wysokość możliwej utraty wartości utworzone zostały odpisy aktualizujące i odpis z tytułu tzw. ostrożnej wyceny.

5) Należności handlowe i pozostałe należności

Grupa posiada wewnętrzną politykę w zakresie dokonywania sprzedaży tylko zweryfikowanym odbiorcom w granicach tzw. limitów kupieckich.

Pomimo tego Grupa regularnie dokonuje kompletnej weryfikacji powstałych należności pod kątem utraty ich wartości poprzez analizę czy nie wystąpiły czynniki, które mogłyby przyczynić się do pojawienia się lub wzrostu ryzyka niewypłacalności odbiorców. W przypadku wystąpienia takiego ryzyka Grupa tworzy odpisy aktualizujące należności wg straty oczekiwanej korygowane w indywidualnych przypadkach dodatkową oceną stopnia prawdopodobieństwa ich zapłaty przez poszczególnych kontrahentów.

Na dzień 31.12.2018 roku Grupa utworzyła odpisy aktualizujące na należności w oparciu o wyliczenia wg wskaźników nieściągalności.

Kolejna kompletna weryfikacja w tym obszarze zostanie przeprowadzona w następnym okresie sprawozdawczym. Wyniki tej weryfikacji trudno jest oszacować, jednakże może ona wykazać konieczność rozpoznania dodatkowych odpisów z tytułu utraty wartości, które mogą w sposób istotny wpłynąć na wyniki finansowe przyszłych okresów sprawozdawczych.

6) Rezerwy / Rozliczenia międzyokresowe bierne

Rezerwy z tytułu świadczeń pracowniczych, w tym: rezerwa na odprawy emerytalno – rentowe zostały oszacowane za pomocą metody aktuarialnej, przez licencjonowanego aktuarusza. Wycena dokonywana jest raz w roku na końcu roku obrotowego, a w ciągu roku - przy znaczących zmianach w zatrudnieniu. Zmiana wskaźników finansowych będących podstawą szacunku oraz istotne zmiany w zatrudnieniu mogą powodować zmiany w wysokości utworzonej rezerwy.

Poza w/w rezerwami, Grupa rozpoznaje rezerwy ujmowane poprzez rozliczenia międzyokresowe bierne min. z tytułu niezafakturowanych kosztów. Pozycje te są wycenione w uzasadnionej, wiarygodnie oszacowanej wartości i są prezentowane w Sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji „Rezerwy na świadczenia pracownicze i pozostałe rezerwy krótkoterminowe”.

Pozostałe rezerwy na przyszłe koszty Grupa szacuje w oparciu o zawarte kontrakty/umowy. Wielkości rezerw są więc oparte na zapisach umownych, z których da się przewidzieć przyszłe zobowiązania.

Poziom szacowanych kosztów może jednak odbiegać od możliwych do poniesienia kosztów, z uwagi na trudne do przewidzenia zdarzenia związane z realizacją kontraktów/umów.

7) Aktywa z tytułu podatku odroczonego

Grupa rozpoznaje składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego bazując na założeniu, że w przyszłości zostanie osiągnięty zysk podatkowy pozwalający na jego wykorzystanie. Pogorszenie uzyskiwanych wyników podatkowych w przyszłości mogłoby spowodować, że założenie to stałoby się nieuzasadnione.

VI. OPIS POZYCJI WPŁYWAJĄCYCH NA AKTYWA, PASYWA, KAPITAŁ, WYNIK FINANSOWY NETTO ORAZ PRZEPIŁYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH, KTÓRE SĄ NIETYPOWE ZE WZGLĘDU NA ICH RODZAJ, WIELKOŚĆ LUB WYWIERANY WPŁYW

W okresie sprawozdawczym nie wystąpiły pozycje wpływające na aktywa, pasywa, kapitał, wynik finansowy oraz przepływy środków pieniężnych, które byłyby nietypowe ze względu na ich rodzaj, wielkość lub wywierany wpływ na skonsolidowane sprawozdanie finansowe, poza transakcją połączenia spółek, o której mowa poniżej.

W maju 2018 roku Zarząd Zakładów Magnezytowych „ROPCZYCE” S.A. przedstawił plan połączenia spółki Zakłady Magnezytowe „ROPCZYCE” S.A. (dalej: „Spółka przejmująca”, „ZMR SA”, „jednostka dominująca”) ze spółką zależną ZM Service Sp. z o.o. (dalej: Spółka przejmowana). Połączenie miało na celu restrukturyzację i uproszczenie struktury organizacyjnej Grupy Kapitałowej oraz miało pozwolić na ściślejsze dostosowanie zakresu usług związanych z utrzymaniem ruchu urządzeń produkcyjnych dla Zakładów Magnezytowych „ROPCZYCE” S.A. dotychczas świadczonych przez spółkę ZM Service Sp. z o.o., do planowanego zwiększania skali działalności. Ponadto zcentralizowanie realizowanych procesów i funkcji w sferze zabezpieczenia produkcji winno wpłynąć na usprawnienie procesu zarządzania.

W dniu 30 lipca 2018 rok NWZ podjęło uchwałę o połączeniu w/w spółek wg zasad przewidzianych w Planie połączenia (raport bieżący 47/2018).

W dniu 19 października 2018 r. dokonany został wpis połączenia podmiotów: Zakłady Magnezytowe „ROPCZYCE” S.A. oraz ZM Service sp. z o.o. w Krajowym Rejestrze Sądowym, na mocy Postanowienia Sądu Rejonowego dla M. St. Warszawy w Warszawie, XIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego (sygn.sprawy: WA.XIII NS-REJ.KRS/056191/18/877). Połączenie zostało przeprowadzone w sposób przewidziany w art. 515 § 1 Kodeksu Spółek Handlowych, tj. bez podwyższenia kapitału zakładowego, jak również bez zmiany Statutu Spółki przejmującej.

Skutkiem powyższego Spółka przejmująca: Zakłady Magnezytowe „ROPCZYCE” S.A. wstąpiła z dniem połączenia we wszystkie prawa i obowiązki spółki przejmowanej: ZM Service sp. z o.o.

Spółka ZM Service Sp. z o.o. do dnia rejestracji połączenia wchodziła w skład Grupy Kapitałowej ZM „ROPCZYCE” jako jednostka zależna konsolidowana metodą pełną, w której Spółka Zakłady Magnezytowe „ROPCZYCE” S.A. posiadała 100 % udziałów. Transakcja połączenia podmiotów wchodzących w skład tej samej Grupy Kapitałowej (jak w w/w sytuacji) stanowi połączenie jednostek znajdujących się pod wspólną kontrolą, ponieważ dochodzi do połączenia się podmiotów, które zarówno przed jak i po połączeniu znalazły się pod kontrolą tych samych stron.

Ponieważ połączenia jednostek znajdujących się pod wspólną kontrolą pomimo tego, że zostały zdefiniowane w MSSF 3, nie są jednak objęte jego zakresem, dlatego Jednostka dominująca (Spółka przejmująca) mogła zastosować własne rozwiązanie w zakresie ujęcia tego typu połączenia w księgach rachunkowych, kierując się przy tym własnym osądem oraz zgodnością z założeniami koncepcyjnymi (MSR 8 nie nakazuje obowiązkowego odwołania się do krajowych regulacji rachunkowości).

Poniżej zamieszczono skutki ujęcia połączenia w księgach rachunkowych Jednostki dominującej (Spółki przejmującej) - tabela poniżej, które rozliczono zgodnie z zasadami opisanymi w Rozdz. II Części E. pt. "OPIS PRZYJĘTYCH I ZASTOSOWANYCH ZASAD (POLITYKI) RACHUNKOWOŚCI, W TYM METOD WYCENY AKTYWÓW I PASYWÓW ORAZ PRZYCHODÓW I KOSZTÓW" w punkcie „Połączenia pod wspólną kontrolą” niniejszego Raportu.

Dniem na który ujęto połączenie w księgach rachunkowych Spółki przejmującej jest dzień 31.10.2018 r.

Wyszczególnienie operacji / opis	Aktywa	Pasywa	Kwota (w tys. zł)
- wyłączenie zysków i strat (w tym: zrealizowanych marż) z tytułu operacji gospodarczych dokonanych przed połączeniem między łączącymi się spółkami, zawartych w wartościach środków trwałych podlegających łączeniu	Rzeczowe aktywa trwałe	Kapitał zapasowy - kapitał z połączenia	-11 743
- wyłączenie wartości stanowiącej różnicę pomiędzy wartością kapitału zakładowego spółki przejmowanej, (której majątek został przeniesiony na ZMR SA) a ceną nabycia udziałów spółki przejmowanej zawartej w aktywach spółki przejmującej	Długoterminowe aktywa finansowe	Kapitał zapasowy - kapitał z połączenia	-18
- ujęcie podatku odroczonego z tytułu różnic przejściowych wynikających z wyłączenia zysków i strat osiągniętych na transakcjach zawartych pomiędzy łączącymi się spółkami - utworzenie aktywów z tytułu odpisu wartości środków trwałych	Aktywa z tytułu podatku odroczonego	Kapitał zapasowy - kapitał z połączenia	1 620
- ujęcie podatku odroczonego z tytułu różnic przejściowych wynikających z wyłączenia zysków i strat osiągniętych na transakcjach zawartych pomiędzy łączącymi się spółkami - rozwiązanie rezerwy w związku ze zmniejszeniem wartości środków trwałych z tytułu wyłączenia marż zawartych w wartościach połączonych aktywów		Kapitał zapasowy - kapitał z połączenia	606
		Rezerwa na odroczonego podatek dochodowy	-606
- ujęcie kapitału zapasowego z podziału zysku ZM Service Sp. z o.o.		Kapitał zapasowy - kapitał z połączenia	1 165
		Kapitał zapasowy z podziału zysku ZM Service Sp. z o.o.	-1 165
Razem korekty aktywów i pasywów, w tym:			-10 141
- Kapitał z połączenia			-8 370

Pozostałe istotne dane oraz ujawnienia do pozycji zawartych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej są zaprezentowane w notach objaśniających do niniejszego raportu, jako **DODATKOWE NOTY I OBJAŚNIENIA DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO GRUPY KAPITAŁOWEJ ZM „ROPCZYCE”**.

VI. KOREKTY BŁĘDÓW I PRZEKSZTAŁCENIA DANYCH POPRZEDNICH OKRESÓW

Na dzień 31.12.2018 roku Grupa nie dokonywała korekty błędów i przekształcenia danych porównywalnych poprzednich okresów.

VII. DODATKOWE NOTY I OBJAŚNIENIA DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO GRUPY KAPITAŁOWEJ ZM „ROPCZYCE”.

Nota 1. PRZYCHODY ZE SPRZEDAŻY

Zgodnie z MSSF 15 Grupa ujmuje przychody ze sprzedaży produktów, towarów, materiałów i usług (po pomniejszeniu o podatek od towarów i usług, rabaty i opusty) w momencie spełnienia (lub w trakcie spełniania) zobowiązania do wykonania świadczenia poprzez przekazanie przyrzeczonego dobra lub usługi (tj. składnika aktywów) klientowi (klient uzyskuje kontrolę nad tym składnikiem aktywów). Przychody ujmowane są jako kwoty równe cenie transakcyjnej, która została przypisana do danego zobowiązania do wykonania świadczenia.

Przychody ze sprzedaży wg grup produktów i przychody ogółem Grupy prezentują się następująco:

Wyszczególnienie	01.01.2017 - 31.12.2017	01.01.2018 - 31.12.2018
Działalność kontynuowana		
Sprzedaż produktów, w tym:	257 047	345 572
wyroby formowane wypalane	116 382	168 621
wyroby formowane niewypalane	71 766	97 355
wyroby nieformowane	40 576	43 353
wyroby złożone	28 323	36 135
wyroby pozostałe		108
Sprzedaż towarów i materiałów	13 699	12 171
Sprzedaż usług	6 298	5 845
SUMA przychodów ze sprzedaży	277 044	363 588
Pozostałe przychody operacyjne	4 808	5 828
Przychody finansowe	838	2 756
SUMA przychodów ogółem z działalności kontynuowanej	282 690	372 172
Przychody z działalności zaniechanej		
SUMA przychodów ogółem	282 690	372 172

Przychody z działalności zaniechanej nie wystąpiły.

Nota 2. INFORMACJE DOTYCZĄCE SEGMENTÓW DZIAŁALNOŚCI

Ogólne informacje o segmentach operacyjnych:

- a) *Czynniki przyjęte do określania segmentów sprawozdawczych Grupy, z uwzględnieniem informacji, czy segmenty podlegały łączeniu oraz podstawę, na jakiej opiera wycenę ujawnionych kwot:*

Z uwagi na to, że Grupa w oparciu o sprawozdawczość wewnętrzną wyodrębniła jeden segment operacyjny, którym jest „produkcja materiałów ogniotrwałych”, stąd przychody i koszty segmentu oraz wynik, także aktywa i pasywa segmentu są równoważne z wartościami ze skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej. Tym samym nie zachodzi potrzeba dokonywania odrębnej prezentacji segmentu operacyjnego w ujęciu innym niż wynika to ze sprawozdawczości finansowej Grupy.

Grupa analizuje sprzedaż w ramach segmentu w oparciu o grupy produktowe zaprezentowane w Nocie nr. 1 (powyżej), które stanowią ponad 90% wartości sprzedaży w przychodach ze sprzedaży ogółem.

b) Rodzaj produktów i usług, z tytułu których segment operacyjny osiąga swoje przychody:

Przychody segmentu materiałów ogniotrwałych obejmują sprzedaż:

- ✓ wyrobów formowanych wypalanych,
- ✓ wyrobów formowanych niewypalanych,
- ✓ wyrobów nieformowanych,
- ✓ wyrobów złożonych,
- ✓ usług przemysłowych,
- ✓ usług najmu
- ✓ pozostałe przychody.

Grupa nie wyodrębniła innych segmentów operacyjnych, pomimo faktu, że w skład Grupy od 2016 roku weszła jednostka zależna, dla której podstawowym segmentem branżowym są usługi.

Wg przyjętych dla sprawozdawczości wewnętrznej założeń, jeżeli przychody ze sprzedaży w tym segmencie na zewnątrz Grupy są nieistotne, Grupa nie dokonuje wyodrębnienia tego segmentu operacyjnego w ramach swojej działalności.

W tym okresie, jak i w okresie porównywalnym segmenty nie podlegały łączeniu. Wycena ujawnionych kwot w Grupie Kapitałowej oparta jest o dane skonsolidowane wynikające ze sprawozdań finansowych poszczególnych spółek w Grupie.

c) Dodatkowe informacje dotyczące działalności gospodarczej Grupy wg rynków zbytu

Grupa dodatkowo prezentuje dane dotyczące działalności gospodarczej Grupy wg lokalizacji rynków zbytu, tj, w podziale na rynek krajowy i rynek zagraniczny.

Dane uzupełniające dotyczące lokalizacji wg rynków zbytu za okres 01.01.2017 - 31.12.2017

Wyszczególnienie	Polska	łącznie pozostałe kraje
Sprzedaż klientom zewnętrznym	158 072	118 972
Aktywa trwałe, inne niż instrumenty finansowe		
Aktywa z tytułu podatku odroczonego		
Aktywa z tytułu świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia		
Prawa wynikające z umów ubezpieczeniowych		

Dane uzupełniające dotyczące lokalizacji wg rynków zbytu za okres 01.01.2018 - 31.12.2018

Wyszczególnienie	Polska	łącznie pozostałe kraje
Sprzedaż klientom zewnętrznym	186 447	177 141
Aktywa trwałe, inne niż instrumenty finansowe		
Aktywa z tytułu podatku odroczonego		
Aktywa z tytułu świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia		
Prawa wynikające z umów ubezpieczeniowych		

Przychody ze sprzedaży - szczegółowa struktura geograficzna

	01.01.2017 - 31.12.2017		01.01.2018 - 31.12.2018	
	w tys. PLN	w %	w tys. PLN	w %
Kraj	158 072	57,06%	186 447	51,28%
Eksport	118 972	42,94%	177 141	48,72%
Razem	277 044	100,00%	363 588	100,00%

Nota 3. KOSZTY DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ

Wyszczególnienie	01.01.2017 - 31.12.2017	01.01.2018 - 31.12.2018
Amortyzacja	13 317	14 945
Zużycie materiałów i energii	158 274	234 029
Usługi obce	40 206	29 866
Podatki i opłaty	4 942	5 331
Wynagrodzenia	33 526	44 558
Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	7 928	9 944
Pozostałe koszty rodzajowe	1 822	1 768
Rezerwy gwarancyjne		
Koszty według rodzajów ogółem, w tym:	260 015	340 441
Zmiana stanu produktów	-5 146	-18 940
Koszt wytworzenia produktów na własne potrzeby jednostki (wielkość ujemna)	-11 794	-17 611
Koszty sprzedaży (wielkość ujemna)	-19 346	-23 389
Koszty ogólnego zarządu (wielkość ujemna)	-18 317	-16 876
Koszty projektów badawczych	0	0
Koszt wytworzenia sprzedanych towarów i materiałów	11 331	8 636
Koszt wytworzenia sprzedanych produktów i usług	216 743	272 261

Koszty zatrudnienia	01.01.2017 - 31.12.2017	01.01.2018 - 31.12.2018
Koszty wynagrodzeń	33 526	44 558
Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	7 928	9 944
Razem:	41 454	54 502

Nota 4. POZOSTAŁE PRZYCHODY I KOSZTY

Pozostałe przychody	01.01.2017 - 31.12.2017	01.01.2018 - 31.12.2018
Zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	17	
Wykorzystanie utworzonej rezerwy gwarancyjnej na dostawy wyrobów	288	38
Wykorzystanie utworzonej rezerwy na odprawy emerytalno-rentowe	317	278
Wykorzystanie utworzonej rezerwy na zobowiązania celno-podatkowe	137	148
Rozwiązanie ostrożnej wyceny wyrobów gotowych	368	398
Rozwiązanie utworzonego odpisu aktualizującego wyroby gotowe	465	355
Rozwiązanie utworzonego odpisu aktualizującego półfabrykaty	152	216
Rozwiązanie utworzonego odpisu aktualizującego materiały	50	17
Rozwiązanie utworzonego odpisu aktualizującego towary	12	31
Rozwiązanie utworzonego odpisu aktualizującego należności główne	233	1 109
Przychody z tytułu odszkodowań, premii ubezpieczeniowej, kar, grzywien	26	76
Dotacje	2 062	1 966
Przychody z tytułu zasądzonego naprawienia szkody	4	2
Przychody z tytułu zwróconych kosztów sądowych	2	31
Przychody z tytułu nadpłaty podatku dochodowego od osób prawnych		308
Przychody z tytułu nadpłaty podatku od nieruchomości	320	484
Przychody z tytułu korekty VAT		176
Pozostałe	355	195
Razem	4 808	5 828

Pozostałe koszty	01.01.2017 - 31.12.2017	01.01.2018 - 31.12.2018
Strata ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	14	404
Utworzenie rezerwy gwarancyjnej	800	120
Utworzenie rezerwy na odprawy emerytalno-rentowe	144	163
Utworzenie rezerwy na zobowiązania celno-podatkowe		
Utworzenie odpisu aktualizującego wyroby gotowe	355	191
Ostrożna wycena wyrobów gotowych	398	568
Utworzenie odpisu aktualizującego półfabrykaty	216	155
Utworzenie odpisu aktualizującego materiały		
Utworzenie odpisu aktualizującego towary	31	62
Utworzenie odpisu aktualizującego należności główne	674	3 337
Utworzenie odpisu aktualizującego należności inne	1 055	123
Koszty szkód w składnikach majątku	26	34
Koszty reklamacji wyrobów	260	41
Koszty złomowania półfabrykatów, wyrobów gotowych	586	684
Darowizny	84	175
Składki nieobowiązkowe na rzecz organizacji społecznych	98	97
Koszty postępowania sądowego	142	
Koszty spisanych należności głównych	48	8
Koszty z tytułu korekty VAT		
Pozostałe	237	193
Razem	5 168	6 355

Odpisy aktualizujące wartość aktywów – utworzone w okresie

Utworzenie odpisów aktualizujących wartość	01.01.2017 - 31.12.2017	01.01.2018 - 31.12.2018
Aktywa finansowe, w tym:	5 653	5 922
- Udzielone pożyczki	200	4 854
Należności handlowe oraz pozostałe należności	1 729	3 460
Zapasy	1 000	976
Rzeczowe aktywa trwałe	0	0
Razem	8 382	10 358

Nota 5. PRZYCHODY I KOSZTY FINANSOWE

Przychody finansowe	01.01.2017 - 31.12.2017	01.01.2018 - 31.12.2018
Przychody z tytułu odsetek	227	306
Zyski z tyt. różnic kursowych	615	2 404
Przychody finansowe - przedawnione zobowiązania z tyt. dywidendy		
Przychody z tytułu wyceny godziwej zobowiązań długoterminowych	27	
Przychody z tytułu wyceny godziwej zobowiązań długoterminowych - odwrócenie wyceny	-112	-27
Przychody z tytułu wyceny kredytów w zamortyzowanym koszcie	33	
Przychody z tytułu wyceny kredytów w zamortyzowanym koszcie - odwrócenie wyceny	-151	
Przychody z tytułu wyceny godziwej pożyczki		
Przychody z tytułu wyceny godziwej pożyczki - odwrócenie wyceny	-4	
Rozwiązanie odpisów aktualizujących należności odsetkowe z lat ubiegłych	66	16
Rozwiązanie odpisów aktualizujących odsetki od udzielonej pożyczki	15	
Rozwiązanie odpisów aktualizujących należności z tytułu pożyczki		
Przychody z tytułu wynagrodzenia płatnika - podatku, ZUS	8	13
Wyśięgowanie odsetek symulacyjnych od zobowiązań lat ubiegłych	60	
Przychody z tytułu opcji menedżerskich	34	37
Pozostałe	20	7
Razem	838	2 756

Koszty finansowe	01.01.2017 - 31.12.2017	01.01.2018 - 31.12.2018
Koszty z tytułu odsetek	2 260	3 075
Strata ze zbycia inwestycji		30
Strata z tyt. różnic kursowych	10	
Strata z tytułu transakcji IRS	100	38
Strata z tytułu sprzedaży energii elektrycznej na TGE	11	14
Utworzenie odpisu aktualizującego inwestycje długoterminowe	5 453	1 068
Utworzenie odpisu aktualizującego wartość należności z tytułu udzielonej pożyczki	200	4 854
Utworzenie odpisu aktualizującego wartość odsetek od udzielonej pożyczki	131	137
Utworzenie odpisu aktualizującego należności odsetkowe od należności z tyt. dostaw i usług	56	122
Koszty z tytułu wyceny kredytów w zamortyzowanym koszcie z uwzględnieniem odwrócenia wyceny z roku poprzedniego	20	159
Koszty z tytułu wyceny godziwej pożyczki	33	
Koszty z tytułu wyceny godziwej pożyczki z uwzględnieniem odwrócenia wyceny z roku poprzedniego		-33
Pozostałe		3
Razem	8 274	9 467

Nota 5a. Wynik na działalności energetycznej (jednostka dominująca)

W oparciu o uzyskaną przez jednostkę dominującą w 2016 roku koncesję na obrót energią elektryczną, dokonała ona transakcji kupna i sprzedaży energii elektrycznej na giełdzie towarowej za pośrednictwem agenta.

Jednostka dominująca w 2018 roku zawarła na TGE transakcje sprzedaży energii elektrycznej o wartości 111 tys. zł i jednocześnie zawarła transakcję kupna energii elektrycznej na wartość 114 tys. zł.

Ponieważ powyższe transakcje zostały zawarte na rynku spotowym, więc ich rozliczenie z agentem nastąpiło na bieżąco, natomiast wartość sprzedanej i zakupionej energii ujęta została w ewidencji w szyku rozwartym w przychodach i kosztach finansowych.

Dodatkowe koszty działalności energetycznej jak opłaty i prowizje oraz usługi związane z bilansowaniem energii poniesione na rzecz agenta, ujęte zostały w wyniku finansowym w momencie poniesienia i zaewidencjonowane w kosztach finansowych Spółki. Ich wartość wyniosła łącznie w 2018 roku 10 tys. zł.

Jednostka dominująca ponosi również koszty ogólne (wspólne), które nie są bezpośrednio związane ze sprzedażą energii ani działalnością produkcyjną. Z uwagi na znikomy udział przychodów i kosztów związanych ze sprzedażą energii w ogólnej sumie przychodów i kosztów osiągniętych przez Spółkę koszty ogólne w całości alokowane są do działalności produkcyjnej.

Wynik na działalności energetycznej (obrocie energią elektryczną) zrealizowany w 2018 roku stanowi różnicę pomiędzy zrealizowanymi przychodami z tyt. transakcji sprzedaży energii elektrycznej i kosztami z tyt. zakupu energii elektrycznej, z uwzględnieniem opłat i prowizji z nimi związanych. Wynik ten za 2018 rok jest stratą i wyniósł łącznie (-13) tys. zł.

Ujawnienia przychodów, kosztów, zysków lub strat w podziale na kategorie instrumentów finansowych (wg zasad obowiązujących do 31.12.2017 roku)

01.01.2017 - 31.12.2017	Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy (wyznaczone przy początkowym ujęciu)	Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Pożyczki udzielone i należności własne	Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej	Pozostałe zobowiązania finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu przez wynik finansowy	Razem wycena instrumentów finansowych
Przychody z tytułu wyceny wg zamortyzowanego kosztu						60	60
Koszty z tytułu wyceny wg zamortyzowanego kosztu				33		100	133
Przychody z tytułu odsetek				227	60		287
Koszty z tytułu odsetek					102	2 158	2 260
Utworzenie odpisów aktualizujących			5 453	1 061			6 514
Rozwiązanie odpisów aktualizujących				314			314
Odwrocenie wyceny wg zamortyzowanego kosztu				-4		-183	-187
Zyski z tytułu różnic kursowych				0	3 119	1 045	4 164
Straty z tytułu różnic kursowych				3 559	0		3 559
Straty z tytułu wyceny transakcji IRS					1 427		1 427
Straty z tytułu wyceny transakcji IRS odwrócenie wyceny					-1 327		-1 327
Zyski/straty ze zbycia instrumentów finansowych							0
Zyski/straty ze zbycia spółki zależnej							0
Koszty z tytułu realizacji instrumentów pochodnych							0
Pozostałe zmiany - odwrócenie dyskonta							0
Razem zysk/strata	0	0	-5 453	-4 116	2 977	-1 336	-7 928

Ujawnienia przychodów, kosztów, zysków lub strat w podziale na kategorie instrumentów finansowych (wg zasad obowiązujących od 01.01.2018 roku)

01.01.2018 - 31.12.2018	Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	Aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	Zobowiązania finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	Razem wycena instrumentów finansowych
Przychody z tytułu wyceny wg zamortyzowanego kosztu					0
Koszty z tytułu wyceny wg zamortyzowanego kosztu				259	259
Przychody/koszty z tytułu wyceny do wartości godziwej przeniesione z kapitału własnego					0
Przychody z tytułu odsetek		306			306
Koszty z tytułu odsetek				3 075	3 075
Przychody z tytułu odsetek związane aktywami, które uległy utracie wartości					0
Utworzenie odpisów aktualizujących		8 450			8 450
Wycena do wartości godziwej	1 068				1 068
Rozwiązanie odpisów aktualizujących		1 125			1 125
Odwrocenie wyceny wg zamortyzowanego kosztu		33		73	106
Zyski ze zbycia akcji					0
Zyski z tytułu różnic kursowych	223	4 074		-1 893	2 404
Straty z tytułu różnic kursowych					0
Strata z wyceny transakcji IRS			38		38
Strata z wyceny transakcji IRS odwrócenie wyceny					0
Koszty z tytułu realizacji instrumentów pochodnych					0
Pozostałe zmiany - odwrócenie dyskonta					0
Razem zysk/strata	-845	-2 912	-38	-5 154	-8 949

Nota 6. PODATEK DOCHODOWY I ODROZONY PODATEK DOCHODOWY

Bieżące obciążenie podatkowe jest obliczane na podstawie obowiązujących przepisów podatkowych. Zastosowanie tych przepisów różnicuje zysk (stratę) podatkową od księgowego zysku (straty) netto, w związku z wyłączeniem przychodów nie podlegających opodatkowaniu i kosztów nie stanowiących kosztów uzyskania przychodów oraz pozycji kosztów i przychodów, które nigdy nie będą podlegały opodatkowaniu. Obciążenia podatkowe są wyliczane w oparciu o stawki podatkowe obowiązujące w danym roku obrotowym. Obecne przepisy nie zakładają zróżnicowania stawek podatkowych dla przyszłych okresów.

W zakresie podatku dochodowego, Spółki podlegają przepisom ogólnym w tym zakresie. Rok podatkowy jak i bilansowy pokrywają się z rokiem kalendarzowym.

Główne składniki obciążenia podatkowego za lata zakończone 31 grudnia 2017 i 2018 roku przedstawiają się następująco:

Podatek dochodowy wykazany w RZiS	01.01.2017 - 31.12.2017	01.01.2018 - 31.12.2018
Bieżący podatek dochodowy	1 426	12 667
Dotyczący roku obrotowego	1 426	12 604
Korekty dotyczące lat ubiegłych	0	63
Odroczony podatek dochodowy	2 019	4 392
Związany z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	2 019	4 392
Związany z obniżeniem stawek podatku dochodowego		
Obciążenie podatkowe wykazane w rachunku zysków i strat	3 445	17 059

Wykazany w skonsolidowanym rachunku zysków i strat podatek odroczony stanowi różnicę między stanem rezerw i aktywów z tytułu podatku odroczonego na koniec i początek okresów sprawozdawczych.

Podatek dochodowy wykazany w kapitale własnym	01.01.2017 - 31.12.2017	01.01.2018 - 31.12.2018
Bieżący podatek dochodowy	0	0
Efekt podatkowy kosztów podniesienia kapitału akcyjnego		
Odroczony podatek dochodowy	-64	720
Podatek od nadwyżki z przeszacowania środków trwałych		778
Podatek od niezrealizowanego zysku/(straty) z tytułu aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży		
Podatek dochodowy netto od dostępnych do sprzedaży akt. finans. sprzedanych w ciągu roku obrotowego		
Podatek dochodowy od zysków (strat) aktuarialnych	-64	-58
Korzyść podatkowa / (obciążenie podatkowe) wykazane w pozostałych dochodach całkowitych	-64	720

Uzgodnienie podatku dochodowego od zysku przed opodatkowaniem (brutto) liczonego według ustawowej stawki podatkowej w wys. 19%, z podatkiem dochodowym liczonym według efektywnej stawki podatkowej w spółkach Grupy za 12 miesięcy roku 2017 i 12 miesięcy 2018 roku przedstawia się następująco:

	01.01.2017 - 31.12.2017	01.01.2018 - 31.12.2018
Uzgodnienie efektywnej stawki podatku w RZiS ze stawką podatkową		
Zysk/Strata (brutto) przed opodatkowaniem z działalności kontynuowanej	14 702	44 444
Korekty konsolidacyjne	140	-620
Zysk przed opodatkowaniem (skonsolidowany)	14 842	43 824
Podatek według ustawowej stawki podatkowej obowiązującej w Polsce, wynoszącej 19% (dla 2017), 19% w jednostce dominującej i 15% w jednostce zależnej (dla 2018)	2 793	8 560
Wartość korekt konsolidacyjnych w zakresie rzeczowych aktywów trwałych, od których rozpoznano podatek odroczony na poziomie konsolidacji	692	-600
Koszty nie stanowiące kosztów uzyskania przychodów (różnice trwałe)	4 833	48 879
Ujemne różnice przejściowe od których nie rozpoznano aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego	74	258
Przychody nie będące podstawą do opodatkowania	-1 376	-3 796
Pozostałe różnice	-791	347
Podstawa naliczenia podatku dochodowego bieżącego i odroczonego	18 134	89 532
w tym:		
-podstawa naliczenia podatku dochodowego bieżącego i odroczonego wg stawki 19%	18 134	89 823
-podstawa naliczenia podatku dochodowego bieżącego wg stawki 15%		309
-podstawa naliczenia podatku dochodowego odroczonego wg stawki 9%		-600
-Podatek dochodowy wykazany w rachunku zysków i strat wg stawki 19%	3 445	17 066
-Podatek dochodowy wykazany w rachunku zysków i strat wg stawki 15% i 9%	0	-8

Bieżący podatek dochodowy	01.01.2017 - 31.12.2017	01.01.2018 - 31.12.2018
Zysk przed opodatkowaniem	14 702	44 444
Korekty konsolidacyjne	140	-620
Zysk przed opodatkowaniem (skonsolidowany)	14 842	43 824
Przychody lat ubiegłych zwiększające podstawę do opodatkowania	1 640	1 319
Przychody zwiększające podstawę opodatk. (ujęte w ewidencji pozabilansowej)	905	625
Przychody wyłączone z opodatkowania	4 616	11 998
Koszty lat ubiegłych zmniejszające podstawę opodatkowania	8 925	10 537
Koszty uzyskania przychodów (ujęte w ewidencji pozabilansowej)	1 681	794
Koszty niebędące kosztami uzyskania przychodów	26 787	62 752
Dochód do opodatkowania	28 812	85 811
Przychody wolne od podatku (dotacje)	2 040	398
Odliczenia od dochodu - darowizna, strata	19 271	19 008
Podstawa opodatkowania, razem	7 501	66 405
w tym: podstawa opodatkowania stawką 19%	7 501	66 096
w tym: podstawa opodatkowania stawką 15%	0	309
Podatek dochodowy przy zastosowaniu stawki 19%	1 425	12 558
Podatek dochodowy przy zastosowaniu stawki 15%	0	46
Efektywna stawka podatku (udział podatku dochodowego w zysku przed opodatkowaniem)	10%	28%

Rozliczenia podatkowe oraz inne obszary działalności Spółek podlegające regulacjom (na przykład sprawy celne czy dewizowe) mogą być przedmiotem kontroli organów administracyjnych, które uprawnione są do nakładania wysokich kar i sankcji. Brak odniesienia do utrwalonych regulacji prawnych w Polsce powoduje występowanie w obowiązujących przepisach niejasności i niespójności. Często występujące różnice w opiniach, co do interpretacji prawnej przepisów podatkowych zarówno wewnątrz organów państwowych, jak i pomiędzy organami państwowymi i przedsiębiorstwami, powodują powstawanie obszarów niepewności i konfliktów. Zjawiska te powodują, że ryzyko podatkowe w Polsce jest znacząco wyższe niż istniejące zwykle w krajach o bardziej rozwiniętym systemie podatkowym.

Rozliczenia podatkowe spółek wchodzących w skład Grupy mogą być przedmiotem kontroli przez okres pięciu lat, począwszy od końca roku, w którym nastąpiła zapłata podatku.

Ryzyko związane z ewentualnymi różnicami w podejściu organów i spółek co do zastosowania niejednoznacznie i niespójnie brzmiących regulacji podatkowych w odniesieniu do kwalifikacji przychodów i kosztów uzyskania przychodów, jest więc nieodłącznym elementem działalności gospodarczej, który może wywierać wpływ na wyniki spółek w kolejnych latach.

Odroczony podatek dochodowy

W związku z przejściowymi różnicami pomiędzy podstawą opodatkowania, a zyskiem (stratą) wykazaną w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym, tworzony jest podatek odroczony.

Analizę aktywów i rezerw z tytułu odroczonego podatku dochodowego, zawartych w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupy za lata zakończone 31 grudnia 2017 i 31 grudnia 2018 roku wg tytułów, zawierają tabele poniżej:

Tabela nr 1. Analiza aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego

Wyszczególnienie	31.12.2017		31.12.2018	
	Podstawa	Aktywa z tytułu odroczonego podatku	Podstawa	Aktywa z tytułu odroczonego podatku
Odpis aktualizujący należności	2 739	520	4 320	821
Odpis aktualizujący akcje, udziały	5 529	1 051	1 995	379
Odpis aktualizujący zapasy	1 017	193	975	185
Rezerwa na odprawy emerytalno-rentowe (rozl.z WF)	1 070	203	910	173
Straty aktuarialne - rozl. z kapitałem	1 041	198	1 348	256
Rezerwa na gwarancyjne	1 385	263	1 348	256
Rezerwa na urlopy	939	178	814	155
Rezerwa na prowizje od sprz.wyrobów	1 127	214	1 470	279
Rezerwa na usługi transportowe	767	146	405	77
Rezerwa na premie i nagrody	3 661	696	1 151	219
Rez.na koszty zużycia energii i gazu	860	163	1 293	246
Rez.na zobowiązania celno-podatkowe	147	28	0	0
Pozostałe rezerwy na koszty usług obcych i opłaty	491	95	412	78
Niezapłacone prowizje i odsetki	15	3	0	0
Składki ZUS niezapłacone	860	163	1 092	207
Niewypłacone wynagrodzenia	68	13	74	14
Wycena kredytów w zamortyzowanym koszcie	133	25	240	46
Koszty dotyczące wyceny robót w toku	18	3	0	0
Ujemne różnice kursowe z wycen bilansowych (niezrealizowane)	1 786	339	785	149
Aktywa na powstałą stratę podatkową	19 265	3 660	0	0
Inne rezerwy (koszty finansowania dłużnego)			283	54
Odpis aktualizujący wartość środków trwałych (w korespondencji z kapitałem z połączenia spółki)			8 526	1 620
Razem	42 918	8 156	27 441	5 214

*Przyczyna powstania straty podatkowej w jednostce dominującej za 2016 rok została szczegółowo objaśniona w punkcie VI zawartym w „INFORMACJI DODATKOWEJ DO ROCZNEGO JEDNOSTKOWEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO ZAKŁADÓW MAGNEZYTOWYCH „ROPCZYCE” S.A. ZA OKRES OD 01.01.2016 R. DO 31.12.2016 R.” Strata podatkowa jednostki dominującej pozostała do rozliczenia na 31.12.2017 roku, w 2018 roku została w pełni odliczona /wykorzystana/.

Tabela nr 2. Analiza rezerw z tytułu odroczonego podatku dochodowego

Wyszczególnienie	31.12.2017		31.12.2018	
	Podstawa	Rezerwa z tytułu odroczonego podatku	Podstawa	Rezerwa z tytułu odroczonego podatku
Dodatnie różnice kursowe	1 217	231	1 031	196
Dodatnia wycena kredytów w zamortyzowanym koszcie	19	4		0
Dodatnia wycena obligacji w zamortyzowanym koszcie				
Dodatnia wycena pożyczki w zamortyzowanym koszcie				0
Nieotrzymane odsetki od pożyczek				0
Różnica w wartości podatkowej i rachunkowej środków trwałych	122 119	23 203	122 643	23 302
Nieotrzymane odsetki od należności				0
Wycena nieruchomości inwestycyjnych w wartości godziwej				0
Przychód z tytułu wyceny robót w toku	28	5		0
Przyspieszona amortyzacja podatkowa	0	0	0	0
Różnica w wartości podatkowej i rachunkowej nieruchomości w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym	58 799	11 172	58 199	11 058
Różnica w wartości podatkowej i rachunkowej pozostałych środków trwałych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym	-15 068	-2 863		
Razem	167 114	31 752	181 873	34 556

Aktywa/Rezerwa netto z tytułu podatku odroczonego

Wyszczególnienie	31.12.2017	31.12.2018
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	8 156	5 214
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego – działalność kontynuowana	31 752	34 556
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego – działalność zaniechana		
Aktywa/Rezerwa netto z tytułu podatku odroczonego	-23 596	-29 342

Nota 7. DZIAŁALNOŚĆ ZANIECHANA

W okresie sprawozdawczym zakończonym 31.12.2017 roku i 31.12.2018 roku Grupa nie zaniechała żadnej z prowadzonych rodzajów działalności.

Nota 8. ZYSK PRZYPADAJĄCY NA JEDNĄ AKCJĘ

Zysk podstawowy przypadający na jedną akcję oblicza się poprzez podzielenie zysku netto za okres przypadającego na zwykłych akcjonariuszy jednostki dominującej przez średnią ważoną liczbę wyemitowanych akcji zwykłych występujących w ciągu okresu.

Zysk rozwodniony przypadający na jedną akcję oblicza się poprzez podzielenie zysku netto za okres przypadającego na zwykłych akcjonariuszy jednostki dominującej (po potrąceniu odsetek od umarzalnych akcji uprzywilejowanych zamiennych na akcje zwykłe) przez średnią ważoną liczbę wyemitowanych akcji zwykłych występujących w ciągu okresu (skorygowaną o wpływ opcji rozwadniających oraz rozwadniających umarzalnych akcji uprzywilejowanych zamiennych na akcje zwykłe - gdyby takie wystąpiły).

Wyliczenie zysku na jedną akcje - założenia	01.01.2017 - 31.12.2017	01.01.2018 - 31.12.2018
Zysk netto z działalności kontynuowanej	11 397	26 765
Strata na działalności zaniechanej		
Zysk netto przypadający na zwykłych akcjonariuszy, zastosowany do obliczenia rozwodnionego zysku na jedną akcję	11 397	26 765
Efekt rozwodnienia:	0	0
- odsetki od umarzalnych akcji uprzywilejowanych zamiennych na akcje zwykłe	0	0
- odsetki od obligacji zamiennych na akcje		
Zysk wykazany dla potrzeb wyliczenia wartości rozwodnionego zysku przypadającego na jedną akcję	11 397	26 765

Liczba wyemitowanych akcji	01.01.2017 - 31.12.2017	01.01.2018 - 31.12.2018
Średnia ważona liczba akcji wykazana dla potrzeb wyliczenia wartości podstawowego zysku na jedną akcję w szt.	6 987 488	4 537 945
Efekt rozwodnienia liczby akcji zwykłych	0	0
- opcje na akcje		
- obligacje zamienne na akcje		
Średnia ważona liczba akcji zwykłych wykazana dla potrzeb wyliczenia wartości rozwodnionego zysku na jedną akcję w szt.	6 987 488	4 537 945

Nota 9. DYWIDENDY

Tabela przedstawiająca zaproponowane lub uchwalone dywidendy do dnia zatwierdzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego:

Rok obrotowy zakończony:	Dywidenda z akcji zwykłych			Zaliczka na dywidendę		
	Data wypłaty	Wielkość	Wartość na 1 akcję (w zł)	Data wypłaty	Wielkość	Wartość na 1 akcje
31.12.2017	31.07.2018	4 788	1,1			
31.12.2018	-	-	-			

Uchwałą Nr 24 z dnia 16.07.2018 r. ZWZ Spółki ZMR S.A. dokonało podziału zysku netto za 2017 r. w kwocie 11 172 tys. zł w następujący sposób:

- kwota 4 788 tys. zł została przeznaczona na wypłatę dywidendy,
- kwota 6 284 tys. zł została przeznaczona na kapitał zapasowy,
- kwota 100 tys. zł została przeznaczona na zasilenie zakładowego funduszu świadczeń socjalnych.

Zarząd jednostki dominującej, mając na względzie interes akcjonariuszy, a także potrzeby rozwojowe ZMR S.A., zamierza w dłuższej perspektywie rekomendować Walnemu Zgromadzeniu wypłatę dywidendy na poziomie do 60% zysku netto ZMR S.A. za dany rok obrotowy.

Jednostki zależne

W okresie sprawozdawczym w spółkach zależnych nie były wypłacane dywidendy.

Nota 10. UJAWNIECIE ELEMENTÓW POZOSTAŁYCH DOCHODÓW CAŁKOWITYCH

	01.01.2017 - 31.12.2017	01.01.2018 - 31.12.2018
Zmiany w nadwyżce z przeszacowania rzeczowych aktywów trwałych	0	4 093
- Zwiększenie powstałe z przeszacowania aktywów w ciągu roku		4 093
- Zmniejszenie powstałe z przeszacowania aktywów w ciągu roku i sprzedaży spółki zależnej	0	0
Efektywna część zmian wartości godziwej instrumentów zabezpieczających przepływy środków pieniężnych:	0	0
- Zyski powstałe w ciągu roku		
- Straty powstałe w ciągu roku		
- Korekty z przekwalifikowania w rachunek zysków i strat		
- Korekta kwot przeniesionych do wstępnej wartości bilansowej pozycji zabezpieczanych		
Zyski (straty) aktuarialne z programów określonych świadczeń:	-338	-306
Zyski aktuarialne z programów określonych świadczeń	-338	-306
Straty aktuarialne z programów określonych świadczeń		
Różnice z przeliczenia jednostek podporządkowanych	0	0
- Korekty z przeliczenia pozycji bilansu i rachunku zysków i strat		
- Zmniejszenia z tytułu zbycia jednostki zależnej	0	0
Podatek dochodowy związany z elementami pozostałych całkowitych dochodów	-64	720
Suma dochodów całkowitych	-274	3 067

Nota 11. EFEKT PODATKOWY POZOSTAŁYCH DOCHODÓW CAŁKOWITYCH

	01.01.2017 - 31.12.2017			01.01.2018 - 31.12.2018		
	Kwota przed opodatkowaniem	Podatek	Kwota po opodatkowaniu	Kwota przed opodatkowaniem	Podatek	Kwota po opodatkowaniu
Zmiany w nadwyżce z przeszacowania rzeczowych aktywów trwałych	0		0	4 093	778	3 315
Efektywna część zmian wartości godziwej instrumentów zabezpieczających przepływy środków pieniężnych:			0			0
Zyski (straty) aktuarialne z programów określonych świadczeń:	-338	-64	-274	-306	-58	-248
Różnice z przeliczenia jednostek podporządkowanych			0			0
Suma dochodów całkowitych	-338	-64	-274	3 787	720	3 067

Nota 12. RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE

Struktura własnościowa rzeczowych aktywów trwałych (wg wartości netto)

Wyszczególnienie	31.12.2017	31.12.2018
Własne	188 945	185 592
Używane na podstawie umowy najmu, dzierżawy lub innej umowy, w tym umowy leasingu	1 607	1 930
Razem	190 552	187 522

Wartości ustanowionych zabezpieczeń na rzeczowych aktywach trwałych, do których tytuł prawny podlega ograniczeniom lub stanowi zabezpieczenie zobowiązań Grupy, przedstawia poniższa tabela:

Tytuł zobowiązania / ograniczenia w dysponowaniu	31.12.2017	31.12.2018
- stanowiące zabezpieczenie kredytów i pożyczek własnych-ZMR S.A	92 204	130 454
- stanowiące zabezpieczenie kredytów i pożyczek własnych-ZM Service Sp. z o.o.	7 024	0
- użytkowane na podstawie umowy leasingu finansowego	1 607	1 959
Wartość rzeczowych aktywów trwałych podlegających ograniczeniu w dysponowaniu lub stanowiących zabezpieczenie	100 835	132 413

Kwoty zobowiązań umownych do nabycia w przyszłości rzeczowych aktywów trwałych

Tytuł zobowiązania	31.12.2017	31.12.2018
Stan zobowiązań z tytułu nabycia rzeczowych aktywów trwałych	1 511	895
Suma	1 511	895

Zmiany środków trwałych (wg grup rodzajowych) – za okres 01.01.2017 - 31.12.2017 r.

Wyszczególnienie	Grunty	Budynki i budowle	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Pozostałe środki trwałe	Środki trwałe w budowie	Razem
Wartość bilansowa brutto na dzień 01.01.2017	10 543	156 985	115 589	2 069	11 944	738	297 868
Zwiększenia, z tytułu:	0	644	3 194	1 117	340	6 549	11 844
- nabycie środków trwałych i wytworzenie środków trwałych	0	644	3 093	12	340		4 089
- zawartych umów leasingu			101	1 105			1 206
- poniesione nakłady za rok						6 549	6 549
Zmniejszenia, z tytułu:	0	0	411	65	72	5 379	5 927
- sprzedaży	0	0	6	65		84	155
- likwidacji			405		72		477
- inne (zaniechane nakłady na środki trwałe w budowie)							0
- rozliczone nakłady na OT za rok						5 295	5 295
Wartość bilansowa brutto na dzień 31.12.2017	10 543	157 629	118 372	3 121	12 212	1 908	303 785
Umorzenie na dzień 01.01.2017		19 580	73 984	1 391	7 698		102 653
Zwiększenia, z tytułu:	0	2 811	6 400	355	1 551	0	11 117
- amortyzacji		2 811	6 400	355	1 551		11 117
Zmniejszenia, z tytułu:	0	0	402	65	70	0	537
- likwidacji			402	0	70		472
- sprzedaży		0	0	65			65
Umorzenie na dzień 31.12.2017	0	22 391	79 982	1 681	9 179	0	113 233
Odpisy aktualizujące na dzień 01.01.2017	0	0	0	0	0	0	0
Zwiększenia, z tytułu:	0	0	0	0	0	0	0
Zmniejszenia, z tytułu:	0	0	0	0	0	0	0
- inne (zaniechanie nakładów na środki trw. w budowie)	0	0	0	0	0	0	0
Odpisy aktualizujące na dzień 31.12.2017	0	0	0	0	0	0	0
Wartość bilansowa netto na dzień 31.12.2017	10 543	135 238	38 390	1 440	3 033	1 908	190 552

Zmiany środków trwałych (wg grup rodzajowych) - za okres 01.01.2018-31.12.2018 r.

Wyszczególnienie	Grunty	Budynki i budowle	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Pozostałe środki trwałe	Środki trwałe w budowie	Razem
Wartość bilansowa brutto na dzień 01.01.2018 przed połączeniem	10 543	157 629	118 372	3 121	12 212	1 908	303 785
- korekta połączeniowa BO 2018 (eliminacja wzajemnych transakcji)		-489	15 089	4	1	73	14 678
- zrealizowane marże w ramach transakcji wewnątrzgrupowych (korekty wyłączeniowe)			-3 403				-3 403
Wartość bilansowa brutto na dzień 01.01.2018 po połączeniu	10 543	157 140	130 058	3 125	12 213	1 981	315 060
Zwiększenia, z tytułu:	4 093	1 125	3 956	814	576	6 305	16 869
- nabycia środków trwałych i wytworzenie środków trwałych	0	1 134	4 013	108	580		5 835
- zrealizowane marże w ramach transakcji wewnątrzgrupowych (korekty wyłączeniowe)		-9	-411		-4		-424
- zawartych umów leasingu			354	706			1 060
- przeszacowania*	4 093						4 093
- poniesione nakłady za rok						6 305	6 305
Zmniejszenia, z tytułu:	539	0	533	279	76	6 471	7 898
- sprzedaży	539	0		164	5		708
- likwidacji			533	115	71		719
- rozliczone nakłady na OT za rok						6 471	6 471
Wartość bilansowa brutto na dzień 31.12.2018	14 097	158 265	133 481	3 660	12 713	1 815	324 031
Umorzenie na dzień 01.01.2018 przed połączeniem		22 391	79 982	1 681	9 179		113 233
- korekta połączeniowa BO 2018 (eliminacja transakcji)		-532	3 635	1	-10		3 094
- zrealizowane marże w ramach transakcji wewnątrzgrupowych (korekty wyłączeniowe, BO 2018)			-212				-212
Umorzenie na dzień 01.01.2018 po połączeniu		21 859	83 405	1 682	9 169	0	116 115
Zwiększenia, z tytułu:	0	2 824	7 572	535	1 745	0	12 676
- amortyzacji		2 824	7 572	535	1 745		12 676
Zmniejszenia, z tytułu:	0	0	512	220	76	0	808
- likwidacji			512	56	71		639
- sprzedaży		0	0	164	5		169
Umorzenie na dzień 31.12.2018	0	24 683	90 465	1 997	10 838	0	127 983
Odpisy aktualizujące na dzień 01.01.2018	0	0	0	0	0	0	0
Odpisy aktualizujące na dzień 31.12.2018	0	0	0	0	0	0	0
Korekta wartości netto związana z połączeniem (przejęcie spółki zależnej)**	0	0	-8 526	0	0	0	-8 526
Wartość bilansowa netto na dzień 31.12.2018	14 097	133 582	34 490	1 663	1 875	1 815	187 522

* Na podstawie sporządzonego i doręzonego jednostce dominującej operatu rzeczoznawcy, w którym zgodnie z wymogami MSR 16 dokonana została wycena środków trwałych ZMR S.A. z grupy 0 (grunty), grupy 1 (budynki) i grupy 2 (budowle), Zarząd jednostki dominującej podjął decyzję o wprowadzeniu na 31.12.2018r. korekty zwiększającej wartość gruntów o kwotę 4.093 tys. zł. Decyzja o zleceniu wyceny i sporządzeniu operatu przez niezależnego rzeczoznawcę wynikała z uwarunkowań rynkowych w otoczeniu zewnętrznym jednostki dominującej, w którym widoczny jest wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gruntów położonych w obrębie lokalizacji Ropczyce. Natomiast przeszacowanie w grupie 1 (budynki) i w grupie 2 (budowle), wynikające z przekazanego ZMR S.A. operatu rzeczoznawcy, z uwagi na małą istotność w relacji do aktualnej wartości ujętej w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym (zmiana o ok. 1%) nie zostało wprowadzone do ewidencji środków trwałych na 31.12.2018 r.. W ocenie Zarządu jednostki dominującej, nie wprowadzenie korekty ze względu na znikomy jej wpływ na wartość bilansową w żaden sposób nie zniekształca skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej za 2018 rok.

**W związku z połączeniem spółek pod wspólną kontrolą Spółka przejmująca (ZMR S.A.) wprowadziła korektę wartości środków trwałych zmniejszającą wartość aktywów połączonych spółek, w związku z koniecznością wyłączenia zysku zrealizowanego w latach ubiegłych na transakcji ujawnienia i sprzedaży form spółce zależnej (które to spółka zależna wprowadziła na środki trwałe w momencie dokonania transakcji). Szerszy opis skutków wyłączeń w związku z połączeniem Spółek Zakłady Magnezytowe „ROPCZYCE” S.A. i ZM Service Sp. z o.o. został zamieszczony w Rozdz VI. „OPIS POZYCJI WPŁYWAJĄCYCH NA AKTYWA, PASYWA, KAPITAŁ, WYNIK FINANSOWY NETTO ORAZ PRZEPŁYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH, KTÓRE SĄ NIETYPOWE ZE WZGLĘDU NA ICH RODZAJ, WIELKOŚĆ LUB WYWIERANY WPŁYW” Cz. E niniejszego raportu.

Środki trwałe w budowie

01.01.2017	Poniesione nakłady w roku obrotowym	Rozliczenie nakładów				Zbycie	31.12.2017
		Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu	Inne środki trwałe		
738	6 549	644	3 194	1 117	340	84	1 908

01.01.2018	Poniesione nakłady w roku obrotowym	Rozliczenie nakładów				Zbycie	31.12.2018
		Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu	Inne środki trwałe		
1 981	6 305	1 125	3 956	814	576		1 815

W 2018 roku główne nakłady Grupy na środki trwałe w budowie to nakłady na modernizację istniejącego majątku oraz na zakup nowych maszyn i urządzeń produkcyjnych, gdzie wykonano między innymi: piec do podgrzewania surowców na linii nr 2 wyrobów formowanych na gorąco, zmodernizowano oświetlenie budynków produkcyjnych, zmodernizowano suwnicę czerpakową o udźwigu 10t, zmodernizowano mieszarkę na linii nr 10, wykonano formy dla pras hydraulicznych oraz kontynuowano realizację projektu rozbudowy Centrum Badawczo-Rozwojowego.

Wartość i powierzchnia gruntów użytkowanych wieczysto

Lokalizacja	Powierzchnia działki (m ²) na 31.12.2017	Wartość na 31.12.2017	Powierzchnia działki (m ²) na 31.12.2018	Wartość na 31.12.2018
Ropczyce ul. Przemysłowa 1	351 604	8 710	320 933	12 265
Chrzanów ul. Kolonia Stella 30	61 449	1 899	61 449	1 899
OGÓŁEM	413 053	10 609	382 382	14 164

W okresie sprawozdawczym nie wystąpiły koszty finansowania zewnętrznego, które można byłoby w sposób bezpośredni przyporządkować do dostosowywanych składników rzeczowych aktywów trwałych (zgodnie z MSR 23).

Leasingowane środki trwałe

Środki trwałe	31.12.2017			31.12.2018		
	Wartość brutto	Umorzenie	Wartość netto	Wartość brutto	Umorzenie	Wartość netto
Nieruchomości			0			0
Maszyny i urządzenia	337	132	205	625	202	423
Środki transportu	1950	548	1402	2355	848	1507
Pozostałe środki trwałe			0			0
Razem	2287	680	1607	2980	1050	1930

Wartość bilansowa w Grupie, maszyn i urządzeń użytkowanych na dzień 31 grudnia 2018 roku na mocy umów leasingu finansowego wynosi 1 930 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2017 roku 1 607 tys. zł). Aktywa użytkowane w Grupie na mocy umów leasingowych stanowią wg zapisów zawartych w umowach własność leasingodawcy do czasu ich wykupu przez leasingobiorcę.

Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości w okresie 01.01.2018-31.12.2018 r.

W okresie objętym niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości środków trwałych w Grupie nie wystąpiły.

Nota 12a. NIERUCHOMOŚCI INWESTYCYJNE

Zmiany nieruchomości inwestycyjnych (wg grup rodzajowych) - za okres 01.01.2018-31.12.2018 r.

Wyszczególnienie	31.12.2017	31.12.2018
Własne	37 492	37 438
Używane na podstawie umowy najmu, dzierżawy lub innej umowy, w tym umowy leasingu	0	0
Razem	37 492	37 438

Nieruchomości inwestycyjne - ograniczenie w dysponowaniu

Tytuł zobowiązania / ograniczenia w dysponowaniu	31.12.2017	31.12.2018
- stanowiące zabezpieczenie kredytów	30 000	45 000
- stanowiące zabezpieczenie innych zobowiązań	0	0
- użytkowane na podstawie umowy leasingu finansowego	0	0
Wartość rzeczowych aktywów trwałych podlegających ograniczeniu w dysponowaniu lub stanowiących zabezpieczenie	30 000	45 000

Zmiany nieruchomości inwestycyjnych (wg grup rodzajowych) - za okres 01.01.2017-31.12.2017 r.

Wyszczególnienie	Grunty	Budynki i budowle	Razem
Wartość bilansowa brutto na dzień 01.01.2017	11 483	26 009	37 492
Zwiększenia, z tytułu:	0	0	0
- nabycia nieruchomości inwestycyjnych	0	0	0
- poniesione nakłady za rok	0	0	0
Zmniejszenia, z tytułu:	0	0	0
- sprzedaży	0	0	0
- likwidacji (inne)	0	0	0
Wartość bilansowa brutto na dzień 31.12.2017	11 483	26 009	37 492
Umorzenie na dzień 01.01.2017	0	0	0
Zwiększenia, z tytułu:	0	0	0
Zmniejszenia, z tytułu:	0	0	0
Umorzenie na dzień 31.12.2017	0	0	0
Odpisy aktualizujące na dzień 01.01.2017	0	0	0
Zwiększenia, z tytułu:	0	0	0
Zmniejszenia, z tytułu:	0	0	0
Odpisy aktualizujące na dzień 31.12.2017	0	0	0
Wartość bilansowa netto na dzień 31.12.2017	11 483	26 009	37 492

Zmiany nieruchomości inwestycyjnych (wg grup rodzajowych) - za okres 01.01.2018-31.12.2018 r.

Wyszczególnienie	Grunty	Budynki i budowle	Razem
Wartość bilansowa brutto na dzień 01.01.2018	11 483	26 009	37 492
Zwiększenia, z tytułu:	0	0	0
- nabycia nieruchomości inwestycyjnych	0	0	0
- poniesione nakłady za rok	0	0	0
Zmniejszenia, z tytułu:	54	0	54
- sprzedaży	54	0	54
- likwidacji (inne)	0	0	0
Wartość bilansowa brutto na dzień 31.12.2018	11 429	26 009	37 438
Umorzenie na dzień 01.01.2018	0	0	0
Zwiększenia, z tytułu:	0	0	0
Zmniejszenia, z tytułu:	0	0	0
Umorzenie na dzień 31.12.2018	0	0	0
Odpisy aktualizujące na dzień 01.01.2018	0	0	0
Zwiększenia, z tytułu:	0	0	0
Zmniejszenia, z tytułu:	0	0	0
Odpisy aktualizujące na dzień 31.12.2018	0	0	0
Wartość bilansowa netto na dzień 31.12.2018	11 429	26 009	37 438

Wartość i powierzchnia gruntów użytkowanych wieczysto

Lokalizacja	Powierzchnia działki (m2) na 31.12.2017	Wartość na 31.12.2017	Powierzchnia działki (m2) na 31.12.2018	Wartość na 31.12.2018
Żmigród	77 138	2 647	77 138	2 647
Gliwice	32 196	8 836	31 996	8 751
OGÓŁEM	109 334	11 483	109 134	11 398

Grupa na dzień 31.12.2018 r. posiada nieruchomości mające charakter inwestycyjny, które położone są w Gliwicach i Żmigrodzie. Zgodnie z MSR 40 nieruchomości te zostały początkowo wycenione w cenie nabycia.

W oparciu o przyjęte zasady rachunkowości dla wyceny nieruchomości inwestycyjnych, gdzie jako metodę wyceny po początkowym ujęciu wybrany został model wyceny wg wartości godziwej, Grupa była zobowiązana wycenić w wartości godziwej wszystkie nieruchomości inwestycyjne na dzień 31.12.2018 r. Do celów wyceny powołano niezależnego rzeczoznawcę majątkowego Panią Wioletę Magdziarz – Pawełek oraz Pana Marka Sąsiadka, którzy posiadają uznane ważne kwalifikacje, zgodnie z wytycznymi zawartymi w MSR 40.

Niezależni rzeczoznawcy po dokonaniu weryfikacji wartości godziwej wskazanych nieruchomości tj. gruntów, budynków i budowli potwierdzili, że nie wystąpiły przesłanki, na podstawie których Grupa powinna dokonać korekty z tyt. utraty wartości posiadanych nieruchomości. Do określenia wartości gruntu zastosowano podejście porównawcze metodą porównania parami. Dla oszacowania wartości składników budowlanych zastosowano metodę odtworzeniową. Zatem wartość nieruchomości inwestycyjnych ujęta w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym odpowiada ich wartości godziwej.

Nieruchomości, które posiada Grupa Kapitałowa stanowią dla Grupy źródło przychodów z tytułu najmu / dzierżawy nieruchomości. Wartość przychodów z czynszów za 2018 r. i kosztów operacyjnych z nimi związanych prezentuje poniższa tabela.

Przychody z tytułu najmu/dzierżawy nieruchomości inwestycyjnych oraz bezpośrednio związane z nimi koszty operacyjne w okresie 01.01.2017-31.12.2017 r.

Lokalizacja	Przychód z najmu/dzierżawy	Bezpośrednie koszty operacyjne najmu/dzierżawy	Wynik brutto z tytułu najmu/dzierżawy
Żmigród	600	477	123
Gliwice	987	678	309
OGÓŁEM	1 587	1 155	432

Przychody z tytułu najmu/dzierżawy nieruchomości inwestycyjnych oraz bezpośrednio związane z nimi koszty operacyjne w okresie 01.01.2018-31.12.2018 r.

Lokalizacja	Przychód z najmu/dzierżawy	Bezpośrednie koszty operacyjne najmu/dzierżawy	Wynik brutto z tytułu najmu/dzierżawy
Żmigród	415	499	-84
Gliwice	522	382	140
			0
OGÓŁEM	937	881	56

Grupa uzyskuje przychody z tytułu najmu / dzierżawy nieruchomości, w oparciu o umowy zawiązane z podmiotami trzecimi. Rozliczanie usług najmu / dzierżawy odbywa się w systemie miesięcznym lub dwumiesięcznym i ex ante lub ex post, w zależności od postanowień umowy z danym kontrahentem.

Na bezpośrednie koszty operacyjne składają się koszty utrzymywania nieruchomości inwestycyjnych, głównie opłaty za użytkowanie wieczyste, koszty zużycia energii elektrycznej i węgla oraz usługi obce. W odniesieniu do wszystkich posiadanych nieruchomości osiągnięto dodatni wynik brutto na sprzedaży usług najmu / dzierżawy.

Nota 13. WARTOŚCI NIEMATERIALNE

Zmiany wartości niematerialnych (wg grup rodzajowych) - za okres 01.01.2017-31.12.2017

Wyszczególnienie	Koszty prac rozwojowych ¹	Znaki towarowe ²	Patenty i licencje ²	Oprogramowanie komputerowe ²	Wartość firmy	Inne ²	Wartości niematerialne w budowie	Ogółem
Wartość bilansowa brutto na dzień 01.01.2017	6 081		323	2 683			0	9 087
Zwiększenia, z tytułu:	3 544	0	0	240	0	0	3 811	7 595
- nabycia	0			240			0	240
- poniesione nakłady w okresie sprawozdawczym	3 544						3 811	7 355
Zmniejszenia, z tytułu:	411	0	323	165	0	0	3 784	4 683
- rozliczone na OT							3 784	3 784
- inne wyśięgowanie umorzonych w 100 %	411		323	165				899
Wartość bilansowa brutto na dzień 31.12.2017	9 214	0	0	2 758	0	0	27	11 999
Umorzenie na dzień 01.01.2017	2 281		291	968				3 540
Zwiększenia, z tytułu:	1 787	0	32	381	0	0	0	2 200
- amortyzacji	1 787		32	381				2 200
Zmniejszenia, z tytułu:	411	0	323	165	0	0	0	899
- inne wyśięgowanie umorzonych w 100 %	411		323	165				899
Umorzenie na dzień 31.12.2017	3 657	0	0	1 184	0	0	0	4 841
Odpisy aktualizujące na dzień 01.01.2017	0	0	0	0	0	0	0	0
Zwiększenia, z tytułu:	0	0	0	0	0	0	0	0
Zmniejszenia, z tytułu:	0	0	0	0	0	0	0	0
Odpisy aktualizujące na dzień 31.12.2017	0	0	0	0	0	0	0	0
Wartość bilansowa netto na dzień 31.12.2017	5 557	0	0	1 574	0	0	27	7 158

¹ Wytworzone we własnym zakresie, ² Zakupione

Zmiany wartości niematerialnych (wg grup rodzajowych) - za okres 01.01.2018-31.12.2018

Wyszczególnienie	Koszty prac rozwojowych ¹	Znaki towarowe ²	Patenty i licencje ²	Oprogramowanie komputerowe ²	Wartość firmy	Inne ²	Wartości niematerialne w budowie	Ogółem
Wartość bilansowa brutto na dzień 01.01.2018 r. (przed połączeniem)	9 214	0	0	2 758	0	0	27	11 999
- korekta połączeniowa BO 2018 (eliminacja transakcji)	16							
Wartość bilansowa brutto na dzień 01.01.2018 r. (po połączeniu)	9 230	0	0	2 758	0	0	27	11 999
Zwiększenia, z tytułu:	0	0	0	295	0	0	471	766
- nabycia				295				295
- poniesione nakłady w okresie sprawozdawczym							471	471
Zmniejszenia, z tytułu:	0	0	0	58	0	0	295	353
- zbycia								0
- likwidacji								0
- rozliczone na OT							295	295
- inne wyksięgowanie umorzonych w 100 %				58				58
Wartość bilansowa brutto na dzień 31.12.2018 r.	9 230	0	0	2 995	0	0	203	12 412
Umorzenie na dzień 01.01.2018 r. (po połączeniu)	3 657	0	0	1 185	0	0	0	4 842
Zwiększenia, z tytułu:	1 846	0	0	423	0	0	0	2 269
- amortyzacji	1 846	0		423		0	0	2 269
Zmniejszenia, z tytułu:	0	0	0	58	0	0	0	58
- likwidacji								0
- sprzedaży								0
- inne wyksięgowanie umorzonych w 100 %				58				58
Umorzenie na dzień 31.12.2018 r.	5 503	0	0	1 550	0	0	0	7 053
Odpisy aktualizujące na dzień 01.01.2018 r.								0
Zwiększenia, z tytułu:	0	0	0	0	0	0	0	0
Zmniejszenia, z tytułu:	0	0	0	0	0	0	0	0
Odpisy aktualizujące na dzień 31.12.2018 r.	0	0	0	0	0	0	0	0
Wartość bilansowa netto na dzień 31.12.2018 r.	3 727	0	0	1 445	0	0	203	5 375

¹ Wytworzone we własnym zakresie, ² Zakupione

W 2018 roku Grupa poniosła nakłady na wartości niematerialne w kw. 471 tys. zł dotyczące licencji na oprogramowanie komputerowe.

Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości w okresie od 01.01.2018 – 31.12.2018 r.

W okresie objętym niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości środków trwałych w Grupie nie wystąpiły.

Struktura własności wartości niematerialnych (wg wartości netto):

Wyszczególnienie	31.12.2017	31.12.2018
Własne	7 158	5 375
Używane na podstawie umowy najmu, dzierżawy lub innej umowy, w tym umowy leasingu		
Razem	7 158	5 375

Wartości niematerialne, do których tytuł prawny podlega ograniczeniom lub stanowiące zabezpieczenie zobowiązań.

Nie występują

Kwoty zobowiązań umownych do nabycia w przyszłości wartości niematerialnych

Tytuł zobowiązania	31.12.2017	31.12.2018
Stan zobowiązań z tytułu nabycia wartości niematerialne	13	0
Suma	13	0

Nota 14. INWESTYCJE W JEDNOSTKACH POWIĄZANYCH (zależnych)

Inwestycje w jednostkach zależnych wycenianych wg ceny nabycia

Udziały w jednostkach podporządkowanych	31.12.2017	31.12.2018
jednostka zależna : Haicheng Ropczyce Refractory C. Ltd. (WFOE)*	1 363	1 077

*Haicheng Ropczyce Refractory Materials Co. Ltd. (WFOE) na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego nie prowadziła działalności gospodarczej i nie podlegała konsolidacji. Z uwagi na zmiany, jakie miały miejsce na światowych rynkach wyrobów ogniotrwałych w 2017 roku, Zarząd Spółki podjął decyzję o rozpoczęciu procesów likwidacji lub alternatywnie zbycia Spółki WFOE. Proces ten jest długotrwały i wymaga podjęcia wielu działań o charakterze formalno-prawnym, co przy dużej zmienności koniunktury na światowych rynkach wyrobów ogniotrwałych nie wyklucza w dalszym ciągu rozwiązań w ramach których chińska spółka mogłaby aktywnie włączyć się w działalność związaną z rynkami surowcowymi oraz z badaniem rynku zbytu na potrzeby ZMR SA.

Zmiana stanu inwestycji w jednostkach zależnych

Wyszczególnienie	31.12.2017	31.12.2018
Stan na początek okresu	2 246	1 363
Zwiększenia w okresie sprawozdawczym, z tytułu:	0	0
- połączenia jednostek gospodarczych		
- zakupu jednostki		
- reklasyfikacja		
Zmniejszenia w okresie sprawozdawczym, z tytułu:	883	286
- utworzenia odpisu aktualizującego wartość udziałów w spółce Haicheng Ropczyce Refractory Materials Co. Ltd (WFOE)*	883	286
- inne zmniejszenia		
Stan na koniec okresu	1 363	1 077

*Utworzenie odpisu aktualizującego jest związane z wszczęciem przez Spółkę procedury likwidacji Spółki Haicheng Ropczyce Refractory Materials Co. Ltd (WFOE) i jest oparte o ekspertyzę profesjonalnego doradcy Spółki specjalizującego się w zakresie regulacji prawno-podatkowych na terytorium ChRL, która wskazuje na związane z tym procesem obciążenia podatkowe, które pomniejszą wartość aktywów możliwych do odzyskania w ramach procesu likwidacji.

Inwestycje w jednostkach zależnych na dzień 31.12.2017

Nazwa spółki, forma prawna, miejscowość, w której mieści się siedziba zarządu	Wartość udziałów wg ceny nabycia	Korekty aktualizujące wartość	Wartość bilansowa udziałów	Procent posiadanych udziałów	Procent posiadanych głosów	Metoda konsolidacji
ZM Service Sp. z o.o. Ropczyce	2 418	0	2 418	100%	100%	pełna
ZM Nieruchomości Sp. z o.o.	60 685	0	60 685	100%	100%	pełna
Haicheng Ropczyce Refractories Materials Co.Ltd. (WFOE)	2 246	883	1 363	100%	100%	wyłączona z konsolidacji ze względu na brak działalności operacyjnej

Nazwa spółki, forma prawna, miejscowość, w której mieści się siedziba zarządu	Kapitał własny	Kapitał zakładowy	Kapitał zapasowy	Różnice kursowe z przeliczenia jednostek podporządkowanych	Zysk / strata netto	Zyski /straty aktuarialne	Niepodzielony zysk/niepokryta strata z lat ubiegłych	Wartość aktywów	Aktywa trwałe	Aktywa obrotowe	Wartość zobowiązań	Wartość przychodów
ZM Service Sp. z o.o. Ropczyce	3 455	2 400	1 376		-211	-110		11 615	7 667	3 948	8 160	12 929
ZM Nieruchomości Sp. z o.o.	61 241	1 005	59 809		427			61 335	60 634	701	94	2 315
Haicheng Ropczyce Refractory Materials Co.Ltd. (WFOE)	-29	0	0	0	9	0	-38	2 592	0	2 592	2 621	0

Inwestycje w jednostkach zależnych na dzień 31.12.2018

Nazwa spółki, forma prawna, miejscowość, w której mieści się siedziba zarządu	Wartość udziałów wg ceny nabycia	Korekty aktualizujące wartość	Wartość bilansowa udziałów	Procent posiadanych udziałów	Procent posiadanych głosów	Metoda konsolidacji
ZM Nieruchomości Sp. z o.o.	60 685	0	60 685	100%	100%	pełna
Haicheng Ropczyce Refractory Materials Co.Ltd. (WFOE)	2 246	1 169	1 077	100%	100%	wyłączona z konsolidacji ze względu na brak działalności operacyjnej

Nazwa spółki, forma prawna, miejscowość, w której mieści się siedziba zarządu	Kapitał własny	Kapitał zakładowy	Kapitał zapasowy	Różnice kursowe z przeliczenia jednostek podporządkowanych	Zysk / strata netto	Zyski /straty aktuarialne	Niepodzielony zysk/niepokryta strata z lat ubiegłych	Wartość aktywów	Aktywa trwałe	Aktywa obrotowe	Wartość zobowiązań	Wartość przychodów
ZM Nieruchomości Sp. z o.o.	60 639	1 005	60 236		-602			60 814	60 665	149	175	2 172
Haicheng Ropczyce Refractory Materials Co.Ltd. (WFOE)	-326	0	0	-2	-295	0	-29	2 360	0	2 360	2 686	0

Nota 15. POZOSTAŁE AKTYWA FINANSOWE

Długoterminowe aktywa finansowe	31.12.2017	31.12.2018
Akcje/ Udziały w spółkach nie notowanych na giełdzie, w tym:	1 560	778
- Akcje/Udziały w pozostałych jednostkach	1 560	778
Akcje spółek notowanych na giełdzie, w tym:	1	1
- Akcje/Udziały w pozostałych jednostkach	1	1
Pochodne instrumenty finansowe	0	0
Udzielone pożyczki	4 203	0
Razem	5 764	779

Krótkoterminowe aktywa finansowe	31.12.2017	31.12.2018
Akcje/ Udziały w spółkach nie notowanych na giełdzie		
Akcje spółek notowanych na giełdzie		
Pochodne instrumenty finansowe, w tym:	541	753
- Kontrakty Forward wg wyceny godziwej banków	541	753
Udzielone pożyczki	618	0
RAZEM	1 159	753

Szczegółowe informacje dotyczące pozostałych aktywów finansowych - w tym: akcji /udziałów w pozostałych jednostkach oraz udzielonych pożyczek zamieszczono poniżej:

Akcje/ Udziały w Spółkach nie notowanych na giełdzie

	31.12.2017	31.12.2018
Wartość wg cen nabycia, razem:	1 718	1 605
Akcje Huty Ostrowiec	25	25
Akcje Huty Jedność Siemianowice Śląskie	113	
Akcje Minex warszawa	20	20
Udziały Ropczyce-Rus	1	1
Udziały w Podkarpackim Banku Spółdzielczym*	1 555	1 555
Udziały w Mosten Service Sp. z o.o.	4	4
Odpisy aktualizujące wartość, razem:	158	827
Wartość bilansowa netto, razem:	1 560	778

Na dzień 31.12.2018 roku Grupa dokonała korekty wartości bilansowej posiadanych udziałów w Podkarpackim Banku Spółdzielczym poprzez utworzenie odpisu aktualizującego do wartości godziwej, z uwagi na sytuację finansową Banku, wysoki wskaźnik niewypłacalności jego kredytów i realizowany program naprawczy pod nadzorem KNF.

Akcje spółek notowanych na giełdzie

Typ transakcji	Liczba akcji	Kurs z dnia nabycia	Cena nabycia	Kurs z dnia wyceny bilansowej	Wartość godziwa na dzień bilansowy
Wg stanu na dzień 31.12.2017			1		1
- akcje spółki IDEON S.A.	750	1,50	1		1
Wg stanu na dzień 31.12.2018			1		1
- akcje spółki IDEON S.A.	750	1,50	1		1

Udzielone pożyczki

	31.12.2017	31.12.2018
Udzielone pożyczki brutto, w tym:	5 054	5 054
- dla Zarządu i Rady Nadzorczej		
Odpis aktualizujący wartość należności z tyt. udzielonej pożyczki	200	5 054
Wycena w wartości godziwej (dodatnia)		
Wyceny w wartości godziwej (ujemna)	33	
Suma netto udzielonych pożyczek	4 821	0
- długoterminowe	4 203	0
- krótkoterminowe	618	0

W dniu 16 lipca 2018 r. Spółka otrzymała pismo od spółki Mostostal-Energomontaż Gliwice S.A. informujące o jej niewypłacalności oraz o fakcie złożenia przez nią w dniu 9 lipca br. do Sądu Rejonowego w Warszawie wniosku o ogłoszenie upadłości. W świetle otrzymanej informacji Zarząd jednostki dominującej podjął decyzję o utworzeniu odpisu aktualizującego na całą kwotę niespłaconej wierzytelności (wartość niespłaconej pożyczki wraz z odsetkami).

Udzielone pożyczki

Pożyczkobiorca	Kwota pożyczki pozostała do spłaty	Wartość bilansowa	Termin spłaty	Zabezpieczenia
Wg stanu na dzień 31.12.2017				
Umowa z dnia 03.11.2014	5 054	4 821	30.11.2025	weksel własny in blanco
Wg stanu na dzień 31.12.2018				
Umowa z dnia 03.11.2014	5 054	0	30.11.2025	weksel własny in blanco

Instrumenty finansowe wg kategorii (wg zasad obowiązujących do 31.12.2017 roku) - zmiany

01.01.2017-31.12.2017	Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Pożyczki udzielone i należności własne
Stan na początek okresu	218		42 574	76 090
Zwiększenia	541	0	0	1 462
Wycena godziwa odniesiona na wynik	541			
Zmiana stanu bilansowej wartości netto należności				1 462
Zmniejszenia	218	0	41 014	538
Spłata pożyczek udzielonych				300
Utworzenie odpisu aktualizującego			4 571	200
Zmiana prezentacji aktywów finansowych - przeniesienie wartości aktywów finansowych (akcji ZM Invest S.A) z długoterm. aktywów finans. do aktywów dostępnych do sprzedaży w wyniku podpisania umowy sprzedaży akcji			36 443	
Odwrócenie wyceny godziwej odniesionej na wynik	218			5
Wycena godziwa odniesiona na wynik				33
Stan na koniec okresu	541	0	1 560	77 014

01.01.2018 - 31.12.2018	Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	Aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie
Stan na początek okresu	2 101	77 014
Zwiększenia	753	17 487
Wycena bilansowa odniesiona na wynik		
Wycena godziwa odniesiona na wynik	753	
Odwrócenie wyceny godziwej odniesionej na wynik		33
Rozwiązanie odpisu aktualizującego		
Zmiana stanu bilansowej wartości netto należności		17 454
Zmniejszenia	1 322	4 854
Odpisy z tytułu utraty wartości		
Wycena bilansowa odniesiona na kapitał		
Wycena do wartości godziwej przez wynik	781	
Odwrócenie wyceny godziwej odniesionej na wynik	541	
Utworzenie odpisu aktualizującego		4 854
Inne		
Stan na koniec okresu	1 532	89 647

Nota 16. NALEŻNOŚCI DŁUGOTERMINOWE

Nie wystąpiły

Nota 17. ZAPASY

Zapasy wyceniane są według ceny nabycia lub kosztów wytworzenia nie wyższych od ich ceny sprzedaży netto możliwej do uzyskania na dzień bilansowy. Wartość netto możliwa do uzyskania jest oszacowaną ceną sprzedaży dokonywanej w toku bieżącej działalności gospodarczej.

Wyszczególnienie	31.12.2017	31.12.2018
Materiały na potrzeby produkcji	29 822	36 432
Pozostałe materiały		
Półprodukty i produkcja w toku	20 090	26 512
Produkty gotowe	27 267	37 411
Towary	1 614	1 277
Zapasy brutto	78 793	101 632
Odpis aktualizujący wartość zapasów	619	975
Zapasy netto w tym:	78 174	100 657
- wartość zapasów stanowiących zabezpieczenie zobowiązań	6 390	14 469

Wartości ustanowionych zabezpieczeń na zapasach - do których tytuł prawny podlega ograniczeniom/ lub stanowi zabezpieczenie zobowiązań Grupy

Tytuł zobowiązania / ograniczenia w dysponowaniu	31.12.2017	31.12.2018
- stanowiące zabezpieczenie kredytów i pożyczek ZMR S.A.	6 000	14 469
- stanowiące zabezpieczenie kredytów i pożyczek ZM Service Sp. z o.o.	390	
- stanowiące zabezpieczenie kredytów i pożyczek ZM Nieruchomości		
- stanowiące zabezpieczenie innych zobowiązań		
Wartości ustanowionych zabezpieczeń na zapasach ogółem	6 390	14 469

Analiza wiekowa zapasów w okresie 01.01.2018 - 31.12.2018 r.

Wyszczególnienie	Okres zalegania w dniach				Razem
	0-90	91-180	181-360	>360	
Materiały (brutto)	34 046	1 204	478	704	36 432
Materiały (odpisy)					0
Materiały netto	34 046	1 204	478	704	36 432
Półprodukty i produkcja w toku (brutto)	24 801	933	387	391	26 512
Półprodukty i produkcja w toku (odpisy)				155	155
Półprodukty i produkcja w toku (netto)	24 801	933	387	236	26 357
Produkty gotowe (brutto)	31 870	2 090	2 231	652	36 843
Produkty gotowe (odpisy)			106	652	758
Produkty gotowe (netto)	31 870	2 090	2 125	0	36 085
Towary (brutto)	251	786	99	141	1 277
Towary (odpisy)				62	62
Towary (netto)	251	786	99	79	1 215

Zmiany stanu odpisów aktualizujących zapasy

Wyszczególnienie	Odpisy aktualizujące materiały	Odpisy aktualizujące półprodukty i produkcję w toku	Odpisy aktualizujące produkty gotowe	Odpisy aktualizujące towary	Razem odpisy aktualizujące zapasy
Stan na dzień 01.01.2017 roku	67	152	465	12	696
Zwiększenia w tym:	0	216	355	31	602
- utworzenie odpisów aktualizujących w korespondencji z pozostałymi kosztami operacyjnymi	0	216	355	31	602
- przemieszczenia					0
Zmniejszenia w tym:	67	152	465	12	696
- rozwiązanie odpisów aktualizujących w korespondencji z pozostałymi przychodami operacyjnymi	67	152	465	12	696
- wykorzystanie odpisów					0
- przemieszczenia					0
Stan na dzień 31.12.2017 roku	0	216	355	31	602
Stan na dzień 01.01.2018 roku	0	216	355	31	602
Zwiększenia w tym:	0	155	758	62	975
- utworzenie odpisów aktualizujących w korespondencji z pozostałymi kosztami operacyjnymi	0	155	758	62	975
- przemieszczenia					0
Zmniejszenia w tym:	0	216	355	31	602
- rozwiązanie odpisów aktualizujących w korespondencji z pozostałymi przychodami operacyjnymi	0	216	355	31	602
- wykorzystanie odpisów					0
- przemieszczenia					0
Stan na dzień 31.12.2018 roku	0	155	758	62	975

Grupa dokonuje oceny przydatności zapasów w sposób regularny – w okresach miesięcznych. Odpis aktualizujący wartość zapasów, dokonuje się poprzez doprowadzenie wartości tych zapasów do ceny możliwej do uzyskania na dzień bilansowy, zapewniający ich upłynnienie po obniżonej wartości. Odwrócenie odpisu następuje w okresie, w którym te zapasy sprzedano, zużyto jako przetworzony surowiec w procesie produkcji lub w przypadku braku wymienionych wcześniej możliwości zezłomowano, z uwagi na nieprzydatność technologiczną lub zmianę potrzeb klientów.

NOTA 17 a. UMOWY O USŁUGI BUDOWLANE

Umowy na usługę długoterminową za okres od - 01.01.2017 - 31.12.2017 roku

Wyszczególnienie umów	Kwota przychodów z umowy początkowo ustalona w umowie	Zmiany	łącznie kwota przychodów z umowy	Koszty umowy poniesione do dnia bilansowego	Koszty pozostające do realizacji umowy	Szacunkowe łączne koszty umowy	Szacunkowe zyski	Stan zaawansowania na dzień bilansowy	Kwota otrzymanych zaliczek
Elementy formy na wyrób:22	29	0	29	18	6	24	5	75%	0
RAZEM	29	0	29	18	6	24	5	75 %	

Umowy na usługę długoterminową za okres od - 01.01.2018 - 31.12.2018 roku

Nie wystąpiły

Nota 18. NALEŻNOŚCI HANDLOWE

Wyszczególnienie	31.12.2017	31.12.2018
Należności handlowe	66 353	89 366
- od jednostek powiązanych	12 633	368
- od pozostałych jednostek	53 720	88 998
Odpisy aktualizujące	948	3 601
Należności handlowe brutto	67 301	92 967

Należności z tytułu dostaw i usług nie są oprocentowane i mają zazwyczaj termin płatności od 45 do 90 dni. Grupa posiada odpowiednią politykę w zakresie dokonywania sprzedaży tylko zweryfikowanym odbiorcom. Dzięki temu, w ocenie kierownictwa jednostek wchodzących w skład Grupy nie istnieje dodatkowe ryzyko kredytowe, ponad poziom określony odpisem aktualizującym, utworzonym na należności handlowe o podwyższonym stopniu ryzyka ich nieściągalności.

Na 31 grudnia 2018 roku zmiany odpisu aktualizującego należności handlowe były następujące:

Zmiana stanu odpisów aktualizujących wartość należności handlowych:

Wyszczególnienie	31.12.2017	31.12.2018
Jednostki powiązane		
Stan odpisów aktualizujących wartość należności handlowych na początek okresu	0	10
Zwiększenia, w tym:	10	0
- dokonanie odpisów na należności przeterminowane i sporne	10	0
Zmniejszenia w tym:	0	10
- wykorzystanie odpisów aktualizujących		
- rozwiązanie odpisów aktualizujących w związku ze spłatą należności	0	0
- utrata kontroli nad ZMI przeniesienie BO na jednostki pozostałe		10
Stan odpisów aktualizujących wartość należności handlowych od jednostek powiązanych na koniec okresu	10	0
Jednostki pozostałe		
Stan odpisów aktualizujących wartość należności handlowych na początek okresu	640	938
Zwiększenia, w tym:	720	4 390
- dokonanie odpisów na należności przeterminowane i sporne	720	4 380
- utrata kontroli nad ZMI przeniesienie BO na jednostki pozostałe		10
Zmniejszenia w tym:	422	1 727
- wykorzystanie odpisów aktualizujących	123	38
- rozwiązanie odpisów aktualizujących w związku ze spłatą należności	299	218
- zmiana zasad tworzenia odpisów		1 471
Stan odpisów aktualizujących wartość należności handlowych od jednostek pozostałych na koniec okresu	938	3 601
Stan odpisów aktualizujących wartość należności handlowych ogółem na koniec okresu	948	3 601

Należności handlowe dochodzone przez Grupę w drodze postępowań upadłościowych i egzekucyjnych na dzień 31.12.2018 r. pozostają bez zmian w stosunku do roku poprzedniego i wynoszą łącznie 43 tys. zł. Należności te w momencie, kiedy powstało ryzyko nieściągalności zostały w 100% objęte odpisem aktualizującym.

Nota 18a. NALEŻNOŚCI HANDLOWE - struktura przeterminowania

Wyszczególnienie	Razem	Nie przeterminowane	Przeterminowane				
			< 60 dni	60 – 90 dni	90 – 180 dni	180 – 360 dni	>360 dni
31.12.2017	66 353	59 638	4 325	1 239	698	453	0
Wobec jednostek powiązanych netto	12 633	12 403	230	0	0	0	0
odpisy aktualizujące	10	10	0	0	0	0	0
Wobec jednostek pozostałych netto	53 720	47 235	4 095	1 239	698	453	0
odpisy aktualizujące	938	33	0	9	2	435	459
31.12.2018	89 366	76 820	11 811	247	41	447	0
Wobec jednostek powiązanych netto	368	368	0	0	0	0	0
odpisy aktualizujące	0						
Wobec jednostek pozostałych netto	88 998	76 452	11 811	247	41	447	0
odpisy aktualizujące	3 601	537	141	58	273	1 200	1 392

Nota 19. POZOSTAŁE NALEŻNOŚCI

Wyszczególnienie	31.12.2017	31.12.2018
Pozostałe należności, w tym:	23 975	895
- z tytułu podatków, z wyjątkiem podatku dochodowego od osób prawnych	120	114
- zaliczki na dostawy	18 015	500
- z tytułu zbycia aktywów finansowych (udziałów w XR Ropczyce)	120	135
- z tytułu Cesji wierzytelności z HD Minerals	43	0
- z tytułu wpłaconej zaliczki do ZM INVEST	5 000	0
- inne	677	146
Odpisy aktualizujące	1 986	1 754
Pozostałe należności brutto	25 961	2 649

Wyszczególnienie	31.12.2017	31.12.2018
Pozostałe należności, w tym:	23 975	895
od jednostek powiązanych	5 000	0
od pozostałych jednostek	18 975	895
Odpisy aktualizujące	1 986	1 754
Pozostałe należności brutto	25 961	2 649

Nie wystąpiły pozostałe należności skierowane na drogę postępowania sądowego.

Nota 19a. POZOSTAŁE NALEŻNOŚCI - struktura przeterminowania

Wyszczególnienie	Razem	Nie przeterminowane	Przeterminowane				
			< 60 dni	60 – 90 dni	90 – 180 dni	180 – 360 dni	>360 dni
31.12.2017	23 975	23 855	0	0	0	0	120
Wobec jednostek powiązanych netto	5 000	5 000	0	0	0	0	0
odpisy aktualizujące	0	0	0	0	0	0	0
Wobec jednostek pozostałych netto	18 975	18 855	0	0	0	0	120
odpisy aktualizujące	1 986	1 162	769	0	0	0	55
31.12.2018	895	760	0	0	0	0	135
Wobec jednostek powiązanych netto	0	0	0	0	0	0	0
odpisy aktualizujące	0	0	0	0	0	0	0
Wobec jednostek pozostałych netto	895	760	0	0	0	0	135
odpisy aktualizujące	1 754	0	1 301	0	0	0	453

Nota 20. ROZLICZENIA MIĘDZYOKRESOWE

Wyszczególnienie	31.12.2017	31.12.2018
- ubezpieczenia majątkowe	109	139
- ubezpieczenia OC ogólne, pracodawcy, za produkt	121	111
- ubezpieczenia samochodów-OC, AC, NNW	48	64
- ubezpieczenie utraty zysku	18	22
- prenumeraty	18	15
- szkolenia	2	
- koszty reklamy	2	27
- remonty	254	238
- roczny abonament	31	79
- koszty prac rozwojowych	70	757
- plan połączenia Spółek ZMR+ZMS	34	34
- koszt prowizji i gwarancji rozliczany w czasie	14	
- koszt audytu		
- koszty emisji akcji serii E	312	
- pozostałe rozliczenia międzyokresowe	41	28
Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów:	1 074	1 514

Nota 21. ŚRODKI PIENIĘŻNE I ICH EKWIWALENTY

Wyszczególnienie	31.12.2017	31.12.2018
Środki pieniężne na rachunkach bankowych prowadzonych w PLN	19	51
Środki pieniężne na rachunkach bankowych w walutach	5 125	18 121
Środki pieniężne w kasie	4	0
Depozyty krótkoterminowe	144	5 451
Inne	7	7
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty razem	5 299	23 630

Nadwyżki środków pieniężnych w banku są oprocentowane według wynegocjowanych umownie z Bankiem stóp procentowych.

Lokaty krótkoterminowe są dokonywane na okres od 1-ego dnia do 1-ego miesiąca, w zależności od aktualnego zapotrzebowania Grupy na środki pieniężne i są oprocentowane według ustalonych dla nich stóp procentowych. Wartość godziwa środków pieniężnych i ich ekwiwalentów na dzień 31 grudnia 2018 roku wynosi 23 630 tysięcy PLN (na dzień 31 grudnia 2017 roku wynosiła 5 299 tysięcy PLN).

Nota 22. AKTYWA DOSTĘPNE DO SPRZEDAŻY

Aktywa finansowe przeznaczone do zbycia

	31.12.2017	31.12.2018
Wartość wg cen nabycia, razem:	41 013	0
Akcje ZM Invest	41 013	
Odpisy aktualizujące wartość, razem:	4 570	
Wartość bilansowa netto, razem:	36 443	0

W dniu 3 stycznia 2018 roku jednostka dominująca zawarła z ZM Invest S.A. (dalej: ZMI) Umowę Zbycia akcji („Umowa Zbycia Akcji ZMI”) która była wynikiem spełnienia przez strony warunków określonych w Porozumieniu zawartym ze Spółką ZMI w dniu 12.12.2017 roku oraz powiązanych z nim umowach przedwstępnych z dnia 12.12.2017 r. Rozliczenie transakcji wynikającej z ww. umowy nastąpiło w dniu 4 stycznia 2018 r.

Transakcja została zrealizowana, jako I etap porozumienia ze Spółką ZMI, kończącego spór korporacyjny. W porozumieniu uzgodniono, że w ramach drugiego etapu nastąpi zakup przez ZMR pozostałych akcji własnych od ZMI.

W dniu 29 czerwca 2018 roku Zakłady Magnezytowe „ROPCZYCE” S.A. dokonały nabycia II transzy akcji własnych od ZMI, co pozwoliło na definitywne zakończenie sporu korporacyjnego i rozdzielenie się kapitałowe obu spółek. W zakresie relacji biznesowych kontynuowana jest współpraca Grupy z ZMI na warunkach konkurencyjności rynkowej ofert.

Nota 23. KAPITAŁ ZAKŁADOWY JEDNOSTKI DOMINUJĄCEJ

Wyszczególnienie	31.12.2017	31.12.2018
Liczba akcji	7 012 634	6 259 634
Wartość nominalna akcji	2,5	2,5
Kapitał zakładowy	17 532	15 649

Kapitał zakładowy – struktura

Seria/emisja rodzaj akcji	Rodzaj uprzywilejowania akcji	Liczba akcji	Wartość jednostkowa (w PLN)	Wartość serii / emisji	Sposób pokrycia kapitału	Data rejestracji
Seria A / zwykła na okaziciela		1 368 660	2,5	3 421 650	fund. założycielski i fund. przedsiębiorstwa (akcje objęte i opłacone przez Skarb Państwa)	21-06-1996
Seria B / zwykła na okaziciela		1 984 320	2,5	4 960 800	kapitał rezerwowy	01-01-1996
Seria C / zwykła na okaziciela		500 000	2,5	1 250 000	gotówka (publiczna emisja akcji)	01-01-1997
Seria D / zwykła na okaziciela		460 137	2,5	1 150 343	gotówka (subskrypcja prywatna)	30-09-2016
Seria E / zwykła na okaziciela		1 946 517	2,5	4 866 293	wkład niepieniężny w postaci akcji ZM Invest S.A.	23-12-2016
RAZEM:		6 259 634	2,5	15 649 085		

W dniu 8 października 2018 r. Komisja Nadzoru Finansowego zatwierdziła prospekt emisyjny Zakładów Magnezytowych „ROPCZYCE” S.A. (Jednostki dominującej), który został sporządzony w związku z zamiarem ubiegania się Spółki o dopuszczenie do obrotu na rynku regulowanym prowadzonym przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. (raport bieżący 49/2018), następujących akcji:

- 460.137 akcji zwykłych na okaziciela serii D o wartości nominalnej 2,50 PLN każda;
- akcji zwykłych na okaziciela serii E o wartości nominalnej 2,50 PLN każda.

W dniu 23 października 2018 r. Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A. wydał oświadczenie nr 642/2018 o warunkowej rejestracji w depozycie papierów wartościowych wyżej wymienionych akcji serii D i E (raport bieżący 50/2018). Również w dniu 23 października 2018 r. Zarząd Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. podjął uchwałę nr 1072/2018 w sprawie dopuszczenia i wprowadzenia do obrotu giełdowego na Głównym Rynku GPW wyżej wymienionych akcji i postanowił wprowadzić do obrotu giełdowego na rynku podstawowym akcje zwykłe na okaziciela serii D i E z dniem 25 października 2018 r., pod warunkiem dokonania przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A. w tym samym dniu rejestracji tych akcji i oznaczenia ich kodem PLROPCE00017 (raport bieżący 51/2018).

Rejestracja ww. akcji Spółki w Krajowym Depozycie Papierów Wartościowych S.A. nastąpiła w dniu 25 października 2018 r. (raport bieżący 52/2018).

Kapitał zakładowy – struktura akcjonariatu na dzień 31.12.2018 r.

Akcjonariusz	Liczba akcji	Udział w kapitale akcyjnym	Liczba głosów	Udział w ogólnej liczbie głosów
INTERMINEX Handelsgesellschaft m.b.H ^{a)}	1 090 916	17,43%	1 090 916	17,43%
ZMR S.A. (akcje własne) ^{b)}	1 907 007	30,46%	1 907 007	30,46%
Porozumienie akcjonariuszy ^{c)}	2 065 827	33,00%	2 065 827	33,00%
w tym:				
<i>Józef Siwiec</i>	1 274 409	20,36%	1 274 409	20,36%
<i>Marian Darłak</i>	497 413	7,95%	497 413	7,95%
Pozostali	1 195 884	19,11%	1 195 884	19,11%
RZEM:	6 259 634	100,00%	6 259 634	100,00%

- a) udział akcjonariusza w kapitale zakładowym i w ogólnej liczbie głosów oszacowany przez Spółkę w związku z umorzeniem 753.000 szt. akcji własnych Spółki dokonany w dniu 28.06.2018 roku,
- a) akcje własne Spółki, z których prawo głosu nie jest wykonywane,
- b) w dniu 26.11.2018 r. doszło do zawarcia przez akcjonariuszy Spółki: Pana Józefa Siwca, Pana Mariana Darłaka, Pana Roberta Duszkiewicza, Pana Roberta Siwca, Pana Leszka Piczaka, Pana Romana Wenca, Pana Krzysztofa Mięso oraz Pana Zbigniewa Czapka pisemnego Porozumienia dotyczącego zgodnego głosowania na Walnych Zgromadzeniach Spółki oraz prowadzenia trwałej polityki wobec Spółki.
- Zgodnie z art. 87 ust 5. pkt 1 Ustawy o ofercie do liczby głosów, która powoduje powstanie obowiązków wezwaniowych po stronie podmiotu dominującego (a więc po stronie członków Porozumienia), wlicza się liczbę głosów posiadanych przez jego podmioty zależne, a więc też i akcje własne posiadane przez Spółkę. W związku z powyższym łącznie członkowie Porozumienia wraz z akcjami własnymi Spółki na dzień sporządzenia niniejszego oświadczenia posiadają łącznie 3.972.834 akcji i tyle samo głosów, co stanowi 63,47% ogólnej liczby głosów w Spółce.

Zmiana stanu kapitału zakładowego jednostki dominującej

Wyszczególnienie	01.01.2017 - 31.12.2017	01.01.2018 - 31.12.2018
Kapitał na początek okresu	17 532	17 532
Zwiększenia, z tytułu:	0	0
- emisja akcji - seria D		
- emisja akcji - seria E		
Zmniejszenia, z tytułu	0	1 883
- umorzenie akcji własnych		1 883
Kapitał na koniec okresu	17 532	15 649

Nota 24. AKCJE WŁASNE –JEDNOSTKA DOMINUJĄCA

W okresie sprawozdawczym miały miejsce zmiany w ilości i wartości posiadanych przez Jednostkę dominującą (dalej: Spółka, ZMR S.A.) akcji własnych.

W dniu 3 stycznia 2018 roku, po spełnieniu warunków określonych w Porozumieniu ze Spółką ZM Invest S.A. z siedzibą w Ropczycach („ZMI”) z dnia 12.12.2017 r. oraz w umowach przedwstępnych, Spółka zawarła min. Umowę Nabycia akcji własnych celem umorzenia. W ramach Umowy Nabycia Akcji ZMR dokonany został zakup przez Spółkę od ZMI 2.283.528 akcji Spółki, stanowiących 32,56% kapitału zakładowego Spółki za cenę 22,75 zł za jedną akcję, tj. łącznie za kwotę 51.950.262,00 zł.

W dniu 4 stycznia 2018 roku nastąpiło przeniesienie akcji ZMR na rachunek inwestycyjny Spółki (RB 1/2018; RB 2/2018). Transakcja została zrealizowana jako I etap porozumienia ze Spółką ZMI, kończącego spór korporacyjny. W porozumieniu uzgodniono, że w ramach drugiego etapu nastąpi zakup przez ZMR pozostałych akcji własnych od ZMI. W dniu 28 czerwca 2018 roku dokonana została rejestracja zmian statutu ZMR i obniżenia kapitału zakładowego w wyniku umorzenia 753.000 akcji własnych posiadanych przez Spółkę (RB 35/2018).

Natomiast w dniu 29 czerwca 2018 roku Zakłady Magnezytowe „ROPCZYCE” S.A. dokonały nabycia akcji własnych od ZMI. Na podstawie zawartej umowy Spółka dokonała zakupu od ZMI 351.333 akcji własnych, stanowiących 5,61% jej kapitału zakładowego za cenę 22,75 zł za jedną akcję, tj. łącznie za kwotę 7.992.825,75 zł (RB 37/2018).

Nota 25. KAPITAŁ ZAPASOWY, Z AKTUALIZACJI WYCENY

Zmiany w zakresie kapitału zapasowego oraz kapitału z aktualizacji wyceny, które miały miejsce w okresie sprawozdawczym zostały zaprezentowane w Zestawieniu zmian w skonsolidowanym kapitale własnym, stanowiącym część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej.

Nota 26. ZYSKI/ STRATY AKTUARIALNE I ZYSKI ZATRZYMANE

Wyszczególnienie	31.12.2017	31.12.2018
Straty aktuarialne (z uwzględnieniem podatku odroczonego)	-954	-1 202
Kwoty zawarte w pozycji niepodzielony wynik (zysk) niepodlegające wypłacie w formie dywidendy	-2 764	5 047
Zysk (strata) netto bieżącego okresu	11 397	26 765

Nota 27. KREDYTY I POŻYCZKI

Wyszczególnienie	31.12.2017	31.12.2018
Kredyty rachunku bieżącym	12 785	28 423
Kredyty bankowe	45 243	56 087
Faktoring	4 437	0
Suma kredytów i faktoringu, w tym:	62 465	84 510
- długoterminowe	30 348	44 635
- krótkoterminowe	32 117	39 875

Struktura zapadalności kredytów i pożyczek

Wyszczególnienie	31.12.2017	31.12.2018
Kredyty, pożyczki i faktoring krótkoterminowe	32 117	39 875
Kredyty, pożyczki i faktoring długoterminowe	30 348	44 635
- płatne powyżej 1 roku do 3 lat	30 006	40 635
- płatne powyżej 3 lat do 5 lat	342	4 000
- płatne powyżej 5 lat		
Kredyty i pożyczki razem	62 465	84 510

Kredyty i pożyczki, stan na 31.12.2017

Nazwa banku	Rodzaj kredytu	Kwota kredytu/pożyczki wg umowy [tys. PLN]	Kwota pozostała do spłaty [tys. PLN]	Efektywna stopa procentowa %	Termin spłaty	Zabezpieczenia
Podkarpacki Bank Spółdzielczy	kredyt w rachunku bieżącym	2 000	1 651	WIBOR 1M + marża wynegocjowana z bankiem	16.03.2018	pełnomocnictwo do rachunku + weksel własny in blanco + hipoteka umowna do kw. 3 000 + cesja praw z polisy ubezpieczeniowej
Bank Gospodarstwa Krajowego	kredyt w rachunku bieżącym	5 000	1 611	WIBOR 1M + marża wynegocjowana z bankiem	19.10.2020	pełnomocnictwo do dysponowania rachunkiem + weksel własny in blanco + hipoteka umowna łączna do kw. 45 000 + cesja praw z polisy ubezpieczeniowej
Bank Gospodarstwa Krajowego	kredyt w rachunku kredytowym	25 000	24 605	WIBOR 1M + marża wynegocjowana z bankiem	19.10.2020	
Bank Gospodarstwa Krajowego	kredyt obrotowy	14 370	6 581	WIBOR 3M + marża wynegocjowana z bankiem	25.02.2021	pełnomocnictwo do rachunku + weksel własny in blanco + hipoteka umowna na nieruchomościach spółki ZMN do kw. 15 000 + hipoteka umowna na nieruchomościach spółki ZMN do kw. 15 000 + cesja praw z polisy ubezpieczeniowej
ING Bank Śląski	kredyt w rachunku bieżącym (umowa wieloproduktowa)	25 000	8 585	WIBOR 1M + marża wynegocjowana z bankiem, EURIBOR/LIBOR 1 M + marża wynegocjowana z bankiem	12.03.2019	dwie hipoteki umowne do kwoty 11 000 + hipoteka umowna do kwoty 18 760 + zastaw rejestrowy na aktywach trwałych do kw. 3 444 + zastaw rejestrowy na zapasach na kw. 6 000 + cesja z umowy faktoringu ING CF + cesja praw z polisy ubezpieczeniowej
ING Bank Śląski	kredyt w rachunku bieżącym (umowa wieloproduktowa)	5 000		WIBOR 1M + marża wynegocjowana z bankiem, EURIBOR/LIBOR 1 M + marża wynegocjowana z bankiem	12.03.2019	
ING Bank Śląski	kredyt obrotowy (umowa wieloproduktowa)	1 250 EUR	2 741	EURIBOR/ 1 M + marża wynegocjowana z bankiem	12.03.2019	w ramach istniejących zabezpieczeń

ING Bank Śląski	kredyt w rachunku bieżącym (umowa wieloproduktowa)	10 000	6 215	WIBOR 1M + marża wynegocjowana z bankiem, EURIBOR/LIBOR 1 M + marża wynegocjowana z bankiem	12.03.2019	j.w.
ING Bank Śląski	faktoring odwrócony (umowa wieloproduktowa)	5 000	4 437	WIBOR 1M + marża wynegocjowana z bankiem, EURIBOR/LIBOR 1 M + marża wynegocjowana z bankiem	11.03.2019	j.w.
Podkarpacki Bank Spółdzielczy	kredyt obrotowy w rachunku kredytowym	4 660	4 141	WIBOR 1M + wynegocjowana marża	28.12.2018	przewłaszczenie środków trwałych stanowiących własność kredytobiorcy w kw.3 861 + przewłaszczenie zapasów (materiałów) o wartości nie niższej niż kw.390 + cesja praw z polisy ubezpieczeniowej + weksel in blanco + pełnomocnictwo do rachunku bieżącego
PKO Bank Polski S.A.	kredyt wielocelowy	1 000	960	WIBOR 1M + wynegocjowana marża	31.05.2018	hipoteka umowna do kw. 4 250 ustanowiona na prawie własności lokalu użytkowego nr 1 + przelew wierzytelności pieniężnej ubezpieczenia + weksel własny in blanco + klauzula potrącenia środków ze wszystkich rachunków + poręczenie na zasadach ogólnych udzielone przez ZMR S.A. do kw. 4 000
PKO Bank Polski S.A.	kredyt w rachunku bieżącym	1 000	938	WIBOR 1M + wynegocjowana marża	31.05.2018	j.w.
ING Commercial Finance Polska S.A.	faktoring	5 000	0	WIBOR 1M + marża wynegocjowana z bankiem, EURIBOR/LIBOR 1 M + marża wynegocjowana z bankiem	07.03.2018	dwa weksle własne in blanco + pełnomocnictwo do rachunków w ING Banku Śląskim + cesja z polisy KUKE
RAZEM			62 465			

Kredyty i pożyczki, stan na 31.12.2018

Nazwa banku	Rodzaj kredytu	Kwota kredytu/pożyczki wg umowy [tys. PLN]	Kwota pozostała do spłaty [tys. PLN]	Efektywna stopa procentowa %	Termin spłaty	Zabezpieczenia
Bank Gospodarstwa Krajowego	kredyt w rachunku bieżącym	5 000	4 654	WIBOR 1M + marża wynegocjowana z bankiem	19.10.2020	pełnomocnictwo do dysponowania rachunkiem + weksel własny in blanco + hipoteka umowna łączna do kw. 45 000 + cesja praw z polisy ubezpieczeniowej
Bank Gospodarstwa Krajowego	kredyt w rachunku kredytowym	25 000	22 237	WIBOR 1M + marża wynegocjowana z bankiem	19.10.2020	
Bank PEKAO	kredyt w rachunku bieżącym	5 000	571	WIBOR 1M + marża wynegocjowana z bankiem	31.01.2020	pełnomocnictwo do rachunku + weksel własny in blanco + hipoteka umowna do kw.6 250 + cesja praw z polisy ubezpieczeniowej
Bank Gospodarstwa Krajowego	kredyt obrotowy	14 370	4 556	WIBOR 3M + marża wynegocjowana z bankiem	25.02.2021	pełnomocnictwo do rachunku + weksel własny in blanco + hipoteka umowna na nieruchomościach spółki ZMN do kw. 15 000 + hipoteka umowna na nieruchomościach spółki ZMN do kw. 15 000 + cesja praw z polisy ubezpieczeniowej
Bank Gospodarstwa Krajowego	kredyt w rachunku kredytowym	10 000	9 605	WIBOR 1M + marża wynegocjowana z bankiem	23.04.2021	pełnomocnictwo do rachunków + weksel własny in blanco + hipoteka umowna łączna do kw.15 000 + cesja praw z polisy ubezpieczeniowej
ING Bank Śląski	kredyt inwestycyjny	20 000	16 014	WIBOR 1M + marża wynegocjowana z bankiem	31.12.2022	pełnomocnictwo do rachunku + weksel własny in blanco + hipoteka umowna do kw.20 000 + zastaw rejestrowy na zapasie do kw.14 469 + cesja praw z polisy ubezpieczeniowej
ING Bank Śląski	kredyt w rachunku bieżącym (umowa wieloproduktowa)	25 000	23 198	WIBOR 1M + marża wynegocjowana z bankiem, EURIBOR/LIBOR 1 M + marża wynegocjowana z bankiem	12.03.2021	dwie hipoteki umowne do kwoty 11 000 + hipoteka umowna do kwoty 18 760 + zastaw rejestrowy na aktywach trwałych do kw. 3 444 + zastaw rejestrowy na zapasach na kw. 6 000 + cesja z umowy faktoringu ING CF + cesja praw z polisy ubezpieczeniowej
ING Bank Śląski	kredyt obrotowy (umowa wieloproduktowa)	1 250 EUR		EURIBOR/ 1 M + marża wynegocjowana z bankiem	12.03.2020	w ramach istniejących zabezpieczeń
ING Bank Śląski	kredyt w rachunku bieżącym (umowa wieloproduktowa)	10 000	3 675	WIBOR 1M + marża wynegocjowana z bankiem, EURIBOR/LIBOR 1 M + marża wynegocjowana z bankiem	30.06.2020	w ramach istniejących zabezpieczeń
RAZEM			84 510			

Struktura walutowa kredytów i pożyczek

Wyszczególnienie	31.12.2017		31.12.2018	
	wartość w walucie obcej	wartość w PLN	wartość w walucie obcej	wartość w PLN
PLN		54 846		84 510
EUR	1 827	7 619		
GBP				
CHF				
Kredyty i pożyczki razem	x	62 465	x	84 510

Nota 28. POCHODNE INSTRUMENTY FINANSOWE I POZOSTAŁE ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE

Wyszczególnienie	31.12.2017	31.12.2018
Pochodne instrumenty finansowe, w tym:	664	39
a) długoterminowe:	21	0
- Transakcje IRS	21	
b) krótkoterminowe	643	39
- Transakcje IRS	643	39
Pozostałe zobowiązania finansowe, w tym:	16 657	0
a) długoterminowe:	16 657	0
- zobowiązania z tyt.emisji obligacji*	16 657	
b) krótkoterminowe	0	0
- zobowiązania z tyt.emisji obligacji		
Razem	17 321	39

*W dniu 16 maja 2014 roku jednostka dominująca zakończyła subskrypcję niezabezpieczonych obligacji o wartości 4 mln euro. Oprocentowanie obligacji wynosi EURIBOR plus 3 pkt. proc., z terminem wykupu papierów na 15 maja 2019 roku. Celem emisji było pozyskanie środków głównie na refinansowanie oraz finansowanie inwestycji oraz dywersyfikacja źródeł finansowania. Papiery dłużne zostały objęte przez Fundusze Inwestycyjne i od 22 lipca 2014 roku są one notowane na rynku Catalyst.

Emisja dłużnych papierów wartościowych

Typ transakcji	Kwota nominalna 1 obligacji (EUR/szt.)	Ilość (szt.)	Wartość nominalna (w EUR)	Data wykupu
Obligacje serii A (na okaziciela)	100	40 000 szt.	4 000 000	15.05.2019

Pochodne instrumenty finansowe i inne zobowiązania finansowe - struktura zapadalności

Wyszczególnienie	31.12.2017	31.12.2018
Pochodne instrumenty finansowe krótkoterminowe		39
Pochodne instrumenty finansowe długoterminowe w tym:	664	0
- płatne do 1 roku		
- płatne powyżej 1 roku do 3 lat	21	
- płatne powyżej 3 lat do 5 lat		
- płatne powyżej 5 lat		
Pozostałe zobowiązania długoterminowe	16 657	0
- płatne powyżej 1 roku do 3 lat	16 657	
- płatne powyżej 3 lat do 5 lat		
- płatne powyżej 5 lat		
Razem	17 321	39

Wyszczególnienie	31.12.2017	31.12.2018
Pochodne instrumenty finansowe, w tym:	664	39
- wycena transakcji typu IRS	664	39
Pozostałe zobowiązania długoterminowe, w tym:	16 684	
- wyemitowane obligacje	16 684	
Odpis aktualizujący z tytułu wyceny w zamortyzowanym koszcie	-27	
Razem zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	17 321	39

Typ transakcji	Data zawarcia	Czas transakcji	Waluta	Kurs wykonania /przedział/	Kwota bazowa (w tys.)	Wartość godziwa (w tys. zł)
Wg stanu na dzień 31.12.2017						664
PKO BP S.A.						
Transakcja IRS	22.10.2013	31.10.2018	PLN		30 000	557
Transakcja IRS	16.11.2015	15.05.2019	EUR		500	13
Transakcja IRS	22.01.2016	15.05.2019	EUR		250	5
Transakcja IRS	29.02.2016	15.05.2019	EUR		250	4
BGK						
Transakcja IRS	04.07.2014	15.05.2019	EUR		500	35
Transakcja IRS	14.08.2014	15.05.2019	EUR		500	30
Transakcja IRS	26.10.2015	15.05.2019	EUR		500	16
Transakcja IRS	01.02.2016	15.05.2019	EUR		250	4
Wg stanu na dzień 31.12.2018						39
PKO BP S.A.						
Transakcja IRS	16.11.2015	15.05.2019	EUR		500	5
Transakcja IRS	22.01.2016	15.05.2019	EUR		250	2
Transakcja IRS	29.02.2016	15.05.2019	EUR		250	1
BGK						
Transakcja IRS	04.07.2014	15.05.2019	EUR		500	12
Transakcja IRS	14.08.2014	15.05.2019	EUR		500	11
Transakcja IRS	26.10.2015	15.05.2019	EUR		500	6
Transakcja IRS	01.02.2016	15.05.2019	EUR		250	2

Nota 29. ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU DOSTAW I USŁUG ORAZ POZOSTAŁE

Zobowiązania handlowe

Wyszczególnienie	31.12.2017	31.12.2018
Zobowiązania handlowe	37 997	43 083
Wobec jednostek powiązanych	2 491	7 002
Wobec jednostek pozostałych	35 506	36 081

Zobowiązania handlowe – struktura przeterminowania

Wyszczególnienie	Razem	Nie przeterminowane	Przeterminowane				
			< 60 dni	60 – 90 dni	90 – 180 dni	180 – 360 dni	>360 dni
31.12.2017	37 997	31 422	6 553	16	1	0	5
Wobec jednostek powiązanych	2 491	2 278	213				
Wobec jednostek pozostałych	35 506	29 144	6 340	16	1	0	5
31.12.2018	43 083	36 570	6 568	17	0	37	1
Wobec jednostek powiązanych	7 002	7 002					
Wobec jednostek pozostałych	36 081	29 568	6 568	17	0	37	1

Nota 30. POZOSTAŁE ZOBOWIĄZANIA

Pozostałe zobowiązania krótkoterminowe

Wyszczególnienie	31.12.2017	31.12.2018
Zobowiązania z tytułu pozostałych podatków, ceł, ubezpieczeń społecznych i innych, z wyjątkiem podatku dochodowego od osób prawnych	3 565	4 411
Podatek VAT	1 173	1 496
Podatek dochodowy od osób fizycznych	436	535
Składki na ubezpieczenie społeczne (ZUS)	1 918	2 274
Pozostałe	38	106
Pozostałe zobowiązania	2 144	3 031
Zobowiązania wobec pracowników z tytułu wynagrodzeń	1 453	2 084
Zobowiązania z tytułu opłacenia udziałów	175	189
Inne zobowiązania, w tym:	516	758
Fundusze specjalne	3	23
Razem inne zobowiązania	5 709	7 442

Pozostałe zobowiązania krótkoterminowe – struktura przeterminowania

Wyszczególnienie	Razem	Nie przeterminowane	Przeterminowane				
			< 60 dni	60 – 90 dni	90 – 180 dni	180 – 360 dni	>360 dni
31.12.2017	5 709	5 709	0	0	0	0	0
Wobec jednostek powiązanych	175	175					
Wobec jednostek pozostałych	5 534	5 534					
31.12.2018	7 442	7 442	0	0	0	0	0
Wobec jednostek powiązanych	189	189					
Wobec jednostek pozostałych	7 253	7 253					

Nota 31. FUNDUSZE SPECJALNE - ZFŚS

Ustawa z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych z późniejszymi zmianami stanowi, że Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych tworzą pracodawcy zatrudniający powyżej 20 pracowników na pełne etaty. Spółki w Grupie Kapitałowej tworzą taki fundusz i dokonują okresowych odpisów w wysokości odpisu podstawowego /kwot uzgodnionych ze związkami zawodowymi/, bądź też dodatkowego odpisu z zysku (za zgodą właściwych organów). Celem Funduszu jest subsydiowanie działalności socjalnej w Spółkach, pożyczek udzielonych jej pracownikom oraz pozostałych kosztów socjalnych.

Grupa skompensowała należności Funduszu ze swoimi zobowiązaniami wobec Funduszu.

Tabele poniżej przedstawiają analitykę należności, zobowiązań, kosztów Funduszu oraz saldo netto.

Wyszczególnienie	31.12.2017	31.12.2018
Pożyczki udzielone pracownikom	294	339
Środki pieniężne	122	85
Zobowiązania z tytułu Funduszu	420	447
Pozostałe	1	
Saldo po skompensowaniu	3	23
Odpisy na Fundusz w okresie obrotowym	763	761

Nota 32. ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE

Wyszczególnienie	31.12.2017	31.12.2018
Zobowiązania warunkowe jednostki dominującej na rzecz jednostki zależnej	4 000	
Poręczenie spłaty kredytu spółki zależnej	4 000	
Zobowiązania warunkowe Grupy na rzecz podmiotów pozostałych	17 581	38 522
Zobowiązania z tytułu regwarancji bankowej prawidłowego wykonania kontraktu	167	172
Zobowiązanie z tytułu gwarancji bankowych dobrego wykonania umowy	783	301
Zobowiązanie z tytułu gwarancji bankowej zwrotu zaliczki		774
Zobowiązanie z tyt akredytywy dokumentowej		6 839
Zobowiązanie z tytułu gwarancji bankowych zapłaty długu celnego	100	100
Zobowiązania z tytułu zawartych umów konsygnacyjnych	20	162
Zobowiązania z tytułu towarów złożonych na składzie celnym	16 511	30 174
Razem zobowiązania warunkowe	21 581	38 522

Zobowiązania warunkowe z tytułu udzielonych gwarancji i poręczeń

Wyszczególnienie	Tytułem	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018
		w EUR	w EUR	w PLN	w PLN
Zobowiązania warunkowe Grupy na rzecz podmiotów pozostałych		156	220	1 050	1 347
Zobowiązanie z tytułu gwarancji bankowych	zabezpieczenie gwarancji bankowej prawidłowego wykonania umowy	116		783	301
Zobowiązanie z tytułu gwarancji bankowych	zabezpieczenie gwarancji bankowej zapłaty długu celnego			100	100
Zobowiązanie z tytułu gwarancji bankowej	zabezpieczenie gwarancji bankowej zwrotu zaliczki		180		774
Zobowiązanie z tytułu regwarancji bankowej	zabezpieczenie regwarancji bankowej prawidłowego wykonania kontraktu	40	40	167	172
Zobowiązania warunkowe jednostki dominującej na rzecz jednostek zależnych				4 000	0
Zobowiązanie z tytułu poręczenia	zabezpieczenie spłaty kredytu ZMS			4 000	
Razem		156	220	5 050	1 347

Nota 33. ZOBOWIĄZANIA DŁUGO I KRÓTKOTERMINOWE Z TYTUŁU LEASINGU FINANSOWEGO

Zobowiązania z tytułu umów leasingu finansowego z opcją zakupu

Wyszczególnienie	31.12.2017		31.12.2018	
	Opłaty minimalne	Wartość bieżąca opłat	Opłaty minimalne	Wartość bieżąca opłat
W okresie 1 roku	609	550	807	602
W okresie od 1 do 5 lat	1 035	941	1 198	1 251
Powyżej 5 lat				
Minimalne opłaty leasingowe ogółem	1 644	1 491	2 005	1 853
Przyszły koszt odsetkowy	153	x	152	x
Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych, w tym:	1 491	1 491	1 853	1 853
krótkoterminowe	550	550	602	602
długoterminowe	941	941	1 251	1 251

Przedmioty leasingu finansowego na dzień 31.12.2018 r.

Wyszczególnienie	W odniesieniu do grup aktywów-wartość bilansowa netto zobowiązania				Razem
	Grunty, budynki i budowle	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Pozostałe środki trwałe	
Sprzęt komputerowy		497			497
Środki transportu			1 356		1 356
Wartość zobowiązania z tyt. leasingu finansowego	0	497	1 356	0	1 853

Umowy leasingu finansowego na dzień 31.12.2018 r.

Finansujący	Wartość początkowa	Oznaczenie waluty	Wartość zobowiązań na koniec okresu sprawozdawczego	Warunki przedłużenia umowy lub możliwość zakupu	Ograniczenia wynikające z umowy
PRIMECAR MANAGEMENT S.A. W GDAŃSKU	396	PLN	48	prawo do nabycia przedmiotu leasingu	-
EUROP.FUNDUSZ LEASINGOWY S.A.Z SIEDZIBĄ WE WROCŁAWIU	171	PLN	29	prawo do nabycia przedmiotu leasingu	-
MASTERLEASE SP.Z O.O. W GDAŃSKU	200	PLN	58	prawo do nabycia przedmiotu leasingu	-
VOLKSVAGEN LEASING GMBH Z SIEDZIBĄ W BRUNSZWIKU ODDZIAŁ W WARSZAWIE	1 047	PLN	798	prawo do nabycia przedmiotu leasingu	-
PEKAO LEASING SP. Z O.O.W WARSZAWIE	548	PLN	365	prawo do nabycia przedmiotu leasingu	-
ING LEASE SP. Z O.O. RZESZÓW	130	PLN	212	prawo do nabycia przedmiotu leasingu	-
MLEASING SP Z O.O.Z SIEDZIBĄ W WARSZAWIE	541	PLN	343	prawo do nabycia przedmiotu leasingu	-

Nota 34. ROZLICZENIA MIĘDZYOKRESOWE PRZYCHODÓW

Wyszczególnienie	31.12.2017	31.12.2018
Dotacje	6 487	4 912
- dofinansowanie projektu - POIG 4.4	1 979	1 557
- dofinansowanie projektu - INNOTECH	729	548
- dofinansowanie projektu - POIG 1.4	529	317
- dofinansowanie projektu - POIG 4.5.2	3 063	1 988
- dofinansowanie projektu - POIG 1.4 F	12	8
- dofinansowanie projektu - POIR 2.1	175	482
- dofinansowanie z funduszu prewencyjnego PZU		12
Przychody przyszłych okresów	641	227
'-sprzedaż wyrobów na bazie dostawy wg Incoterms („D”)	639	227
- sprzedaż usług	2	
Rozliczenia międzyokresowe przychodów, w tym:	7 128	5 139
długoterminowe	4 561	3 267
krótkoterminowe	2 567	1 872

Szczegółowy opis do projektów zamieszczono w Nocie nr 43.

Nota 35. REZERWA NA ŚWIADCZENIA PRACOWNICZE (W TYM: EMERYTALNE, RENTOWE I PODOBNE)

	31.12.2017	31.12.2018
Rezerwy na odprawy emerytalne i rentowe	2 111	2 257
Rezerwy na urlopy wypoczynkowe	939	814
Rezerwy na pozostałe świadczenia pracownicze w tym:	3 671	1 153
- nagrody pracownicze	3 490	947
- premia dla Zarządu	171	204
Razem, w tym:	6 721	4 224
- długoterminowe	1 773	1 773
- krótkoterminowe, w tym:	4 948	2 471
nagrody pracownicze		947
dla Zarządu	1 323	204

Spółki w Grupie Kapitałowej wypłacają pracownikom przechodzącym na emerytury kwoty odpraw emerytalnych w wysokości określonej przez Kodeks pracy. W związku z tym Spółki wchodzące w skład Grupy Kapitałowej na podstawie wyceny dokonanej przez profesjonalną firmę aktuarialną tworzą rezerwę na wartość bieżącą zobowiązania z tytułu odpraw emerytalnych. Kwotę tej rezerwy oraz uzgodnienie przedstawiające zmiany stanu w ciągu okresu obrotowego przedstawiono w poniższej tabeli:

Zmiany wartości bieżącej zobowiązania	31.12.2017	31.12.2018
Wartość bieżąca zobowiązania na 1 stycznia	2 053	2 111
Koszty odsetek	57	53
Koszty bieżącego zatrudnienia	87	97
Koszty przeszłego zatrudnienia	0	13
Wyłacone świadczenia	-424	-323
Straty/zyski aktuarialne, w tym:	338	306
<i>ze zmiany założeń finansowych</i>	66	0
<i>ze zmiany założeń demograficznych</i>	23	0
<i>inne</i>	249	306
Wartość bieżąca zobowiązania na koniec	2 111	2 257

Kwota ujęta w bilansie	2 111	2 257
Wartość bieżąca zobowiązania	2 111	2 257
Kwoty ujęte w rachunku zysków i strat	-280	-160
Koszty bieżącego zatrudnienia	87	97
Koszty przeszłego zatrudnienia	0	13
Koszty odsetek	57	53
Wyłacone świadczenia	-424	-323
Straty/zyski z tytułu ograniczeń i rozliczeń		
Kwota ujęta w przychodzie całkowitym (inne)	338	306
Przeszacowania	338	306

Główne założenia przyjęte przez aktuarium dla Spółek w Grupie Kapitałowej, do wyliczenia kwoty zobowiązania z tyt. przewidywanych odpraw emerytalnych i rentowych na dzień bilansowy są następujące:

Główne założenia przyjęte przez aktuarium na dzień bilansowy

w jednostce dominującej

*w jednostce zależnej
(ZM Service Sp. z o.o.)*

Wyszczególnienie	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018
Stopa dyskontowa (%)	3,00%	3,00%	3,00%	-
Prawdopodobieństwo rezygnacji uzależnione od wieku pracowników (%)	5,5%	5,5%	2%-8%	-
Przewidywany nominalny wzrost wynagrodzeń (%)	1%	1%	1%	-

Poza rezerwami na odprawy emerytalno-rentowe Grupa tworzy rezerwy na urlopy i pozostałe świadczenia pracownicze. Rezerwy na pozostałe świadczenia pracownicze obejmują min. rezerwy na nagrody i premie dla Zarządu i pracowników Spółek Grupy oraz rezerwy z tyt. realizacji programu motywacyjnego oparte o parametry stanowiące pomiar realizacji zadań indywidualnych. W przypadku realizacji zadań przez pracowników Spółek dokonuje wypłaty świadczeń pracowniczych, natomiast w przypadku braku ich realizacji rezerwa podlega rozwiązaniu (bez wykorzystania).

Zmiana stanu rezerw

	Rezerwy na odprawy emerytalne i rentowe	Rezerwy na urlopy wypoczynkowe	Rezerwy na pozostałe świadczenia pracownicze
Stan na 01.01.2017	2 053	748	2 368
Utworzenie rezerwy	482	794	6 144
Koszty wypłaconych świadczeń	424		4 630
Rozwiązanie rezerwy		603	211
Stan na 31.12.2017, w tym:	2 111	939	3 671
- długoterminowe	1 773		
- krótkoterminowe	338	939	3 671
Stan na 01.01.2018	2 111	939	3 671
- korekty połączeniowe w związku z przejściem spółki zależnej	-386	-181	-11
Stan na 01.01.2018 (po połączeniu)	1 725	758	3 660
Utworzenie rezerwy	855	814	1 153
Koszty wypłaconych świadczeń	323		3 043
Rozwiązanie rezerwy		758	617
Stan na 31.12.2018, w tym:	2 257	814	1 153
- długoterminowe	1 753		
- krótkoterminowe	504	814	1 153

Odprawy emerytalne	31.12.2017	31.12.2018
Saldo początkowe zobowiązania netto	2 053	2 111
Koszty, jak wyżej	58	146
Zwiększenie zobowiązań w związku z przejściem Spółki		386
Saldo końcowe zobowiązania netto	2 111	2 643

Nota 36. POZOSTAŁE REZERWY

	31.12.2017	31.12.2018
Rezerwa na naprawy gwarancyjne oraz zwroty	1 385	1 348
Rezerwa na zobowiązania celno-podatkowe	147	
Rezerwa na prowizję od sprzedanych wyrobów	1 127	1 470
Rezerwa na koszty bieżącego okresu	1 347	410
Rezerwa na usługi obce	4	
Rezerwa na usługi transportowe	767	404
Rezerwa na koszty zużycia energii i gazu		1 293
Razem, w tym:	4 777	4 925
- długoterminowe		
- krótkoterminowe	4 777	4 925

Zmiana stanu pozostałych rezerw

Wyszczególnienie	Rezerwy na naprawy gwarancyjne oraz zwroty	Rezerwa na prowizję od sprzedanych wyrobów	Rezerwa na przew. należności celno-podatkowe	Rezerwa na usługi transportowe	Inne rezerwy	Ogółem
Stan na 01.01.2017	872	1 033	284	513	1 680	4 382
Utworzone w ciągu roku obrotowego	800	993		767	1 350	3 910
Wykorzystane	287	899	137	513	1 679	3 515
Rozwiązane						0
Korekta z tytułu różnic kursowych						0
Korekta stopy dyskontowej						0
Stan na 31.12.2017, w tym:	1 385	1 127	147	767	1 351	4 777
- długoterminowe						
- krótkoterminowe	1 385	1 127	147	767	1 351	4 777
Stan na 01.01.2018	1 385	1 127	147	767	1 351	4 777
Utworzone w ciągu roku obrotowego	120	1 470		404	1 703	3 697
Wykorzystane	157	1 127	147	767	1 351	3 549
Rozwiązane						0
Korekta z tytułu różnic kursowych						0
Korekta stopy dyskontowej						0
Stan na 31.12.2018, w tym:	1 348	1 470	0	404	1 703	4 925
- długoterminowe						
- krótkoterminowe	1 348	1 470	0	404	1 703	4 925

Rezerwa na naprawy gwarancyjne oraz pozostałe rezerwy

Na Spółkach w Grupie jako przedsiębiorcach ciąży obowiązek dokonania świadczeń z tytułu rękojmi oraz gwarancji związanych z usunięciem wad, naprawą towaru lub jego wymianą na nowy, wolny od wad. W związku z tym kierując się zasadą ostrożności, Grupa uwzględnia ten fakt w swoich księgach rachunkowych poprzez tworzenie rezerwy na koszty przewidywanych napraw gwarancyjnych oraz zwrotów produktów.

Szacunek rezerwy na naprawy gwarancyjne ustalany jest w oparciu o wskaźnik, który uwzględnia min.:

- wartość kontraktów zawartych ogółem,
- maksymalny wymiar gwarancji zawarty w kontraktach ogółem,
- długości okresu gwarancji,
- dodatkowe zapisy kontraktowe rozszerzające zakres gwarancji,
- faktycznie poniesione koszty zgłoszonych i uznanych reklamacji/napraw gwarancyjnych w okresie ostatnich 2-3 lat.

Tak ustalony wskaźnik przeliczony przez przychody ze sprzedaży wg planu na rok bieżący wskazuje optymalny poziom rezerwy na naprawy gwarancyjne.

Przewiduje się, że część tych kosztów może zostać poniesiona w następnym roku obrotowym, a ich całość w ciągu 2-3 lat od dnia bilansowego - w przypadku nie wywiązania się z warunków gwarancyjnych.

Grupa tworzy również rezerwy na przyszłe koszty bezpośrednio związane z realizowaną sprzedażą produktów. Podstawą do tworzenia tych rezerw, na które składają się min. rezerwy na prowizję z tyt. pośrednictwa w sprzedaży, ubezpieczenie kontraktów sprzedażowych, koszty serwisu i nadzoru u odbiorców oraz pozostałe usługi obce - są podpisane przez Spółki kontrakty/umowy, które zawierają warunki realizacji usług ściśle powiązanych z realizowaną sprzedażą. Przewiduje się, że większość tych kosztów zostanie poniesiona w bieżącym i następnym roku obrotowym.

Wystąpienie wypełnienia obowiązku naprawy daje podstawę do wykorzystania rezerwy do wysokości kosztu danego zgłoszenia reklamacyjnego. Konsekwencją jest proporcjonalne w kolejnych okresach tworzenie rezerw celem utrzymania poziomu przyjętej wartości.

Inne rezerwy

W omawianym okresie sprawozdawczym nie wystąpiły nowe istotne tytuły rezerw w porównaniu do roku poprzedniego, które wymagałyby odrębnego ujawnienia.

Nota 37. CELE I ZASADY ZARZĄDZANIA RYZYKIEM FINANSOWYM

Grupa narażona jest na wiele rodzajów ryzyka związanych z instrumentami finansowymi. Do głównych instrumentów, z których korzysta Grupa należą kredyty bankowe, umowy leasingu finansowego z opcją zakupu, środki pieniężne i lokaty krótkoterminowe, akcje własne i obce oraz obligacje. Nadrzędnymi celami korzystania z tych instrumentów jest:

- pozyskanie środków na bieżącą działalność Grupy
- sfinansowanie modernizacji majątku i inwestycji badawczo-rozwojowych.

Grupa posiada też inne instrumenty finansowe, takie jak należności i zobowiązania z tytułu dostaw i usług, które powstają bezpośrednio w toku prowadzonej przez nią działalności gospodarczej. Ponadto Grupa zawiera transakcje z udziałem instrumentów pochodnych, przede wszystkim walutowe kontrakty terminowe typu forward oraz transakcje zabezpieczające przed ryzykiem stóp procentowych (IRS). Celem tych transakcji jest odpowiednio:

- zarządzanie ryzykiem walutowym powstającym w toku działalności gospodarczej oraz wynikającym z używanych przez nią źródeł finansowania,
- zarządzanie ryzykiem zmiany stóp procentowych.

Grupa nie zawiera transakcji na rynkach finansowych w celach spekulacyjnych – od strony ekonomicznej zawarte transakcje mają charakter zabezpieczający przed określonym ryzykiem.

Główne rodzaje ryzyka wynikającego z instrumentów finansowych Grupy obejmują ryzyko stopy procentowej, ryzyko walutowe, ryzyko kredytowe oraz związane z płynnością. Są one na bieżąco monitorowane i w zależności od sytuacji podejmowane są adekwatne decyzje w zakresie postępowania z nimi.

Z uwagi na to, że wszystkie wymienione wyżej ryzyka dotyczą jednostki dominującej, dlatego zamieszczone poniżej opis, sposoby zarządzania każdym z tych rodzajów ryzyka i analiza wrażliwości oparte są na danych Spółki Zakłady Magnezytowe „ROPCZYCE” S.A. jako podmiotu kluczowego. W spółce zależnej ZM Nieruchomości Sp. z o.o. ryzyko walutowe w ogóle nie występuje, zaś ekspozycja na pozostałe ryzyka finansowe jest znikoma.

Ryzyko stopy procentowej

Nieprzewidywalność poziomu stóp procentowych w przyszłości powoduje ryzyko niekorzystnej zmiany wyniku finansowego poprzez swój negatywny wpływ na przychody i koszty finansowe. Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej koncentruje się na zminimalizowaniu wahań przepływów odsetkowych z tytułu aktywów oraz zobowiązań finansowych oprocentowanych zmienną stopą procentową. Charakter ekspozycji Spółki na ryzyko zmiany stóp procentowych implikuje, że wraz ze wzrostem/spadkiem bazowych stóp procentowych wynik finansowy Spółki pogarsza się/poprawia się.

Narażenie na ryzyko wywołane zmianami stóp procentowych dotyczy przede wszystkim zobowiązań finansowych Spółki, w znacznie mniejszym stopniu należności.

Spółka posiłkuje się finansowaniem zewnętrznym w postaci: kredytów złotych, walutowych, factoringu, leasingu oraz w drodze emisji obligacji.

Spółka korzysta zarówno z finansowania o oprocentowaniu stałym, jak i zmiennym. Kredyty bankowe (również te długoterminowe) mają oprocentowanie zmienne, oparte o stopy % depozytów złotych bądź walutowych oraz stałą marżę banku w okresie obowiązywania umowy, oprocentowanie stałe stosowane jest w części zawartych umów leasingowych.

Celem ograniczenia wpływu ryzyka stóp procentowych na wyniki finansowe Spółki:

1. w dniu 22 października 2013 r. została zawarta transakcja zamiany stóp procentowych IRS na okres do 2018-10-31 z forward startem od 2014-11-01. Kwota nominalna transakcji to 30 000 000 PLN a wysokość stałej stopy procentowej to 3,97%. Zabezpieczała ona ok 40% nominalu kredytów generujących ryzyko stóp procentowych, których oprocentowanie oparte jest o zmienną stopę procentową WIBOR – transakcja wygasła 31 października 2018 r.
2. w dniach 4 lipca i 14 sierpnia 2014 r zostały zawarte transakcje IRS w walucie EUR i w nominalach 500 000 EUR na okres do 2019-05-19 – wysokości stałej stopy procentowej to odpowiednio 0,890% (forward start od 2015-

- 07-01) i 0,730% (forward start od 2015-08-14). Zabezpieczają one 25% nominału obligacji generujących ryzyko stopy procentowej, opartej o zmienną stopę EURIBOR,
3. w dniach 26 października i 16 listopada 2015 r zostały zawarte transakcje IRS w walucie EUR i w nominałach 500 000 EUR na okres do 2019-05-19 – wysokości stałej stopy procentowej to odpowiednio 0,280% (forward start od 2016-10-26) i 0,190% (forward start od 2016-11-15). Zabezpieczają one kolejne 25% nominału obligacji generujących ryzyko stopy procentowej, opartej o zmienną stopę EURIBOR.
  4. w dniach 22 stycznia i 2 lutego 2016 r zostały zawarte transakcje IRS w walucie EUR i w nominałach 250 000 EUR na okres do 2019-05-19 – wysokości stałej stopy procentowej to odpowiednio 0,09% (forward start od 2017-01-21) i 0,06% (forward start od 2017-02-01). Zabezpieczają one kolejne 12,5% nominału obligacji generujących ryzyko stopy procentowej, opartej o zmienną stopę EURIBOR.
  5. w dniu 29 lutego 2016 r została zawarta transakcja IRS w walucie EUR i w nominale 250 000 EUR na okres do 2019-05-19 – wysokość stałej stopy procentowej to 0,01% (forward start od 2017-02-28). Zabezpiecza ona kolejne 6,25% nominału obligacji generujących ryzyko stopy procentowej, opartej o zmienną stopę EURIBOR.

Na dzień 31.12.2018 r. wartość godziwa zawartych transakcji zamiany stóp procentowych jest oszacowana na kwotę łącznie: -39 tys. zł (strata) wg modelu wyceny zastosowanej przez banki, w których te transakcje zawarto.

Ryzyko stopy procentowej – wrażliwość na zmiany

W Spółce występuje ryzyko stopy procentowej głównie w związku z korzystaniem z kredytów bankowych i leasingów w PLN, których oprocentowanie jest oprocentowaniem zmiennym – opartym o WIBOR 1M lub WIBOR 3M i stałą w okresie kredytowania marżę banków kredytujących.

Poniższa tabela przedstawia wrażliwość wyniku finansowego Spółki na racjonalnie możliwe zmiany stóp procentowych przy założeniu niezmienności innych czynników.

W celu przeprowadzenia analizy wrażliwości na zmianę stóp procentowych na dzień 31.12.2018r., przyjęto założenie, że zmiana poziomu stóp procentowych może wynosić +/- 1 punkt procentowy (na podstawie danych historycznych).

Wyliczenie dotyczące kredytów i leasingów

Tytuł	Wartość obliczona dla celów analizy (w tys. PLN/ w p.p.) 31.12.2017r	Wartość obliczona dla celów analizy (w tys. PLN/ w p.p.) 31.12.2018r
Stan zobowiązań z tyt. kredytów i leasingów	57 885	86 334
Szacowana zmiana stóp procentowych	+/- 1 p.p.	+/- 1 p.p.
Wzrost/spadek kosztów finansowych spowodowany wzrostem/spadkiem stóp procentowych = wpływ na wynik brutto okresu	579	863
Podatek dochodowy	110	164
RAZEM wpływ na wynik netto okresu	469	699
RAZEM wpływ na kapitał własny	469	699

Łączne koszty finansowe związane z korzystaniem z kredytów, leasingów i pożyczek oraz odsetek dotyczących dłużnych wartościowych instrumentów finansowych w 2018 roku wyniosły 2 968 tys. zł.

Gdyby w trakcie 2018 roku poziom stóp procentowych w Polsce był wyższy lub niższy od obowiązującego o 1 punkt procentowy wówczas wynik netto Spółki byłby wyższy lub niższy o 795 tys. zł z tytułu wyższych lub niższych odsetek od zaciągniętych kredytów bankowych i leasingu.

Jednocześnie z uwagi na posiadane transakcje IRS wrażliwość na zmiany stóp procentowych (30 mln PLN do dnia 31.10.2018r) została znacznie zredukowana - o blisko 35% do 456 tys zł (wynik netto okresu) w przypadku szacowanej zmiany stopy procentowej o 1%.

Wyliczenie dotyczące obligacji

Tytuł	Wycena bilansowa na dzień (w tys. PLN/ w p.p.) 31.12.2017r	Wycena bilansowa na dzień (w tys. PLN/ w p.p.) 31.12.2018r
Stan zobowiązań z tyt. i obligacji - 4 mln EUR	16 657	17 200
Szacowana zmiana stóp procentowych	+/- 1 p.p.	+/- 1 p.p.
Wzrost/spadek kosztów finansowych spowodowany wzrostem/spadkiem stóp procentowych = wpływ na wynik brutto okresu	167	172
Podatek dochodowy	32	33
RAZEM wpływ na wynik netto okresu	135	139
RAZEM wpływ na kapitał własny	135	139

Gdyby w trakcie 2018 roku poziom stóp procentowych w UE był wyższy lub niższy od obowiązującego o 1 punkt procentowy wówczas wynik netto Spółki byłby wyższy lub niższy o 139 tys. zł z tytułu wyższych lub niższych odsetek od wyemitowanych obligacji.

Jednocześnie z uwagi na posiadane transakcje IRS wrażliwość na zmiany stóp procentowych (2,75 mln EUR) została znacznie zredukowana - o blisko 69% do 44tys zł (wynik netto okresu) w przypadku szacowanej zmiany stopy procentowej o 1%).

Ryzyko walutowe

Spółka narażona jest na ryzyko walutowe z tytułu zawieranych transakcji kupna materiałów (w mniejszym zakresie usług) oraz sprzedaży wyrobów i usług oraz obligacji. Ryzyko takie powstaje w wyniku dokonywania przez jednostkę transakcji w walutach innych niż ich waluta wyceny. Ponad 90% zawartych przez Spółkę transakcji sprzedaży wyrażonych jest w walutach innych niż waluta sprawozdawcza (lub powiązana jest z kursem waluty innej niż sprawozdawcza –sprzedaż denominowana wg kursu waluty innej niż PLN). Analogicznie ok 50% kosztów wyrażonych jest w walutach innych niż sprawozdawcza.

W przypadku przepływów walutowych inkasowanych i wydatkowanych w walutach obcych mamy do czynienia zarówno z ryzykiem transakcyjnym jak i przeliczeniowym (stosowanie terminów odroczonej płatności w stosunku do daty dostawy/faktury). W przypadku przepływów denominowanych w walutach obcych i inkasowanych/wydatkowanych w PLN występujące ryzyko zależy od przyjmowanej daty przeliczenia na złoty i o ile jest to data wystawienia faktury i wysyłki, pozostaje wyłącznie ryzyko ekonomiczne.

Ryzyko walutowe –wrażliwość na zmiany (jednostka dominująca)

Na potrzeby analizy wrażliwości na zmiany kursów walut na dzień 31.12.2018r skorzystano z tabeli kursów nr 252/A/NBP/2018 z dnia 31.12.2018 (Kurs EUR/PLN 4,3000 i USD/PLN 3,7597)

Wyliczenie na 31.12.2018 r.:

Pozycja wg walut	Stan na 31.12.2018 w walucie (w tys.)	Wycena bilansowa na 31.12.2018 (w tys. PLN)	Szacowana zmiana kursu walut (w %)	Skutki zmiany kursów walut w poszcz. pozycjach (w tys. PLN)
Należności handlowe				
EUR	10 682	45 933	+/-1%	459
USD	5 533	20 803	+/-1%	208
Pozostałe należności				
EUR	3	13	+/-1%	0
USD	502	1 887	+/-1%	19
Zobowiązania -OBLIGACJE				
EUR	4 000	17 200	+/-1%	172
Zobowiązania z tyt. kredytu i pożyczki -				
EUR	0	0	+/-1%	0
Zobowiązania handlowe				
EUR	4 084	17 560	+/-1%	176
USD	3 546	13 333	+/-1%	133
Pozostałe zobowiązania				
EUR	113	484	+/-1%	5
USD	50	190	+/-1%	2
Środki pieniężne i lokaty				
EUR	4 133	17 770	+/-1%	178
USD	1 543	5 802	+/-1%	58
RAZEM wpływ na wynik brutto okresu				434
Podatek dochodowy				82
RAZEM wpływ na wynik netto okresu				352
RAZEM wpływ na kapitał własny				352

Gdyby na dzień 31.12.2018 r. kurs głównych walut dla Spółki tj. EUR, USD i pozostałych walut (pomimo ich znikomego udziału) był wyższy lub niższy o 1%, wówczas wynik netto byłby wyższy lub niższy o 352 tys. zł - w wyniku ujemnych lub dodatnich różnic kursowych wynikających z przeliczenia należności, środków pieniężnych zgromadzonych na rachunkach bankowych, zobowiązań handlowych i zobowiązań z tytułu faktoringu.

Spółka okresowo notuje wysokie stany środków pieniężnych, środki pieniężne w PLN zmniejszają zadłużenie kredytów bieżących, środki w Euro nie są lokowane z uwagi na „0-” oprocentowanie, a środki w USD są lokowane na krótkie okresy.

W celu ograniczenia ryzyka wahań kursów walutowych, w rozliczeniach walutowych związanych ze sprzedażą eksportową i zakupami z importu, w Spółce w dużej mierze wykorzystuje się naturalny hedging, zmierzający do równoważenia przepływów walutowych – w Spółce mamy do czynienia z sytuacją, gdzie kwoty zakupu i sprzedaży w USD (lub powiązane z USD) na ogół równoważą się. Realizowana w Spółce Polityka Zarządzania Ryzykiem w czasie krótkoterminowej i dającej się ustalić nierównowagi w przepływach walutowych zezwala na wykorzystywanie walutowych instrumentów pochodne do zabezpieczania w przyszłych przepływach pieniężnych. Spółka jest stroną walutowych kontraktów typu forward. Nabyte instrumenty są denominowane w walutach EUR.

Spółka każdorazowo negocjuje warunki zawieranych pochodnych instrumentów pochodnych zabezpieczających z bankiem w taki sposób, by odpowiadały one warunkom zabezpieczanej pozycji (w zakresie wolumenu ekspozycji oraz przewidywanych terminów zapadalności) i zapewniały dzięki temu maksymalną skuteczność zabezpieczenia.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku Spółka zabezpieczyła część transakcji sprzedaży i kupna w walucie lub denominowanych wg kursu walut obcych z tytułu, których na dzień bilansowy istniały uprawdopodobnione przyszłe należności i zobowiązania dla 2018 roku.

Poniżej specyfikacja otwartych pozycji walutowych przez Spółkę na 31.12.2018r. – wg Banków:

Waluta: EUR/PLN						
ING	EUR	SPRZEDAŻ-FORWARD	250 000	4,3452	2018-05-02	2019-01-31
BGK	EUR	SPRZEDAŻ-FORWARD	250 000	4,3545	2018-05-09	2019-01-31
Pekao	EUR	SPRZEDAŻ-FORWARD	250 000	4,3780	2018-05-30	2019-01-31
		Miesiąc: 2019.01	750 000	4,3592		
ING	EUR	SPRZEDAŻ-FORWARD	250 000	4,3521	2018-05-02	2019-02-28
BGK	EUR	SPRZEDAŻ-FORWARD	250 000	4,3610	2018-05-09	2019-02-28
ING	EUR	SPRZEDAŻ-FORWARD	250 000	4,3821	2018-05-23	2019-02-28
Pekao	EUR	SPRZEDAŻ-FORWARD	250 000	4,3850	2018-05-30	2019-02-28
		Miesiąc: 2019.02	1 000 000	4,3701		
ING	EUR	SPRZEDAŻ-FORWARD	250 000	4,3600	2018-05-02	2019-03-29
BGK	EUR	SPRZEDAŻ-FORWARD	250 000	4,3680	2018-05-09	2019-03-29
ING	EUR	SPRZEDAŻ-FORWARD	250 000	4,3893	2018-05-23	2019-03-29
Pekao	EUR	SPRZEDAŻ-FORWARD	250 000	4,3920	2018-05-30	2019-03-29
		Miesiąc: 2019.03	1 000 000	4,3773		
BGK	EUR	SPRZEDAŻ-FORWARD	250 000	4,3820	2018-05-18	2019-04-30
ING	EUR	SPRZEDAŻ-FORWARD	250 000	4,3979	2018-05-23	2019-04-30
Pekao	EUR	SPRZEDAŻ-FORWARD	250 000	4,3990	2018-05-30	2019-04-30
ING	EUR	SPRZEDAŻ-FORWARD	250 000	4,4484	2018-06-29	2019-04-30
ING	EUR	SPRZEDAŻ-FORWARD	250 000	4,4650	2018-07-02	2019-04-30
		Miesiąc: 2019.04	1 250 000	4,4185		
BGK	EUR	SPRZEDAŻ-FORWARD	250 000	4,3911	2018-05-18	2019-05-31
Pekao	EUR	SPRZEDAŻ-FORWARD	500 000	4,4164	2018-06-22	2019-05-31
ING	EUR	SPRZEDAŻ-FORWARD	250 000	4,4393	2018-06-28	2019-05-31
BGK	EUR	SPRZEDAŻ-FORWARD	250 000	4,4670	2018-07-02	2019-05-30
		Miesiąc: 2019.05	1 250 000	4,4260		
Pekao	EUR	SPRZEDAŻ-FORWARD	500 000	4,4211	2018-06-22	2019-06-19
BGK	EUR	SPRZEDAŻ-FORWARD	250 000	4,3978	2018-05-18	2019-06-28
ING	EUR	SPRZEDAŻ-FORWARD	250 000	4,4469	2018-06-29	2019-06-28
ING	EUR	SPRZEDAŻ-FORWARD	250 000	4,4733	2018-07-02	2019-06-28
		Miesiąc: 2019.06	1 250 000	4,4320		
ING	EUR	SPRZEDAŻ-FORWARD	250 000	4,4651	2018-06-29	2019-07-03
BGK	EUR	SPRZEDAŻ-FORWARD	250 000	4,4067	2018-05-18	2019-07-31
BGK	EUR	SPRZEDAŻ-FORWARD	500 000	4,4395	2018-06-25	2019-07-31
BGK	EUR	SPRZEDAŻ-FORWARD	250 000	4,4990	2018-07-03	2019-07-31
		Miesiąc: 2019.07	1 250 000	4,4500		
BGK	EUR	SPRZEDAŻ-FORWARD	500 000	4,4490	2018-06-25	2019-08-30
BGK	EUR	SPRZEDAŻ-FORWARD	250 000	4,4770	2018-06-28	2019-08-30
BGK	EUR	SPRZEDAŻ-FORWARD	250 000	4,4990	2018-07-02	2019-08-30
BGK	EUR	SPRZEDAŻ-FORWARD	250 000	4,5070	2018-07-03	2019-08-30
		Miesiąc: 2019.08	1 250 000	4,4762		
BGK	EUR	SPRZEDAŻ-FORWARD	250 000	4,4820	2018-06-28	2019-09-30
		Miesiąc: 2019.09	250 000	4,4820		
		EUR 2019	9 250 000	4,4206		

Na dzień 31.12.2018r. wartość godziwa zawartych walutowych transakcji terminowych w łącznym wolumenie 9 250 tys. EUR jest oszacowana na kwotę łącznie: **753 tys. zł** (zysk) wg modelu wyceny zastosowanej przez banki, w których te transakcje zawarto.

Poniżej zamieszczono analizę wrażliwości na zmiany poziomu kursów walut w odniesieniu do ekspozycji walutowej Spółki w zakresie otwartej pozycji walutowej. Dla potrzeb analizy przyjęto poglądowo założenie, że wzrost/spadek kursów wyniesie 1%, pomimo że rzeczywisty zakres wahań kursów w ciągu roku był większy.

- *wzrostu kursu na poziomie 1% w stosunku do kursu średniego NBP na 31.12.2018 r., który wyniósł: kurs EUR/PLN 4,3000 Tabela 252/A/NBP/2018 z dnia 31.12.2018 tj. przy założeniu następujących poziomów:*
 ⇒ kurs EUR/PLN = 4,3430

Wyliczenie na 31.12.2018 r. /wzrost kursów/:

Ekspozycja walutowa w zakresie otwartych transakcji terminowych	Wolumen na 31.12.2018 w walucie (w tys.)	Wycena bilansowa na 31.12.2018 (w tys. PLN)	Szacowana zmiana kursu walut (w %)	Skutki zmiany kursów walut w poszcz. pozycjach (w tys. PLN)
Forwardy				
□ EUR	9 250	753	+1%	+398
RAZEM wpływ na wynik brutto okresu				+398
Podatek dochodowy				76
RAZEM wpływ na wynik netto okresu				322
RAZEM wpływ na kapitał własny				322

- *spadku kursu na poziomie 1% w stosunku do kursu średniego NBP na 31.12.2018 r., który wyniósł: kurs EUR/PLN 4,3000 Tabela 252/A/NBP/2018 z dnia 31.12.2018 tj. przy założeniu następujących poziomów:*
 ⇒ kurs EUR/PLN = 4,2570

Wyliczenie na 31.12.2018r. /spadek kursów/:

Ekspozycja walutowa w zakresie otwartych transakcji terminowych	Wolumen na 31.12.2018 w walucie (w tys.)	Wycena bilansowa na 31.12.2018 (w tys. PLN)	Szacowana zmiana kursu walut (w %)	Skutki zmiany kursów walut w poszcz. Pozycjach (w tys. PLN)
Forwardy				
□ EUR	9 250	753	-1%	-398
RAZEM wpływ na wynik brutto okresu				-398
Podatek dochodowy				76
RAZEM wpływ na wynik netto okresu				- 322
RAZEM wpływ na kapitał własny				-322

W wyniku zmiany kursu o 1% wynik netto okresu pogarsza/poprawia się o 322 tys PLN.

Ryzyko kredytowe

Jest to ryzyko straty z powodu niespłacania zobowiązań klientów bądź zdarzenia polegające na pogorszeniu sytuacji finansowej odbiorców, co prowadzi do zaprzestania obsługi wierzytelności.

Podstawowym elementem zarządzania ryzykiem kredytowym jest dążenie do zawierania transakcji z kontrahentami o potwierdzonej wiarygodności. Potencjalni odbiorcy poddawani są przez Spółkę weryfikacji i ocenie zdolności kredytowej przed przydzieleniem im wewnętrznego limitu kupieckiego. Spółka zawiera transakcje wyłącznie z renomowanymi firmami podnoszącymi bezpieczeństwo transakcji o dobrej zdolności kredytowej. Ponadto, dzięki aktywnemu monitorowaniu stanów należności, narażenie Spółki na ryzyko kredytowe związane z tymi aktywami nie jest znaczne. Dodatkowo Spółka ubezpiecza część należności oraz korzysta z bankowych instrumentów finansowania handlu (akredytywy, inkasa, gwarancje) podnoszących bezpieczeństwo transakcji.

W odniesieniu do należności i innych aktywów finansowych Spółki, takich jak środki pieniężne i ich ekwiwalenty oraz niektóre instrumenty pochodne, ryzyko kredytowe Spółki powstaje w wyniku niemożności dokonania zapłaty przez drugą stronę umowy, a maksymalna ekspozycja na to ryzyko ujawniona została w notach 18 i 19.

W 2018 roku Grupa nie prowadziła negocjacji oraz nie dokonała ustaleń, które skutkowałyby znaczącym wzrostem ryzyka kredytowego, w wyniku których istotnym zmianom uległyby terminy płatności oraz w inny sposób zmodyfikowane byłyby oczekiwane przepływy z posiadanych należności z tytułu dostaw i usług oraz aktywów z tytułu umowy. W Spółce nie występują istotne koncentracje ryzyka.

Ryzyko związane z płynnością

Ryzyko płynności jest to zagrożenie przedsiębiorstwa utratą zdolności do realizacji bieżących zobowiązań płatniczych. Spółka monitoruje ryzyko braku funduszy przy pomocy narzędzia okresowego planowania płynności.

Plan płynności finansowej uwzględnia terminy wymagalności/zapadalności zarówno inwestycji jak i aktywów finansowych (np. konta należności, pozostałych aktywów finansowych) oraz prognozowane przepływy pieniężne z działalności operacyjnej, umożliwia podjęcie działań zmierzających do dopasowania terminów przyszłych wpływów i wydatków. Jego podstawą jest dokładna i rzetelna rachunkowość uwzględniająca wszystkie wpływy i wydatki, ich wielkość oraz terminy płatności.

Celem Spółki jest utrzymanie równowagi pomiędzy ciągłością a elastycznością finansowania, poprzez korzystanie z rozmaitych źródeł finansowania, takich jak kredyty w rachunku bieżącym, kredyty bankowe, faktoring, umowy leasingu finansowego oraz umowy dzierżawy z opcją zakupu.

31.12.2018		Zobowiązania wymagalne w okresie				
Struktura wiekowa zobowiązań finansowych	Suma zobowiązań	do 30 dni	od 31 do 90 dni	od 91 do 180 dni	od 181 do 360 dni	powyżej 361 (patrz nota poniżej)
Kredyty bankowe faktoring	86 841	1 080	2 142	3 206	6 360	74 053
Pozostałe zobowiązania-wyemitowane obligacje	17 424			17 424		0
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	1 978	72	142	210	384	1 170
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania (bez zobowiązań budżetowych)	45 594	31 115	14 479			0
Pozostałe zobowiązania - instrumenty finansowe	38	8	15	15		0
Razem	151 875	32 275	16 778	20 855	6 744	75 223
Zobowiązania wymagalne powyżej 361 dni	1-2 lat	2-3 lat	3-4 lat	4-5 lat	>5 lat	Ogółem
Kredyty bankowe i faktoring	33 813	36 178	4 062			74 053
Pozostałe zobowiązania-wyemitowane obligacje						0
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	651	386	131	2		1 170
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania (bez zobowiązań budżetowych)						0
Pozostałe zobowiązania - instrumenty finansowe						0
Razem	34 464	36 564	4 193	2	0	75 223

Grupa nie stosuje rachunkowości zabezpieczeń.

Nota 38. INFORMACJA O INSTRUMENTACH FINANSOWYCH

Wartości godziwe poszczególnych klas instrumentów finansowych

Wartość godziwą instrumentów finansowych, dla których nie istnieje aktywny rynek wycenia się wykorzystując odpowiednie własne techniki wyceny oraz metody stosowane przez właściwe instytucje finansowe (Banki).

Przy wyborze odpowiednich metod i założeń Grupa kieruje się profesjonalnym osądem.

Do głównych instrumentów finansowych, które występują w Grupie na 31.12.2018 r. należą:

- 1) instrumenty pochodne, tj. terminowe transakcje walutowe typu forward oraz transakcje IRS,
- 2) należności tj. należności z tyt. dostaw i usług i pozostałe należności,
- 3) długoterminowe aktywa finansowe tj. udziały i akcje w jednostkach pozostałych (innych niż podporządkowane),
- 4) zobowiązania finansowe, tj. zobowiązania z tyt. kredytów bankowych, zobowiązania z tyt. dostaw i usług i pozostałe zobowiązania.

Pozycje długoterminowych aktywów i zobowiązań finansowych zaklasyfikowanych do instrumentów finansowych (innych niż instrumenty pochodne) wyceniane są na dzień bilansowy metodą zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej lub metodą dyskonta do wartości godziwej.

Pochodne instrumenty finansowe otwarte na dzień bilansowy wyceniane są w wartości godziwej w oparciu o profesjonalne metody wyceny stosowane przez Banki, w których zawarto takie transakcje.

Poniższa tabela przedstawia porównanie wartości bilansowych i wartości godziwych wszystkich instrumentów finansowych Grupy, w podziale na poszczególne klasy i kategorie aktywów i zobowiązań.

Wartości godziwe poszczególnych kategorii instrumentów finansowych

AKTYWA FINANSOWE	Wartość bilansowa		Wartość godziwa		Kategoria instrumentów finansowych wg stanu na 31.12.2017	Kategoria instrumentów finansowych wg stanu na 31.12.2018
	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018		
Udziały i akcje, w tym:	38 004	779	38 004	779	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy
- udziały i akcje długoterminowe (inne, niż udziały i akcje w jednostkach podporządkowanych)	38 004	779	38 004	779		
- udziały i akcje krótkoterminowe ((inne, niż udziały i akcje w jednostkach podporządkowanych)						
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności (bez należności budżetowych), w tym:	72 193	89 647	72 193	89 647	Pożyczki udzielone i należności własne	Aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie
- należności długoterminowe						
- należności krótkoterminowe	72 193	89 647	72 193	89 647		
Pożyczki udzielone, w tym:	4 821	0	4 821	0	Pożyczki udzielone i należności własne	Aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie
- pożyczki długoterminowe	4 203		4 203			
- pożyczki krótkoterminowe	618		618			
Pozostałe aktywa finansowe, w tym:	541	753	541	753	Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy
- pochodne instrumenty finansowe krótkoterminowe	541	753	541	753		
- pochodne instrumenty finansowe długoterminowe						
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	5 299	23 630	5 299	23 630	Pożyczki udzielone i należności własne	Aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie

ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE	Wartość bilansowa		Wartość godziwa		Kategoria instrumentów finansowych	Kategoria instrumentów finansowych wg stanu na 31.12.2018
	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018		
Kredyty bankowe i pożyczki	58 028	84 510	58 028	84 510	Zobowiązania finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	Zobowiązania finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie
- kredyty bankowe i pożyczki długoterminowe	30 348	44 635	30 348	44 635		
- kredyty bankowe i pożyczki krótkoterminowe	27 680	39 875	27 680	39 875		
Pozostałe zobowiązania, w tym:	16 657	17 200	16 657	17 200	Zobowiązania finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	Zobowiązania finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie
- wyemitowane obligacje - długoterminowe	16 657		16 657			
- wyemitowane obligacje - krótkoterminowe		17 200		17 200		
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania (bez zobowiązań budżetowych), w tym:	39 947	45 607	39 947	45 607	Zobowiązania finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	Zobowiązania finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie
- zobowiązania długoterminowe						
- zobowiązania krótkoterminowe	39 947	45 607	39 947	45 607		
Pochodne instrumenty finansowe, w tym:	644	39	644	39	Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy
- pochodne instrumenty finansowe długoterminowe	21	0	21	0		
- pochodne instrumenty finansowe krótkoterminowe	643	39	643	39		
Inne zobowiązania finansowe - faktoring (bez regresu), w tym:	4 437		4 437		Zobowiązania finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	Zobowiązania finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie
- inne zobowiązania długoterminowe						
- inne zobowiązania krótkoterminowe (faktoring)	4 437	0	4 437	0		

Hierarchia wartości godziwej

Na dzień 31.12.2018 r. Grupa utrzymywała instrumenty finansowe wykazywane w wartości godziwej w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej. Grupa stosuje poniższą hierarchię dla określania i wykazywania wartości godziwej instrumentów finansowych według metody wyceny:

Poziom 1 - ceny notowane (nieskorygowane) na aktywnym rynku dla identycznych aktywów oraz zobowiązań

Poziom 2 - pozostałe metody, dla których pośrednio bądź bezpośrednio są uwzględniane wszystkie czynniki mające istotny wpływ na wykazywaną wartość godziwą

Poziom 3 - metody oparte na czynnikach mających istotny wpływ na wykazywaną wartość godziwą, które nie są oparte na możliwych do zaobserwowania danych rynkowych

Poziom hierarchii wartości godziwej, do którego następuje klasyfikacja wyceny wartości godziwej, ustala się na podstawie danych wejściowych najniższego poziomu, które są istotne dla całości pomiaru wartości godziwej. W tym celu istotność danych wejściowych do wyceny ocenia się poprzez odniesienie do całości wyceny wartości godziwej. Jeżeli przy wycenie wartości godziwej wykorzystuje się obserwowalne dane wejściowe, które wymagają istotnych korekt na podstawie danych nieobserwowalnych, wycena taka ma charakter wyceny zaliczanej do Poziomu 3. Ocena tego, czy określone dane wejściowe przyjęte do wyceny mają istotne znaczenie dla całości wyceny wartości godziwej wymaga osądu uwzględniającego czynniki specyficzne dla danego składnika aktywów lub zobowiązań.

W okresie zakończonym 31.12.2018 r. nie miały miejsce przesunięcia między poziomami 1 i 2 hierarchii wartości godziwej, ani też żaden z instrumentów nie został przesunięty z/ do poziomu 3 hierarchii wartości godziwej.

Kategorie aktywów finansowych	poziom hierarchii wartości godziwej	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży wg stanu na 31.12.2017	Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy wg stanu 31.12.2018
Akcje/ Udziały w spółkach nie notowanych na giełdzie	poziom 3	38 003	778
Akcje spółek notowanych na giełdzie	poziom 1	1	1
Inne aktywa finansowe	poziom 3	-	-
Razem		38 004	779

Kategorie aktywów finansowych - cd	poziom hierarchii wartości godziwej	31.12.2017	31.12.2018
Pozostałe aktywa finansowe - Kontrakty Forward wg wyceny godziwej banków	poziom 2	541	753
Razem		541	753

Kategorie zobowiązań finansowych	poziom hierarchii wartości godziwej	Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy		Zobowiązania finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	
		31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018
Pochodne instrumenty finansowe	poziom 2	664	39		
Inne zobowiązania finansowe - faktoring	poziom 2			4 437	
Razem		664	39	4 437	0

Nota 39. ZARZĄDZANIE KAPITAŁEM

Głównym celem zarządzania kapitałem Grupy jest utrzymanie dobrego ratingu kredytowego i bezpiecznych wskaźników kapitałowych, które wspierałyby działalność operacyjną Grupy i zwiększały wartość dla jej akcjonariuszy.

Spółki w Grupie zarządzają strukturą kapitałową i w wyniku zmian warunków ekonomicznych wprowadzają do niej zmiany. W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2018 roku i 31 grudnia 2017 roku nie wprowadzono żadnych zmian do celów, zasad i procesów obowiązujących w tym obszarze.

Grupa monitoruje stan kapitałów stosując wskaźnik dźwigni, który jest liczony jako stosunek zadłużenia netto do sumy kapitałów powiększonych o zadłużenie netto. Przyjmuje się, że wskaźnik ten powinien mieścić się w przedziale 20% - 40%. Do zadłużenia netto Grupa wlicza oprocentowane kredyty i pożyczki, zobowiązania z tytułu dostaw i usług i inne zobowiązania finansowe, pomniejszone o środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych. Kapitał obejmuje zamienne akcje uprzywilejowane, kapitał własny należny akcjonariuszom jednostki dominującej pomniejszony o kapitały rezerwowe z tytułu niezrealizowanych zysków netto.

Wyszczególnienie	31.12.2017	31.12.2018
Oprocentowane kredyty i pożyczki	58 028	84 510
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	43 706	50 525
Zobowiązania finansowe /instrumenty pochodne/	664	39
Zobowiązania z tytułu leasingu	1 491	1 853
Zobowiązania z tyt. emisji obligacji	16 657	17 200
Pozostałe zobowiązania finansowe	4 437	0
Minus środki pieniężne i ich ekwiwalenty	5 299	23 630
Zadłużenie netto	119 684	130 497
Zamienne akcje uprzywilejowane		
Kapitał własny	293 611	257 490
Kapitały rezerwowe z tytułu niezrealizowanych zysków netto		
Kapitał razem	293 611	257 490
Kapitał i zadłużenie netto	413 295	387 987
Wskaźnik dźwigni	29%	34%

Nota 40. INFORMACJE O PODMIOTACH POWIĄZANYCH

1. Tabela prezentująca wartość transakcji pomiędzy jednostką dominującą i jednostkami zależnymi wchodzącymi w skład Grupy Kapitałowej za bieżący i poprzedni rok obrotowy, oraz wartość transakcji z pozostałymi podmiotami powiązanymi kapitałowo z jednostką dominującą:

Podmiot powiązany	Sprzedaż na rzecz podmiotów powiązanych		Zakupy od podmiotów powiązanych		Należności od podmiotów powiązanych		w tym przeterminowane		Zobowiązania wobec podmiotów powiązanych		w tym przeterminowane	
	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018
Jednostki zależne:												
ZM Service Sp. z o.o.	378	-	11 651	-	-	-	-	-	2 516	-	760	-
ZM Nieruchomości Sp. z o.o.	4	4	987	1 026	18	4	18	-	-	-	-	-
Ropczyce Haicheng Refractory Materials Co.Ltd. (WFOE)	-	-	-	-	-	-	-	-	50 USD	50 USD	-	-
Jednostki powiązane - pozostałe: (akcjonariusze posiadający znaczący pakiet akcji - znaczący akcjonariusze)												
ZM Invest S.A. - jednostka powiązana do 31.12.2017	63 038	-	9 195	-	37 EUR 12 476 PLN	-	230 PLN	-	345 EUR 1 054 PLN	-	51 EUR	-
INTERMINEX Handelsgesellschaft m.b.H.	787 EUR	211 EUR	7 725 EUR 275 USD	9 883 EUR 258 USD	239 EUR 3 528 EUR przedpłata	85 EUR	-	-	846 EUR 38 USD	1 610 EUR 22 USD	17 USD	-
Zarząd podmiotów powiązanych:												
<u>ZM Service Sp. z o.o.</u>												
Krzysztof Miąso - Prezes Zarządu												
<u>ZM Nieruchomości Sp. z o.o.</u>												
Robert Rąpała - Prezes Zarządu												
<u>Ropczyce Haicheng Refractory Materials Co.Ltd. (WFOE)</u>												
Tang Yuan - Dyrektor Zarządzający												
<u>ZM Invest S.A.</u>												
Leon Marciniec - Prezes Zarządu												
Dariusz Załocha - Wiceprezes Zarządu												
Janusz Bira - Wiceprezes Zarządu												
<u>INTERMINEX Handelsgesellschaft m.b.H.</u>												
Grzegorz Ubysz - Dyrektor Zarządzający												

* Spółka Haicheng Ropczyce Refractory Materials Co. Ltd. (WFOE) nie prowadzi działalności gospodarczej i nie podlega konsolidacji.

2. Tabela prezentująca wartość transakcji pomiędzy jednostkami zależnymi wchodzącymi w skład Grupy Kapitałowej, a pozostałymi jednostkami powiązanymi kapitałowo z jednostką dominującą:

Podmiot powiązany	Sprzedaż na rzecz podmiotów powiązanych		Zakupy od podmiotów powiązanych		Należności od podmiotów powiązanych		w tym przeterminowane		Zobowiązania wobec podmiotów powiązanych		w tym przeterminowane	
	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018
Jednostka zależna												
ZM Service Sp. z o.o.	115	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-
Jednostki powiązane kapitałowo- znaczący akcjonariusze:												
ZM Invest S.A.	-	-	115	-	-	-	-	-	3	-	-	-
INTERMINEX Handelsgesellschaft m.b.H.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Pozostałe podmioty powiązane z jednostką dominującą to członkowie organu zarządzającego jednostki dominującej (Zarząd ZMR S.A.) i Rady Nadzorczej ZMR SA, którzy stanowią kluczowy personel kierowniczy. Transakcjami zawartymi przez jednostkę dominującą z kluczowym personelem kierowniczym w 2017 i 2018 roku były:

- 1) wypłaty wynagrodzeń, dla których szczegółowe informacje zawarte zostały w punkcie 15.1. WARTOŚĆ WYNAGRODZEŃ WYPŁACONYCH OSOBOM ZARZĄDZAJĄCYM I NADZORUJĄCYM EMITENTA „SPRAWOZDANIA Z DZIAŁALNOŚCI GRUPY KAPITAŁOWEJ ZM "ROPCZYCE" ZA 2018 ROK”, oraz
- 2) transakcje zakupu usług doradztwa prawnego z Kancelarii Wypychowska i Wspólnicy sk., gdzie wartość zakupionych usług za 2017 rok od ww. Spółki powiązanej osobowo wyniósł 374 tys. zł (netto), a odpowiednio za 2018 rok 438 tys. zł (netto),
- 3) transakcje zakupu usług doradztwa prawnego z Kancelarii prawno-podatkowej Natalia Duszkiewicz - wartość zakupionych usług za 2018 rok kw. 7 tys. zł (netto)

Warunki transakcji z podmiotami powiązanymi

Transakcje z podmiotami powiązanymi zawierane przez jednostkę dominującą i jednostki od niej zależne są zawierane na warunkach rynkowych, a ich charakter i warunki wynikają z bieżącej działalności operacyjnej prowadzonej przez ZMR SA lub jednostkę od niej zależną.

Pożyczka udzielona członkowi Zarządu Spółki z Grupy Kapitałowej

W okresie sprawozdawczym Spółki z Grupy Kapitałowej nie udzielały pożyczek Członkom Zarządów Spółek.

Inne transakcje z udziałem członków Zarządu Spółek z Grupy Kapitałowej

W okresie sprawozdawczym Grupa nie realizowała innych transakcji z udziałem Członków Zarządów Spółek z Grupy Kapitałowej, poza transakcjami wyżej wymienionymi.

Nota 41. WYNAGRODZENIE WYŻSZEJ KADRY (JEDNOSTKA DOMINUJĄCA)

Szczegółowe informacje dotyczące wynagrodzenia Członków Zarządu i Rady Nadzorczej jednostki dominującej zawarte zostały w punkcie 15.1. „SPRAWOZDANIA Z DZIAŁALNOŚCI GRUPY KAPITAŁOWEJ ZM "ROPCZYCE" ZA 2018 ROK”.

Nota 42. UMOWY LEASINGU OPERACYJNEGO

W okresie sprawozdawczym Spółki w Grupie nie zawierały znaczących umów leasingu operacyjnego.

Nota 43. POCZYNIONE ZOBOWIĄZANIA DO DOKONANIA ZAKUPU RZECZOWYCH AKTYWÓW TRWAŁYCH I NAKŁADÓW NA PRACĘ ROZWOJOWE

W latach 2009–2015 jednostka dominująca pozyskała finansowanie ze środków Unii Europejskiej dla czterech projektów w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka (nadzorowanych przez PARP, Ministerstwo Gospodarki oraz NCBR) oraz dla czterech projektów INNOTECH i IniTech (Narodowe Centrum Badań i Rozwoju).

Jednostka dominująca tj. Zakłady Magnezytowe "ROPCZYCE" S.A. zakończyły realizację ww. projektów, które znajdują się obecnie w okresie ich trwałości.

Obecnie jednostka dominująca realizuje projekt w ramach Programów Operacyjnych Inteligentny Rozwój Działanie 2.1 podpisanego z Ministerstwem Rozwoju „Rozbudowa Centrum Badawczo – Rozwojowego w Zakładach Magnezytowych „ROPCZYCE” S.A.”

Zawarcie umów o dofinansowanie z dotacji unijnych w Programie Operacyjnym Innowacyjna Gospodarka (zakończonych) oraz w nowym projekcie POIR 2.1 wymagało wystawienia przez Zarząd Zakładów Magnezytowych "ROPCZYCE" S.A. weksli in blanco, jako wymóg formalny zabezpieczający prawidłowe wykorzystanie otrzymanych środków w zakresie realizacji projektów oraz w okresie ich trwałości.

W okresach trwałości wszystkich zakończonych projektów nie występują zagrożenia realizacji wskaźników projektów.

Nota 44. AKTYWOWANE KOSZTY FINANSOWANIA ZEWNĘTRZNEGO

W okresie sprawozdawczym nie wystąpiły koszty finansowania zewnętrznego, które można byłoby w sposób bezpośredni lub pośredni przyporządkować do takich składników aktywów, które spełniałyby definicję dostosowywanych składników aktywów /w ciągu znacznego czasu/.

Nota 45. INFORMACJE O ISTOTNYCH POSTĘPOWANIACH PODATKOWYCH, ADMINISTRACYJNYCH I SĄDOWYCH

Rozliczenia podatkowe oraz inne obszary działalności spółek wchodzących w skład Grupy i podlegające regulacjom (na przykład sprawy celne czy dewizowe) mogą być przedmiotem kontroli organów administracyjnych, które uprawnione są do nakładania kar i sankcji. Brak odniesienia do utrwalonych regulacji prawnych w Polsce powoduje występowanie w obowiązujących przepisach niejasności i niespójności. Często występujące różnice w opiniach, co do interpretacji prawnej przepisów podatkowych zarówno wewnątrz organów państwowych, jak i pomiędzy organami państwowymi i przedsiębiorstwami, powodują powstawanie obszarów niepewności i konfliktów. Zjawiska te sprawiają, że ryzyko podatkowe w Polsce jest znacząco wyższe niż istniejące zwykle w krajach o bardziej rozwiniętym systemie podatkowym. Rozliczenia podatkowe mogą być przedmiotem kontroli przez okres pięciu lat, począwszy od końca roku, w którym nastąpiła zapłata podatku. Ryzyko związane z ewentualnymi różnicami w podejściu organów i podmiotów, co do zastosowania niejednoznacznie i niespójnie brzmiących regulacji podatkowych w odniesieniu do kwalifikacji przychodów i kosztów uzyskania przychodów, jest więc nieodłącznym elementem działalności gospodarczej, który może wywierać wpływ na wyniki Grupy w kolejnych latach.

I. POSTĘPOWANIA PODATKOWE

1. Postępowanie kontrolne w zakresie kontroli rzetelności deklarowanych podstaw opodatkowania oraz prawidłowości obliczania i wpłacania podatku dochodowego od osób prawnych za 2008 rok w jednostce dominującej

W dniu 28 stycznia 2016 roku Zakłady Magnezytowe „ROPCZYCE” S.A. (dalej: ZMR S.A., lub Spółka) otrzymała informację o oddaleniu przez Wojewódzki Sąd Administracyjny w Rzeszowie skargi złożonej przez Spółkę na decyzję Dyrektora Izby Skarbowej w Rzeszowie z dnia 16 września 2015 roku, dotyczącej wysokości straty podatkowej za 2008 rok, rozliczonej w latach 2011-2014.

W związku z powyższym Spółka w dniu 3 lutego 2016 roku skorygowała swoje zeznania podatkowe za lata 2011-2014, a tym samym skorygowała swoje zobowiązanie podatkowe za lata 2011-2014, co skutkowało jego zwiększeniem o 5.365 tys. zł oraz zapłatą odsetek zwłoki w wysokości 1.282 tys. zł. Kwotę zobowiązania podatkowego wynikłego ze skorygowanych deklaracji wraz z odsetkami Spółka uregulowała w dniu 04.02.2016 roku.

W dniu 09.02.2016 roku Spółka złożyła wnioski o stwierdzenie nadpłat w podatku dochodowym za lata 2011-2014 i złożyła korekty zeznań podatkowych do wartości pierwotnych. Zdaniem Spółki takie ujęcie rozliczenia za lata 2011-2014 rok jest prawidłowe i zgodne z jej najlepszą, dokonaną w dobrej wierze, interpretacją przepisów prawa podatkowego.

Zarząd ZMR S.A. nie zgadzając się z rozstrzygnięciami organów podatkowych oraz sądu administracyjnego, w dniu 18 marca 2016 roku złożył skargę kasacyjną do Naczelnego Sądu Administracyjnego. W dniu 11 maja 2017 roku Naczelny Sąd Administracyjny (dalej: NSA) uchylił wyrok WSA w Rzeszowie i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania. W dniu 17 października 2017 roku WSA w Rzeszowie ponownie rozpatrzył sprawę dotyczącą rozliczeń podatkowych Spółki za 2008 rok i wydał korzystny dla ZMR S.A. wyrok tj. uchylił decyzję Dyrektora Izby Skarbowej w Rzeszowie z dnia 16 września 2014 r., określającą Spółce wysokość straty w podatku dochodowym od osób prawnych za rok podatkowy 2008 w kwocie 2 289 tys. zł.

W dniu 09.12.2017 roku Dyrektor Izby Administracji Skarbowej w Rzeszowie wniósł skargę kasacyjną do NSA od wyroku WSA w Rzeszowie. Wyrokiem z dnia 5 czerwca 2018 r. NSA oddalił skargę kasacyjną organu od wyroku WSA w Rzeszowie z 17 października 2017 r.

W konsekwencji wyroku NSA i oddalenia skargi kasacyjnej Dyrektora IAS w Rzeszowie, rozstrzygnięcie WSA w Rzeszowie z dnia 17.10.2017 r. uchylające decyzję Dyrektora IS w Rzeszowie stało się prawomocne.

W dniu 24.09.2018 roku Dyrektor Izby Administracji Skarbowej w Rzeszowie uchylił w całości decyzję organu I instancji i umorzył postępowanie w sprawie.

Powyższe oznacza, że rozliczenie podatku dochodowego od osób prawnych za 2008 rok, wynikające z zeznania CIT-8 złożonego przez Spółkę w Podkarpackim Urzędzie Skarbowym w Rzeszowie w dniu 25.03.2009 r., jest ostateczne i prawidłowe, a szanse pozytywnego rozstrzygnięcia na rzecz Spółki powiązanych z tą sprawą postępowań nadpłatowych, o których mowa w punkcie 2 (poniżej), dotyczących stwierdzenia nadpłaty podatku dochodowego od osób prawnych za lata 2011-2014 w wysokości 6 647 tys. zł, wg oceny profesjonalnego doradcy podatkowego znacznie przekraczają 50%.

2. Postępowania podatkowe dotyczące stwierdzenia nadpłaty podatku dochodowego od osób prawnych za lata 2011-2014 w jednostce dominującej oraz postępowania sądowno- administracyjne w tym zakresie.

Zakłady Magnezytowe "Ropczyce" S.A. (dalej: ZMR SA, lub Spółka) w zeznaniu CIT-8 za rok podatkowy 2008, złożonym do Podkarpackiego Urzędu Skarbowego w Rzeszowie w dniu 25 marca 2009 r. wykazała stratę w wysokości 30 528 tys. zł. Decyzją z dnia 27 czerwca 2014 r. Dyrektor Urzędu Kontroli Skarbowej w Rzeszowie, określił wysokość straty Spółki za 2008 r. w kwocie 1 583 tys. zł. W dniu 16 września 2015 r. Dyrektor Izby Skarbowej w Rzeszowie uchylił w całości rozstrzygnięcie organu I instancji i określił wysokość straty Spółki w podatku dochodowym od osób prawnych za rok podatkowy 2008 w kwocie 2 289 tys. zł.

Spółka zaskarżyła powyższą decyzję Dyrektora Izby Skarbowej w Rzeszowie do sądu administracyjnego. Wojewódzki Sąd Administracyjny w Rzeszowie (dalej: WSA w Rzeszowie) w dniu 28 stycznia 2016 r., wydał wyrok, w którym oddalił skargę Spółki na decyzję Dyrektora Izby Skarbowej w Rzeszowie. Spółka złożyła skargę kasacyjną od wyroku WSA w Rzeszowie do Naczelnego Sądu Administracyjnego (dalej: NSA).

Biorąc pod uwagę dotychczasowe rozstrzygnięcia organów podatkowych oraz WSA w Rzeszowie dotyczące straty za 2008 r., Spółka w dniu 3 lutego 2016 r. złożyła korekty zeznań podatkowych CIT-8 za lata 2011 - 2014, uwzględniając wysokość straty z 2008 r. wynikającą z decyzji Dyrektora Izby Skarbowej w Rzeszowie w wysokości 2 289 tys. zł oraz stosownie do dyspozycji ustawy o CIT przeliczyła w kolejnych okresach rozliczenie straty z lat 2009 i 2010.

Spółka uiszcza podatek wynikający z przedmiotowych korekt wraz z odsetkami. Następnie Spółka, zwróciła się o stwierdzenie nadpłaty w podatku dochodowym od osób prawnych za lata podatkowe 2011- 2014. Wraz z wnioskami, Spółka przesłała do Naczelnika Drugiego Mazowieckiego Urzędu Skarbowego w Warszawie (dalej: "Naczelnik US") skorygowane zeznania CIT-8 za lata podatkowe 2011- 2014. Naczelnik US nie uznał wniosków Spółki za zasadne i wydał decyzje, w których odmówił stwierdzenia nadpłat.

Po przeprowadzeniu postępowania podatkowego na skutek odwołań Spółki, także Dyrektor Izby Skarbowej w Warszawie (dalej: „Dyrektor IS”) nie zgodził się ze stanowiskiem Spółki i utrzymał w mocy decyzje organu podatkowego I instancji. Spółka złożyła skargi na decyzje Dyrektora IS do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie (dalej: WSA w Warszawie).

Przed rozpatrzeniem przez WSA w Warszawie skarg dotyczących nadpłat za lata 2011-2014, wyrokiem z dnia 11 maja 2017 r. NSA uchylił wyrok WSA w Rzeszowie z dnia 28 stycznia 2016 r., który oddalał skargę Spółki na decyzję dot. straty za 2008 r. i przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia WSA w Rzeszowie.

Następnie, wyrokiem z 17 października 2017 r. WSA w Rzeszowie uchylił decyzję Dyrektora Izby Skarbowej w Rzeszowie z 16 września 2015 r. Od przedmiotowego wyroku skargę kasacyjną wywiódł organ.

Ostatecznie wyrokiem z 5 czerwca 2018 r. NSA oddalił skargę kasacyjną organu od wyroku WSA w Rzeszowie z 17 października 2017 r. W uzasadnieniu wyroku NSA podzielił stanowisko WSA w Rzeszowie co do zasadności uchylenia decyzji Dyrektora Izby Skarbowej w Rzeszowie.

Po wydaniu wyroku NSA z 5 czerwca 2018 r. w sprawie straty za rok 2008, w dniu 29.08.2018 r. i 12.09.2018 r. WSA w Warszawie uchylił niekorzystne decyzje Izby Skarbowej w sprawie odmowy stwierdzenia nadpłaty, odpowiednio za lata 2011-2012 i 2013-2014. Żaden z wyroków nie został zaskarżony – stały się prawomocne.

Ponadto w dniu 24.09.2018 roku Dyrektor Izby Administracji Skarbowej w Rzeszowie uchylił w całości decyzję organu I instancji i umorzył postępowanie w sprawie 2008 roku, uznając jednocześnie, że rozliczenie podatku dochodowego od osób prawnych za 2008 rok, wynikające z zeznania CIT-8 złożonego przez Spółkę w Podkarpackim Urzędzie Skarbowym w Rzeszowie w dniu 25.03.2009 r. jest ostateczne.

Obecnie, w związku z uprawomocnieniem się ww. wyroków WSA w Warszawie, Dyrektor Izby Administracji Skarbowej w Warszawie prowadzi ponownie postępowania odwoławcze w przedmiocie stwierdzenia nadpłaty w podatku dochodowym od osób prawnych za poszczególne lata.

Na podstawie powyżej przedstawionych okoliczności należy uznać, że szanse na dalsze pozytywne rozstrzygnięcia dla Spółki w zakresie stwierdzenia nadpłaty w podatku CIT za lata 2011-2014 w wysokości 6 647 tys. zł są wysoce prawdopodobne.

3. Postępowanie dotyczące należnego oprocentowania od zwróconej nadpłaty podatku od nieruchomości w jednostce dominującej

Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego, w Zakładach Magnezytowych "Ropczyce" S.A. (dalej: ZMR SA, lub Spółka) toczy się postępowanie dotyczące zwrotu oprocentowania od zwróconej nadpłaty w podatku od nieruchomości za lata 2006 - 2008 i rok 2011.

ZMR SA otrzymała zwrot nadpłaty w podatku od nieruchomości za lata 2006-2008 i lata 2010-2011 bez należnego jej oprocentowania, które przewidziane jest w przepisach podatkowych. W związku z powyższym Spółka wniosła pismo do właściwego organu z wnioskiem o naliczenie oprocentowania.

W dniu 05.04.2018 roku Spółka otrzymała od Burmistrza decyzje odmawiające zwrotu oprocentowania od nadpłaty w podatku od nieruchomości za lata 2006 - 2008 i rok 2011. W dniu 02.01.2019 roku Spółka otrzymała od Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Rzeszowie decyzje utrzymujące w mocy decyzje Burmistrza odmawiające zwrotu oprocentowania od nadpłaty w podatku od nieruchomości za lata 2006 - 2008 i rok 2011. Spółka wniosła skargi na decyzje Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Rzeszowie do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Rzeszowie. Sprawa jest w toku dalszego postępowania.

Szansę otrzymania oprocentowania Spółka ocenia jako wysokie, z uwagi na klarowne brzmienie przepisów podatkowych, poparte licznymi pozytywnymi dla podatników orzeczeniami organów podatkowych i sądów administracyjnych. Postępowanie o zwrot należnego oprocentowania nie wiąże się z zapłatą żadnego dodatkowego zobowiązania podatkowego po stronie ZMR SA.

4. Postępowanie kontrolne w zakresie kontroli rzetelności deklarowanych podstaw opodatkowania oraz prawidłowości obliczania i wpłacania podatku dochodowego od osób prawnych za 2016 rok w jednostce dominującej

Na podstawie upoważnienia z dnia 02.08.2017 roku Naczelnik Mazowieckiego Urzędu Celno-Skarbowego w Warszawie prowadził w Zakładach Magnezytowych „ROPCZYCE” S.A. (dalej: ZMR SA, lub Spółka) kontrolę celno-skarbową w zakresie kontroli rzetelności deklarowanych podstaw opodatkowania oraz prawidłowości obliczania i wpłacania podatku dochodowego od osób prawnych za 2016 rok (z przewidywanym wstępnie terminem jej zakończenia w ciągu 3 miesięcy od daty wszczęcia).

Zawiadomieniem z dnia 09.08.2018 roku Naczelnik MUCS wyznaczył ponownie nowy termin zakończenia kontroli do dnia 23.11.2018 roku.

W dniu 13.11.2018 roku Spółka otrzymała wynik kontroli zawierający ustalenia w zakresie rzetelności deklarowanych podstaw opodatkowania oraz prawidłowości obliczania i wpłacania podatku dochodowego od osób prawnych za 2016 r., w którym w wyniku ustaleń organ kontrolujący dokonał korekty rozliczeń podatkowych spółki za ten rok, poprzez zmniejszenie wysokości straty podatkowej Spółki o kwotę 667 tys. zł, w porównaniu do kwoty wynikającej z pierwotnie złożonej deklaracji. W oparciu o otrzymany wynik kontroli Spółka dokonała korekty złożonej uprzednio deklaracji podatkowej za 2016 rok oraz dokonała korekty deklaracji za 2017 rok, w której skorygowała wartość rozliczonej częściowo straty podatkowej za 2016 rok do wysokości skorygowanej, a następnie uiściła związany z korektami należny podatek za lata 2017 i 2018 r, w których to latach spółka rozliczyła 100 % straty podatkowej za 2016.

W dniu 05.12.2018 r. Spółka otrzymała z MUCS zawiadomienie o uwzględnieniu złożonej korekty deklaracji, co zakończyło postępowanie w powyższej sprawie.

Postępowania podatkowe w Spółkach zależnych (poza jednostką dominującą) – nie wystąpiły.

II. POSTĘPOWANIA PROCESOWE I REJESTROWE

Opis toczących się postępowań sądowych (procesowych i rejestrowych), w których jednostka dominująca lub jednostki zależne są stroną, a które w przyszłości mogą mieć wpływ na sytuację finansową i majątkową Spółek z Grupy Kapitałowej, został zamieszczony w Punkcie 15.6. „Inne wybrane informacje”, który został zamieszczony w „SPRAWOZDANIU Z DZIAŁALNOŚCI GRUPY KAPITAŁOWEJ ZM „ROPCZYCE” za 2018 rok”.

Nota 46. ZDARZENIA PO DACIE BILANSU

Po sporządzeniu skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej na 31.12.2018 rok nie wystąpiły zdarzenia, które miałyby wpływ na sporządzone skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej za 2018 rok.

Nota 47. SPRAWOZDANIE FINANSOWE SKORYGOWANE WSKAŹNIKIEM INFLACJI

Grupa Kapitałowa nie korygowała skonsolidowanego sprawozdania finansowego wskaźnikiem inflacji.

Nota 48. INFORMACJE O TRANSAKcjACH Z PODMIOTEM DOKONUJĄCYM BADANIA SKONSOLIDOWANEGO

Wynagrodzenie wypłacone lub należne za rok obrotowy	01.01.2017 - 31.12.2017	01.01.2018 - 31.12.2018
Firma audytorska	BDO Polska Sp. z o.o.	Grant Thornton Polska Sp. z o.o. Sp.k.
- za badanie rocznego sprawozdania finansowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego	64 tys. zł +VAT	87 tys. zł +VAT
- za inne usługi poświadczające, w tym przegląd sprawozdania finansowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego	34 tys. zł +VAT	33 tys. zł +VAT
- za pozostałe usługi doradztwa biznesowego	33 tys. zł +VAT	
RAZEM	131 tys. zł +VAT	120 tys. zł +VAT

RAPORT ROCZNY GRUPY KAPITAŁOWEJ ZM „ROPCZYCE” ZA OKRES 01.01.2018 – 31.12.2018 r. obejmuje strony od 1 do 143.

Nota 49. PODPISY

Podpis osoby, której powierzono prowadzenie ksiąg rachunkowych

25.03.2019 r.	Maria Oboz-Lew	Główny Księgowy	
data	imię i nazwisko	stanowisko/funkcja	podpis

Podpisy wszystkich Członków Zarządu

25.03.2019 r.	Józef Siwec	Prezes Zarządu	
Data	imię i nazwisko	stanowisko/funkcja	podpis
25.03.2019 r.	Marian Dartak	Wiceprezes Zarządu	
Data	imię i nazwisko	stanowisko/funkcja	podpis
25.03.2019 r.	Robert Duskiewicz	Wiceprezes Zarządu	
data	imię i nazwisko	stanowisko/funkcja	podpis